University of Alberta Library
0 1620 2327 5207

1867 СТОЛІТТЯ КАНАДІЙСЬКОЇ КОНФЕДЕРАЦІЇ 1967

КАЛЕНДАР-АЛЬМАНАХ

УКРАЇНСЬКОГО ГОЛОСУ

НА 1967 РІК

1917 50-ЛІТТЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ 1967

ОБЕЗПЕЧІТЬ СВОЮ РОДИНУ

В УКРАЇНСЬКО - КАНАДІЙСЬКІЙ УСТАНОВІ ЖИТТЄВОЇ АСЕКУРАЦІЇ — У ВЗАЇМНІЙ ПОМОЧІ.

У нас можна набути ґарантовані поліси для дітей, які затримають свою вартість навіть тоді, якби родичів не стало між живими. Це забезпечення можна набути за кілька долярів від тисячі.

Наш 45-літний досвід на полі життєвої асекурації є вашою запорукою солідної і совісної обслуги.

Своїм членам позичаємо гроші на гіпотеки (морґеджі) по умірковaних відсотках і привілеях, яких не дістанете деінде.

У справах спадщини, асекурації чи позички вдавайтеся до української установи через Відділ у Вашій місцевості, або до головної канцелярії.

Ukrainian Fraternal Society of Canada

Box 3512 Sta. B.

582 BURROWS AVE. — WINNIPEG 4, MANITOBA.

ЮВІЛЕЙНИЙ
КАЛЕНДАР - АЛЬМАНАХ
„УКРАЇНСЬКОГО ГОЛОСУ"

JUBILEE
CALENDAR-ALMANAC
of
Ukrainian Voice

commemorating 100th anniversary of the Confederation of Canada, and the 50th anniversary of the National Revolution in Ukraine.

FOR THE YEAR

1967

Published and Printed by

TRIDENT PRESS LTD.

210 - 216 Dufferin Ave., Winnipeg 4, Manitoba, Canada

ЮВІЛЕЙНИЙ
КАЛЕНДАР-АЛЬМАНАХ
Українського Голосу

присвячений 100-літтю Конфедерації Канади і 50-літтю Української Національної Революції.

НА ЗВИЧАЙНИЙ РІК

1967

Накладом і друком

ВИДАВНИЧОЇ СПІЛКИ ТРИЗУБ

210-216 Дафферин Аве., Вінніпеґ 4, Манітоба, Канада

Січень – January

1967 — має 31 днів — 1967

Звич. Кал. н. с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	Н	19	**Грудень 1966. Нед. Св. Отців. Новий Рік.** Прп. Ілії Печ.
2	П	20	Свмч. Ігнатія Богон., Передпраз. Різдва Христового.
3	В	21	Св. Петра митр. Київ., Мчц. Юліянії Нік.
4	С	22	Вмч. Анастасії, Теодатії, Евода, Хризонта, мч. Зоїла
5	Ч	23	10 Муч. в Криті, Павла Єп. Неокесар.
6	П	24	**Свят Вечір.** Прп. муч. Євгенії.
7	С	25	**РІЗДВО ГОСПОДА НАШОГО ІСУСА ХРИСТА**
8	Н	26	**Неділя по Різдві. СОБОР ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ.**
9	П	27	**Третій день Р. Хр. Первомуч. Стефана.** Прп. Теодора.
10	В	28	Св. 20,000 муч. в Никодимії спалених
11	С	29	14,000 дітей уб. Іродом, преп. Маркелла, преп. Марка
12	Ч	30	Мч. Анисії діви, преп. Теодора Царгородського
13	П	31	Преп. Меланії рим., ап. Тимона
14	С	1	**Січень 1967. Новий Рік. Обріз. Господнє. Василія Вел.**
15	Н	2	**Нед. перед Йорданом. П**рп. Сильвестра Києво-Печер.
16	П	3	Св. Прор. Малахії, Свмч. Ґордія.
17	В	4	Собор 70-ти Апостолів, преп. Ахили Печерського
18	С	5	**Щедрий Вечір. Нав. Богояв.** (Піст). Мч. Теопемта
19	Ч	6	**ЙОРДАН — БОГОЯВЛЕННЯ — ВОДОХРЕЩА.**
20	П	7	**Собор Івана Хрестителя.** Мч. Атанасія Атол.
21	С	8	Преп. Григорія Печ., преп. Георгія, преп. Домніки.
22	Н	9	**Нед. по Йорд.** Св. Митроп. Филипа, Свмч. Полієвкта.
23	П	10	Св. Григорія Єп. Ниськ., Прп. Дометіяна Єп. Меліт.
24	В	11	† Преп. Теодосія вел., преп. Михаїла Клоп.
25	С	12	Сави арх. Серб., Мч. Татіанни, преп. Евпраксії
26	Ч	13	Муч. Ермила й Стротоніка, преп. Якова і Максима.
27	П	14	Рівноап. Ніни, Св. От. уб. у Синаї
28	С	15	Преп. Павла Фівейського і Івана Кущника.
29	Н	16	**Нед. 31 по Зел. Св.** Св. Ап. Петра, Свмч. Леоніли й вн.
30	П	17	Прп. Антонія Вел., Прп. Ахили Іспов., Прп. Антонія Кр.
31	В	18	Св. Атанасія і Кирила арх. Олекс., Св. Максима серб.

1. **Нед. Св. Отців.** Гол. 6-й. УЄ. 9 Ів. 20, 19-31. Літ.: Ап. Євр. 11, 9-10, 17-40; Єв. Мат. 1, 1-25.
7. **Субота. Різдво Г. І. Х.** УЄ. Мат. 1, 18-25. Літ.: Ап. Галат. 4,4-7; Єв. Мат. 2, 1-12.
8. **Нед. по Різдві. Собор Пресв. Богородиці.** УЄ. 10, Ів. 21, 1-14. Літ.: Ап. Галат. 1, 11-19 і Євр. 2, 11-18; Єв. Мат. 2, 13-23.
9. **Первомуч. Стефана.** Літ.: Ап. Діянь 6, 8-7, 5-47-60; Єв. Мат. 21, 33-42.
14. **Новий Рік.** УЄ. Ів. 10, 9-16. Літ. Св. Василія Вел.: Ап. Колос. 2, 8-12 та Євр. 7, 26-28; 8, 1-2. Єв. Лук. 2, 20-21, 40-52; та Лук. 6, 17-23.
15. **Нед. перед Богоявленням.** Гол. 8-й. УЄ. 11, Ів. 21, 15-25. Літ.: Ап. 2 Тимоф. 4, 5-8; Єв. Марк. 1, 1-8.

(Докінчення на 5-ій стор.)

UNIVERSITY LIBRARY
UNIVERSITY OF ALBERTA

НАШ ПРАПОР

Ти питаєш мене, сину,
За прапором України,
За тим стягом, що століття
Повіває серед вітру.

Ось послухай, я розкажу
Про ту славу, — гордість нашу,
Що над нами повіває,
В душу віру навіває.

Жовте поле на прапорі:
Це відвага — сонце волі;
За ту волю ми віками
Воювали з ворогами.

Жовте поле на прапорі:
Це та щирість у народі,
Що з-під стріхи визирає
І спрагнувших напуває.

А те ясне синє поле, —
Наше добре, Чорне море,
Де козацтво вправлялося,
В котрім воля купалася.

Синє поле на прапорі:
Це глибоке небо вгорі,
В котрім гути голос пісні
Безнастанно, в віки вічні.

Оттакий ми прапор маєм,
І за нього все віддаєм,
Все, що можем лиш віддати,
Щоб в горі його держати.

Синє поле на прапорі:
Це завзяття в нашім роді,
Яке доти з нами буде,
Доки волі не здобуде.

(Іван Данильчук — уродженець Канади)

АСТРОНОМІЧНИЙ КАЛЕНДАР

Рік 1967 є звичайним роком і числить 365 днів.

Календарна весна починається 21-го березня — тоді маємо весняне зрівнання дня з ніччю.

Літо починається 22 червня; літна перемога дня над ніччю.

Осінь починається 23 вересня — тут приходить осінне зрівнання дня з ніччю.

Зима приходить 22 грудня — зимова перемога ночі над днем.

РІЖНІ СПОСОБИ ЧИСЛЕННЯ ЧАСУ

Християнська рахуба починається від народження Христа — тепер маємо 1967-ий рік.

Від охрещення Українського Народу Володимиром Великим 988 року маємо тепер 979 років.

Грецька Церква числить за Біблією Старого Завіту отже тепер маємо 7477-ий рік.

Жидівський рік, що почався в осени 1966 року. є 5728 роком.

Календар протестантів є назагал той самий, що в римо-католиків щодо свят, які ще в протестантів є.

Жиди починають свій календар від 7-го вересня, 3761-го року перед Христом. Отже щоб знати, який в жидів рік, то треба додати до християнської рахуби 3761. Їх рік захоплює вчасти наші два роки, бо починається восени.

Магометани числять рік по оборотах місяця, отже їх рік коротший від нашого і тому їх Новий Рік кожного року посувається 11 днів назад, так, що з зими вертається до літа, а там знов до зими.

(Продовження з 4-ої стор.)

19. **Богоявлення. Йордан.** УЄ. Марк. 1, 9-11. Літ.: Ап. 2 Тим. 2,11-14; 3, 4-7; Єв. Мат. 3, 13-17.
20. **Собор Св. Івана Хрестителя.** УЄ., що й на Йордан. Літ.: Ап. Діянь 19, 1-8; Єв. Ів. 1, 29-34.
22. **Нед. по Богоявленні.** Гол. 1-й. Літ.: Ап. Єфес. 4, 7-13; Єв. Мат. 4, 12-17.
29. **Нед. 31 по Зел. Св.** УЄ. 2 Марк. 16, 1-8; Літ.: Ап. 1 Тимоф. 1, 15-17; Єв. Лук. 18, 35-43.

Лютий – February

1967 — має 28 днів — 1967

Звич. Кал. н. с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	С	19	Преп. Макарія, Лаврентія, Евтимія Печер.
2	Ч	20	† Преп. Євтимії вел., Мч. Інни.
3	П	21	Преп. Максима Іспов., Мч. Анастасія.
4	С	22	Преп. мч. Анастас. Печерського, Ап. Тимотея
5	Н	23	**Нед. 32 по Зел. Святах.** Мч. Климента Єп. Анкир.
6	П	24	Прп. Ксенії, Мч. Вавила Сиц. та його учнів.
7	В	25	† Григорія Богосл. арх. Царг., Мчц. Філіцати.
8	С	26	Преп. Ксенофонта і Марії та їх синів, Аркадія, Івана.
9	Ч	27	† Перен. мощів Івана Золотоуст., муч. Димитрія.
10	П	28	Преп. Єфрема Печ. Єп. Переяслав.
11	С	29	Прп. Лаврентія Печ. єп. Туров., Пер. Мощів Свщм. Ігн.
12	Н	30	**Нед. про Закхея. Трьох Святих:** Вас. В,, Григ. Б., і Ів. З.
13	П	31	Св. Микити Єп. Новг., Св. Кира й Іоана, мч. Атанасії
14	В	1	**Лютий.** Мч. Трифона, мчц. Перпетуї, муч. Сатира.
15	С	2	**Стрітення Господнє.** Мч. Йордана, Гавриїла
16	Ч	3	Св. Симеона Богопр. і Анни Прор.
17	П	4	Преп. Ісидора Пилусіота, преп. Миколая.
18	С	5	Мчц. Агафії, Упок. Св. Теодосія єп. Чернігівського
19	Н	6	**Нед. Мит. й Фар.** Св. Вукола Єп. Смирнськ. Св. Доротеї.
20	П	7	Св. Партенія Єп. Ламп., прп. Луки Еладськ.
21	В	8	Влмч. Теодора Страт., прор. Захарії, св. Сави арх. серб.
22	С	9	Преп. Панкратія затвор. печер., Мч. Никифора
23	Ч	10	Преп. Прохора Печерського, Кн. Анни.
24	П	11	Свщмч. Власія Єп. Севат., преп. Димитрія.
25	С	12	Св. Мелетія арх. Антіохійського.
26	Н	13	**Нед. Блуд. Сина.** Преп. Мартиніяна, Св. Зої, Св. Евлог.
27	П	14	Прп. Ісакія Затв. К.-Печ., Св. Михаїла кн. Черніг.
28	В	15	Преп. Пафнутія Печ., Ап. Онисима, преп. Євсевія сир.

5. **Нед. 32 по Зел. Св.** Гол. 3-й. УЄ. 3 Марк. 16, 9-20. Літ.: Ап. І Тимоф. 4, 9-15; Єв. Лук. 18, 18-27.

12. **Нед. Закхея. Трьох Св.** Гол. 4-й. УЄ. 4 Луки 24, 1-12. Літ.: Ап. І Тим. 4, 9-15; і Євр. 13, 7-16; Єв. Лук. 19, 1-10; та Ів. 10, 9-16.

15. **Стрітення Господнє.** УЄ. Лук. 2, 25-32. Літ. Ап. Євр. 7, 7-17; Єв. Лук. 2, 22-40.

19. **Нед. Митаря й Фарисея.** Гол. 5-й. УЄ. 5 Лук. 24, 12-35. Літ. Ап. 2 Тим. 3,10-15; Єв. Лук. 18, 10-14.

26. **Нед. Блудного Сина.** Гол. 6-й. УЄ. 6 Лук. 24, 36-53. Літ.: Ап. І Кор. 6, 12-20; Єв. Лук. 15, 11-32.

Гетьте, думи, ви хмари осінні!
Тож тепера весна золота!
Чи то так у жалю, в голосінні
Проминуть молодії літа?

Ні, я хогу крізь сльози сміятись,
Серед лиха співати пісні,
Без надії таки сподіватись,
Жити хогу! Геть, думи сумні!

Я на вбогім сумнім перелозі
Буду сіять барвисті квітки,
Буду сіять квітки на морозі,
Буду лить на них сльози гіркі.

І від сліз тих гарягих розтане
Та кора льодовая, міцна,
Може, квіти зійдуть, і настане
Ще й для мене весела весна.

Я на гору круту кремяную
Буду камінь важкий підіймать,
І несуги вагу ту страшную,
Буду пісню веселу співать.

В довгу, темную нігку невидну
Не стулю ні на хвильку огей,
Все шукатиму зірку провідну,
Ясну владарку темних ногей.

Так! я буду крізь сльози сміятись,
Серед лиха співати пісні,
Без надії таки сподіватись,
Буду жити! — Геть, думи сумні!

(Леся Українка: "Contra spem spero")

КАЛЕНДАРНІ СПРАВИ НА 1967 РІК

Український Новий Рік — 14 січня в суботу.

Мясниць від Різдва до Мясопустної неділі, 8 тижнів.

Мясне пущення — 5 березня.
Сирне пущення — 12 березня.

Початок великого посту — 13 березня у понеділок.

Поклони — 12 квітня в середу.

Св. Володимира Великого, князя України 28 липня в пятницю.

Апостола Андрея Первозванного — 13 грудня в середу.

Березень – March

1967 — має 31 днів — 1967

Звич. Кал. н. с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	С	16	Свщмч. Памфіла Кес. й Порфирія.
2	Ч	17	Преп. Теодора Мовчника Печерського, вмч. Теодора
3	П	18	Св. Льва єп. Рим., св. Флав. патр. Царгородського
4	С	19	Ап. Архима єп. Колос., Філімона і дружини Апфії.
5	Н	20	**Неділя М'ясопусна.** Прп. Агафона Києво-Печерського.
6	П	21	Прп. Тимофея, Св. Евстахія Єп. Антіох., Св. Ґеоргія.
7	В	22	Мч. Маврикія, Фотини й 70 воїнів з ними, преп. Фал.
8	С	23	Смч. Полікарпа, Преп. Івана, Антіоха
9	Ч	24	Преп. Єразма, перше й друге знайд. Гол. Івана Хрест.
10	П	25	Св. Тарасія, арх. Царгородського.
11	С	26	Преп. Порфирія єп. Газького, Мч. Саваст., мч. Івана
12	Н	27	**Неділя Сиропусна.** Прп. Тита Ієром. К.-Печ. Прп. Тита.
13	П	28	**Початок Вел. Посту.** Прп. Василія Іспов., Прп. Марини.
14	В	1	**Березень.** Прмч. Євдокії, Мч. Нестора і Травімія.
15	С	2	Преп. Теодота, єп. Керин., Арсенія
16	Ч	3	Смч. Евтропія, Клеоника, Василиска, Прп. Піями
17	П	4	Преп. Гарасима Лікійського.
18	С	5	Мч. Конона, преп. Марка посника, мч. Євлогія
19	Н	6	**Нед. 1 Вел. Посту — Православія.** Свмч. Мелісена, Фед.
20	П	7	Святителів-мучеників Єписк. Херс.: Агафодора й ін.
21	В	8	Преп. Теофілакта ісп., Мч. Теодорита.
22	С	9	† 40 Муч. Севастійських: Акакія,
23	Ч	10	Мч. Кондрата, Кипріяна, Дионісія, Павла.
24	П	11	Св. Сафронія патр. Єрусалимського
25	С	12	Преп. Теофана ісп., св. Григорія Двоєслова
26	Н	13	**Нед. 2 Вел. Посту.** Мчц. Христини, мч. Александра.
27	П	14	Блаж. кн. Ростислава-Михаїла Київ., Прп. Венедикта
28	В	15	Муч. Агапія, Пуплія, Тимолая, Ромила.
29	С	16	Муч. Савини й Папи, ап. Ариставула.
30	Ч	17	† Преп. Олексія Чол. Божого, Преп. Павла Кипр.
31	П	18	Кирила Архиєп., Єрусал., Мч. Трофима і Евкратія

5. **Нед. М'ясопустна.** Гол. 7-й. УЄ. 7 Ів. 20, 1-10. Літ.: Ап. І Кор. 8, 8-13; 9, 1-2; Єв. Мат. 25, 31-46.

12. **Нед. Сиропустна.** Гол. 8-й. УЄ. 8 Ів. 20, 11-18. Літ.: Ап. Рим. 13, 11-14; 14, Єв. Мат. 6, 14-21.

19. **Нед. 1 Вел. Посту — Православія.** Гол. 1-й. УЄ. 9 Ів. 20, 19,31. Літ.: Св. Вас. Вел., Ап. Євр. 11, 24-26; 32-40; 12, 1-2. Єв. Ів. 1, 43-51.

26 **Нед. 2 Вел. Посту.** Гол. 2-й. УЄ. 10 Ів. 21, 1-14. Літ. Св. Вас. Вел. Ап. Євр, 1, 10-14; 2, 1-3. Єв. Марк. 2, 1-12 та Ів. 10, 9-16.

МОВА

Як парость виноградної лози,
Плекайте мову. Пильно й ненастанно
Політь бур'ян. Чистіше від сльози
Вона хай буде. Вірно і слухняно
Нехай вона щоразу служить вам,
Хог і живе своїм дивним життям.

Прислухайтесь, як океан співає —
Народ говорить. І любов, і гнів
У тому гомоні морськім. Немає
Мудріших, ніж народ, угителів;
У нього кожне слово — це перлина,
Це праця, це натхнення, це людина.

Не бійтесь заглядати у словник:
Це пишний яр, а не сумне провалля;
Збирайте, як розумний садівник,
Достиглий овог у Грінгенка й Даля,
Не майте гніву до моїх порад
І не лінуйтесь доглядати свій сад.

Максим Рильський

ПОСТИ

1. На Святий Вечір Різдва Христового.

2. На Святий Вечір Йорданський.

3. Великий Піст від понеділка по Неділі Сиропустній до суботи перед Великоднем. В 1967 році від понеділка 13 березня до суботи 29 квітня.

4. Петрівка від понеділка по Неділі Всіх Святих (першій по Зелених Святах) до передодня свята Петра і Павла. В 1967 році від 26 червня до 11 липня.

5. Спасівка завсіди від 14 серпня до 27 серпня отже до передодня Успення Прес. Богородиці.

6. В день памяти Усічення Голови Івана Хрестителя 11 вересня.

7. В день свята Воздвиження Чесного ра) Різдва Христового, тобто до 6 січня.

8. Пилипівка, завсіди від 28 (15 цер.) листопада, отже від дня по Пилипі — до передодня (до Навечерія, Св. Вечера) Різдва Христового, тобто до 6 січня.

9. В Сирний тиждень до Неділі Сиропустної з набілом.

ЗАГАЛЬНИЦІ

1. Від Різдва до Богоявлення (Йордану) крім Йорданського Святого Вечора.

2. Від Неділі Митаря і Фарисея до неділі Блудного Сина.

3. Від Великодня до Неділі Томиної.

4. Від Зелених Свят до Неділі Всіх Святих.

Квітень – April

1967 — має 30 днів — 1967

Звич. Кал. н. с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	С	19	Муч. Хрисанфа й Дарії, муч. Клавдія, Іларія й Мавра
2	Н	20	**Неділя Хрестопоклонна.** Преп. Іоана, Сергія та ін.
3	П	21	Св. Якова Іспов. Студ. Св., Кирила Єп. Кат., Св. Томи
4	В	22	Свщмч. Василія Анкирського, св. мч. Дросиди.
5	С	23	Преп. Нікона Печ., свмч. Нікона
6	Ч	24	Св. Артемія, преп. Захарія Печерського
7	П	25	**Благовіщення Пресвятої Богородиці.**
8	С	26	Собор Св. Арханг. Гавриїла. Прп. Вас., Свщмч. Іринея.
9	Н	27	**Нед. 4 Вел. Посту**. Прп. Іоана Листвич., прп. Іоана Пр.
10	П	28	Прп. Евстратія, Посн. Києво-Печ. Бояна кн. Болеар.
11	В	29	Прп. Марка, Єп. Арефус., Мчків: Кирила Дияк. та ін.
12	С	30	Св. Софронія Єп. Іркут., Свв. Ап. з 70. **Поклони.**
13	Ч	31	Преп. Іпатія цілит. Печер., Йони Мит. Київського
14	П	1	**Квітень.** Марії Єгипет., Преп. Георгія, Преп. Григ.
15	С	2	Преп. Тита, Мч. Амфічна, Едесія, Полікарпа Алекс.
16	Н	3	**Нед. 5 Вел. Посту**. Прп. Микити Іспов. Мідійськ.
17	П	4	Прп. Йосифа Многобол. Києво-Печ., Прп. Йосифа Піс.
18	В	5	Муч. Агатопода й Теодула, преп. Марка Афінського.
19	С	6	Св. Євтихія патр. Царг., уп. св. Методія
20	Ч	7	Св. Георгія іспов. Мітил., муч. Руфіна, Акиліни й 200 ін.
21	П	8	Преп. Никифонта єп. Новгородського
22	С	9	Муч. Євпсіхія, прмч. Вадима, муч. Дисана.
23	Н	10	**Неділя Цвітна.** Муч. Терентія, Африкана, Максима й ін.
24	П	11	Свщмч. Антипи Єп. Пергал., Мч. Прокеса й Мартиніяна.
25	В	12	Преп. Василія іспов. порій., преп. Афенасія Єгип.
26	С	13	Священмч. Артемона Лаодикійського,
27	Ч	14	**Вел. Четвер.** Св. Мартина Ісп. папи Рим., мч. Іоана.
28	П	15	**Вел. П'ятниця.** Благов. кн. Мстислава-Теодора Київськ.
29	С	16	**Вел. Субота.** Мчц. Агафії, Хіонії й Ірини, мч. Леонида.
30	Н	17	**ВОСКРЕСЕННЯ ХРИСТОВЕ — ВЕЛИКДЕНЬ.**

2. **Нед. Хрестопоклоння.** Гол. 3. УЄ. 11 Ів. 21, 15-25. Літ. Св. Вас. Вел. Ап. Євр. 4, 14-16, 5, 1-6, Єв. Марк. 8, 34-38; 9, 1.
7. **Благовіщення Пр. Діви Марії.** УЄ. Лук. 1, 39-40, 56. Літ.: Ап. Євр. 2, 11-18, Єв. Лук. 1, 24-38.
9. **Нед. 4 Вел. Посту.** Гол. 4-й. Літ. Св. Вас. Вел. Ап. Євр. 6, 13-20 та Єфес. 5, 9-19. Єв. Марк. 9, 17-31 та Мат. 4, 25 і 5, 1-12.
16. **Нед. 5 Вел. Посту.** Гол. 5-й. УЄ. 2 Марк. 16, 1-8. Літ. Св. Вас. Вел. Ап. Євр. 9, 11-14 та Гал. 3, 23-29; Єв. Марк. 10, 32-45 та Лук, 7, 36-50.
23. **Нед. Цвітна.** УЄ. Мат. 21, 1-11; 15-17. Літ. Ап. Филип'ян 4, 4-9; Єв. Ів. 12, 1-18.
30. **Нед. ВЕЛИКДЕНЬ.** Літ.: Ап. — Дії Св. Ап. 1, 1-8; Єв. Ів. 1, 1-17.

Хай літають вітри, хай сміються громи,
Ми не звернем з своєї дороги,
Ми розібєм вітри молодими грудьми,
Грім заглушать пісні перемоги.

Тільки той досягає мети, хто іде,
Тільки той, хто горить, не згоряє,
Стеле килим для його життя молоде,
Смерть вінок йому вічний сплітає.

Вище ж прапор ясний! більше віри в борні,
Глибше сумніви, стогони, сльози:
Пролітає життя на крилатім коні,
Розкидає квітки по дорозі.

(Олександер Олесь)

ЗАБОРОНЕНИЙ ЧАС ВЕСІЛЬ І ЗАБАВ

1. Всі середи і пятниці крім загальниць.
2. Від початку Пилипівки до Богоявлення.
3. Від понеділка по Неділі Мясопустній до Неділі Томиної.
4. В Петрівку.
5. В Спасівку.
6. В день памяти Усічення Голови Івана Хрестителя.
7. В день Воздвиження Чесного Хреста.

ДЕРЖАВНІ СВЯТА В КАНАДІ

Всі неділі в році.
День Нового Року — 1 січня.
Велика Пятниця (латинська).
Вікторія Дей — 22 травня.
Домініон Дей — 1 липня.
День Праці (Лейбор Дей), перший понеділок у вересні (4 вересня).
День Подяки (Тенксґівінґ), другий понеділок у жовтні (9 жовтня).
День Замирення (Армистис Дей) — 11 листопада.
Різдво Христове (латинське) — 25 грудня.

Травень – Мау

1967 — має 31 днів — 1967

Звич. Кал. н. с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	П	18	**Світлий Понеділок.** Прп. Іоана, Іспов. Косми Єп. Хал.
2	В	19	**Світлий Вівторок.** Преп. Іоана Ветхопещ., прп. Триф.
3	С	20	Мч. Гавриїла, прп. Федора й Анастасія Синай.
4	Ч	21	Смч. Теодора і матері його Филипції.
5	П	22	Преп. Теодора, перен. мощів благов.
6	С	23	**Великомуч. Юрія Побідоносця.** Мчц. Цариці Алекс.
7	Н	24	**Нед. Томина — Провідна.** Прп. Сави монаха Києво-Печ.
8	П	25	Св. Ап. Єванг. Марка з 70-ти; Св. Македонія Патр. Ц.
9	В	26	Свмч. Василія єп. Амасійського, Св. Глафіри діви.
10	С	27	Преп. Степана Єп. Волод. Волинського.
11	Ч	28	Св. Кирила Єп. Турів., Свв. Ап. з 70-ти: Якова й ін.
12	П	29	9 Муч. у Кизиці: Теогніда, Рут. і ін.
13	С	30	† Ап. Якова Завед., св. Никити єп. Новгородського
14	Н	1	**Травень. Нед. Мироносиць.** Свщмч. Макарія митр. К.
15	П	2	Муч. кн. Бориса й Гліба, Св. Атанасія, Патр. Алекс.
16	В	3	† Упок. преп. Теодосія Печ. мч. Тимофея й Маври.
17	С	4	Мчц. Пелагії, свмч. Сильвана
18	Ч	5	Влмч. Ірини, преп. Михея, преп. Адріяна Монз.
19	П	6	Прп. Іова Ігум. Поч., Св. Іова Многостр., Мчц. Варвари.
20	С	7	Муч. Акакія, З'явлення Чесного Хреста в Єрусалимі.
21	Н	8	**Нед. Розслабленого.** Св. Ап. Єванг. Іоана Богослова.
22	П	9	Мч. отрока Гавриїла, Св. прор. Ісаї, Муч. Христофора.
23	В	10	Ап. Симеона Зилота, преп. Ізидора.
24	С	11	Рівноапост. Кирила й Мефодія.
25	Ч	12	Епіфанія Єп. Кипру, Германа Патр. Царгороду
26	П	13	Преп. Макарія Овруцького.
27	С	14	Муч. Ісидора воїна, преп. Серапіона Синдонита.
28	Н	15	**Нед. Самарянки.** Св. Ісаї Єп. Ростов.-Києво-Печ.
29	П	16	Прп. Теодора, Свв. муч. Віта, Модеста й Крикентії.
30	В	17	Св. Ап. Андроника з 70-ти і Св. Юнії; Св. Стеф. арх. Ц.
31	С	18	Муч. Теодота Анкирського, Анни Кн. Київської

1. **Світлий Понеділок.** Літ.: Ап. Дії Св. Ап. 1, 12-17; Єв. Ів. 1, 18-28.
2. **Світлий Вівторок.** Літ.: Ап. Дії Св. Ап. 2, 14-21; Єв. Лук. 24, 12-35.
7. **Нед. Томина.** УЄ. Мат. 23, 16-20. Літ. Ап. Діянь Св. Ап. 5, 12-20; Єв. Ів. 20, 19-31.
14. **Нед. Мироносиць.** Гол. 2-й. Літ.: Ап. Діянь — 6, 1-7; Єв. Марк. 15, 43-47; 16, 1-8.
21. **Нед. Розслабленого.** Гол. 3-й. УЄ. 4 Лук. 24, 1-12. Літ.: Ап. Діянь 9, 32-42, та І Кор. 4, 9-16; Єв. Ів. 5, 1-15; та Ів. 19-25-27; 21, 24-25.
28. **Нед. Самарянки.** Гол. 4-й. УЄ. Ів. 20, 1-10. Літ. Ап. Діянь 11, 19-26, 29-30; Єв. Ів. 4, 5-42.

Я з тої раси, що карку не гне,
Глядить життю і смерті в огі сміло,
Що любить бій, що просто, грімко йде
На визначене їй судьбою діло.

Я з тих, що люд ведуть, мов стовп огнистий,
Що вів жидів з неволі фараона;
З тих, що їм дана власть і ціль висока, —
Життя чи смерть, все є для них корона.

(І. Франко: уривок з поеми „Похорон")

ДНІ ПОМИНАННЯ ПОМЕРЛИХ

1. Субота перед неділею Мясопустною 7 березня. Парастас.
2. Друга, третя й четверта суботи Великого Посту.
3. Субота перед Зеленими Святами, 20 червня.
4. Субота перед Святом Св. Димитрія, 7 листопада.

ГОЛОСИ — РЯДОВІ НЕДІЛІ — РЯДОВІ УТРЕННІ ЄВАНГЕЛІЇ

Рядові Голоси — „Голос" в церковнім Богослуженню, це мельодія, або кілька мельодій, що на якусь одну неділю припадають. Таких Голосів, або голосових ґруп є 8, і бересь їх по черзі одної неділі один Голос, другої другй і т. д. Коли скінчиться 8-ий, то дальша неділя має знов 1-ий Голос.

Тому, що Голоси беруться чергою один за другим, вони звуться Голоси Рядові. Перший рядовий Голос в році починається завсіди від 2-ої Неділі по Зелених Святах і так голоси йдуть, повторяючись аж до 5-ої Неділі Великого Посту.

(Продовження на 15 стор.)

Червень – June

1967 — має 30 днів — 1967

Кал. н. с. Звич.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	Ч	19	Свмч. Патрикія, Муч. Акакія.
2	П	20	Муч. Талалея, Муч. Олександра.
3	С	21	Свв. Рівноапостольських Константина й Олени.
4	Н	22	**Нед. Сліпонародженого.** Мч. Василиска, Мч. Маркела.
5	П	23	Прп. Евросинії княжни Полоц., Св. Леонтія Єп. Рост.
6	В	24	Преп. Симеона дивногородця, Микити Стовпника.
7	С	25	Знайд. голови св. Івана Хрест., Свщмч. Ферапонта.
8	Ч	26	**Вознесення Господнє.** Св. Ап. Карпа й Алфея з 70-ти.
9	П	27	Свщмч. Терапонта Сард., Івана Ісповід. Українця.
10	С	28	Преп. Никити єп. Халд., Св. Ігнатія єп. Ростовського.
11	Н	29	**Нед. Св. Отців 1-го Всел. Собору.** Прмчц. Тедосії.
12	П	30	Прп. Ісаака Далмат., мч.: Наталія, Романа, Телетія і ін.
13	В	31	Ап. Єрмія з 70-ти, мч. Євсевія й Харлампія Ніком.
14	С	1	**Червень.** Муч. Юстина філософа, преп. Агапита печ.
15	Ч	2	**Вмч.. Ів. Сучавського.** Св. Никифора ісп. і патр. Царг.
16	П	3	Муч. Лукіяна, муч. Клав. і Іпатія
17	С	4	Св. Митрофана патр. Царг., преп. Лазара й Назарія
18	Н	5	**ЗЕЛЕНІ СВЯТА (Пресв. Тройці).** Блаж. Конст. митр. К.
19	П	6	**День Св. Духа.** Прп. Вісаріона Єгип., Прп. Іларіона Д.
20	В	7	Мч. Теодота Анкер., Мч. Киріякії, Калерії.
21	С	8	Св. Єфрема патр. Антіох., влмч. Теодора Стратилата.
22	Ч	9	Св. Кирила арх. Алекс., мчц. Текли
23	П	10	Преп. Силуана Печ., Смч. Тимотея
24	С	11	† Св. Ап. Вартоломея й Варнави, муч. Теопемпта
25	Н	12	**Нед. 1 по Зел. Святах — Всіх Святих.** Прп. Онуф. Вел.
26	П	13	Початок Петрівки. Мчц. Акиліни, Св. Трифілія Єп. Л.
27	В	14	Смерть Мстислава-Юрія князя Новгородського.
28	С	15	Прор. Амоса, Мч. Віта, Модеста.
29	Ч	16	Преп. Тихона Луковського, Мч. Тигрія, Евтропія
30	П	17	Муч. Мануїла, Савела й Ізмаїла.

4. **Нед. Сліпонародженого.** Гол. 5. УЄ. Ів. 20, 11-18. Літ. Ап. Діянь 16, 16-34; Єв. Ів. 9, 1-38.
8. **Вознесення Господнє.** УЄ. Марк. 16, 9-20. Літ. Ап. Діянь 1, 1-12; Єв. Лук. 24, 36-53.
11. **Нед. Св. Отців.** Гол. 6-й. УЄ. Іван. 21, 1-14. Літ. Ап. Діянь 20, 16-18; 28-36. Єв. Ів. 17, 1-13.
18. **Нед. П'ятидесятниці — Зелені Свята.** УЄ. Ів. 20, 19-23. Літ. Ап. Діянь 2, 1-11; Єв. Ів. 7, 37-52.
19. **День Св. Духа.** Літ.: Ап. Єфес. 5, 9-19; Єв. Мат. 18, 10-20.
25. **Нед. 1 по Зел. Св.** Гол. 8. УЄ. 1 Мат. 28, 16-20. Літ.: Ап. Євр. 11, 33-40; 12, 1-2. Мат. 10:32-33; 37-38; 19:27-30.

— Я так люблю твої дороги,
моя Україно сумна!
Ти на груді моїй, мов рана...
О, як залізно вірю я,
Що час визволення настане,
І шабля золота моя,
Мазепи, гетьмана Івана,
Над трупом ката засія!
Скоріш коня мені, коня!...

(Володимир Сосюра: уривок з поеми „Мазепа")

ГОЛОСИ — РЯДОВІ НЕДІЛІ — РЯДОВІ УТРЕННІ ЄВАНГЕЛІЇ

(Продовження з 13 стор.)

Рядові Неділі — Перша неділя по Зелених Святах називається Першою Рядовою Неділею і від неї числяться всі дальші. З Рядовими Голосами й Утренними Євангеліями вони йдуть аж до пятої неділі Великого Посту, а з Апостолами і Євангеліями Служби Божої до послідних неділь перед Різдвом, а з деякими змінами до неділі перед неділею Митаря і Фарисея. Отже при кожній неділі зазначено, яка це чергова неділя, який тоді Голос (Гол. або Г.), яке Утреннє Євангеліє (Утр. Єв., або УЄ), та який Апостол і Євангеліє на Службі Божій.

Утренні Євангелії — Кожна неділя посвячена памяти Христового Воскресення, отже на недільній Утрени завсіди читається Євангеліє про Воскресення Христа (Воскресне Євангеліє). Таких Євангелій є 11. Вони також звуться Рядовими Утренними, чи Воскресними Євангеліями. Перше з них припадає завсіди на 1-шу Рядову Неділю, отже на Неділю Всіх Святих, що зараз по Зелених Святах. На 11-ту Рядову Неділю припадає 11-те Утренне Євангеліє, а на 12-ту знов 1-ше. Рпарі з Утренними Євангеліями йдуть Євангельські Стихири на Утрени перед Славословієм.

Свята. — Свята мають свій окремий лад, отже можуть мати своє окреме Утренне Євангеліє, свій Апостол і Євангеліє на Службі Божій. Коли свято випаде в неділю, то деколи береться Апостол та Євангеліє і Неділі і Свята.

Окремий лад поза Рядовим маємо від Неділі Митаря і Фарисея до Зелених Свят.

Липень – July

1967 — має 31 днів — 1967

Звич. Кал. н. с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	С	18	Преп. Леонтія Печ., муч. Леонтія, Іпатія й Феодула
2	Н	19	**Нед. 2 по Зел. Святах.** Св. Ап. Юди — брата Господ.
3	П	20	Свщмч. Методія Єп. Патар., муч. Арист. Дим. й Атан.
4	В	21	Мч. Юліяна Тарсій., преп. Юлія пресвитера.
5	С	22	Смч. Евсевія, Мч. Галактіона.
6	Ч	23	Мч. Агрипини, Мч. Евстахія, Гая, Урбана
7	П	24	**Різдво Івана Хрестителя**, Мч. Орентія.
8	С	25	Препмуч. Февронії, св. кн. Петра й Февронії, св. Леон.
9	Н	26	**Нед. 3 по Зел. Святах.** Прп. Давида Солун., прп. Іоана.
10	П	27	Прп. Сампсона Страннопр., Блаж. Мартина, Св. Іоани.
11	В	28	Преп. Сергія і Гермогена, преп. Івана Дамаскіна.
12	С	29	**Св. Апостолів Петра і Павла.**
13	Ч	30	Собор 12-ти Апостолів. Мч. Михаїла, Мелітона
14	П	1	**Липень.** Свв. Косми й Демяна.
15	С	2	Св. Ювеналія патр. Єрус., Полож. чес. ризи Б. М.
16	Н	3	**Нед. 4 по Зел. Святах.** Прп. Анатолія затв. Києво-Печ.
17	П	4	Св. Андрея Арх. Крит., Свщмч. Теодора Єп. Кирин.
18	В	5	† Преп. Атанасія Атон., преп. Ломпада, мчц. Анни.
19	С	6	Віднайдення мощів св. Юліянії.
20	Ч	7	Преп. Томи Малеїна й Акакія, Муч. Германа
21	П	8	Влмуч. Прокопія, св. Феодосії.
22	С	9	Свщмч. Панкратія єп. Тавром., св. Федора.
23	Н	10	**Нед. 5 по Зел. Святах.** Прп. Антонія Печерського.
24	П	11	Св. Благовір. кн. Ольги, мчц. Евфимії, прп. Нікодима.
25	В	12	Муч. Пророка й Іларія, Федора і Івана Київ.
26	С	13	Собор Арх. Гавриїла, Преп. Степана.
27	Ч	14	Ап. Акили з 70-ти і дружини Проскила, Муч. Онисима
28	П	15	**Св. Володимира, Вел. князя України.**
29	С	16	Свщмч. Антиногена і 10 муч. з ним, муч. Павла
30	Н	17	**Нед. 6 по Зел. Святах.** Велмчц. Марини, Прп. Іринарха.
31	П	18	Прп. Іоана Многостражд., Прп. Памва Затворн. К.-Печ.

2. **Нед. 2 по Зел. Св.** Гол. 1-й. УЄ. 2 Марк. 16, 1 8. Літ.: Ап. Рим. 2, 10-16; Єв. Мат. 4, 18-23.
9. **Нед. 3 по Зел. Св.** Гол. 2-й УЄ. 3 Марк. 16, 9-20. Літ.: Ап. Римл. 5, 1-10 Єв. Мат. 6, 22-33.
12. **Св. Апп. Петра і Павла.** УЄ. Ів. 21, 15-25. Літ.: Ап. 2 Кор. 11, 21-23; 13, 1-7; Єв. Мат. 16, 13-19.
16. **Нед. 4 по Зел. Св.** УЄ. 4 Лук. 24, 1-12. Літ.: Ап. Рим. 5, 1-10; Єв. Мат. 8, 5-13.
23. **Нед. 5 по Зел. Св.** Гол. 4-й. УЄ. 5 Лук. 24, 12-35. Літ.: Ап. Рим. 10, 1-10; Єв. Мат. 8, 28-34; 9, 1.
30. **Нед. 6 по Зел. Св.** Гол. 5-й. УЄ. Лук. 24, 36-53. Літ.: Ап. Рим. 12, 6-14; Єв. Мат. 9, 1-8.

Тобі рідний краю, і гесть і любов!
Хай вітер гуде пісню волі,
За тисягу років і сльози і кров
Пролив твій народ у неволі;

Криваво стояв у тяжкій боротьбі
За волю, за рідну державу,
Був вірним до смерти, країно, тобі,
За правду, за гесть і за славу.

За волю народа, що з мертвих воскрес,
Життя ми готові віддати,
Щоб сонце свободи світило з небес
На наші зелені Карпати.

(Василь Ґренджа-Донський)

ЄВАНГЕЛІЇ Й АПОСТОЛИ НА ВАЖНІШІ ПОТРЕБИ

На Хрещенню — Мат. 28: 16—20; Рим. 6: 3—11.

На Вінчанню — Ів. 2: 1—11: Ефес. 5.

На Похороні старших — Ів. 5: 24—30. Сол. 4: 13—17.

На Похороні дітей — Ів. 6: 35—39, 1 Корин. 15: 39—45.

На освяченню церкви — Ів. 10: 22—28; Жид. 3: 1—4.

В посуху — Мат. 16: 1—6; Яков 5: 7—9, 17—18.

В слоту — Мат. 7: 7—11; Рим. 8: 22—27.

В слабостях — Луки 4: 37—44, Жид. 12: 6—13.

На всяке прошення — Мат. 7: 7—11, Филип. 4: 4—9 (те саме, що на Цвітну Неділю).

Над слабим — Мат. 8: 28—34, або 17: 14—18. або Мар. 5: 1—20, або 9: 17—31, або Луки 9: 37—43.

Мале освячення води — Ів. 5: 1—4, Жид. 2: 11—18.

Освячення води на Йордан — Мар. 1: 9—11; 1 Кор. 10: 1—4. Тоді ж читання (Парамеї); 1) Ісаії 35: 1—10, 2) Ісаії 55: 1—13. 3) Ісаії 12: 3—6.

Серпень – August

1967 — має 31 днів — 1967

Звич. Кал. н. с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	В	19	Преп. Маркини, сестри Василія Вел., Гаїсія Печер.
2	С	20	**Св. Прор. Іллі.** Знайд. Мощів Атанасія Ігум. Берест.
3	Ч	21	Преп. Онуфрія Мовч. й Онисима, Преп. Симона
4	П	22	Рівноап. Марії Магдалини.
5	С	23	Муч. Трофима, Теофіла і 13-ти з ними, Смч. Аполін.
6	Н	24	**Нед. 7 по Зел. Святах.** Мч. Благов. кн. Бориса й Гліба.
7	П	25	Св. Анни, Св. Олімпіди й прп. Евпраксії, прп. Макарія.
8	В	26	Преп. Мойсея чуд. Печер., Смч. Єрмолая.
9	С	27	Вмч. Пантелеймона, Прп. Наума.
10	Ч	28	Апп. з 70-ти: Прохора, Ніканора, Тимона
11	П	29	Муч. Каліника Кил., мчц. Серафіми
12	С	30	Апп. з 70-ти: Сили й Силувана, Крискента й Андрон.
13	Н	31	**Нед. 8 по Зел. Святах.** Прав. Євдокима, мчц. Уліти.
14	П	1	**Серпень. Хрещення України.** (Початок Спасівки).
15	В	2	Перен. Мощів первомуч. Степана, блаж. Василія.
16	С	3	Прп. Ісаака, Далмата, Фавста.
17	Ч	4	Сім Молодців в Єфесі, Мартиніяна
18	П	5	Муч. Евсигнія, Кантидіяна, Єлифтерія, прав. Нони.
19	С	6	**Преображення Госп. — Спаса.** Упок. св. Теоктиста.
20	Н	7	**Нед. 9 по Зел. Святах.** Прп. Пімена Пост. й Пім. мног.
21	П	8	Прп. Григорія Печ., Св. Еміліяна єп. Киз., Св. Мирона.
22	В	9	Ап. Матея, Мч. Юліяна, Маріяна, Івана, Фотія.
23	С	10	Мч. архидияк. Лаврентія, Сикста Єп.
24	Ч	11	Прмч. Василія і Теодора Печер., Преп. Федора Остр.
25	П	12	Муч. Фотія й Аникити., свщмч. Олександра Єп.
26	С	13	Св. Тихона Єп. Вороніж., пер. мощів Максима іспов.
27	Н	14	**Нед. 10 по Зел. Святах.** Прп. Теодосія Ігум. Печ.
28	П	15	**Успіння Пресв. Богородиці.** Прп. Макарія.
29	В	16	† Нерук. образ Ісуса Христа, Мч. Діомида.
30	С	17	Прп. Алипія Іконописця Печерського.
31	Ч	18	Муч. Флора і Лавра, Серапіона, Муч. Юліянії

6. **Нед. 7 по Зел. Св.** Гол. 6-й. УЄ. 7 Ів. 20, 1-10. Літ.: Ап. Рим. 13, 1-7; Єв. Мат. 9, 27-35.
13. **Нед. 8 по Зел. Св.** Гол. 7-й. УЄ. Ів. 20, 11-18. Літ.: Ап. І Кор. 1, 10-18; Мат. 14, 14-22.
19. **Преображення Господнє — „Спаса".** УЄ. Лук. 9, 28-36. Літ.: Ап. 2 Петр. 1, 10-19; Єв. Мат. 17, 1-9.
20. **Нед. 9 по Зел. Св.** Гол. 8-й. УЄ. 9 Ів. 20, 19-31. Літ.: Ап. І Кор. 3, 9-17; Єв. Мат. 14, 22-34.
27. **Нед. 10 по Зел. Св.** Гол. 1-й. УЄ. 10 Ів. 21, 1-14. Літ.: Ап. І Кор. 4, 9-16; Єв. Мат. 17, 14-23.
28. **Успіння Пресв. Богородиці.** УЄ. Лук. 1, 39-49, 56. Літ.: Ап. Филипян, 2, 5-11; Єв. Лук. 10, 38-42; 11, 27-28.

ВАСИЛЬ СИМОНЕНКО

(1935—1963)

У книжці „Берег чекань", що містить вибір віршів Симоненка (Видавництво Пролог), Іван Кошелівець пише: „Мандруючи кореспондентом по Полтавщині він (Симоненко) записав у щоденник під датою 16. X. 1962 р. про держиморду голову колгоспу з Єременкового, який люто кричав на колгоспників: „Я вам зроблю новий 33-ій рік!" Немає сумніву в тому, що він сам був свідком, як судили в сільраді „злодія" за те, що „крав на полі свій урожай". З обов'язку кореспондента Симоненкові певно належало писати нищівну статтю проти „розкрадачів соціялістичної власности" („Дядька я вбити зневагою мушу"), а тим часом вислів справжнього почуття вилився в розпачливо гіркі й пекучі рядки".

(Вірш під заголовком „Злодій" вміщений під наступним місяцем. — *Ред.*).

ЗАГАЛЬНІ АПОСТОЛИ СВЯТИМ

Богородиці — Филип. 2: 5—11.
Ангелам — Жид. 2: 2—10.
Апостолам — 1 Кор. 4: 9—16.
Пророкам — 1 Кор. 14: 20—25.
Святителям — Жид. 13: 17—21.
Преподобним — Галат. 5: 22—6, 2.
Мученикам — 2 Тим. 2: 1—10.
Ісповідникам — Єфес. 6: 10—17.

ЄВАНГЕЛІЇ РЯДОВІ НА УТРЕНИ

(Воскресні), які при неділях зазначені лише числами.

1. Матея 28: 16—20.
2. Марка 16: 1—8.
3. Марка 16: 9—20.
4. Луки 24: 1—12.
5. Луки 24: 12—35.
6. Луки 24: 36—53.
7. Івана 20: 1—10.
8. Івана 20: 11—18.
9. Івана 20: 19—31.
10. Івана 21: 1—14.
11. Івана 21: 15—25.

Вересень – September

1967 — має 30 днів — 1967

Звич. Кал. н. с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	П	19	Муч. Андрея Стратилата і з ним 2593 Мучеників
2	С	20	Прор. Самуїла, муч. Севіра, Мемнона та 37 з ними
3	Н	21	**Нед. 11 по Зел. Святах.** Прп. Аврамія Трудолюбивого.
4	П	22	Мч. Агафоника, Зотика, Акиндина й Северіяна.
5	В	23	Смч. Іринея п. Ліонського, Калиніка патр. Царг.
6	С	24	Перен. Мощів Петра Митр. Київського.
7	Ч	25	Ап. Тита з 70-ти, Іспов. Вариса, Ап. Вартоломея
8	П	26	Муч. Андріяна і Наталії, Сизанія, прп. Тифоя
9	С	27	Преп. Пімена Печер., свщмч. Кукши, св. Осії єп. Корд.
10	Н	28	**Нед. 12 по Зел. Святах.** Прп. Іова Ігум. Почаївського.
11	П	29	**Усікновення Голови Св Іоана Предтечі.** Мч. Анастасія.
12	В	30	Олександра, Івана і Павла патр. Царгородського.
13	С	31	Упок. св. Івана митр. Київського.
14	Ч	1	**Вересень. Початок Церков. Року.** Преп. Симеона
15	П	2	Муч. Маманта, преп. Івана, патр. Царг. мч. Теодота
16	С	3	Свмч. Антима єп. Никомид., преп. Феоктиста
17	Н	4	**Нед. 13 по Зел. Святах.** Св. Іосафа, Свщмч. Вавіли.
18	П	5	Св. кн. Гліба у хрещені Давида. Св. препмч. Атанасія.
19	В	6	Чудо Архистр. Михаїла в Хонах, преп. Архипа.
20	С	7	Передпразн. Різдва Пресв. Богородиці.
21	Ч	8	**Різдво Пресв. Богородиці,** Муч. Руфи.
22	П	9	Св. Богоотців Якима й Анни, мч. Руфа, пр. Лукіяна
23	С	10	Мчц. Минодори, Митродори й Нимфодори
24	Н	11	**Нед. 14 по Зел. Святах.** Прп. Теодори, Прп. Евфросина.
25	П	12	Свщмч. Автонома, Прп. Атанасія, Св. Прав. Симеона.
26	В	13	Муч. Корнилія сотника, Передпразник Воздв. Чес. Хр.
27	С	14	**Воздвиження Чесного Хреста. Піст.** Івана Зол.
28	Ч	15	Вмч. Никити, Преп. Филотея, Муч. Порфирія
29	П	16	Упок. Св. Кипріяна митр. Київ.
30	С	17	Мчц. Віри, Надії, Любови і матері їх Софії

3. **Нед. 11 по Зел. Св.** Гол. 2-й. УЄ. 11 Ів. 21, 15-25. Літ.: Ап. І Кор. 9, 2-12; Єв. Мат. 18, 23-35.
10. **Нед. 12 по Зел. Св.** Гол. 3-й. УЄ. 1 Мат. 28, 16-20. Літ.: Ап. І Кор. 15, 1-11, та Галат. 5, 22-26-6, 2. Єв. Мат. 19, 16-26 та Лук. 6, 17-23.
17. **Нед. 13 по Зел. Св.** Гол. 4-й. УЄ. 2 Марк. 16, 1-8. Літ.: Ап. І Кор. 16, 13-24; Єв. Мат. 21, 32-42.
21. **Різдво Пресв. Богородиці.** УЄ. Лук. 1, 39-49, 56. Літ.: Ап. Филип. 2, 5-11; Єв. Лук. 10, 38-42; 11, 27-28.
24. **Нед. 14 по Зел. Св.** Гол. 5-й. УЄ. 3 Марк. 16, 9-20. Літ.: Ап. 2 Кор. 1, 21-24; 2, 1-4. Єв. Мат. 22-1-14.
27. **Воздвиження Чесного Хреста.** УЄ. Ів. 12, 28-36. Літ.: Ап. І Кор. 1, 18-24, Єв. Ів. 19, 6-11, 13-20, 25-35.

В. Симоненко

ЗЛОДІЙ

Дядька затримали чи впіймали,
Дядька в сільраду ескортували,
— Як вам, дядьку, не ай-я-яй?
Красти на полі свій урожай?
У кого ви крали? Ви крали у себе.
Це ж просто сором красти свій труд! —
Дядько понуро тім'я теребив
І смакував махру.
Дядько кліпав товстими віями.
Важко дивитися в очі ганьби,
Важко йому із домашніми мріями
Враз осягнуть парадокси доби.
— Та воно так, — у кулак кахикав, —
Красти погано... Куди вже гірш. —
Рвися з горлянки свавільним криком,
Мій неслухняний вірш!

Чому він злодій? З якої речі?
Чому він красти пішов своє?
Дали б той клунок мені на плечі —
Сором у серце мені плює...
Дядька я вбити зневагою мушу,
Тільки ж у грудях клекоче гроза:
Хто обікрав і обскуб його душу?
Хто його совісті руки зв'язав?
Де вони, ті — відгодовані, сірі,
Недорікуваті демагоги і брехуни,
Що в'язи скрутили дядьковій вірі,
Пробираючись в крісла й чини?
Їх би за ґрати, їх би до суду,
Їх би до карцеру за розбій!
Доказів мало? Доказом будуть
Лантухи вкрадених вір і надій.

ЄВАНГЕЛІЇ НА СТРАСТЯХ В СТРАСТНИЙ ЧЕТВЕР

1. Івана 13: 31 до 18: 1.
2. Івана 18: 1—28.
3. Матея 26: 57—75.
4. Івана 18: 28—19: 1—16.
5. Матея 27: 3—32.
6. Марка 15: 16—32.
7. Матея 27: 34—54.
8. Луки 23: 32—49.
9. Івана 19: 25—37.
10. Марка 15: 43—47.
11. Івана 19: 38—42.
12. Матея 27: 62—66.

ЗА УПОКОЙ ЄВАНГЕЛІЯ Й АПОСТОЛИ

В понеділок — Ів. 5: 17—24; Рим. 14: 6—9.
Вівторок — Ів. 5: 24—30; 1 Кор. 15: 39—45.
Середу — Ів. 6: 35—39; 2 Кор. 5: 1—10.
Четвер — Ів. 6: 40—44; 1 Кор. 15: 20—28.
Пятницю — Ів. 6: 48—54; 1 Кор. 15: 47—57.
Суботу — Ів. 5: 24—30; 1 Солун. 4: 13—17.

Жовтень – October

1967 — має 31 днів — 1967

Звич. Кал. н. с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	Н	18	**Нед. 15 по Зел. Святах.** Прп. Евменія Єп. Гортин.
2	П	19	Свмч. Трофима, Саватія й Дормедонта.
3	В	20	Влмч. кн. Михаїла Черн., боярина Теодора Черн.
4	С	21	Ап. Кодрата з 70-ти, преп. Даниїла.
5	Ч	22	Свщмч. Фоки, прор. Йони, преп. отців в печерях
6	П	23	Муч. Андрея, Івана і Петра, Зачаття Св. Івана Хрест.
7	С	24	Мчц. Текли, преп. Нікандра, преп. Корпія
8	Н	25	**Нед. 16 по Зел. Святах.** Прп. Сергія Радон., Прп. Евфр.
9	П	26	Св. Ап. і Єванг. Іоана Богослова. мчц. Хири.
10	В	27	Мч. Калістрата і 49 воїнві з ним, преп. Саватія.
11	С	28	† Преп. Харит. Ісп., Мч. Марка.
12	Ч	29	Преп. Киріяка Отшел., Теофана, — Петронії
13	П	30	Св. Михаїла митр. Київського, свщмч. Григорія
14	С	1	**Жовтень. Покров Пресв. Богородиці.** Ап. Ананії,
15	Н	2	**Нед. 17 по Зел. Святах.** Св. Андрея, Свщмч. Кипріяна,
16	П	3	Прп. Діонисія Іером. К.-Печ., Свщмч. Діонисія Ареоп.
17	В	4	Смч. Еротея, Володимира Новгор., преп. Єладія.
18	С	5	Мч. Харитини, преп. Дамяна Печерського.
19	Ч	6	Ап. Томи з 70-ти Муч., Еротиїди Діви, Муч. Макарія
20	П	7	Преп. Сергія Печер., преп. Сергія
21	С	8	Преп. Пелагії, св. Таїсії, преп. Трифона
22	Н	9	**Неділя 18 по Зел. Святах.** Св. Ап. Якова Алф. з 12-ти.
23	П	10	Собор 7-ми Св. Волин.: прп. Іова Поч., Св. Стеф. й ін.
24	В	11	Ап. Филипа з 70-ти, Теофана пост. печ.
25	С	12	Мч. Прова, Тараха й Андроника.
26	Ч	13	Мч. Карпа, Преп. Венямина Печер., Преп. Никити
27	П	14	Преп. Николи Печерського, Мч. Назарія
28	С	15	Преп. Євфімія нового, первмч. Лукіяна Антіохій.
29	Н	16	**Нед. 19 по Зел. Святах.** Св. Лонгина Воротаря К.-Печ.
30	П	17	Прор. Осії, препмч. Андрея Крит., Прав. Лазаря-Чот.
31	В	18	† Ап. Луки з 70-ти, преп. Юліяна пуст.

1. **Нед. 15 по Зел. Св.** Гол. 6-й. УЄ. 4 Лук. 24, 1-12. Літ.: Ап. 2 Кор. 4, 6-15; Єв. Мат. 22, 35-46.
8. **Нед. 16 по Зел. Св.** Гол. 7-й. УЄ. 5 Лук. 24, 12-35. Літ.: — Ап. 2 Кор. 6, 1-10; Єв. Мат. 25, 14-30.
14. **Покрова Пресв. Богородиці.** УЄ. Лук. 1, 39-49, 56. Літ.: Ап. Филип. 2, 5-11; Єв. Лук, 10, 38-42; 11, 27-28.
15. **Нед. 17 по Зел. Св.** Гол. 8-й. УЄ. 6 Лук. 24, 36-53. Літ.: Ап. 2 Кор. 6, 16-18. Єв. Мат. 15, 21-28.
22. **Нед. 18 по Зел. Св.** Гол. 1-й. УЄ. 7 Ів. 20, 1-10. Літ.: Ап. 2 Кор. 11, 31-33; 12, 1-9. Єв. Лук. 5, 1-11.
29. **Нед. 19 по Зел. Св.** Гол. 2-й. УЄ. 8 Ів. 20, 11-18. Літ.: Ап. 2 Кор. 9, 6-11; Єв. Лук. 6, 31-36.

Я ЧУЮ ПІСНЮ

Я чую пісню, мов крізь сон
Далекий Черемош гуркоче;
Мені вчувається щоночі
Той шелест листя, шум сосон.
І щось тій пісні в унісон
Так ніжно в серці зашепоче...
Я чую пісню — мов крізь сон
Далекий Черемош гуркоче.

То спів засмучених флояр,
То стогін журної трембіти, —
Зашелестять шовкові цвіти
І з серця скотиться тягар.
Туди, де скелі аж до хмар,
Хотів би соколом летіти,
Де спів засмучених флояр,
Де стогін журної трембіти.

(Дмитро Загул — буковинський поет)

ЧИТАННЯ З СТАРОГО ЗАВІТУ НА ВСЕНОЧНІМ (Парамеї)

На Всеночнім на більші свята бувають Читання (Паремії, Парамеї) з Старого Завіту, отже тут подаємо, які коли береться.

Та поки що треба зробити такі уваги:

В Старім Завіті, що є старо-словянською мовою, перші пять книг звуться: 1. **Битіє,** 2. **Ісход,** 3. **Левит,** 4. **Числа,** 5. **Второзаконіє.** А в Біблії виданій українською мовою (Видання Брит. Т-ва) ті самі книги зовуться: 1-ша книга Мойсея, 2-га книга Мойсея, 3-та книга Мойсея, 4-та книга Мойсея і 5-та книга Мойсея. Отже і в зазначуванню Парамей будемо звати ті книги Книгами Мойсеєвими.

Старословянський біблійний поділ має також **Чотири Книги Царства,** а в українській мові ті чотири Книги зовуться: Перва Книга Самуїлова, Друга Книга Самуїлова, Перва Книга Царів, Друга Книга Царів. Коротко взявши, то в церк.-слов. є: 1-ша Книга Царств, 2-га Царств, 3-та Царств і 4-та Царств. А в українськім тексті те саме має заголовки: 1-ша Самуїла, 2-га Самуїла, 1-ша Царств, 2-га Царств. Цего послідного ми також будемо держатись в зазначуванню.

Ще кілька уваг щодо скороченв:

1М, 2М, 3М — це Перша Книга Мойсея, Друга і т. д.

Іс. — Ісаія, Єр. Єремія, Ез. — Езекиїл, Прип. — Приповістки Соломона, Ек. — Екклезіяст і др. подібно.

Отже хто уважно перегляне заголовки Старого Завіту, той буде знати, до чого скорочення відноситься.

Рожд. Пресв. Богор. — 1) 1М 28: 10—17. 2) Ез. 43: 27; 44: 1—4. 3) Прип. 9: 1—11.

Воздв. Ч. Хр. — 1) 2М 15: 22—27, 16: 1. 2) Прип. 3: 11—18. 3) Іс. 60: 11—16.

Покров Пр. Богор. — як на Рожд. Пресв. Богородиці.

Димитрія — 1) Іс. 63: 15—19; 64: 1—5, 8—9. 2) Єр. 2: 2—12. 3) Прем. 4: 7—15.

Михаїла — 1) Іс. Навина 5: 13—15. 2) Суд. 6: 2—7, 11—24. 3) Іс. 14: 7—20.

(Продовження на 25 стор.)

Листопад – November

1967 — має 30 днів — 1967

Звич. Кал. н. с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	С	19	Св. прор. Іоїля, муч. Уара.
2	Ч	20	Влмч. Артемія, Мч. Евора й Евнея, бл. Клеопатри
3	П	21	Преп. Іларіона Печер., муч. Дасія
4	С	22	Рівноап. Аверкія єп. Єрополь., св. Максиміліяна
5	Н	23	**Нед. 20 по Зел. Святах.** Св. Ап. Якова брата Господ.
6	П	24	Прп. Арети Печ., прп. Сисоя схим. Печер., прп. Теоф.
7	В	25	Мч. Маркіяна і Мартирія, св. Таїти, мч. Анастасія.
8	С	26	**Влмч. Димитрія Солун.** Прпмч. Йосифа, прп. Атанасія
9	Ч	27	Преп. Нестора Літописця, св. Димитрія митр. Ростов.
10	П	28	Муч. Терентія, Неоніли, Савріла.
11	С	29	Мчц. Анастасії римлянки, преп. Аврамія, преп. Марії
12	Н	30	**Нед. 21 по Зел. Святах.** Муч. Зиновія й Зиновії.
13	П	31	Прп. Спиридона й Никодима Печ., Прп. Анастасія Печ.
14	В	1	**Листопад.** Косми і Деміяна, та матері Теодотії.
15	С	2	Муч. Акиндина, Пигасія, Аффонія.
16	Ч	3	Преп. кн. Анни, муч. Акепсими єп., муч. Йосифа
17	П	4	Преп. Іоникія Вел., Ахила Печ., св. Івана
18	С	5	Муч. Галактіона й Єпистими, св. ап. з 70-ти: Патрова
19	Н	6	**Нед. 22 по Зел. Святах.** Прп. Луки Печ., Св. Павла Царг.
20	П	7	Свв. 33-х мучеників у Мелітині, Прп. Лазаря Галісей.
21	В	8	**Собор Архистр. Михаїла** і ін. Анголів. Преп. Марти.
22	С	9	Онисифора Іспов. Печерського.
23	Ч	10	Ап. з 70-ти: Ераста Єп. Олимпа, Родіона
24	П	11	Муч. Мини, муч. Віктора
25	С	12	Св. Івана Милостивого, преп. Ніла, прор. Ахії
26	Н	13	**Нед. 23 по Зел. Святах.** Св. Іоана Золотоустого.
27	П	14	**Пущення.** Св. Ап. Пилипа з 12-ти, Св. Григорія Палами.
28	В	15	**Початок Пилипівки.** Мч. Гурія, Самона й Авіва.
29	С	16	Ап. і Єванг. Матея Левія з 12-ти, прп. Сергія.
30	Ч	17	Григорія Єп. і Чудотвор. Неокесарії, Лазаря

5. **Нед. 20 по Зел. Св.** Гол. 3-й УЄ. 9 Ів. 20, 19-31. Літ.: Ап. Галат. 1, 11-19; Єв. Лук. 7, 11-16.
8. **Св. Влмч. Димитрія Солун.** УЄ. Мат. 10, 16-22. Літ.: Ап. 2 Тим. 2,1-10; Єв. Ів. 15, 17-27; 16, 1-2.
12. **Нед. 21 по Зел. Св.** Гол. 4-й. УЄ. 10, Ів. 21, 1-14. Літ.: Ап. Галат. 2, 16-20; Єв. Лук. 8, 5-15.
19. **Нед. 22 по Зел. Св.** Гол. 5-й. УЄ. 11 Ів. 21, 15-25. Літ.: Ап. Галат. 6, 11-18; Єв. Лук. 16, 19-31.
21. **Архистратига Михаїла.** УЄ Мат. 13, 24-30; 36-43. Літ.: Ап. Євр. 2, 2-10; Єв. Лук. 10, 16-21.
26. **Нед. 23 по Зел. Св.** Гол. 6-й. УЄ. 1 Мат. 28, 16-20. Літ.: Ап. Єфес. 2, 4-10; Єв. Лук. 8, 26-39.

Ліна Костенко

* * *

Я прощаюся з рідним краєм
у мовчанні,
в побожній тиші...
Вечір сонце пшеничне розкраяв
і окраєць над полем залишив.

Сонце, сонце, освітлюй тіні!
Не заходь, почекай хвилину!
Я ще раз
у своєму промінні
озирнусь на свою батьківщину.

(Зі збірки — „Мандрівки серця").

ЧИТАННЯ З СТАРОГО ЗАВІТУ НА ВСЕНОЧНІМ (Парамеї)

(Продовження з 23 стор.)

Введення — 1) 2М 40: 1—5, 9—10, 16, 34—35. 2) 1 Цар. 7: 51; 8: 1, 3—7, 9—11, 3) Ез. 43: 27; 44: 1—4.

Николая — 1) Прип. 10: 7, 6, 3: 13—16; 8: 34—35. 2) Прип. 10: 31—32; 11: 1—2, 4, 3, 5—12. 3) Прем. 4: 7—15.

Нед. пер. Рожд. — 1) 1М 14: 14—20. 2) 5М 1: 8—11, 15—17. 3) 5М 10: 14—21.

Нов. Рік. Вас. — 1) 1М 7: 1—2, 4—8, 3, 9—12, 14. 2) Прип. 8: 22—30. 3) Прип. 10: 31—32; 11: 1—2, 4, 3, 5—12.

Йордан, Водосвяття — 1) Іс. 35: 1—10. 2) Іс. 55: 1—13. 3) Іс. 12: 3—6. Тоді ж Апостол 1 Кор. 10: 1—4. Єв. Мар. 1: 9—11.

Трох Святих — 1) 5М 1: 8—11, 15—17. 2) 5М 10: 14—21. 3) Прем. Солом. 3: 1—9.

Стрітення — 1) 2М 13: 1—16. 2) Іс. 6: 1—13. 3) Іс. 19: 1—21.

Благовіщення (на Вечірни) — 1) 1М 28: 10—17. 2) Ез. 43: 27; 44: 1—4. 3) Прип. 9: 1—11. На Літ. 1) 2М 3: 1—8. 2) Прип. 8: 22—30.

Юрія — 1) Іс. 43: 9—14. 2) Прем. 3: 1—9. 3) Прем. 4: 7—15.

Рожд. Ів. Хрест. — 1) 1М 21: 1—8. 2) Суд. 13: 1—21. 3) Мал. 4: 1—6.

Ілії — 1) Цар. 17: 1—16. 2) 1 Цар. 18: 1—21. 3) 1 Цар. 19: 4—16.

Преображення — 1) 2М 24: 12—18. 2) 2М 33: 11—23; 34: 4—6, 8. 3) 1 Цар. 19: 3—9, 11—13, 15—16.

Усп. Богор. — 1) 1М 28: 10—17. 2) Ез. 43: 27: 44: 1—4. 3) Прип. 9: 1—11.

Зел. Свята — 1) 4М 11: 16—17, 24—29. 2) Йоіль 2: 23—32 (до „спасеться"). 3) Ез. 36: 24—28.

Петра і Павла — 1) 1 Посл. ап. Петра (Нов. Завіт.) 1: 3—9. 2) 1 Посл. Ап. Петра 1: 13—19. 3) 1 Посл. Ап. Петра 2: 11—24 (до „правдою жили").

(Продовження на 27 стор.)

Грудень – December

1967 — має 31 днів — 1967

Звич. Кал. н. с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	П	18	Мучч. Платона, Романа й Варула
2	С	19	Преп. Варлаама пер. ігум. Києво-Печ., прор. Авдія
3	Н	20	**Нед. 24 по Зел. Святах.** Прп. Григорія Декап. Ісавр.
4	П	21	**Уведення в Храм Пресв. Богородиці.** Св. кн. Ярополка.
5	В	22	Ап. Филимона і з ним Архипа Ярослава Вл.
6	С	23	Св. Амфілохія єп. Іконійського.
7	Ч	24	Влкмц. Катерини, влкмч. Меркурія, св. Августи
8	П	25	Священмуч. Климента й Петра.
9	С	26	Упок. Св. Ілюкентія, преп. Якова Сир.
10	Н	27	**Нед. 25 по Зел. Святах.** Св. кн. Всеволода Псковського.
11	П	28	Препмч. Стефана Нов., мч. Іринарха, св. Теодора Рос.
12	В	29	Преп. Нектарія Печ., мч. Парамона і з ним 370.
13	С	30	**† Св. Ап. Андрія Первозванного,** св. Фрументія арх.
14	Ч	1	**Грудень.** — Прор. Наума, Филарента, Онисима
15	П	2	Преп. Афанасія Печ., прор. Авакума, мч. Миронії
16	С	3	Прор. Софонії, преп. Івана єп. Колон., преп. Сави.
17	Н	4	**Нед. 26 по Зел. Святах.** Влмчц. Варвари й з нею Юліянії
18	П	5	Прп. Сави Освященого, Св. Гурія Архи. Казанськ.
19	В	6	**Миколая Чудотворця.** Максима
20	С	7	Преп. Івана посника печ., Св. Амврозія арх. Медіол.
21	Ч	8	Преп. Потапія Ап. з 70-ти. Состена, Кифи
22	П	9	**Зач. Пресв. Богородиці від Св. Анни.**
23	С	10	Упок. Св. Іосафа єп. Білгор., Муч. Мини, Ермогена
24	Н	11	**Нед. 27 по Зел. Святах.** Св. Праотців, Прп. Никона Сух.
25	П	12	Св. Спиридона Єп. Тримиф., Свщмч. Алаксандра Єрус.
26	В	13	Преп. Мирдорія Печ., муч. Євстратія, Авксентія.
27	С	14	Мч. Тирса, Левкія, Калиника, Филимона.
28	Ч	15	Смч. Елевтерія і матери його Анфії, Степана Архиєп.
29	П	16	Прор. Аґґея, блаж. Теофанії, мчч. Прома й Іларія.
30	С	17	Преп. Даниїла і трьох отроків: Ананії, Азарії й Мисаїла
31	Н	18	**Нед. 28 по Зел. Святах — Св. Праотців.** Мч. Севастіяна.

3. **Нед. 24 по Зел. Св.** Гол. 7-й. УЄ. 2 Марк. 16, 1-18. Літ.: Ап. Єфес. 2, 14-22; Єв. Лук. 8, 41-56.
4. **Уведення в храм Пресв. Богородиці.** УЄ. Лук. 1, 39-49, 56. Літ.: Ап. Євр. 9, 1-7; Єв. Лук. 10, 38-42; 11, 27-28.
10. **Нед. 25 по Зел. Св.** Гол. 8-й. УЄ. 3 Марк. 16, 9-20 Літ.: Ап. Єфес. 4, 1-6; Єв. Лук. 10, 25-37.
17. **Нед. 26 по Зел. Св.** Гол. 1-й УЄ. 4 Лук. 24, 11-12. Літ. Ап. Єфес. 5, 9-19. Єв. Лук. 12, 16-21.
24. **Нед. 27 по Зел. Св.— Свв. Праотців**. Гол. 2-й. УЄ. 8 Ів. 20, 11-18. Літ.: Ап. Колос. 3, 4-11: Єв. Лук. 14, 16-24.
31. **Нед. 28 по Зел. Св. — Св. Отців.** Гол. 3-й. УЄ. 9, Ів. 20, 19-31. Літ.: Ап. Євр. 11, 9-10, 17-40; Єв. Мат. 1, 1-25.

Віталій Коротич

Моїй землі

(Уривки)

Розпинали тебе
На курних перехрестях доріг,
І стріляли тобі
Вороги у скривавлені груди...
Та не вбили народ —
І народ тебе в серці зберіг.
Ти жила, ти живеш
вся:
Земля твоя, небо і люди.

***

В тебе безліг хоробрих
І вірних навіки синів —
Тих,
кого ні недоля,
Ні вража рука не зігнули.
Ти приходиш до мене
У млі передранішніх снів,
Багу коси твої,
Що у праці повз мене майнули.
Україно моя,
В тебе юна і дужа хода.
Україно моя,
Моя доле, прекрасная мріє...
Коли треба життя —
Не вагаюгись, зразу ж віддам,
Все до краплі віддам
За народ твій,
Що вік не старіє.

(Зі збірки — „Золоті руки").

ЧИТАННЯ З СТАРОГО ЗАВІТУ НА ВСЕНОЧНІМ (Парамеї)

(Продовження з 25 стор.)

Цвіт. Неділя — 1) 1М 49: 1—2, 8—12. 2) Соф. 3: 14—19. 3) Зах. 9: 9—15.

Вознесення — 1) Іс. 2: 2—3 (до „стежками" Його). 2) Іс. 62: 10—63: 1—9. 3) Зах. 14: 1 (до: „Господень") — 4 (до: „на схід сонця"), 8—11.

ПОЯСНЕННЯ СКОРОЧЕНЬ

що приходять при означуванню Голосів Недільних Євангелій, Апостола та Євангелій на Службі Божій і др.

Гол. або Г. — Голос.
Утр. Єв., або УЄ — Утренне Євангеліє.
Літ. — Літургія або Литургія, отже Служба Божа.
Ап. — Апостол.
Діян. або Ді. — Діяння Апостолів.
Жи. — Жидів.
Рим. — Римлян.
1 Кор. — Перше до Коринтян.
2. Кор. — Друге до Коринтян.
Гал. — Галат і т. п.
Євангелисти: Мат., або Мт. — Матей: Мар., або Мр. — Марко; Лу. — Лука: Ів. — Іван.

Вишукування Апостолів і Євангелії:

Мт. 2: 1—12 значить: Матея 2-га Голова, а в ній читається від 1-го до 12-го стиха. Гал. 4: 4—7 значить: Послання до Галат Голова 4-та, а стихи в ній читається від 4-го до 7-го. Окремо звернемо увагу на таке означення: 1 Кор. 12: 27—13: 8. Це так розуміється: Перше до Коринтян, Голова 12-та, стихи від 27-го аж до слідуючої (13-тої) Голови, а дальше з Голови 13-ої до 8-го стиха. Себто читається в 12-ій Голові від 27-го стиха до кінця Голови, та дальше з Голови 13-ої до стиха 8-го.

O CANADA!

O CANADA, OUR HOME AND NATIVE LAND!
TRUE PATRIOT LOVE IN ALL THY SONS COMMAND.
WITH GLOWING HEARTS WE SEE THEE RISE,
THE TRUE NORTH STRONG AND FREE,
AND STAND ON GUARD, O CANADA,
WE STAND ON GUARD FOR THEE.

O CANADA, GLORIOUS AND FREE,
WE STAND ON GUARD, WE STAND ON GUARD FOR THEE.
O CANADA, WE STAND ON GUARD FOR THEE.

O CANADA! WHERE PINES AND MAPLES GROW,
GREAT PRAIRIES SPREAD AND LORDLY RIVERS FLOW,
HOW DEAR TO US THY BROAD DOMAIN,
FROM EAST TO WESTERN SEA,
THOU LAND OF HOPE FOR ALL WHO TOIL!
THOU TRUE NORTH STRONG AND FREE.

O CANADA, GLORIOUS AND FREE! etc.

O CANADA! BENEATH THY SHINING SKIES
MAY STALWART SONS AND GENTLE MAIDENS RISE,
TO KEEP THE STEADFAST TROUGH THE YEARS
FROM EAST TO WESTERN SEA,
OUR OWN BELOVED NATIVE LAND!
OUR TRUE NORTH, STRONG AND FREE!

O CANADA, GLORIOUS AND FREE! etc.

Її Величність Королева Єлисавета Друга і її чоловік Принц Филип.

Його Ексцеленція Генерал Вис. Дост. Джордж П. Ванїє
Генеральний Губернатор Канади

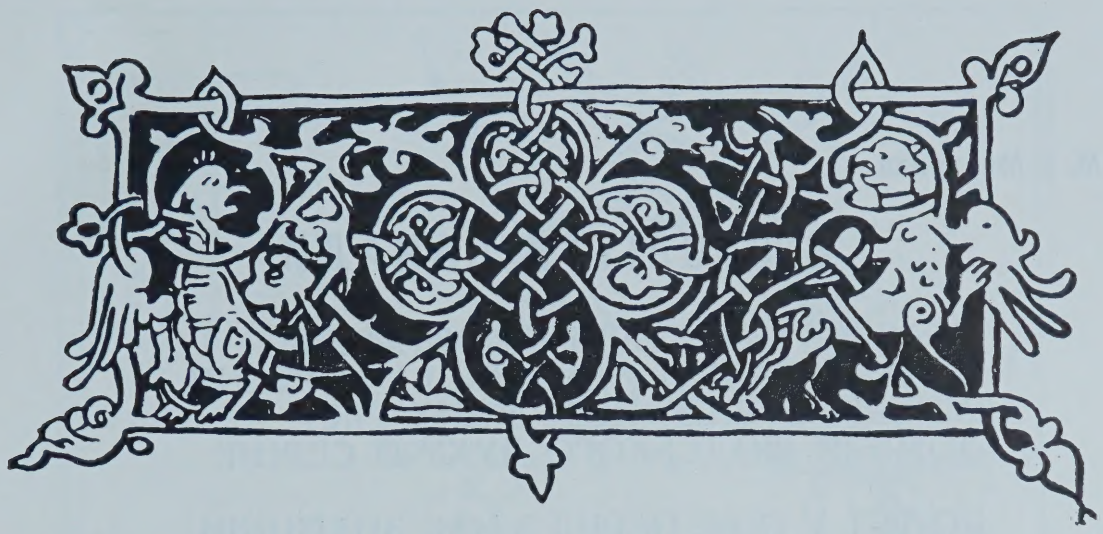

КАНАДІЙСЬКИЙ ГИМН

КАНАДО! — КОХАНА ВІТЧИНО!
В ЛЮБВІ КРАЮ ТВОЇ СИНИ ОДНО.
З ТОБОЮ ВРАЗ НАШ ДУХ РОСТЕ,
НАШ СІВЕРЕ СИЛЬНИЙ!
А КОЖНИЙ СИН ЦЕ СТОРОЖ ТВІЙ
БО ТИ НАШ КРАЙ ВІЛЬНИЙ!

КАНАДО! — СИЛЬНА Й ВІЛЬНА!
МИ СТОРОЖА СИЛЬНА!
КАНАДО! — МИ СТОРОЖА СИЛЬНА!

КАНАДО! — ДЕ СОСНА Й КЛЕН РОСТУТЬ,
СТЕПИ — ЛАНИ, І СТРУЇ РІК ПЛИВУТЬ.
ЯК ДОРОГИЙ ДЛЯ НАС ТВІЙ СВІТ
ВІД СХОДУ ПО ЗАХІД!
ТИ КРАЙ НАДІЙ ТВЕРДИХ ЛЮДЕЙ.
НАШ СІВЕРЕ ВІЛЬНИЙ!

КАНАДО! — СИЛЬНА Й ВІЛЬНА! і т. д.

НЕХАЙ РОСТЕ ПІД ТВОЇМ НЕБОМ ЦВІТ
ТВОЇХ ДОЧОК Й СИНІВ ЗАВЗЯТИХ РІД,
ЩОБ ЗБЕРЕГТИ ТВІЙ ВОЛЬНИЙ СВІТ
ВІД СХОДУ ПО ЗАХІД!
КОХАНАЯ БАТЬКІВЩИНО!
НАШ СІВЕРЕ ВІЛЬНИЙ!

КАНАДО! — СИЛЬНА Й ВІЛЬНА! і т. д.

(Переклав **Т. Д. Волохатюк**)

М. Ї. Мандрика

В СТОЛІТТЯ КАНАДИ

ВІТАЄМО ТВІЙ ПЕРШИЙ ЮНИЙ ВІК,
КАНАДО НАША — ДІМ НАШ І ФОРТЕЦЯ,
ІМПЕРІЯ СТЕПІВ, ПОТУЖНИХ РІК,
ДОМІНІЯ ЛЮДСЬКОГО ДУХУ Й СЕРЦЯ!

БО ТУТ У ТЕБЕ ПЕРШІ З НАС ЗНАЙШЛИ,
РАЗОМ З ТЯЖКОЮ ПРАЦЕЮ, СВОБОДУ,
ВІД ТЕБЕ Ж МИ І РУКУ ПРОСТЯГЛИ,
ПОМІЧНУ РУКУ НАШОМУ НАРОДУ.

В ТВІЙ ЮНИЙ ВІК ВСТУПИЛИ РАДО МИ
З НАДБАННЯМИ СВОГО ТИСЯЧОЛІТТЯ,
ЩОБ ВІЛЬНИМИ В ТВОЇЙ СІМ'Ї ЛЮДЬМИ
КУВАТИ СПІЛЬНО БУДУЧІ СТОЛІТТЯ.

ПРИВІТ ТОБІ І ВІДДАННІСТЬ ВІД НАС —
СИНІВ, ДОЧОК І ВНУКІВ УКРАЇНИ,
У ДЕНЬ ВЕЛИКИЙ ТВІЙ, НАДХНЕННИЙ ЧАС,
ЛЮДЯНОСТИ І ГІДНОСТИ КРАЇНО!

У ДРУЖНІЙ СПІЛЦІ ВСІХ ТВОЇХ ПЛЕМЕН
У РІВНОСТІ МІЖ НИМИ І ЄДНАННІ
НЕХАЙ ЗОРИТЬ ТВІЙ ВСЕДЕРЖАВНИЙ КЛЕН
ЯК СВІТУ РАДІСНЕ ІЗ ТЬМИ СВІТАННЯ!

ІЗ ТЬМИ НЕВОЛІ, ГНОБЛЕННЯ І МУК,
БЕЗУМНИХ ДІЙ НА КРОВІ НЕПОВИННИХ,
ДО СВІТЛИХ ДІЛ ЛЮДСЬКИХ УМІВ І РУК,
ДО ВОЛІ ВСІХ НАРОДІВ І ЛЮДИНИ!

5. IX. 66.

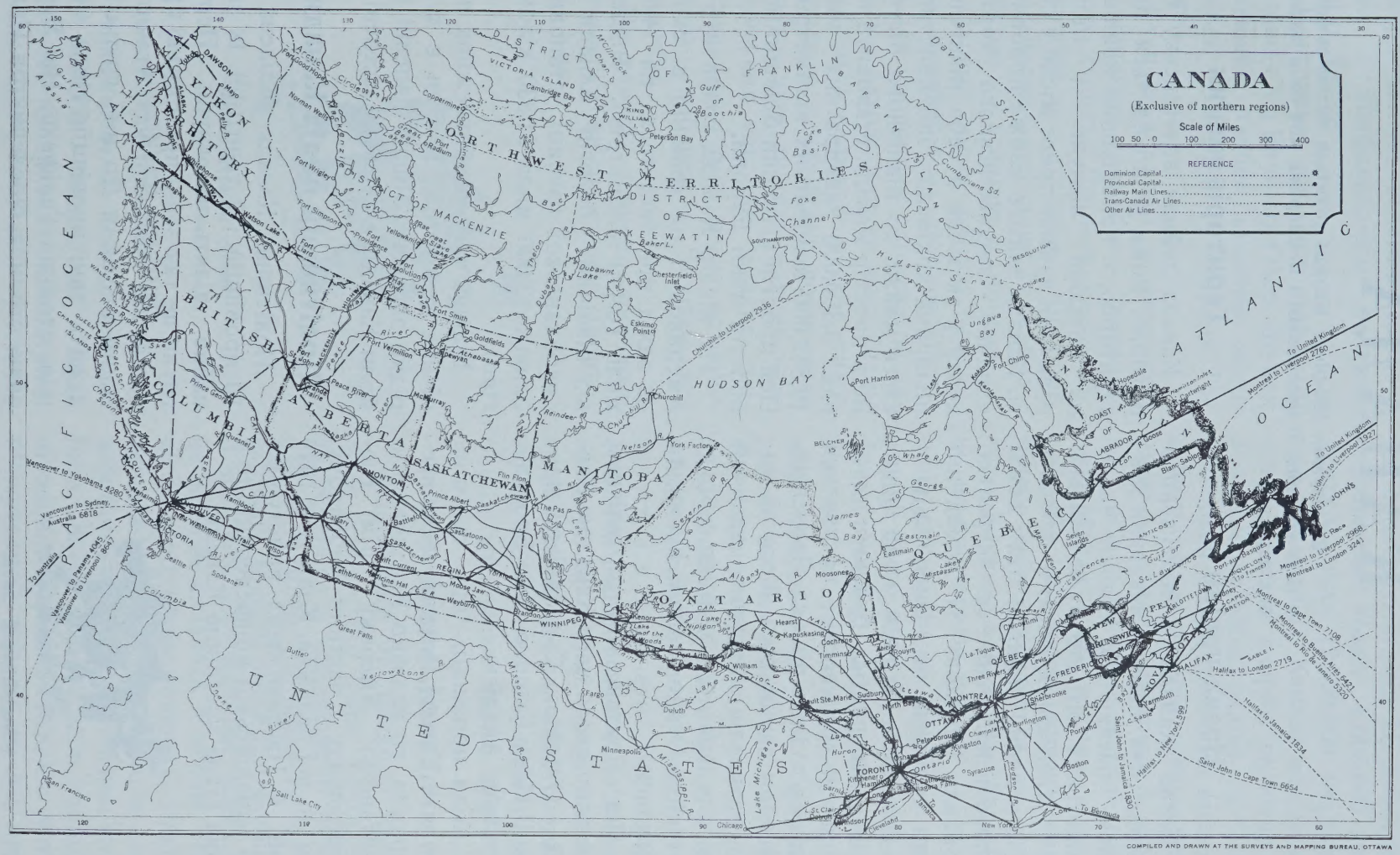
CANADA
(Exclusive of northern regions)
Scale of Miles
100 50 0 100 200 300 400
REFERENCE
Dominion Capital
Provincial Capital
Railway Main Lines
Trans-Canada Air Lines
Other Air Lines
PACIFIC OCEAN
ATLANTIC OCEAN
YUKON
BRITISH COLUMBIA
ALBERTA
SASKATCHEWAN
MANITOBA
ONTARIO
QUEBEC
NEW BRUNSWICK
NOVA SCOTIA
P.E.I.
NORTHWEST TERRITORIES
DISTRICT OF MACKENZIE
DISTRICT OF KEEWATIN
DISTRICT OF FRANKLIN
HUDSON BAY
UNITED STATES
COAST OF LABRADOR
NEWFOUNDLAND
ST. JOHN'S
HALIFAX
MONTREAL
OTTAWA
TORONTO
QUEBEC
WINNIPEG
REGINA
EDMONTON
VANCOUVER
VICTORIA
DAWSON
Vancouver to Yokohama 4280
Vancouver to Sydney, Australia 6818
Vancouver to Panama 4040
Vancouver to Liverpool 8047
Churchill to Liverpool 2936
Montreal to Liverpool 2760
Montreal to Liverpool 2927
Montreal to Liverpool 2968
Montreal to London 3241
Montreal to Cape Town 7108
Montreal to Buenos Aires 6421
Montreal to Rio de Janeiro 5320
Halifax to London 2719
Halifax to Jamaica 1834
Halifax to New York 590
Saint John to Jamaica 1580
Saint John to Cape Town 6664
To United Kingdom
To Bermuda
To Australia
COMPILED AND DRAWN AT THE SURVEYS AND MAPPING BUREAU, OTTAWA

Мапа Канади.

КАНАДА

Відмічуючи 100-річчя Канади годиться познайомитись з тією країною, її населенням і її історією, хоч би в загальних зарисах.

Назва країни

Назва „Канада" є індіянського походження. Індіяни називали „Канадою" оселю, або більше число індіянських хат, що були близько себе. Давнішими часами французи, що перші зайняли були землі положені над рікою св. Лаврентія, називали Канадою ті землі, що були положені на північ від ріки св. Лаврентія. Згодом, коли французькі іміґранти, будуючи свої укріплені місцевості, посувалися наперед вздовж ріки св. Лаврентія, а згодом аж до ріки Міссісіпі, вони називали Канадою великий простір землі, що обіймав сьогодні стейти Огайо, Ілліной, Індіяну та Висконсин.

Під британським правлінням називано свого часу Канадою Квебек і Онтеріо. Сьогоднішні провінції Нову Скошію і Ню Бронсвік називано Акадією.

Коли провінції, що сьогодні творять Канаду, злучено в конфедерацію, то названо Канадою всю британську Америку крім Нюфавндленду і частини Лябрадору, що до неї належав. Коли ж в 1949 році й Нюфавндленд приступила до канадійської конфедерації, то й вона стала частиною Канади.

Канадійський лось.

Територія країни

Канада займає велетенську територію. Вона, якщо йдеться про територію, є найбільшою країною на західній півкулі і щодо величини займає третє місце у світі. Канада займає майже половину північно - американського континенту і включає в себе північний полярний архіпелаг, що простягається майже до північного бігуна. Весь простір Канади становить понад 3,800,000 квадратних миль (9,842,000 квадратних кілометрів). Цей простір є трішки більший ніж простір цілої Европи.

На півдні Канада граничить з Америкою і ця границя зі сходу на захід простягається на 4,000 миль (6,440 кілометрів). Віддаль від північних берегів Канади до американської границі становить близько 3,000 миль (4,830 кілометрів).

Більша частина безмежних північних територій Канади є дуже рідко заселена. Лише південні райони Канади є густіше заселені.

Політичний поділ Канади

Політично Канада поділена на 10 провінцій і 2 території. Їх звичайно ділять на групи. Перша група це так звані приморські провінції, що положені над Атлянтійським океаном. До цієї групи належать такі провінції: Нова Скошія, столиця Галіфакс; Ню Бронсвик, столиця Фредериктон, Принс

Едвард Айленд, столиця Шарлоттавн, і Нюфавндленд, столиця Сейнт Джанс.

Центральні провінції положені на північ від Великих Озер. До них належать: Квебек, столиця, місто Квебек і Онтеріо — столиця Торонто.

Степові провінції розположені на широких західньо - канадійських степах. До них належать: Манітоба — столиця Вінніпеґ, Саскечиван — столиця Ріджайна і Алберта — столиця Едмонтон.

Окреме місце займає Британська Колюмбія — столиця Вікторія. Ця провінція положена на далекому заході Канади над Тихим океаном і включає в себе тихоокеанське канадійське побережжа (майже цілу систему західньо-канадійських гір, так званих скилястих гір) і цілу низку островів вздовж побережжа Британської Колюмбії.

На далекій півночі положені так звані Північно-західні Території і Юкон.

Канадійський сірий ведмідь.

Характер країни

Управної землі Канада має понад 500,000 квадратних миль (1,295,000 квадратних кілометрів). Канада має величезні простори, що є покриті лісами. Ці простори становлять понад 1,000,000 квадратних миль (2,590,000 квадратних кілометрів). Канада має величезні підземні скарби включно з золотом, сріблом, радом та найбільшими у світі запасами ніклю і асбесту. Канада має невичерпні джерела водної електричної енерґії і великі джерела нафти (оливи). Майже одна третина солодкої, або так званої прісної води цілого світу находиться на території Канади. Канада має багатющі на риболовлю місця.

Щоб зберегти первісну природну красу Канади, встановлено 26 так званих національних парків, що є теж заповідниками, в яких зберігається так первісна рістня, як теж звіринний світ Канади, який цивілізація поволі почала вже винищувати. Отож в тих національних парках знаходять захист від винищення такі представники канадійського звіринного світа як бізони, олені породи карібу, лосі, та звичайні олені і серни, як теж представники різних пород драпіжних диких звірів.

Мешканці Канади

Первісними мешканцями Канади є індіяни, що були розселені здебільшого в південних її районах, і ескімоси, що жили та ще й сьогодні живуть лише в північних її районах. Сьогоднішне населення Канади склалось в першу черчу з ранніх її завойовників, з яких першими були французи, а згодом британці. Коли відносини в тій розлогій, багатій на різні природні скарби і урожайній країні устабілізувались, почали до неї при-

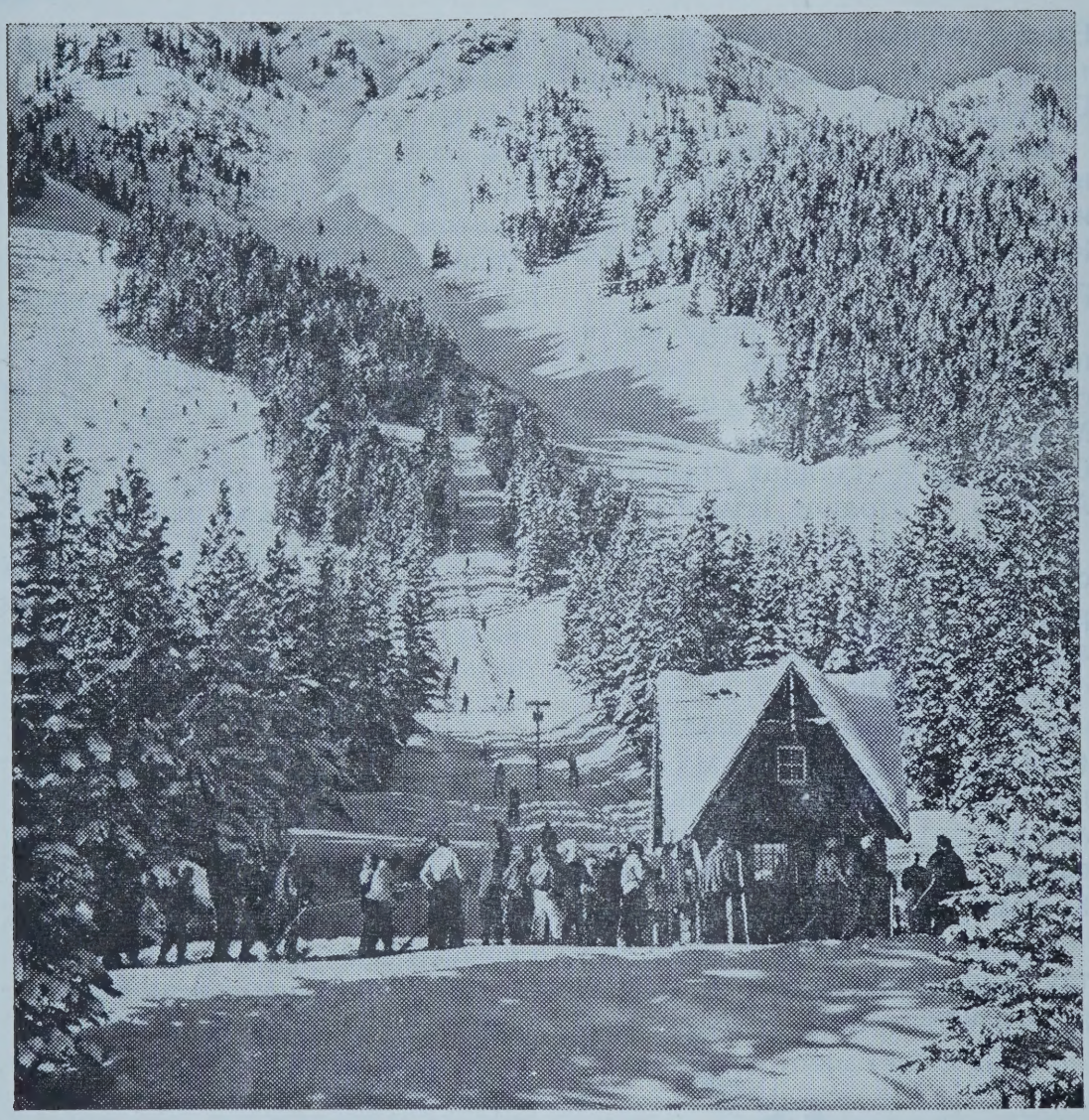

Національний Парк Бенф в Алберті, що є одним з найкращих у світі гірських районів.

бувати іміґранти з різних кінців Европи. Крім британців, між якими, крім англосаксонців, були теж шотляндці, валійці і ірляндці, почали прибувати до Канади ісляндці, німці, голяндці, норвежці, шведи, жиди, греки й широка хвиля словянських іміґрантів, між якими найбільшу групу творили українці, а за ними поляки, серби, хорвати, словаки й чехи. Згодом прийшла ще хвиля азійської іміґрації, що принесла до Канади поважну кількість китайців і японців, а в час першої світової війни прибула теж з Америки невелика хвиля муринських іміґрантів. Є сьогодні в Канаді маленькі групи представників найрізнородніших націй майже з цілого світу.

Якщо йдеться про чисельність тих різних іміґрантських груп, то українці творять одну з найчисленніших груп. Їх нараховують коло 500,000 і після британців, французів, німців і італійців вони займають сьогодні п'яте місце серед іміґрантів щодо числа.

Канадійські ескімоски у своїх одягах.

Трохи історії

Історія Канади починається близько 1,000 років тому, коли то норманський мореплавець Ліф Ериксон, пливучи до берегів Ґренляндії, був морською бурею загнаний до північних берегів Канади. Так говорять перекази. Відкривши береги незнаного їм континенту, нормани почали на тих

Британський прапор у Північній Америці вперше підняв 1497 року Джан Кабо — венецький дослідник на службі англійського короля Генрика VII. Він причалив до Кейп Бретон (острів, що належить до провінції Нова Скошія) і, звелівши підняти прапор — Хрест св. Юрія, — перейняв цю територію від імени англійського володаря.

берегах творити свої колонії, які з невідомих досі причин зникли цілковито в XIII столітті, а в північній Европі, де жили нормани, залишилась лише леґенда про те, що на заході, за далекими морями існує якась леґендарна країна.

Після відкриття Колюмбом Америки, який, як відомо, вибираючись зі своєю невеликою флотилею шукати морського шляху до Індії, натрапив на Америку, інші мореплавці, а між ними й англійські, почали перепливати Атлянтійський океан в західному напрямі. Один з них Джан Кабот, випливши в 1497 році з англійського порту Брістоль, поплив на захід і доплив до берегів сьогоднішнього острова Нюфавндленду та проголосив ті береги посілістю Англії. Кабот і його моряки почали розповідати чуда про ту країну. Вони казали, що при її берегах є стільки риби, що її можна ловити кошиками, не то сітями. Це заохотило европейських риболовців шукати тих багатих на рибу прибережних вод, і вони з цілими своїми рибальськими фльотилями почали вирушати в напрямі східніх берегів майбутньої Канади.

В 1534 році приплив до берегів Канади французький мореплавець Жак Картіє. Величезна його заслуга в тому, що він відкрив надзвичайно важливий шлях до нутра Канади, а саме гирло великої ріки св. Лаврентія, що творить цілий ряд велетенських північно-американських озер, якими сьогодні, після побудови цілого ряду каналів на ріці св. Лаврентія, океанічні кораблі можуть допливати аж до Чікаґа, що положене в самій середині американського конти-

Відкриття Канади. Французький дослідник Жак Картіє (мореплавець з Ст. Мальо, Франція) прибув 1534 року в район затоки ріки св. Лаврентія і звелів закопати хрест на узбережжі Ґаспе, після чого вернувся до Франції. Його вислав був Франц I, король Франції.

ненту. Залога, що була на кораблі Картіє, заложила на канадійській землі першу станицю торгівлі футряними скірами. Ця торгівля відограла згодом дуже важливу ролю в розвитку Канади.

Перші постійні французькі поселенці прибули до Канади в 1605 році з французьким мореплавцем Самуїлом де Шампленом. Першою такою постійною оселею в Канаді був Порт Роял, положений в теперішній Новій Скошії.

Другою французькою постійною оселею, що постала в 1608 році, був порт Квебек, що положений в гирлі широченної ріки св. Лаврентія. Основоположником Квебеку був Шамплен. Квебек став вихідною точкою французької експанзії на північноамериканському континенті, а в першу чергу в пізнішій канадійській провінції, що теж дістала назву Квебек.

Друга важлива французька оселя Труа Рівієр була заложена в 1634 році, а Монтреал, що згодом розвинувся у мільйонове місто, був заложений в 1642 році.

Французи встановили дружні взаємовідносини з великим індіянським племенем Гюрон, що вело постійну війну з іншим великим індіянським племенем, що мало назву Іроква. В дальшому розвитку подій, це племя Іроква звязалось з англійцями і помагало їм у їхній боротьбі з французами.

В тому часі на тих новозаселюваних територіях не було ніякої постійної влади. Владу виконували торговельні компанії, що часто конкурували і гризлись між собою. Першу постійну колоніяльну державну владу встановив на тих заселюваних французами теренах талановитий міністер фінансів французького короля Людовика XIV — Жан Баптіст Кольбер (1619—1683). Сталось це в 1663 році.

Французьке панування тривало в Канаді до 1760 року. Канада вважалась тоді французькою колонією, що нею правила спеціяльна королівська рада призначувана французьким королем. Ця рада діяла на основі інструкцій самого короля. Найважнішими урядовими особами був королівський губернатор, інтендант і єпископ. Губернатор був відповідальний за оборону перед ворожими нападами, інтендант був відповідальний за торгівлю і адміністрацію, а єпископ був відповідальний за релігійні справи й духову опіку.

За часів адміністрації першого інтенданта Жана Тальона, піддержувана урядом іміґрація пожвавилась і в скорому часі число іміґрантів подвоїлось. Торгівля поширювалась дуже бистро. До французької колонії включувано щораз то нові терени. Коло 1670 року французи посунулись аж до відноги великого Гудсонського заливу на півночі, що називається Джеймс Бей, і до місцевості Сул Ст. Марі, що положена на заході при вході до Верхнього Озера. На півдні осягнули вони ріку Міссісіпі, а згодом французькі дослідники дійшли були аж до Мексиканського заливу.

В міжчасі британці заложили були в 1670 р. Гудзонську Торговельну Компанію і конкурували в торгівлі з французами з позицій

Канадійський гірський краєвид.

тієї компанії на півночі, а з півдня конкурували з ними з позицій Ню Йорку і тодішніх британських колоній в Америці. У XVIII столітті, коли в Европі йшов гострий змаг між Францією і Англією, що його завершенням була так звана семилітня війна (1756-63), подібний змаг, але на разі мирний, відбувався в Канаді на торговельному і поселенчому відтинку. Французи крок за кроком посувались на захід і один з них Ля Верандрі зі своїми синами дійшов був аж до Скелистих гір, що находяться в сьогоднішній Алберті. Це сталось в 1730 році.

Двадцять літ пізніше прийшло вже до збройного зудару між французами і британцями. Кістю незгоди став Квебек. Англійці рішили його здобути і в часі семилітньої війни вислали на терен Канади одного із найздібніших своїх генералів Вулфа з наказом здобути Квебек, найважніший осередок тодішньої французької колонії на американському континенті. Квебеку боронив не менш здібний французький генерал Монткалм. Рішальна битва за посідання Квебеку закінчилась поразкою фран-

цузів, при чому обидва генерали полягли на полі бою вояцькою смертю. Згодом поставлено в Квебеку спільний памятник обидвом тим генералам.

В тому часі на терені Квебеку, що тоді мав назву Нової Франції, було поселених коло 60,000 французьких колоністів, яких оселі були розкинуті вздовж ріки св. Лаврентія. Мимо поразки французьких військ перед мурами Квебеку, французи залишились дальше французами, далі зберігали свої інституції, свою національність і свою релігію й роблять це по сьогоднішний день.

Перед конфедерацією

В 1763 році семилітня війна в Европі закінчилась так званим Паризьким миром і Канадою правив тимчасовий, провізоричний уряд. Щойно в 1774 році, тобто 11 років після закінчення війни, проголошено так званий Квебекський Акт. Цим актом встановлено границі Канади, які сягали від Лябрадору на сході до рік Огайо і Міссісіпі на півдні і на заході, обіймаючи великі простори, на яких є сьогоднішні американські стейти Мічіґен, Висконсин, Іллиной, Огайо і Індіяна.

Французам залишено їх цивільні закони і півфевдальну систему володіння землею. Французький карний закон, що був дуже жорстокий і дозволяв на тортурування увязнених, замінено більш людяним, англійським законом із присяжним судом. Французи дістали повне право свобідно виконувати свої релігійні практики, а католицьке духовенство могло далі накладати церковні податки на жителів Канади римо-католицької віри і стягати з них десятину, як це було до того часу.

Вкінці Квебекський Акт встановляв, що Канадою управляє губернатор, а йому до помочі служить рада, що повинна була складатись із 17, а найбільше з 32 осіб, що їх назначував губернатор, а одобрював англійський король.

Квебекський Акт утверджував в Канаді раз на все французьку мову, релігію і закони. Французька Канада, хотяй під управою Великої Британії, мала заховати свій питомий французький характер. З того Акту були незадоволені англійські колоністи, які після побіди над французами надіялись поширення своїх прав, а це не сталось.

Американська революція і дальша доля Канади

В 1775 році 13 британських колоній в Північній Америці збунтувались проти британського панування і у збройній боротьбі скинули це панування, проголосивши незалежність З'єдинених Держав Америки. Американські повстанці пробували з'єднати для себе канадійських французів і кинути їх проти британців, але безуспішно. Американські повстанці намагались збройною силою захопити в свої руки Канаду і пробували навіть здобути Квебек, але їх наступ відбив здібний британський генерал Карльтон, що був тоді губернатором Канади.

Приплив „лоялістів" до Канади

Вірні британській короні англійські мешканці американських колоній, в яких вибухла революція проти англійського панування, але які крім того не дуже були задоволені з тих порядків і того ладу що їх та революція принесла, почали масово переселятись на терен Канади. Їх названо льояліcтами.

Представники британського уряду в Канаді, що правили тоді Канадою, прийшли льоялістам з допомогою і призначили для кожної родини, котра переселялась до Канади, по 200 акрів землі. Крім того, всі льояліcти, що прибували з Америки, діставали поживу, насіння і рільниче знаряддя. Багато з тих льоялістів поселилось в новій Скошії, що раніше називалась Акадією, але багато з них подалось далі на захід, і поселилося на землях сьогоднішної провінції Онтеріо.

Конституційний Акт з 1791 р.

Льояліcти хоч боролись завзято проти змагань американських революціонерів, були людьми свободолюбивими і прямували до реформи колоніяльної системи. Осівши в Канаді, льояліcти зорієнтувались, що Квебекський акт, про який була мова вище, є дуже назадницький й стали протестувати проти нього. Вони почали домагатись утворення ради з їхніх представників. По довгих переспрaвах британський уряд навчений досвідом американської революції, погодився на ті домагання і в 1791 році Канада дістала нову конституцію, яку встановлено так званим Конституційним Актом.

На підставі цього Акту Канада зістала поділена на дві провінції, а саме на Горішню і Долішню Канаду. Горішня Канада це нинішна провінція Онтеріо, а Долішня Канада це нинішна провінція Квебек. Представником англійського короля в Канаді був губернатор, який перебував в Квебеку, а йому були підчинені лефтенант-губернатори іменовані для кожної провінції.

На основі Конституційного Акту законодатна влада у провінціях находилась в руках так званої Ради, якої членів іменував губернатор Канади. Вони були доживотними членами тієї Ради. Ця Рада в Долішній, тобто французькій частині Канади складалась з 16 членів, а в Горішній Канаді з 7 членів. Крім Законодавчої Ради, були ще так звані Законодавчі Збори, що їх вибирав нарід на чотири роки.

Канадійсько - американська війна

В 1812 році в часі наполеонських війн в Европі, вибухла теж війна між Канадою і Америкою. Безпосередньою причиною тієї війни були непорозуміння між Америкою і Британією на морі. Британці затримували американські кораблі і шукали на них за своїми магросами - дезертирами забираючи часом й американських матросів, яких, як ніби британських дезертирів забирали силоміць до своєї морської служби, а навіть і розстрілювали. Це між іншим привело до вибуху війни між Америкою і Великою Бри-

танією в 1812 році і Канада, як підлегла Британії колонія, мусіла в ній взяти участь. Ця війна з різними перепетіями тривала три роки і закінчилась заключенням мира в місті Ґент в Голляндії в саме навечеря Різдва в 1814 році.

Заворушення в Канаді проти британської переваги

Після заключення миру в Ґенті, життя в Канаді попливло бистрим темпом. Між роками 1815—1850 до Канади прибуло багато переселенців із британських островів, а між ними понад 800,000 ірляндців, що їх вигнав з їхньої батьківщини так званий „бараболяний голод", що тривав там кілька років.

Закорінившись в новому краю, колоністи побачили, що політична свобода дана їм Конституційним актом є тільки позірна а не дійсна. Виявилось, що не Канада, а уряд Великої Британії мав начальну владу в Канаді, а вибирана населенням палата послів по суті була безсильна й не мала нічого до говорення. Країною покотилась хвиля невдоволення, що перейшла навіть у збройні повстання проти уряду. На чолі невдоволених станув в Долішній Канаді, тобто в Квебеку француз Папіно, а в горішній Канаді тобто в сьогоднішньому Онтеріо, Вілліям Лайон Мекензі, дуже талановитий політик, дід пізнішого премієра Канади, що називався Вілліям Лайон Мекензі Кінґ.

Перепуджений тим повстанням, британський уряд вислав до Канади здібного політика ліберальних поглядів, лорда Дургама, щоб він на місці простудіював канадійські політичні обставини.

Акт злуки провінцій

Лорд Дургам, простудіювавши справу на місці, зготовив докладний звіт, який по сьогодні вважається за найкращу працю з ділянки політичної науки. У тому звіті він пропонував, щоб Горішню і Долішню Канаду (тобто Онтеріо і Квебек) об'єднати під одним парляментом. Він теж пропонував, щоб Канаді дати відповідальний перед парляментом уряд та щоби заснувати муніципали і віддати мешканцям контролю над їхніми льокальними справами.

На основі рекомендацій лорда Дургама, британський парлямент ухвалив Акт Злуки провінцій Канади, а в Канаді введено його в життя в 1841 році. На основі того Акту обидві провінції, Горішна й Долішна Канада, мали тепер тво-

BEAVER

Канадійський бобр.

рити одну провінцію — Канаду. Управа тієї провінції мала находитись в руках Законодатної Ради, яка складалась з членів іменованих до смерти і Законодатних зборів (палати послів), що складались з послів вибраних народом в однаковім числі з обох старих провінцій. Предсідника Ради назначував губернатор, а предсідника Зборів вибирали посли. Англій-

ська мова мала бути урядовою мовою, але вже від самого початку многі посли з Квебеку, не знаючи англійської мови, вживали в парляменті французької мови.

Рекомендації лорда Дургама перевів в Канаді в життя в цілій повноті посвоячений з ним лорд Елґин, який в 1847 році був іменований губернатором Канади.

Ставши губернатором, він негайно розвязав старий парлямент і розписав нові вибори. У тих виборах побідила партія лібералів в обох провінціях. Лідером французьких лібералів був Ля Фонтен, а англійських Балдвин. Їм обом доручив лорд Елґин утворити уряд і таким чином почав діяти в Канаді відповідальний перед парляментом уряд.

Акт Злуки не діяв добре у практиці, головно через те, що в палаті послів засідало рівне число англійців і французів. Через це було нераз трудно ухвалювати закони, бо інтереси французів і англійців часто між собою зударялись.

Британський Північно Американський Акт і Конфедерація Канади

Ідея федерації поодиноких провінцій Канади в один державний організм від давна ворушила уми видних канадійських політичних діячів. Ідея федерації полягала в тому, що для збереження Канади треба було створити федеральний уряд, який піклувався б справами велитенського простору, що простягався від Атлянтійського океану до Пацифіку.

Бритиш Норт Америка Акт уклали 16 делеґатів з Горішньої і Нижньої Канади (тепер провінції — Онтеріо і Квебек), Нової Скошії і Ню Бронсвіку під час конференції в Лондоні, Англія, 1866 року. Цей Акт увійшов в силу 1 липня 1867 року і став основою канадійської держави, що прийняла назву *Dominion of Canada.* **Через це день першого липня називаємо Домініон Дей.**

Перша конференція в справі

Будинок історичного значення в Шарльоттавні, Принс Едвард Айленд, в якому у вересні 1864 року відбулась перша конференція в справі об'єднання Канади. Тепер там приміщуються міністерства уряду провінції Принс Едвард Айленд.

створення канадійської конфедерації відбулась в Шарлоттавн у серпні 1864 року. Друга конференція відбулася в місті Квебек, від 10 до 29 жовтня, і в ній взяли участь найвизнатніші державні мужі Канади, між якими були такі, як Мекдоналд, Бравн, Таше, Картіє, Ґалт, Таппер, Тиллей і Вилмонт. Це так звані батьки Конфедерації Канади.

Після довгих нарад ухвалено одноголосно 72 резолюції, що згодом стали основою Британського Північно - Американського Акту, тобто конституції Канади. Щоб ці резолюції стали законом, треба було, щоб вони були одобрені парляментом поодиноких провінцій і урядом Великої Британії.

До Англії виїхав Джордж Бравн і без ніякого труду виєднав в британськім уряді одобрення канадійської федерації. Весною 1865 року парлямент Горішної і Долішної Канади ухвалив приступити до федерації. Осінню 1866 року виїхали делеґати з Горішної і Долішної Канади, з нової Скошії і нового Бронсвику до Лондо-

Батьки Конфедерації Канади на Конференції в Квебеку в 1864 році.

ну під проводом Джана Мекдоналда. Він майстерно представив справу федерації британському урядові і в 1867 році британський парлямент ухвалив так званий „Бритиш Норт Амеріка Акт", який став правосильним в Канаді в дні 1 липня 1867 року. Тим Актом створено Домінію Канади з домініяльним урядом. Першими членами Доміній були 4 провінції: Квебек, Онтеріо, Нова Скошія і Ню Бронсвик.

Після довгих переговорів дня 1 липня 1873 року остров Принца Едварда (Принс Едвард Айленд) приступив як п'ята провінція Домінії Канади. На сході одна Нова Фунляндія (Нюфавндленд) залишилась на боці, але вкінці й вона в 1949 році приступила до федерації.

Розлогі Північно-Західні території були придбані шляхом купна від Гудсонської Компанії в 1869 році. На їх території постали нові провінції.

Манітоба приступила до федерації в 1870 році, а Саскачеван і Алберта в 1905 році. Британська Колюмбія приступила до федерації в 1875 році, а в 1895 році Канада дістала під свій заряд північні полярні райони. Територіяльне завершення Канади закінчилось в 1949 році.

„Бритиш Норт Амеріка Акт" є конституцією Канади. На основі тієї конституції законодатною владою в Канаді є домініяльний парлямент, подібно як британський парлямент у Великій Британії. На чолі канадійського федерального уряду стоїть премієр, який добирає собі міністрів з-по-

Канадійський бізон.

між послів своєї партії і так довго урядує, як довго має за собою

більшість послів в парляменті. Нові вибори мають відбуватися щонайменше кожних пять років. Першим премієром Канади став Джан Александер Мекдоналд. Під його проводом Канада розрослася від Атлянтійського океану до Пацифіку.

Західна Канада

Західна Канада має свою окрему історію, яку коротко розповімо. Велику ролю в розвитку західної Канади відограла Гудсонська Компанія, яка вела з індіянами оживлену торгівлю футрами. Спочатку вела вона цю торгівлю без ніякої конкуренції аж до того часу, коли при кінці XVIII століття шкоцькі торговці зорганізували так звану Норт-Вест Компанію, яка на кожному кроці старалася шкодити гудсонбейцям. Ця конкуренційна боротьба закінчилась страшною масакрою, що сталась на території сьогоднішного Вінніпеґу в тому місці, де находиться сьогодні вулиця „Севен Овкс" (Сім дубів). На спомин цієї події поставлено там памятник, що стоїть до сьогодні. В 1820 році Норт-Вестерці получились з Гудсонбейцями і утворили сильну Гудсонбейську компанію.

Першим з білих людей, що запустився найдальше на захід, ще за часів французької влади, був французький дослідник Ля Верандрі. Він з трьома своїми синами добився до Вінніпеґського озера і дальше до того місця, де ріка Ассинибойн вливається до ріки Ред, тобто до того місця, де сьогодні положений Вінніпеґ, і побудував тут станицю, яку назвав Форт Руж. Посуваючись дальше на захід, він добився на самий Новий Рік 1740 року до підніжжя Скельних гір.

Полювання на бізонів в Саскачевані в серпні 1691 року. Британський дослідник і торговець, Генрі Келсей зі своїми індіянськими приятелями.

Другим славним дослідником Західної Канади був Александер Мекензі. З доручення згадуваної вище Норт-Вест Компанії він вибрався в червні 1789 року з громадою канадійців і індіянів шукати шляху до західного моря, тобто Спокійного океану. Після різних пригод він добився до великої північної ріки, яку опісля названо його іменем і тою рікою добився до Північного так званого Льодового океану. В три роки пізніше він вибрався в другу подорож і тим разом таки добився в дні 22 липня 1803 року до берегів Спокійного океану (Пацифіку).

В 1805 році Норт-Вест Компанія виправила вчених дослідників, Дейвида Томпсона і Симона Фрейзера, щоб вони переправились крізь Скельні гори і дослідили країну, яку сьогодні називаємо Британською Колюмбією. Продовж пяти років оба ці дослідники працювали на території між Скельними горами і побережжям

Спокійного океану. Фрейзер відкрив величезну ріку, яку названо опісля його іменем, а Томпсон добився рікою Колюмбія до Тихого океану.

Епохальна заслуга лорда Селкірка

Епохальну заслугу для заселення Західної Канади мав Том Доґлас, що мав титул лорда Селкірка, який в 1811 році став президентом Гудсонської Компанії. Керівники тієї Компанії були проти колонізації Західної Канади, бо боялись, що через те впаде торгівля футрами, що приносила їм величезні зиски. Крім того, деякі урядовці тієї компанії були переконані, що Західна Канада не надається до колонізації через свій гострий клімат.

Іншої думки був лорд Селкірк. Він закупив в цієї Компанії 116,000 квадратових миль землі, яка простягалася поясом з півночі на південь крізь теперішню Манітобу і Дакоту і Мінессоту. В цім поясі находилось місце, де ріка Ассинибойн вливається до ріки Ред і де тепер лежить місто Вінніпеґ.

В 1811 році лорд Селкірк з громадою шотляндських колоністів виправився з шотляндського міста Ґлесґова до Канади. Через Гудсонський залив, рікою Нелсон, Вінніпеґське озеро і рікою Ред він дібрався до того місця, де сьогодні лежить Вінніпеґ. Привезені ним шотляндські поселенці осілися на тому місці, де сьогодні передмістя Вінніпеґу, що називається Килдонан.

Ця перша колонія в Західній Канаді розвивалася дуже повільно. Все ж таки в 1854 році було вже там 8 публичних шкіл. Великий наділ землі, що його купив був від Гудсонської компанії лорд Селкірк, після його смерти перейшов знов на власність Гудсонської компанії. Компанія управляла новою колонією, що постала над ріками Ред і Ассинибойн і дала їй назву Ассинибойн. Компанія управляла тією колонією іменуючи губернатора і пятьох членів.

В році 1862 на ріці Ред появився перший пароплав і від того часу комунікація з півднем, тобто з сьогоднішними американськими стейтами Дакотою і Мінессотою, значно покращала. В тому місці, де Ассинибойна вливається в ріку Ред, почала творитися оселя Вінніпеґ, в якій в 1870 році було не більше як 300 мешканців. На північ від Вінніпеґу була оселя Килдонан, а з другого боку ріки в містечку Ст. Боніфас жили французько - індіянські мішанці в числі около 6,000.

Мешканці Ассинибої не були задоволені з того, що ними управляє Гудсонбейська Компанія і коли в 1867 році наступила конфедерація провінцій Східної Канади, ці мешканці почали оглядатись на ту конфедерацію. Незалежно від того новостворений федеральний уряд заінтересувався західно-канадійськими землями, яким грозило те, що вони могли дістатись в руки американців. В першу чергу федеральний уряд шляхом переговорів осягнув те, що Гудсонська Компанія зреклася на певних умовах своїх західних територій, з яких утворено Манітобську провінцію. Не обійшлося при цьому

без клопотів. Літом 1869 року, коли домініяльний уряд вислав до Манітоби своїх землемірів, щоб

Канадійський куґуар, або пума.

вони відміряли дорогу на захід від Верхнього озера (Лейк Супіріор), хтось пустив чутку між французько-індіянських мішанців, що від них будуть відбирати їхню землю. Перелякані і рівночасно обурені метиси (мішанці) зробили повстання під проводом Люіса Рієля, що теж був метисом. В місяці листопаді 1869 року метиси створили були на короткий час провізоричний уряд, якого головою став Рієль. Це метиське повстання вдалось вкінці при допомозі канадійських збройних сил зліквідувати.

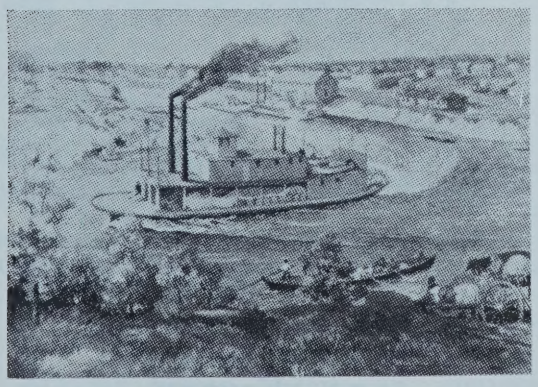

Перший американський корабель, який прибув рікою Ред Ривер в 1872 році до Вінніпеґу, що тоді називався Форт Ґеррі.

В березні 1870 року канадійський федеральний парлямент ухвалив так званий Манітобський Акт. Силою того Акту Манітоба стала провінцією Канади і, замість територіяльного уряду, дістала провінційний уряд на взір провінцій Східної Канади. Першим лефтенант-губернатором нової провінції став Адамс Арчібалд з Нової Скошії, що виявився тактовним політиком і з'єднав собі симпатії населення.

Утворення провінції Манітоби відновило переговори домініяльного уряду з Британською Колюмбією, яка вже перед тим заявила була готовість приступити до

Джейми Даґлес оглядає в 1843 році місце на Венкуверському острові, де згодом засновано столицю Британської Колюмбії, Вікторію.

конфедерації, але домагалася збудування залізничої лінії до Пацифіку. Коли домініяльний уряд зобовязався збудувати, цю дорогу, то в 1871 році Британська Колюмбія приступила до Конфедерації, як шоста провінція Домінії.

Території положені на захід від Манітоби сформувались у провінції далеко пізніше і щойно в 1905 році приступили до канадійської федерації. Ці степові простори носили назву Північно-Західної Території (Норт Вест Теріторіс). Ними управляв лефтенант-губернатор з радою призначеною домініяльним урядом. Ця рада мала до помочі Норт-Вест кінну по-

ліцію, якої число постійно зростало.

Форт Едмонтон в 1825 р.

В міру того, як на тих степових просторах осідали нові поселенці, вони почали домагатись більш демократичної форми правління. Першим кроком в тому напрямі було те, що замість іменування домініяльним урядом територіяльної ради, цю раду мали частинно вибирати поселенці. В 1883 році осідок заряду отої степової території перенесено з Бателфорд до Ріджайни, а Раду побільшено до 20 членів, з котрих половина була вибирана. Також ухвалено Муніципальний Акт і з часом потворилися муніципали в Ріджайні, в Капел, в Мус Джов, в Калґарі і Едмонтоні.

Пороблено теж і інші удогіднення і уступки в напрямі демократизації місцевого управління і уряду, але мешканці тих територій не вдоволялися тими удогідненнями аж доки в 1905 році не утворено з Норт-Вест Території двох провінцій, Саскачевану і Алберти, з такими самими правами, які мали інші провінції Канади. Ці дві провінції почали бистрим темпом зростати і розвиватись.

Таким чином прийшло до федерації всіх канадійських провінцій в числі 10 в одну канадійську федеральну державу, що простягається від Атлянтійського океану до Пацифіку.

Крім отих 10 провінцій, в склад канадійської держави входить ще Юкон і Північно-Західні Території. Юкон, це великий простір землі на північ від Британської Колюмбії і на схід від Аляски. В Юконі і Північно - Західних Територіях живе сьогодні дуже мале число населення.

В часі і після створення канадійської конфедерації встановлено шляхом переговорів між урядами Америки й Канади граничну лінію між тими двома державами. Ця лінія тягнеться від Атлянтику до Пацифіку а її довжина становить коло 3,000 миль.

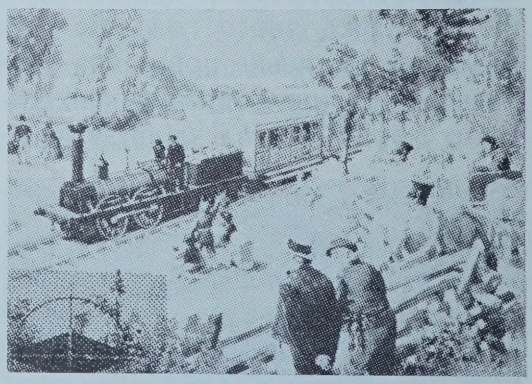

Перша канадійська залізниця між Ля Прері і Ст. Джанс у Квебеку, що її відкрито 21 липня 1837 року.

Переселенчий рух до Канади

Першими поселенцями в Канаді були французи і англійці. Коли владу в Канаді перебрали в свої руки англійці, то приплив французів до Канади зовсім припинився. Живіший іміґраційний рух других народів з Европи до Канади

почався щойно після конфедерації тобто після 1867 року.

Поза французами і англійцями найдавнішими іміґрантами в Канаді є ісляндці, шведи і норвежці, котрі почавши від 1872 року стали прибувати до Канади у великому числі. Вони поселювались здебільшого над озерами і ріками західної Канади, де займались ловлею риби і годівлею овець.

Згодом нахлинула на Канаду більша хвиля німецьких переселенців так званих менонітів (релігійна секта), яких предки переселились були як колоністи до Росії (головно на українські степові землі), а які тепер тікали перед переслідуваннями царського уряду до вільної Канади.

Переселенчий рух до Канади з Европи скріпився після закінчення в 1885 році Сіпіарської залізниці, а на початку XIX століття Сіенарської залізниці. Тепер прийшла черга на словянську іміґрацію, серед якої найчисленнішою була українська іміґрація, що була започаткована в 1891 році прибуттям до Канади перших українських іміґрантів в особах Василя Єленяка і Івана Пилипова.

Мавнт Лоґан, найвищий шпиль на території Юкону, високий на 19,850 стіп.

Участь Канади у війнах

За час своєї історії Канада брала участь у трьох війнах. В часі так званої бурської війни, що вибухла була між Англією і південноафриканськими республіками Оранією і Трансвалем в 1889 році. Канада не виповіла була формально

війни тим бурським республікам, але дозволила рекрутувати добровольців до тієї бурської війни і своїм коштом вислала їх на поле бою. Тоді звербовано було в Канаді 7,300 добровольців. Ця бурська війна коштувала Канаду коло 3,000,000 долярів.

Канадійські вояки, що брали участь у так званій бурській війні в південній Африці на початку біжучого століття.

Далеко поважніша була участь Канади в першій світовій війні. До війська зголосилось 590,572 вояків, між ними поважна кількість українців з Західної Канади, що з них багато втягнуто до так званого Айриського полку. На европейських побоєвищах канадійські вояки вкрили себе славою. На полі слави лягло тоді 50,869 канадійських вояків, а було ранених коло 150,000. Участь в тій війні коштувала Канаду понад два і пів більйона долярів. Сама достава воєнного матеріялу коштувала понад один більйон долярів.

Далеко поважніша була участь Канади в другій світовій війні. В ній брало участь коло 730,000 канадійських вояків, а враз з різними допоміжними силами число канадійських учасників війни так мужчин як і жінок становило поверх один мільйон. Кількість українців в канадійській армії становила коло 40,000.

Канадійська армія вславилась в боях в Нормандії і північно-західній Німеччині й на інших теренах війни. Коштувала ця війна Канаду понад 19 більйонів долярів.

Устрій Канади

Канада є федеральною державою з парляментарним, демократичним устроєм. Федеральний парлямент складається із 262 послів вибираних що пять літ, хоч парлямент на пропозицію премієра може бути розвязаний генеральним губернатором скоріше. В круг діяння федерального парляменту входять такі справи: державний бюджет, закордонна політика, керування промислом і торгівлею, поштова обслуга, перепис населення і статистика, міліція, справи оборони країни, випуск грошей та справи індіян.

Крім палати послів ,існує в Канаді ще так звана вища законодатна палата або сенат. Він складається із 102 членів, що їх назначує уряд. Це назначення триває до кінця життя сенаторів. Тепер на основі недавно ухваленого закону сенатори мають відходити на пенсію, коли їм сповниться 75 років життя. Відхід на пенсію не обовязує тих сенаторів, що були

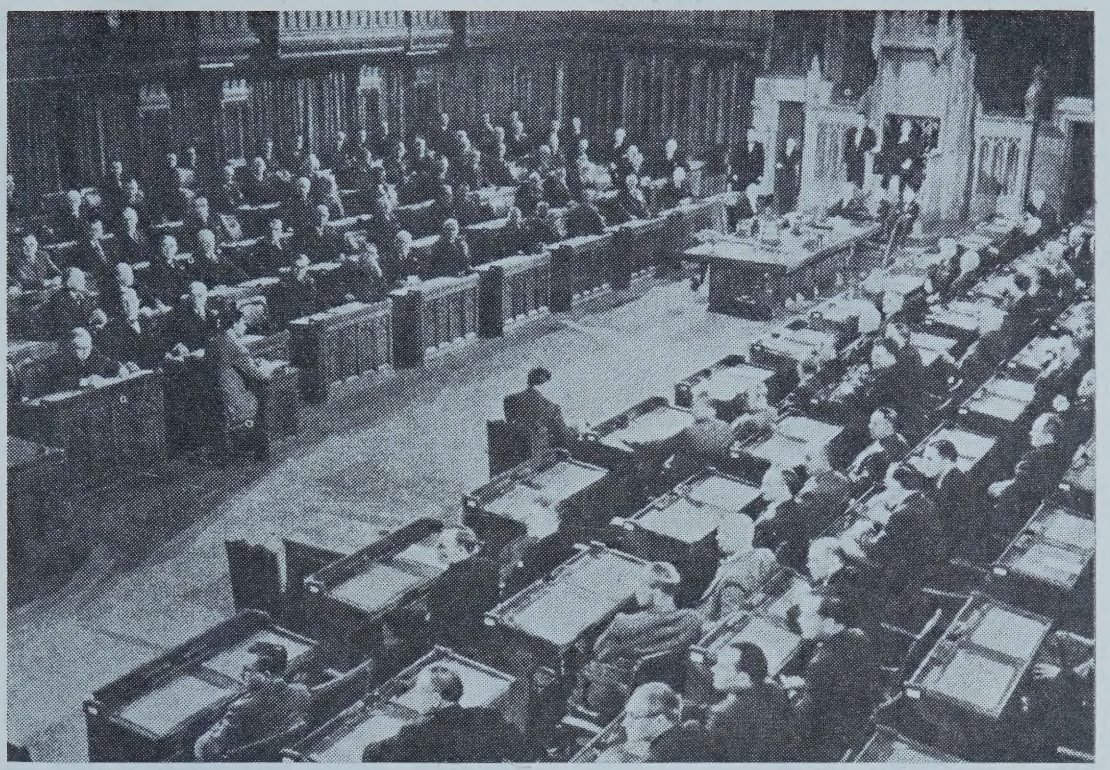

Заля засідань канадійського федерального парляменту в Оттаві.

назначені перед ухваленням цього закону. Сенатська репрезентація базується на реґіональній базі. Під оглядом назначування сенаторів Канада є поділена на чотири територіяльні полоси: Західні провінції, Онтаріо, Квебек і три старші надморські провінції. Онтаріо і Квебек мають по 24 сенатори, Нова Фунляндія, Манітоба, Саскачиван, Алберта і Британська Колумбія по 6, Нова Скошія, Ню Бронсвик по 10, а Принс Едвард Айленд 4. Кожний канадійський закон мусить бути схвалений обидвома законодатними палатами тобто палатою послів і сенатом та після того мусить бути підписаний генеральним губернатором, що є особистим репрезентантом британського пануючого монарха і є іменований звичайно на пять літ на пропозицію канадійського премієра. Першим каканадійцем, що був іменований на це становище, був Винсент Мессей, а другим Жорж Ваніє, який ще урядує.

Провінціяльні парляменти або так звані леґіслятури складаються лише з палати послів з вийнятком Квебеку, де є ще й друга палата. Провінція НюФавленд застерігла собі теж право на другу законодатну палату.

Провінціяльні парляменти мають право змінювати конституцію своїх провінцій, можуть накладати безпосередні податки для провінціяльного вжитку, завідують муніципальними установами в провінції і взагалі піклуються всіма справами, що дотичать провінції. До провінційних парляментів належить і шкільництво, крім тих застережень, які зроблено при

Члени Найвищого Суду Канади у своїх одягах.

вступі даної провінції до конфедерації. Управа муніципалів спочиває в руках вибираних муніципальних рад і посадників.

Судейську владу виконують різного роду суди, почавши від муніципальних дальше провінціяльних і вкінці федеральних. Суддів, крім муніципальних, назначує на доживоття федеральний уряд і їх можна зняти з уряду лише силою ухвали парляменту і сенату. Найвищою судейською владою є найвищий Апеляційний суд.

Кримінальний канадійський кодекс базується на британському кримінальному кодексі і ним піклується федеральний парлямент, а цивільним правом, що теж базується на британському цивільному кодексі опікуються провінціяльні парляменти. Квебек має свій власний цивільний кодекс.

Виконавчою владою для цілої Канади є федеральний уряд, на чолі якого стоїть премієр, який добирає собі міністрів до свого кабінету. Число міністрів міняється. Іменує їх премієр з-поміж послів своєї партії, а одобрює їх генеральний губернатор. Кожний міністер має свій департамент і за свою працю, крім посольської платні, дістає ще окрему винагороду. Є ще міністри без теки, тобто без департаменту.

Провінціяльні уряди, які на пропозицію провінційних преміє-

Стежа Канадійської Кінної Поліції на далекій Півночі, де перший раз в 1944 році канадійські мореплавці обплили північні береги Канади.

рів, іменують провінційні лефтенант-губернатори, виглядають приблизно так як федеральний уряд, тільки в них є менше ресортів і засяг діяльности менший, ніж за-

Канадійська гірська козуля.

сяг діяльности федерального уряду.

До другої світової війни канадійські горожани були рівночасно британськими горожанами. Після другої світової війни це подвійне горожанство знесено і встановлено лише канадійське горожанство. Горожанином Канади є в першу чергу той, хто родився в Канаді. Хто не роджений в Канаді і прибув до тієї країни, як іміґрант законним способом може стати горожанином побувши в тій країні приписану кількість літ і виповнивши певні приписані законом формальности. Кожний горожанин Канади без огляду на те, чи він тут роджений, чи прибув як

Канадійський олень.

іміґрант, має однакові права. Канада вважається у світі одною з найбільш свободолюбних і демократинчих держав у світі і такою вона в дійсності є.

Зладив **С. Волинець.**

Джерела: *З. Бичинський* — Історія Канади, Canada from See to See, Encyclopedia Canadiana.

Жінки є для молодих людей любками; для людей середнього віку — добрими товаришами; для старших віком людей — є вони добрими доглядальницями (норсами).

Фр. Бекон.

Ніколи не оборонюйся, доки тебе не обжаловують.

Чарльз I. англійський король.

Ніхто не може ґарантувати успіху у війні, — цей успіх треба добути.

В. Чорчил.

О. Івах

„ГЕЙ ДО ДАВФИНУ"

Уривок

Гей міцні ми українці,
Наґе дуби!
Не довели нас всі злидні
Тут до згуби!
В Арґентині ми від спеки
Хворували,
Від малярії в Парані
Вимирали...
В Пенсилванії прийшлось нам
Не лан жати,
А залізо та вугілля
Добувати...
Хоґ уміли наші лемки,
Лем, косити,
То прийшлось їм під землею,
Лем, робити...
Нас займали у Канаді
Не орати,
А довжезні залізниці
Будувати...
Ми тунелі пэпід гори
Пробивали
І щоденно по доляру
Заробляли...
Посилали ми ті гроші
І за море,
Щоб зменшити тату й мамі
Їхнє горе.
Посилали ми ті центи
Жінкам в пущі,
Щоб ставали наші діти
Трохи дужгі.
Від Давфину до Пайн Ривер
Росли діти,
Що можемо нині ними
Ми гордіти.

***

Гей єиросли нам в Канаді
Такі люди,
Яких навіть Україна
Не забуде.

Добрий приятель, це найбільший скарб на світі.

*

Вмілі руки роботи не бояться.

Цупко об'єднаний нарід похожий на граніт.

Вода від приятеля краще смакує ніж мід від ворога.

Бути людиною — це значить бути борцем.

„Люди минаються, а Франція є вічна". Слова, які сказав Анрі Оноре Жіро своїм воякам, уступаюги зі становища наґального команданта вільної французької армії в 1940 році. Ці слова можна б теж перестравествувати й у віднсшенні до України, а саме: „Українські люди минаються, а Україна є вічна".

СИЛЬВЕТКИ ПРЕМІЄРІВ КАНАДИ

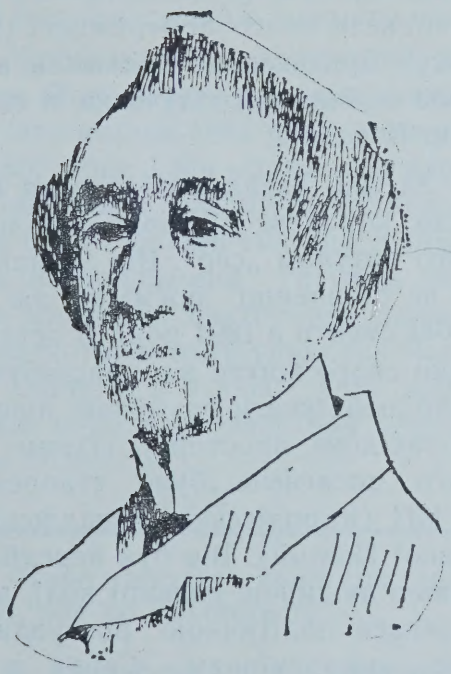

Сер Джан А. Мекдоналд

Незрівняний Мекдоналд. Першим премієром Канади після заснування Конфедерації був Sir John Alexander Macdonald, один з найвизначніших „Батьків Конфедерації". Він народився 11 січня 1815 року в місті Ґлезґо у Шотляндії. Року 1820 його батьки прибули до Кінґстону у Горішній Канаді, як тоді називалася теперішня провінція Онтаріо. Закінчивши 15 рік життя, він став працювати в адвокатській канцелярії і постійно доповнював свою освіту. В 1836 році він був прийнятий до лави адвокатів і відкрив власну адвокатську канцелярію в Кінґстоні, де здобув широке довіря і пошану.

В 1844 році виборці Кінґстону вибрали його послом до канадійської асамблеї і 29-річний Мекдоналд почав пильно вивчати парляментарну процедуру. Законодавці Горішньої і Долішньої Канади (Онтаріо і Квебек) швидко пізнали хист Мекдоналда приєднувати людей до даної справи і співпраці неналежно від усіх різниць між ними. В 1857 році його обрано головою уряду. Найближчим його співробітником з Долішньої Канади (Квебеку) був Жорж Етієн Картіє. Їхнє адміністрування було дуже складне. У тих часах британські колонії на терені теперішньої Канади існували окремо, а було їх сім: Нова Скошія, Принс Едвард Айленд, Ню Бронсвик, Горішня Канада, Долішня Канада і Британська Колюмбія, а над рікою Ред у теперішній Манітобі було кілька осель. Широкі простори між Вели-

кими Озерами і Скелястими горами були ще власністю Компанії Годсон Бей.

У 1864 році політичні провідники Нової Скошії, Ню Бронсвику і Принс Едвард Айленд скликали наради в Шарлоттавн, щоб обміркувати можливості обєднання приморських колоній. На цю конференцію поїхав, як представник обох Канад, Горішньої й Долішньої, Мекдоналд, і відограв там провідну ролю. Ще більшу ролю він відограв на конференції ,що відбулася пізніше того ж року в місті Квебеку. На цій конференції ухвалено 72 резолюції, що стали основою Бритиш Норт Америка Акту, тобто конституції Домінії Канади.

Остання конференція в справі конфедерації відбулася в грудні 1866 року в Лондоні, Англія. Мекдоналд був головою конференції. Бритиш Норт Америка Акт був остаточно схвалений і став правосильним 1 липня 1867 року через королівську проклямацію. Мекдоналд став першим премієром обєднаної Канади, яка в тому часі складалась з чотирьох провінцій: Онтаріо, Квебеку, Нової Скошії і Ню Бронсвику.

Ставши премієром Домінії Канади, Мекдоналд почав робити заходи, щоб до державного обєднання притягнути Британську Колюмбію. Як умову свого приступлення до конфедерації, Британська Колюмбія поставила вимогу: щоб до десяти років федеральний уряд побудував трансканадійську залізничу лінію. Мекдоналд на це погодився і передав цей проєкт до здійснення Тихоокеанській Залізничій Компанії. Парляментарна опозиція висунула серйозні обвинувачення проти консервативного уряду Мекдоналда, що, мовляв, його партія дістала на вибори великі суми гроша від багатих підприємців, які отримали залізничні контракти від уряду. Мекдоналд ці обвинувачення заперечив, але остаточно його уряд був змушений зрезиґнувати. У виборах, що відбулися 1878 року, консервативна партія перемогла і Мекдоналд знову став премієром. Він негайно розпочав будову залізниці СПР до тихоокеанського побережжя і 1885 року Британська Колюмбія вже мала залізниче сполучення зі східною Канадою.

За свій вклад в обєднання Канади, королева Вікторія наділила його титулом „сер". Він залишився на становищі премієра аж до своєї смерти в 1891 році. В останні роки свого життя він присвячував найбільше уваги розбудові північно-західних просторів. Одним із його досягнень було створення РСМП (Королівської Канадійської Кінної Поліції). Він був передбачливою людиною сильної волі, відзначався політичною розсудливістю і вирозумінням. Серед державно-політичних діячів Канади він займає одне з передових місць.

Смерть заскочила сер Джана Мекдоналда на становищі премієра 6 червня 1891 року. Його справедливо можна вважати творцем канадійської держави.

В ділянці закордонної політики Мекдоналд стояв на становищі найтіснішої співпраці з Великою Британією і вважав, що тільки в такій співпраці Канада може від-

стояти свою державність перед зазіханнями З'єдинених Держав Америки, але він теж уявляв собі політичну рівність у модерному Коммонвелті. В 1880 році він назначив канадійського високого комісара в Лондоні, щоб через нього мати вплив на формування британської закордонної політики. На домашньому відтинку він стояв на становищі охоронних тариф, щоб дати змогу канадійській індустрії розвинутися. Ця політика охоронних тариф стояла в центрі політичної програми консервативної партії впродовж довшого часу.

Мекдоналд був одружений два рази. Його перша дружина, з якою він повінчався 1843 року, померла в 1857 році, і він одружився вдруге 1867 року. З першого подружжя мав сина Гю. Цей син, що пізніше був нагороджений титулом сер, був міністром внутрішніх справ у короткотривалому уряді сер Чарлса Таппера, а в 1900 року впродовж короткого часу був премієром Манітоби.

**
*

Стара ґвардія гине на полі бою, але не піддається.

В молодості, дні є короткі, а літа довгі. В старшому віці літа є короткі, а дні довгі.

Панін.

Перші 40 років нашого життя дають нам його текст; наступних 30 років достарґають нам коментарів до того життьового тексту.

Шопенгауер, нім. філософ.

Старша людина вірить всьому, середнього віку людина сумнівається у всьому, а молода людина — знає все.

О. Уайлд.

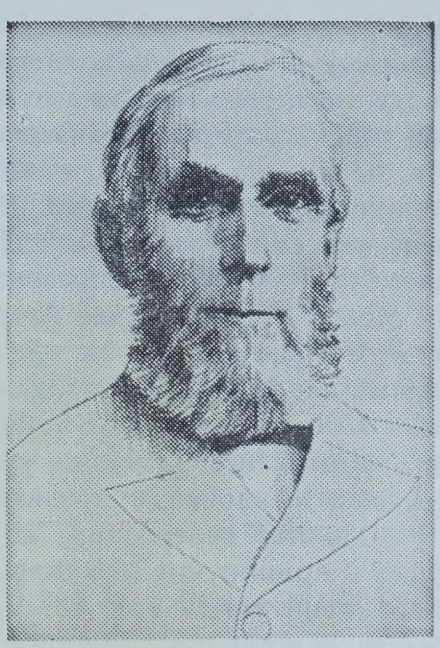

Александер Мекензі

Alexander Mackenzie, другий премієр Канади, як і сер Джан А. Мекдоналд, був шкотського роду. Народився у повіті Пертшайр у Шотляндії 28 січня 1822 року. До Канади прибув 1842 року, поселився у Кінґстоні, і спершу працював мандрівним мулярем. Остаточно переселився до Сарнії, Онтаріо, і зі своїм братом зорганізував будівельно - контрактне підприємство.

У той час у Канаді існувало так зване відповідальне правління (responsible government), але ще залишилось було питання релігійної рівноправности. Громадські землі були власністю одного віроісповідання. Мекензі захищав тоді програму Партії Реформи, що домагалася рівноправности, і цю програму реформи він проповідував і популяризував у газеті „Лембтон Шілд", якої він став редактором у 1852 році.

У 1861 році Мекензі був вибраний послом до провінційного парляменту з округи Лембтон, де виявив свої ораторські здібности. Його покликано на становище провінціяльного секретаря, а згодом на пост міністра фінансів. Тоді ще була подвійна репрезентація, і Мекензі продовжував репрезентувати свою округу в федеральному парляменті. В Оттаві він очолив ліберальну партію і, коли в 1873 році консервативний уряд сер Джана Мекдоналда зрезиґнував, тодішній губернатор лорд Даффер'н припоручив йому сформувати новий уряд.

Мекензі був премієром пять років і ледве чи можна вказати на більш працьовитого премієра за нього. Під його керівництвом схвалено важливі закони про: організацію верховного суду, загальні вибори, загальне забезпечення, тверезість, тощо. Він керував державними справами так ретельно, немов би йшлося про його власне господарство. Його вправну руку видно у сотнях різних законів, що ними керується життя нашої країни по сьогодні.

У загальних виборах в 1878 році консервативна партія під проводом Мекдоналда знову прийшла до влади, але Мекензі, будучи завзятим шотляндцем, не здавав позицій і далі керував конструктивною опозицією в парляменті. Щойно 1880 року слабке здоров'я примусило його зрезиґнувати з провідника партії, але він залишився у політичних лавах і продовжував боротися за рівноправність. Був послом до своєї смерти.

Александер Мекензі — це один з великих державних діячів Канади. Він тричі відмовився від рицарського титулу „сер", поводився скромно, з великою гідністю. Його виступи завжди відзначалися розсудливістю і тактом. Він помер 17 квітня 1892 року в Торонті. Канада завдячує йому дуже багато.

Мекензі мав талановите перо і є автором книжки „Життя і промови Джорджа Бравна". (Бравн був визначним канадійським політичним діячем). Він теж видав тексти своїх власних промов під заголовком „Промови в Шотляндії і Канаді".

**
*

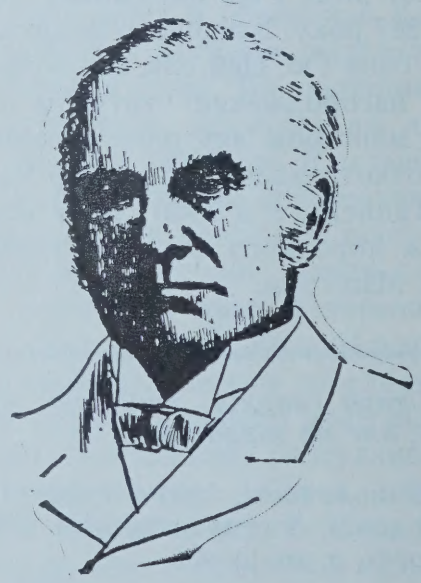

Сер Джан Еббот

Sir John Joseph Caldwell Abbott, третій премієр Канади, в політиці консерватист, народився 12 березня 1821 року в Ст. Ендрус, у Долішній Канаді (провінція Квебек), у священичій сім'ї. Замість піти на університетські студії, до чого був підготовлений, він вирішив піти у

торгівлю і на 17 році життя розпочав працю в одній торговельній фірмі в Монтреалі, а згодом у Ґананок, Онтаріо. Розчарувавшися в торговельному ділі, він вписався на МекҐільський університет, закінчив там правничі студії і згодом став авторитетом комерційного права та деканом правничого факультету у МекҐил у 1855-80 роках.

На політичну арену Еббот виступив 1857 року, коли його обрано до канадійської асамблеї з родинної округи Аржантей. Як генеральний прокурор в 1862 році, він впровадив поштові марки як форму оплат за судові та реєстраційні операції в Долішній Канаді. Він зреформував закон про присяжних суддів, уклав і провів через парлямент закон про боржницьку нерозв'язаність (insolvency), який зобов'язує і досі. Того самого року його іменовано президентом Центральної Залізниці Канади.

Еббот захопився проєктом трансканадійської залізниці, здійснення якого домагалась Британська Колюмбія, і 1873 року був одним з членів делеґації чотирьох, яка їздила до Англії, щоб там виклопотати фінансову допомогу на будову того залізничого шляху, до чого зобов'язалася компанія СПР. Він відограв важливу ролю в управлінні і трансакціях залізниці.

У жовтні 1874 року, а згодом 1878 року Ебботові не пощастило у виборах. Він зазнав особистої поразки, але 1880 року був вибраний послом. В 1887 році премієр Мекдоналд іменував його сенатором і назначив його речником уряду в сенаті та міністром свого уряду, але без портфелю. Коли Мекдоналд помер 1891 року, Еббот став премієром і того ж року королева Вікторія над'лила його титулом „сер".

Еббот не мав великого замилування до політики й одного разу писав: „Я не люблю політики, не люблю політичних мітинґів, публічних промов, кавкусів..." Він уважав, що кожний, хто бере участь у державно - політичній службі, повинен виконувати свої обовязки чесно і максимально згідно зі своїми здібностями і вмінням.

Еббот не вистояв довго на пості премієра. Був премієром тільки від 16 червня 1891 року до 24 грудня 1892 року. З уваги на слабке здоров'я він мусів податися у відставку і поїхав до Европи на лікування. Однак здоров'я йому вже не служило і через рік, 30 жовтня 1893 року, помер у Монтреалі, залишаючи за собою пам'ять талановитого, політично чесного й жертвенного державного діяча.

***

Лише осли копають своїми копитами мертвого лева.

Пошкрябай легко москаля і з нього зараз вилізе татарин — сказав маркіз де Кістін.

Осел залишається ослом навіть тоді, якби він надягнув на себе шкуру лева.

Ворона у гужому пірю викликує сміх.

Коли прорветься гребля, мусить прийти повінь, тому дбаймо, щоб вона постійно була у доброму стані.

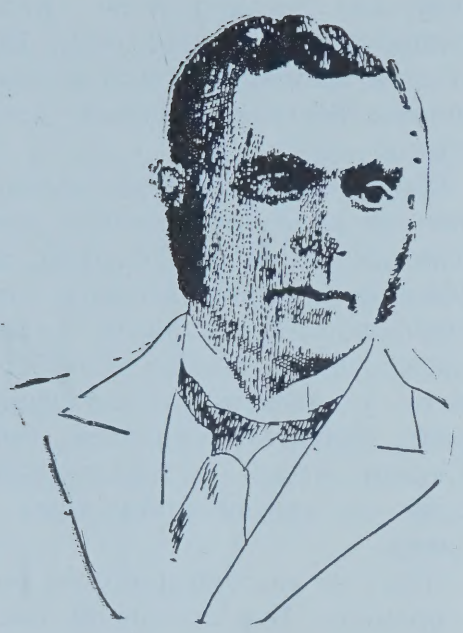

Сер Джан Томпсон

Sir John Sparrow David Thompson, четвертий премієр Канади, народився 10 листопада 1844 року в Галіфаксі у Новій Скошії, в сім'ї цивільного службовця. Закінчивши правничі студії в Галіфаксі, він був покликаний до лави адвокатів у 1865 році, а 1879 року був наділений титулом королівського радника (Q. C.).

Ще в молодому віці Томпсон виявив велике зацікавлення в політиці і був вибраний 1877 року послом до провінціяльної леґіслятури (асамблеї) Нової Скошії. Він пізніше став членом кабінету міністрів на пості генерального прокурора („етторней дженерал"), а в травні 1882 року став премієром своєї провінції. На цьому пості довго не вистояв, бо в загальних виборах, що відбулися в червні того ж року, консервативна партія вибори програла, хоч Томпсон затримав посольський мандат у своїй окрузі. Незабаром після поразки своєї партії у виборах, Томпсон зрікся посольського мандату і в липні того ж року був назначений членом верховного суду Нової Скошії.

На становищі судді Томпсон пробув три роки. Бачучи в ньому здібну людину, тодішній премієр Канади, сер Джан А. Мекдоналд, назначив його членом свого кабінету на становищі міністра справедливости. У звязку з цим Мекдоналд сказав одного разу, що „найбільшим його відкриттям було відкриття Томпсона".

Томпсон дійсно виявився здібним політиком і з надзвичайним умінням керував дебатами в парляменті в таких делікатних справах як релігійно-політичні питання, включно із засудом на смерть Луї Ріеля, який очолив повстання метисів, та законом про єзуїтські посілости. В 1892 році він скодифікував канадійські закони щодо злочинности. Він був самозрозумілим наступником премієра Мекдоналда, коли той помер, але через те, що він перейшов на римо-католицизм, проти нього були з тієї причини упередження і на місце Мекдоналда прийшов Еббот, як компромісовий кандидат. Одначе, коли Еббот, з причини поганого стану здоров'я, зрезиґнував з премієрства в листопаді 1892 року, Томпсон зайняв його становище, без жадного спротиву з боку своїх парляментарних колеґ.

Томпсон був премієром тільки два роки, від 5 грудня 1892 до 12 грудня 1894 і такий короткий час урядування не дав йому можливости залишити замітний слід в історії Канади. Більшість часу його урядування пішла на міжколо-

ніяльні конференції в Лондоні, де обговорювано такі питання як забезпечення авторських прав (copyright) і торговельна морська фльота. Томпсон також репрезентував Велику Британію на конференції в Парижі, де обговорювалася справа арбітрації у відношенні до Берінґського моря (Bering Sea arbitration). На цих конференціях Томпсон виявив не абиякий дипломатичний хист. Він відзначався хрустальним характером і хистом провідництва. Королева Вікторія наділила його титулом „сер" за його вклад у згаданих конференціях, а зокрема за те, що він багато причинився до угоди в справах риболовлі із З'єдиненими Державами Америки. Смерть Томпсона наступила несподівано в Англії, кілька хвилин після того як королева Вікторія іменувала його членом Таємної Ради (Privy Council). Він помер 12 грудня 1894 року. Його тіло перевезено на воєннім кораблі до Канади, де його похоронено з державними почестями.

***

Надія, це добрий сніданок, але вона є поганою вечерею.

Фр. Бекон.

Вибрати відповідний час — це те саме, що заощадити час.

Фр. Бекон.

Знання само по собі — є силою.

Е. Баркі.

Боги помагають тому, хто сам собі помагає.

Грецький байкар *Езоп.*

Навіть боги не всилі змінити цього, що вже минуло.

Старогрецький мудрець.

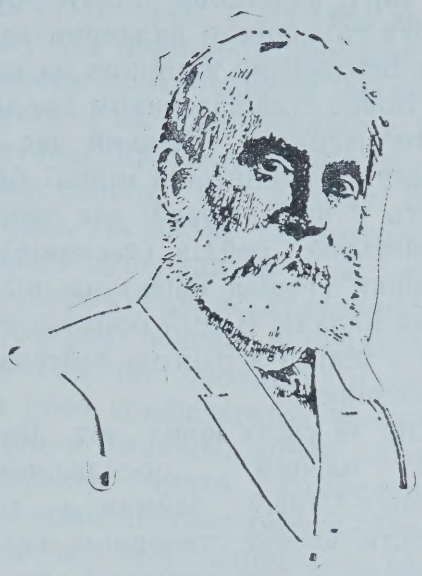

Сер Мекензі Бовел

Sir Mackenzie Bowell, п'ятий премієр Канади, народився 27 грудня 1823 року в Рікінґгал в Англії, в сім'ї будівельника. Коли йому було 10 років, його батьки переселилися в тодішню Горішню Канаду (Онтаріо), де молодий хлопець став практикантом у містечку Белвил при газеті Intelligencer.Він мешкав у свого працедавця Джорджа Бенджамина, який був видавцем згаданої газети. Як освічений громадський діяч, Бенджамин мав великий вплив на формування характеру і світогляду свого учня.

Після чотирьох років праці у Бенджавина Бовел заощадив стільки гроша, що міг записатися на шестимісячний освітній курс. Був пильним учнем і здобув учительське свідоцтво та став сільським учителем. За намовою свого добродія Бенджамина Бовел покинув учителювання і повернувся до видавництва на пост формана з платнею $10.00 місячно і безкоштов-

ний харч. Упродовж шести років він був спільником видавництва, а коли Бенджамин відійшов на пенсію, Бовел став власником і редактором часопису. Деякий час він служив у канадійській міліції, брав участь у поборюванні так званих ірляндських рейдів (наскоків) з Америки (Fenian Raids) на пограниччя Канади. В 1874 році він вийшов з міліції з ранґою лейтенант-полковника.

Ще за своїх юних літ Бовел став членом „оренджеменів" (Orange Order), займав у тому братстві високе становище на цілу Америку та був речником оренджменів у канадійському парляменті. Кличі або цілі оренджменської організації схоплені у таких фразах: „оборона протестантського християнства і єдність британської імперії — одна школа, один прапор, одна мова").

В 1867 році Бовел був вибраний послом з округи Норт Гейстінґ і репрезентував цю округу у федеральнім парляменті до 1892 року. У роки між його першою кандидатурою (його перша кандидатура в 1863 році не мала успіху) і обранням на посла 1867 року було завершено переговори щодо конфедерації та укладено компроміс у церковних питаннях. Бовел увійшов до парляменту, захищаючи ті самі принципи, з якими він раніше виступав перед своїми виборцями. Після провалу консервативного уряду в 1873 році, Бовел, як член опозиції, завзято захищав принципи своєї консервативної партії і критикував уряд. Коли ж консерватисти прийшли знову до влади 1878 року, Бовела призначено міністром митного департаменту і на тому пості він пробув 13 років. Як міністер митних справ, він впровадив так звані протекційні тарифи з метою захоронити канадійський фабричний промисл від конкуренції із закордону.

За урядування сер Джана Еббота, Бовел був міністром міліції, а за урядування сер Джана Томпсона міністром торгівлі і промислу. Після смерти премієра Томпсона у грудні 1894 року, Бовел став премієром. Його урядування було клопітливе. Виникли серйозні негодування в кабінеті міністрів у звязку з його особою, як головою уряду, і в січні 1896 року половина міністрів зрезиґнувала. Це „гніздо відступників", як їх схарактеризував Бовел, змусило його самого до резиґнаціїі і він уступив в квітні 1896 року.

Сер Мекензі Бовел був безкомпромісовим консерватистом, але він не керувався партійними мотивами ні у виборі своїх приятелів, ні в оцінці правильного та неправильного, ні в міркуваннях, що становить добро суспільства. Королева Вікторія нагородила його титулом „сер".

У короткій біографії, написаній його приватним секретарем, сказано: „Ніхто не усвідомляв того так глибоко, як він сам, свого браку прикмет, потрібних сильному провідникові... Але до його слабих сторін не належало уникнення обов'язку чи відмовлення від власних суворих принципів чесної гри і справедливости".

***

Музика, це найбільший скарб, який людство створило.

Дж. Аддісон.

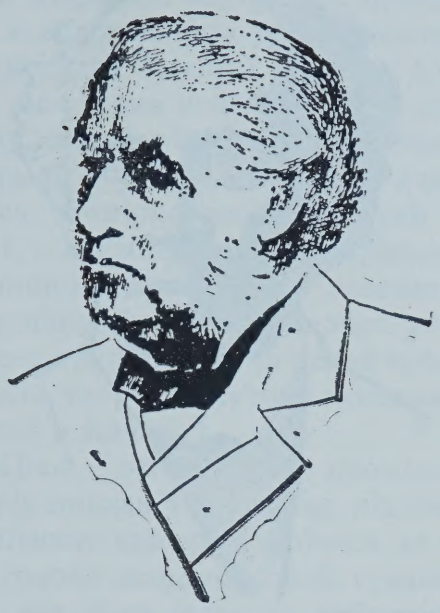

Сер Чарлс Таппер

Sir Charles Bart Tupper, шостий премієр Канади, народився в священичій сім'ї 2 липня 1821 року в Амгерст у Новій Скошії. Освіту здобув у Гортонській Академії у Вулфвил, Нова Скошія, а медицину студіював на університеті в Единбурґу у Шотляндії і 1843 року дістав диплом лікаря. Після закінчення медичних студій повернувся до рідної провінції, відкрив власну практику і здобув широку клієнтелю. Був визначним лікарем.

Виняткову здібність Таппер виявив також у політичній ділянці. В 1855 році, на 35 році життя, його вибирають послом до провінціяльної леґіслятури у Галіфаксі. У тих виборах він переміг визначного політичного діяча, Джосефа Гава, провідника ліберальної партії, блискучого промовця з колоритною особовістю.

У провінціяльній леґіслятурі Таппер швидко здобув признання і в 1856-60 роках був провінціяльним секретарем, а від 1864 до 1867 року був премієром провінції. Був гарячим приклонником ідеї конфедерації і на конференціях у Шарлоттавні, Квебеку і Лондоні брав живу участь, як делеґат Нової Скошії. На цьому тлі розгорілося завзяте суперництво між ним і Джосефом Гавом. Зударилися із собою дві великі індивідуальности. Гав, що спочатку підтримував ідею конфедерації, не могучи стерпіти Таппера, почав пізніше виступати проти конфедерації. Між ними постала гаряча суперечка. З того часу залишилась Таппера відповідь Гавові на його антиконфедераційні виступи (A Letter to the Right Honourable the Earl of Carnarvon. Граф Карнарвон був британським міністром колоніяльних справ).

Таппер був обраний послом до федерального парляменту 1867 року. До кабінету міністрів він увійшов 1870 року і обняв пост президента екзекутивної ради. На цьому пості він пробув до 1872 року, після чого його було призначено на становище міністра внутрішніх прибутків (inland revenue), а в 1873 році на становищі міністра митного департаменту. Коли консерватисти знову повернулись до влади 1878 року, Таппер став міністром публічних робіт. Як перший міністер залізниць і каналів, він зорганізував цей департамент і провів у парляменті ухвалення чартеру Сіпіарської залізничої компанії в 1881 році. Він був канадійським високим комісарем(щось у роді амбасадора) у Великій Британії майже безперервно від 1884 до 1896 року, за винятком 1887-88 років, коли премієр сер

Джан А. Мекдоналд покликав його на пост міністра фінансів. В 1896 році він був членом кабінету міністрів за урядування премієра сер Мекензі Бовела, а коли Бовел зрезиґнував, Таппер був короткий час премієром, від 1 травня 1896 року до 8 липня того самого року, отже всього пару місяців. У загальних виборах, що відбулися в червні 1896 року переможцем вийшла ліберальна партія і в липні того ж року уряд премієра Таппера подався до димісії. Він залишився провідником офіційної опозиції, але, потерпівши особисту поразку в своїй окрузі у виборах 1900 року, відійшов назавжди від політичного життя. Таппер помер в Англії 30 жовтня 1915 року. За свої державно-політичні заслуги здобув кілька королівських почестей.

Крім участи в державно-політичному житті, Таппер був першим президентом Канадійської Медичної Асоціяції і репрезентував Канаду на багатьох міжнародних конференціях. Він написав кілька брошур на політичні теми, багато статтей і один том своїх спогадів під назвою Recollections of Sixty Years, що появився друком 1914 року.

***

Доми є на те, щоб в них мешкати, а не на те, щоб на них глядіти.

Фр. Бекон.

Будуччина триває довго.

де Голь.

Щоб могти користуватись вповні свободою, треба вміти її обмежити.

Е. Баркі.

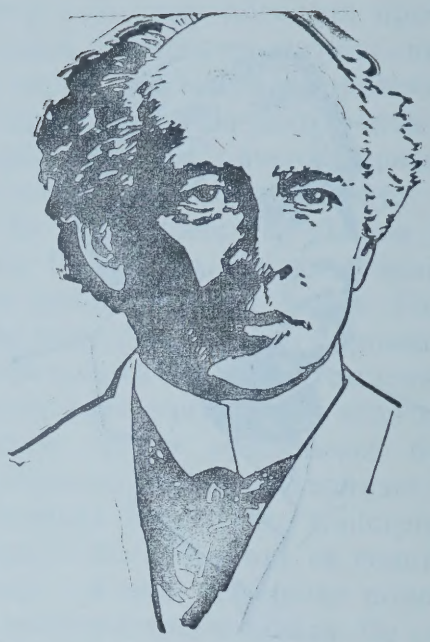

Сер Вилфрид Лоріє

Sir Wilfrid Laurier, це один з найбільш колоритних і визначних премієрів Канади, і перший премієр французького роду. Він народився 20 листопада 1841 року в маленькому селі Ст. Лін у провінції Квебек, положеному на північ від Монтреалу, в родині фармера й землеміра. Малим хлопцем жив з англомовною родиною і ходив до англомовної школи. Згодом він учився в Каледжі Л' Ассомпсіон та в університеті МекҐил. Став адвокатом, коли йому було 23 роки. Як і його батько, був лібералом.

В 1871 році Лоріє був вибраний послом до провінціяльної леґіслятури Квебеку, але 1874 року зрезиґнував зі свого мандату і був вибраний послом до федерального парляменту, де залишився до самої смерти, здобуваючи мандат у кожних загальних виборах.

В Оттаві він скоро звернув на себе увагу. Був блискучим промовцем, і його дійсно вважають великим оратором. В 1877 році він

став міністром внутрішніх прибутків в ліберальному уряді премієра Александра Мекензі. Того ж року він виголосив у місті Квебек промову, в якій з'ясував основи канадійського лібералізму. Він домагався поміркованої політики на базі англійських ліберальних принципів, закликав до взаємопорозуміння й толеранції обох релігійних груп, остерігав перед небезпекою творення суто католицької партії в Канаді.

Цією знаменитою промовою Лоріє поклав теж основи під свою політичну карієру і вибився на цілу голову вище від своїх сучасників, але його шлях до найвищого виборного становища в Канаді не був легкий. Він був французом і римо-католиком і це насторожувало англо-саксонців. Коли Рієля, що очолив повстання проти федеральної влади, було страчено в Ріджайні, в провінції Квебеку виникли великі хвилювання. (Рієль був мішанцем, тобто в його жилах пливла французька і індіянська кров). На многолюднім здвизі у Монтреалі Лоріє заявив, що коли б він жив у тому часі на берегах Саскачевану (назва ріки), він станув би з крісом по стороні Рієля. Реакція французів у Квебеку виявила себе чітко у загальних виборах, що відбулися 1887 року. Ліберальні впливи скріпилися в Квебеку, але не в такому розмірі, щоб повалити консервативний уряд премієра Мекдоналда. Все таки, провідник ліберальної партії, Едвард Блейк, вважав, що зміна проводу конечна і на своє місце пропонував Вилфрида Лоріє. Лоріє був обраний провідником партії, але це обрання не було спонтанне. І Лоріє це відчував.

Ставши провідником лібералів, Лоріє взявся енерґійно до праці . Щоб відвернути увагу від релігійних і національних чварів, він видвигнув нову справу — вільну торгівлю, без тарифних обмежень, із З'єдиненими Державами Америки. Премієр Мекдоналд розписав несподівано вибори в 1891 році і гостро виступив проти вільної торгівлі, арґументуючи, що економічна інтеґрація з південним сусідом приведе остаточно до політичної злуки з Америкою. Навіть ліберальні круги побоялись сміливої пропозиції Лоріє. Самий Блейк станув по стороні Мекдоналда.

Після смерти Мекдоналда в 1891 році консервативна партія, не маючи у проводі великої індивідуальности, почала втрачати впливи. У виборах 1891 року ліберальна партія здобула перемогу помимо того, що проти Лоріє виступила католицька ієрархія через шкільне питання, але простий нарід Квебеку підтримав Лоріє як свого рідного сина. Лоріє сформував сильний кабінет міністрів, притягаючи до нього найздібніших людей з-поміж федеральних і політичних провінціяльних діячів. Він назначив Клиффорда Сифтона з Манітоби міністром внутрішніх справ і до його департаменту належали також іміґраційні справи. Сифтон наполегливо взявся за справу вербування іміґрантів до Канади.

Премієр Лоріє наполегливо працював над тим, щоб притягнути до спільного діла державного будівництва англомовних і франкомовних канадійців. Він розв'язав складне шкільне питання, утво-

рив дві нові провінції — Саскачеван і Алберту, — заплянував розбудову Заходу, брав участь в Імперіяльних конференціях та з неперевершеною досі справністю керував усіма справами молодої канадійської держави.

Лоріє твердив, що „двадцяте століття належить Канаді". В 1910 році він запропонував закон про утворення морської фльоти, бо тоді виникла загроза від німецької морської політики. На жаль, Квебек його в цьому не підтримав. Він також попав під критику за те, що Канада вислала своїх вояків на війну проти бурів в Африці, чого власне домагалася від нього англомовна Канада, яка була за найближчими звязками з Британією. Із-за участи Канади у бурській війні і пропозиції на створення морської фльоти, від Лоріє відступив його надійний молодий політичний лейтенант, блискучий посол-оратор Анрі Бурасса. Він зорганізував у провінції Квебек сильний націоналістичний рух і назвав Лоріє зрадником французьких канадійців. В цій кампанії проти Лоріє він мав великі успіхи і у виборах, що відбулися 1911 року, ліберальний уряд Лоріє зазнав поразки.

Коли вибухла перша світова війна, Лоріє, як провідник льояльної опозиції, дав підтримку урядові, який був за участю Канади у тій війні. Однак у Квебеку виник спротив проти примусової військової служби до тієї міри, що ледве чи можна було думати про якусь розсудливу політику. Лоріє виступив проти так званої конскрипції, щоб не дозволити радикальним елементам захопити Квебек у свої руки. У загальних виборах, що відбулися 1917 року, Лоріє здобув солідну підтримку зі сторони своїх французьких земляків. Ліберальна партія здобула в Квебеку 62 мандати на усіх 65, але зазнала болючої поразки в англомовних провінціях. Лоріє продовжував боротися за збереження національної єдности, але 17 лютого 1919 року його постигла смерть. Він був премієром Канади від 11 липня 1896 року до 6 жовтня 1911 року. Королева Вікторія нагородила його титулом „сер".

Свій дім в Оттаві сер Вилфрид Лоріє залишив у завіщанні Мекензі Кінґові, пізнішому довголітньому премієрові Канади. Сер Вилфрид увійшов до історії як великий державний муж, що ціле своє політичне життя присвятив справі національної єдности. Він був, так сказати б, між двома вогнями: радикальними елементами своєї власної провінції і англомовною Канадою, яка ще не могла в тому часі цілковито примиритися з тією думкою, що премієром не конче і не завжди мусить бути англо-саксонець .

Лоріє одружився 1868, але дітей в нього не було. Місце його уродження (Ст. Лін) стало національним історичним місцем.

Сер Вилфрид Лоріє мав природний хист ввічливости і відзначався благородною поведінкою. Своєю діяльністю він підніс високо рівень канадійської політичної культури й залишив великий слід в державному житті. Він є безперечно одним з найбільших державних діячів і визначним будівничим Канади, який проводив по-

літичну діяльність у найкращій формі і завжди з точки зору канадійських інтересів.

**
*

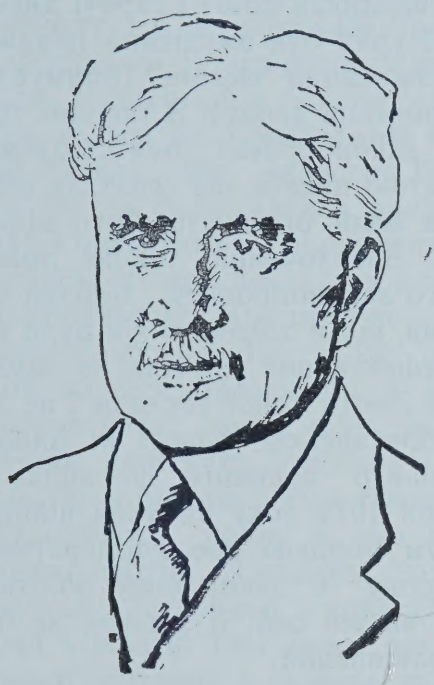

Сер Роберт Борден

Sir Robert Laird Bordon, восьмий премієр Канади, народився 26 червня 1854 року в містечку Ґренд Прей у Новій Скошії. Йому припала доля стояти на чолі держави впродовж першої світової війни і перших повоєнних років.

Борден здобував освіту у своїй рідній провінції, вивчав клясичну літературу і закінчив правничі студії 1877 року. В 1882 році він став спільником одної поважної адвокатської фірми в Галіфаксі, яка мала широкі звязки, і Борденові приходилося виступати перед верховним судом в Оттаві та перед Таємною Радою (Privy Council) у Лондоні. До 1896 року він не брав ніякої участи в політиці. Вона його не захоплювала. По переконанні він був спершу лібералом, але розійшовся з тією партією через те, що В. С. Філдінґ, провідник ліберальної партії у Новій Скошії, почав аґітацію за виступленням Нової Скошії з канадійської конфедерації. Борден неохоче прийняв консервативну кандидатуру в Галіфакській окрузі і здобув федеральний мандат подавляючою більшістю голосів.

Політична зірка Бордена заясніла в 1901 році, коли консервативна партія під проводом сер Чарлса Таппера зазнала вдруге політичної поразки у виборах. Таппер зрезиґнував з провідництва партії і консервативні посли на своєму кавкусі вибрали своїм провідником Роберта Бордена. Перед Борденом стануло нелегке завдання. Партія була пригнічена виборчою поразкою, її треба було піднести на дусі і привернути їй колишній ентузіязм. Борден відчував свою неміч. Поперше, у політиці він не мав досвіду; подруге, він мав сильного і досвідченого політичного опонента, Вилфрида Лоріє, провідника ліберальної партії і премієра держави. Країна перебувала в стані добробуту. Іміґранти тисячними масами прибували з континентальної Европи, розбудовували західну Канаду і нарід не бачив потреби на зміну уряду. Щоб віддати ввесь свій час партії, Борден залишив адвокатуру і 1905 року переїхав на постійно до Оттави. У загальних виборах 1904 року консерватисти знову програли і сам Борден зазнав особистої поразки в Галіфаксі. В 1905 році він здобув мандат в онтерійській окрузі Карлтон у доповняючих виборах. Загальні вибори в 1908 ро-

ці, хоч не принесли перемоги консервативній партії, дали їй численнішу репрезентацію. Внутрішні розходження почали притихати, хоч деякі консервативні кола ще далі виявляли невдоволення з Борденового провідництва.

Щойно у виборах 1911 року, пробувши десять років в опозиції, Борденові пощастило. В Европі згущувалися зловіщі хмари. Німеччина приготовлялася до війни і наполегливо розбудовувала морську фльоту, ривалізуючи з Великою Британією. Лоріє теж передбачав воєнну небезпеку і запропонував у парляменті законопроєкт (Naval Service Bill)) про розбудову морської фльоти. Цей законопроєкт викликав завзяті дебати в парляменті. Борден скритикував його як невистарчальний в обличчі назріваючої загрози. Він також сильно скритикував угоду вільної торгівлі зі З'єдиненими Державами Америки, вказуючи, що вільна торгівля з Америкою вийде на шкоду Канаді і зробить її залежною від Америки під економічним оглядом.

Роберт Борден виграв ці вибори, але він наткнувся на великі труднощі. Більшість його міністрів не мали ранішого досвіду, а французькі члени кабінету були хиткі і співпраця з ними була тяжка. В 1912 році премієр Борден поїхав до Лондону на консультацію з британським урядом. Він обіцяв дати Британії три воєнні кораблі і прирік співпрацю з Британією в питаннях оборони і закордонної політики, але вимагав, щоб у формуванні закордонної політики Канада і другі члени британської імперії мали голос. Уряд Великої Британії погодився на ці пропозиції і премієр Борден представив в оттавськім парляменті так званий Naval Aid Bill. Цей законопроєкт викликав довгі і гарячі дискусії, і уряд був змушений наложити так званий "closure" (примусове скорочення дебат). З тяжким трудом законопроєкт був схвалений палатою послів, але сенат, де ліберали мали більшість, його відкинув. Знеохочений такою долею цього законопроєкту, Борден побачив, що в дійсності він буде мало ефективний. Канада не збудувала навіть одної ескадри і не дала британській фльоті ні одного більшого воєнного корабля. В серпні 1914 року вибухла війна і задум Бордена про кооперативну оборону і закордонну політику так, як він собі її уявляв, не був зреалізований.

Премієр Борден був відданим і відважним премієром в роках воєнної хуртовини і вміло керував воєнними зусиллями Канади. Він здавав собі справу з того, що це була тотальна війна й що всі ресурси Канади повинні бути скеровані на те, щоб причинитись до перемоги аліянтів. У різдвяній промові до народу в 1915 році він сказав, що збройні сили Канади будуть збільшені до пів мільйона вояків. В 1916 році він створив міністерство заморських збройних сил та канадійський генеральний воєнний штаб у Лондоні. Зі збільшенням канадійського вкладу у воєнні зусилля, премієр Борден домагався більшого голосу для Канади в формуванні воєнної політики і тактики. Його заходи увінчалися успіхом. Британський премієр Ллойд Джордж запросив премієр-

рів Доміній (членів-країн британської імперії) до Лондону. Борден пробув тоді в Лондоні від лютого до травня 1917 року і брав участь у нарадах Імперіяльного Воєнного Кабінету і в Імперіяльній Воєнній Конференції. Повернувшись до Канади, Борден ще з більшою енерґією взявся до пожвавлення воєнних зусиль. Він випустив Бонди Побіди на фінансування воєнного діла і представив у парляменті законопроєкт про заведення в Канаді обовязкової (примусової) військової служби. Він також прийшов до переконання, що в таких грізних часах немає місця на внутрішню політичну боротьбу і вважав, що вимогою часу є створення коаліційного уряду зі всіх політичних партій. З тяжким трудом вдалося створити коаліційний уряд в жовтні 1917 року, при допомозі західних і східних лібералів, які були за конскрипцією, але французи з Квебеку під проводом Лоріє до коаліції не приєднались і залишились в опозиції. У виборах, що відбулися в грудні 1917 року, коаліціоністи здобули перемогу. В квітні 1918 року, коли німці розпочали свою останню велику офензиву, премієр Борден проголосив тотальну (безвиняткову) конскрипцію. Це значить, що ті, які на основі конскрипційного акту були звільнені від військової служби, мусіли тепер зголошуватися до війська.

Війна наближалась до кінця. В квітні 1918 року Борден поїхав до Лондону на наради з Імперіяльним Воєнним Кабінетом, а в листопаді того року поїхав знову до Лондону на чолі канадійської делеґації. Він домігся того, щоб Канада мала на мировій конференції свою окрему делеґацію на всіх сесіях мирової конференції нарівні з іншими меншими незалежними державами. Це головно заслуга премієра Бордена, що Канада підписала мирові договори в Парижі і тим чином дістала міжнародне признання як самостійна держава, що й було підтверджене тим фактом, що Канада була одним з членів-основоположників Ліґи Націй, де вона мала свою окрему репрезентацію, як також у Міжнародній Організації Робітництва (International Labour Organization).

В 1920 році Борден зрезиґнував з премієрства і відійшов від політичного життя. Відзискавши своє здоровя, що було підірване турботами і виснажливою працею в воєнних роках, він не відривався від суспільної праці. В 1921-22 роках він репрезентував Канаду на Вашінґтонській конференції, в роках 1918-20 був канцлером університету МекҐил, а в 1924-30 роках канцлером університету Квінс. Він написав кілька книжок і книжку спогадів, що вийшла вже після його смерти. Король Юрій V нагородив його титулом „сер". Був він також вшанований французьким і бельґійським урядами. Помер в Оттаві 10 червня 1937 року, проживши 83 роки.

Борден різнився від своїх попередників. Він не мав такого таланту мови, як мав Лоріє, ані не міг так вправно орудувати людьми, як це міг робити сер Джан А. Мекдоналд. Про нього можна сказати, що він мав велике почуття обовязку і він був прямо незрівняний у формуванні напрямних та у їх виконанні. Його найбільша за-

слуга в тому, що він вивів Канаду з невиразного щодо незалежности стану на ширші води світової політики.

**
*

Артур Мієн

Arthur Meighen, девятий премієр Канади, народився в сім'ї фармера, 16 червня 1874 року, поблизу містечка Андерсон у повіті Перт в Онтаріо. Освіту здобував у Ст. Меріс і Торонтонському університеті, закінчивши там з відзначенням математичні студії в 1896 році. Після того закінчив педагогічний курс й один рік учителював, а відтак записався на правничі студії. В 1898 році переїхав до Вінніпеґу і, як студент прав, працював в адвокатських фірмах у Вінніпеґу і в Портедж ля Прері. Закінчивши студії в 1903 році, він відкрив власну адвокатську канцелярію в Портедж ля Прері і провадив її до 1915 року.

В 1908 році округа Портедж ля Прері вибрала його своїм консервативним послом до федерального парляменту і у виборах 1911 і 1917 року знову його перевибрала. У парляменті Мієн скоро звернув на себе увагу своїми здібностями. Був він прямо незрівняним дискутантом. За урядування сер Роберта Бордена він був одним з його найближчих співробітників і опрацьовував складні законопроєкти, схваленням яких Канада придбала такі залізничі лінії як „Кенедієн Нортерн", „Ґренд Тронк" і „Ґренд Тронк Пасифик". Він також опрацював умови закону про обовязкову військову службу, що був ухвалений 1917 року, і законопроєкт про перехід здемобілізованих вояків у русло мирного життя.

В 1913 році премієр Борден назначив Мієна на становище т. зв. solicitor general (щось у роді товариша міністра справедливости), а 1917 року назначив його секретарем державних справ (secretary of state), а коли заіснував так званий юнійний (коаліційний) уряд, Мієн став міністром внутрішніх справ.

Коли сер Роберт Борден зрезиґнував з премієрства, Артур Мієн зайняв його місце. Але йому не поталанило, бо у загальних виборах, що відбулися 1921 року, консервативна партія програла і самий Мієн втратив свій посольський мандат. Щоб він міг засідати в парляменті, Мієн кандидував у доповняючих виборах у Ґренвил, Онтаріо, і звідти був вибраний послом.

Ліберали під проводом Мекензі Кінґа втримались при владі від 1921 до 1925 року. У виборах, що того року відбулися, консервативна партія здобула найбільше ман-

датів, але не стільки, щоб мати абсолютну більшість у новому парляменті. У тих виборах Мієн відзискав свою колишню округу Портедж ля Прері. Тому, що консервативна партія не мала більшости, премієр Мекензі Кінґ затримався при владі завдяки підтримці, яку йому дали проґресивні (фармерські) посли.

В 1926 році виникли серйозні обвинувачення проти ліберального уряду із-за нереґулярностей в міністерстві митних справ, що загрожувало внесенням догани урядові. Премієр Кінґ хотів відкликатися до народу і радив генерал-губернаторові Бінґові розвязати парлямент, але той відмовився. Уряд Мекензі Кінґа тоді зрезиґнував, і Мієн знову став премієром. Але його урядування і цим разом було дуже коротке, бо, не маючи більшости, він був у скорому часі повалений. В загальних виборах, що відбулися 1926 року, ліберальна партія перемогла. Знеохочений цією поразкою, Мієн покинув політику і зайнявся бизнесовими справами, а 1931 року став членом Комісії Гідро-електричної Енерґії. До політичного життя він вернувся знову в 1932 році, коли консервативний уряд назначив його сенатором і речником уряду в цій вищій палаті парляменту.

В 1941 році консервативна партія знову вибрала Мієна своїм провідником. Він тоді зрікся сенаторства і кандидував на посла в доповняючих виборах в окрузі Савт Йорк в Онтаріо, але без успіху. Ця невдача припечатала назавжди його політичну долю. Мієн був премієром двома наворотами, але його урядування було дуже коротке: від 10 липня 1920 року до 29 грудня 1921, і знову від 29 червня 1926 до 25 вересня 1926 року.

Була це надзвичайно здібна людина, але політична доля була йому мачухою. Хоч недовго він стояв на чолі держави, Канада все таки була збагачена прикладом його зразкового життя і праці.

Артур Мієн помер 5 серпня 1960 року в Торонті на 86 році життя

**
*

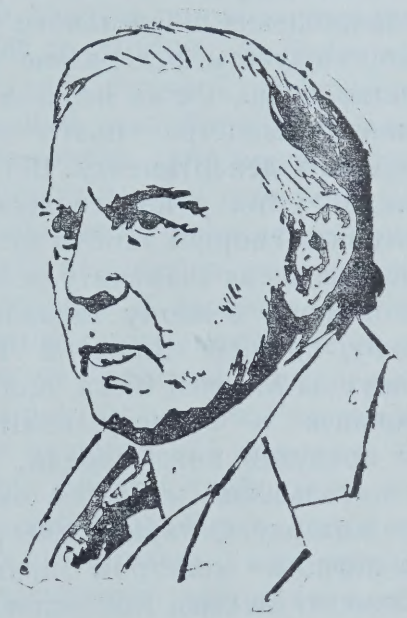

Вілліям Лайон Мекензі Кінґ

William Lyon Mackenzie King, десятий премієр Канади, є понад усякий сумнів одним із найвизначніших державних мужів нашої країни. Він народився 17 грудня 1874 року в Берліні (тепер Кичeнер), Онтаріо. Його дід по матері, Вілліям Лайон Мекензі, вславився в канадійській історії тим, що боровся за встановлення в Канаді відповідального уряду (responsible government) і 1837 року підняв повстання в Горішній Канаді, щоб свою ціль осягнути. Молодий Віл-

ліям Мекензі виховувався в ліберальному світогляді і в дусі пошани до свого славного діда.

Після закінчення студій на Торонтонському університеті і здобувши три наукові ступні (В. А. в 1895 році, L.L.B. в 1896 і М.А. в 1897 році), Мекензі Кінґ займався суспільною опікою, а згодом працював над докторатом у Гарвадському університеті і здобув його в 1909 році.

В 1900 році він дістав і прийняв запрошення ліберального уряду зорганізувати федеральне міністерство праці, і став першим заступником міністра цього новоствореного департаменту. Він мав великий успіх у полагоджуванні робітничих спорів і здобув загальне признання за знамениту роботу.

Вбачаючи в ньому талановиту людину, премієр Вилфрид Лоріє вплинув на Мекензі Кінґа, щоб він включився в активну політику. Кінґ послухав його поради, здобув посольський мандат в окрузі Норт Вотерлу, Онтаріо, і 1909 року став першим міністром праці. У парляменті Мекензі Кінґ вславився опрацюванням закону про досліджування індустріяльних суперечок та закону про досліджування трестів (Combines Investigation Act). Він мав дар погоджувати спірні сторони.

В 1911 році ліберали програли вибори і Мекензі Кінґ, зазнавши особистої поразки в Норт Вотерлу, деякий час працював у централі партії, щоб реорганізувати її. Як досвідчений знавець робітничих питань, він працював у різних підприємствах Канади і З'єдинених Держав. У З'єдинених Державах він працював у Фундації Рокефеллера над питанням розвязки робітничих суперечок, але ввесь час зберігав Оттаву як місце свого замешкання. На ліберальній конвенції 1919 року його обрано провідником партії, головно завдяки піддержці Квебеку, бо Кінґ, як і Лоріє був проти примусової військової служби і залишився політично вірний Лоріє, якого французи вважали великим патріотом і своїм найвизначнішим земляком.

У виборах, що відбулися 1921 року, ліберали здобули найбільше число мандатів, але абсолютної більшости у парляменті не мали. Мекензі Кінґ став премієром і, як надзвичайно зручний політик, держався при владі завдяки фармерським (проґресивним) послам, яких було тоді 65. Крім премієрства, Мекензі Кінґ задержав для себе пост міністра закордонних справ.

У виборах 1925 року число ліберальних послів зменшилося зі 117 до 101, а проґресивні кандидати здобули тільки 25 мандатів. Консерватисти збільшили свою репрезентацію з 50 до 116. Самий Кінґ зазнав особистої поразки в Норт Вотерлу, і для нього зроблено місце в окрузі Принс Алберт, де в доповняючих виборах він здобув посольський мандат. З підтримкою фармерських послів премієр Кінґ міг вибути нормальну парляментарну каденцію, але 1925 року в митному уряді виник скандал і кінець-кінців уряд мусів податися до димісії. Тоді власне виникла серйозна конституційна криза. Мекензі Кінґ, зложивши резиґнацію на руки генерального губернатора лорда Бінґа, запропонував йому розвязати парлямент. Бінґ відмо-

вився це зробити і покликав Артура Мієна створити новий уряд. В короткому часі консервативний уряд дістав вотум недовіря і мусів зрезиґнувати. Лорд Бінґ не мав іншої ради як розвязати парлямент. У виборчій кампанії Мекензі Кінґ використав неконституційне, як він казав, рішення лорда Бінґа, коли той відхилив його пропозицію розвязати парлямент. Ліберальна партія повернулася до влади з 116 послами. Консервативна репрезентація була обкроєна до 90 послів. Хоч самі ліберали не мали абсолютної більшости, Мекензі Кінґ міг числити на підтримку 30 фармерських послів і на групу послів з Алберти, які репрезентували організацію, що називалася Злучені Фармері Алберти (United Farmers of Alberta).

У загальних виборах, що відбулися 1930 року, перемогли консерватисти, але поразка лібералів була в дійсності благословенням для партії, бо Канада стояла на порозі великої економічної депресії, яку ще сьогодні старші канадійці гірко згадують.

У виборах, що відбулися в 1935 році, ліберали повернулися до влади. Канада вже виходила з економічної кризи, але зате нові воєнні хмари зависли над світом. Німеччина, Італія і Японія приготовлялися до війни. Коли в 1939 році війна вибухла, уряд Кінґа вирішив, що Канада приступить до війни, але заявив, що обовязкової військової служби не буде. Цю заяву він зробив тому, щоб уникнути розколу між англомовною і франкомовною Канадою, як це було сталося за урядування Бордена в останніх роках першої світової війни. Але воєнні втрати на фронтах потребували доповнення, і премієр Кінґ зарядив всенародний плебісцит, щоб нарід сказав, як він ставиться до питання конскрипції. Вислід плебісциту був такий: 2,946,000 канадійців голосувало за звільнення уряду від обіцянки не запроваджувати обовязкової військової служби, а 1,643,000 голосувало проти звільнення уряду від його приречення. Провінція Квебек заявилася подавляючою більшістю голосів проти конскрипції, 994,000 до 376,000. Знайшовшися в трудній ситуації, ліберальний уряд, щоб запобігти розколові, ухвалив закон, який можна схарактеризувати такими словами: „конскрипція, якщо вона стане конечною, але не конечно конскрипція" ("conscription if necessary, but not necessarily conscription"). Через цю невиразну політику зрезиґнував в 1944 році полковник Ралстон, міністер національної оборони. Він відвідав фронт і прийшов до висновку, що канадійська армія потребує підкріплень, але премієр Кінґ відмовився застосувати обовязкову військову службу. Аж дещо пізніше, щоб уникнути серйозного розколу в кабінеті міністрів, Кінґ погодився на злагіднену форму обовязкової служби. Треба признати, що таким маневруванням премієр Мекензі Кінґ зберіг єдність партії і не допустив до серйозних напружень між англомовною і французькою Канадою.

У 1945 році Мекензі Кінґ виграв свої останні загальні вибори. У 1948 році (йому було тоді 74 роки) він передав державні тягарі Луї Сен Лоранові (французькому адвокатові з Квебеку), якого він

раніше запросив до свого кабінету міністрів на пост міністра юстиції, а згодом на міністра закордонних справ.

Мекензі Кінґ помер 1950 року в Кінґсмір, Квебек, і увійшов до історії, як державний діяч великого маштабу. Він був премієром 7,829 днів, довше ніж будь-який інший премієр у британськім коммонвелті народів, перед ним і після нього.

Канадійці памятатимуть Мекензі Кінґа за те, що він щасливо провів Канаду крізь воєнну хуртовину 1939-45 років, і як державного діяча, що започаткував і проводив в життя широку програму суспільної опіки, як пенсія для старших віком канадійців, родинна допомога для дітей (Family Allowances), допомога в часі безробіття (Unemployment Insurance Act). За урядування Мекензі Кінґа парлямент ухвалив т. зв. Canadian Citizenship Act, який став правосильним 1 січня 1947 року, й на основі якого горожани Канади дістали окреме канадійське горожанство, чого до того часу не було. Велика заслуга Мекензі Кінґа також у тому, що він поширив дипломатичне представництво Канади майже на всі країни світу, підніс Канаду до стану справжньої державної незалежности і скріпив її голос на міжнародній арені.

Мекензі Кінґ не мав персональної притягаючої сили своїх великих попередників — сер Джана А. Мекдоналда і сер Вилфрида Лоріє. Він одначе мав дар підбирати до свого уряду здібних людей і з дипломатичним хистом давав собі раду в трудних ситуаціях. Був безкомпромісово принциповим і у відношенні до своїх міністрів, які в чомусь не дописали, був прямо немилосердним.

Мекензі Кінґ ніколи не женився і помер самітним 22 липня 1950 року в своєму улюбленому Кінґсмір. Довкола його особи була якась таємничість і про нього ходять нізні леґенди. Кажуть, що він не мав сердечних приятелів, був надто замкнутий у собі. У його помешканні перед портретом його матері завжди горіла свічка. Кажуть, що коли він бував у Лондоні, то завжди шукав звязків зі спіритуалістами і ходив на їх сеанси (викликування духів).

Коли говоримо про дар Мекензі Кінґа пізнавати людей, то треба сказати, що при помочі свого найближчого співробітника, Ернеста Лапойнта, йому вдавалося задержати льояльність квебекських французів. Лапойнт, що був міністром юстиції в уряді Кінґа, тішився глибокою пошаною і довірям у своїх земляків, і був правою рукою Кінґа. Коли Лапойнт помер, Кінґ узяв до свого кабінету Луї Сен Лорана, про якого буде мова пізніше.

Будучи нежонатим, Кінґ записав державі свій оттавський дім, Laurier House, а також свій дім у Кінґсмір, де у вільні хвилини він відпочивав і проводив час на медитаціях. Велика маса його записок переховується в архівах і вони стануть державною власністю в 1975 році. Кінґ дістав кілька почесних відзначень: C. M. G. (Companion of the Order of St. Michael and St. George) в 1906 році, в 1922 році він став членом Імперіяльної

Таємної Ради (Privy Council), а 1947 року його прийнято в члени Order of Merit, як першого канадійця, що удостоївся цієї почести.

**
*

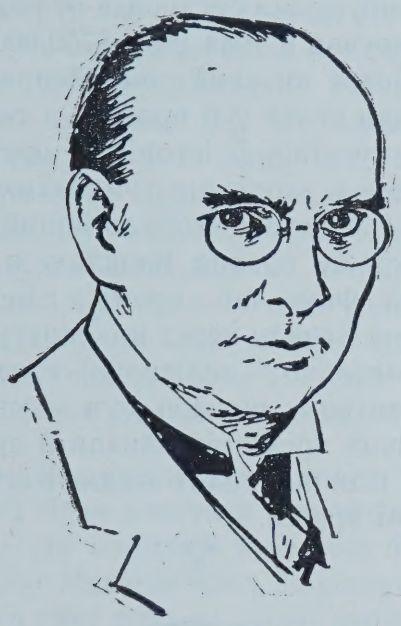

Ричард Бедфорд Беннет

Richard Bedford Bennett, одинадцятий премієр Канади, став на чолі держави після виборів у 1930 році, в яких консервативна партія здобула перемогу. Тяжкі роки ждали його і його партію, бо Канада переживала найтяжчу економічну кризу в своїй історії, і новому премієрові приходилося урядувати в дуже складному періоді.

Ричард Беннет народився 3 липня 1870 року в Говпвел Гил у провінції Ню Бронсвик, в сім'ї так зв. льояліcтів, тобто нащадків тих американських колоністів, які, залишившись вірні британській короні, переїхали до Канади, коли американські колонії збунтувалися проти британської влади і створили самостійну державу під назвою З'єдинені Держави Америки.

Ричард Беннет закінчив учительський курс і вчителював від 1888 до 1890 року, а відтак записався на правничі студії, 1893 року успішно їх закінчив та став повноправним адвокатом. В 1897 році він переїхав до Келґарі, Алберта, пристав до спілки в адвокатській фірмі сенатора Джеймса Логіда і рік пізніше був вибраний консервативним послом з округи Олдс до леґіслятури Північно-західних Територій. Коли в 1905 році створено провінцію Алберта, Беннет кандидував на посла до її першої леґіслятури, але був переможений. У виборах, що відбулися 1909 року, він здобув мандат подавляючою більшістю голосів, але 1911 року зрезиґнував, щоб кандидувати на федерального посла з округи Келґарі Вест. В Оттаві він був генеральним директором національної служби до 1917 року. За урядування премієра Мієна, Беннет був у 1921 році міністром юстиції і генеральним прокурором, але довго на тих постах не вдержався, бо уряд Мієна був повалений. В другому уряді премієра Мієна Беннет був міністром фінансів від липня до жовтня 1926 року. Після резиґнації Мієна з провідника консервативної партії Ричард Беннет був вибраний на його місце в жовтні 1927 року, а 1930 року, з перемогою його партії у виборах, став премієром.

Намагаючись зменшити тиск економічної депресії, що спричинила тяжкі життєві умови, уряд Беннета основно змінив тарифи, збільшив допомогу для безробітних, брав участь у міжнародних економічних конференціях і зробив інші заходи, щоб облегшити

долю населення країни. Коли безпосередня допомога й тарифи не послабили тиску депресії, Беннет шукав інших способів і вирішив, що уряд повинен більшою мірою встрявати в економічне життя суспільства. Деякі з його заходів ще й досі є правосильні, наприклад, закон про мінімальну платню, закон про забезпечення на випадок безробіття, закон про обмеження годин праці і т. п. Щодо закону про забезпечення на випадок безробіття, треба сказати, що хоч уряд Беннета такий закон ухвалив, то верховний суд визнав його незаконним (ultra vires) мотивуючи це тим, що ця справа належить до юрисдикції провінцій, отже згаданий акт не мав правосильности. Щойно ліберальний уряд премієра Мекензі Кінґа схвалив подібний закон в 1941 році, діставши на нього згоду провінцій.

В 1935 році, коли економічна криза почала ослабати, ліберали під проводом Мекензі Кінґа знову прийшли до влади. Ричард Беннет ще три роки стояв у проводі парляментарної офіційної опозиції, але поганий стан здоровя, підірване роками тяжкої праці за складної економічної ситуації, примусив його відійти від активної політики. Він виїхав до Англії і поселився в Соррей. У 1941 році він був іменований віконтом (viscount), тобто шляхетським титулом. Беннет помер в Англії 26 червня 1947 року.

Премієр Беннет був здібним адвокатом і часто виступав перед вищими судами і навіть перед Таємною Радою (Privy Council). Був він також багатою людиною і в бизнесовому світі був повязаний головно з фірмою E. B. Eddy Co. Перед від'їздом до Англії він продав свої шери та щедро жертвував на добродійні і освітні цілі. Університетові Далгавзі у Новій Скошії, де він студіював право, він подарував в 1944 році $750,000.

Ледве чи який інший премієр Канади стояв у її проводі в складнішому етапі її історії, як премієр Беннет у зловісних тридцятих роках, і ледве чи хтобудь інший був би краще правив Канадою в тих часах. Факт, що премієр Беннет провів Канаду через цю скруту без національно - політичної кризи, є свідоцтвом, що він був одним з великих премієрів Канади й людиною гідною теплої згадки в історії нашої країни.

***

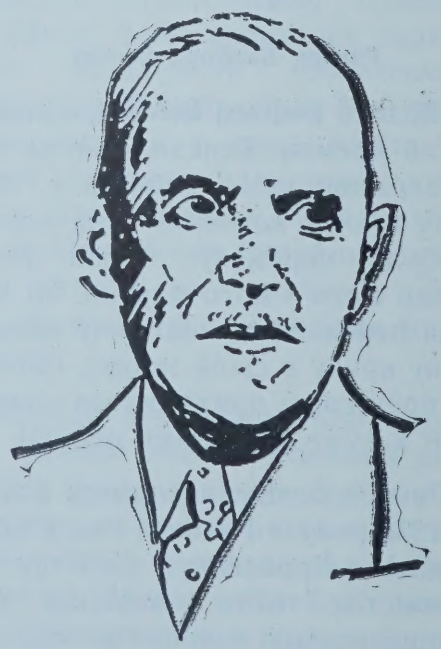

Луї Сен Лоран

Louis Stephen St. Laurent, дванадцятий премієр Канади, народився 1 лютого 1882 року в місцевості Комптон, Квебек. Батько йо-

го був французом, мати походила з ірляндського роду, і Луї виховувався на двох мовах. Студії в клясичній літературі закінчив у семинарі Ст. Чарлс у Шербруку, філософію і право на університеті Лаваль. До лави адвокатів був прийнятий 1905 року, титул королівського радника (К. С.) одержав 1915 року. В 1914 році він став професором права в університеті Лаваль. Був визначним адвокатом і заступав федеральний і провінціяльний уряди в конституційних справах перед верховним судом Канади і також перед Таємною Радою (Privy Council) в Лондоні.

До 59 року життя Луї Сен Лоран не брав участи в політичному житті. До політики наклонив його премієр Мекензі Кінґ, запросивши його в 1941 році до свого кабінету на становище міністра юстиції і генерального прокурора. Премієр Кінґ хотів мати визначного француза з Квебеку у своєму кабінеті на місце Ернеста Лапойнта, який в 1941 році помер. У парляменті Луї Сен Лоран відзначився як державний діяч в такій мірі, як був відомий своїми небуденними знаннями і дослідами в галузі права, а зокрема конституційного права.

Послом до федерального парляменту Сен Лоран був вибраний у доповняючих виборах 1942 року в окрузі Квебек Іст і в наступних загальних виборах був перевибраний. Коли премієр Мекензі Кінґ поїхав був до Англії в 1945 році, Сен Лоран виконував у його відсутності обовязки міністра закордонних справ, залишаючись надалі міністром юстиції. В грудні 1946 року він залишив міністерство юстиції і став міністром закордонних справ. В 1945 році він був містоголовою канадійської делеґації у Сан Френсиско, де було покликано до життя Організацію Обєднаних Націй. В 1946-47 роках він був головою канадійської делеґації на асамблеях Обєднаних Націй в Лондоні і Ню Йорку.

Коли Мекензі Кінґ зрезиґнував з премієрства і провідництва ліберальної партії в 1948 році, Національна Ліберальна Федерація вибрала на його місце Луї Сен Лорана. Обовязки премієра Сен Лоран формально перебрав 15 листопада 1948 року, ставши другим канадійцем французького роду, що зайняв це найвище виборне становище в державі.

Під проводом премієра Сен Лорана ліберальна партія здобула велику перемогу у загальних виборах у 1949 році і також у 1953 році, але у виборах, що відбулися в червні 1957 року, ліберальна партія потерпіла поразку. Її перемогла невеличкою більшістю консервативна партія під проводом Джана Діфенбейкера. Сен Лоран був особисто перевибраний у своїй окрузі, але в серпні того ж року заповів свій відхід від проводу партії. Він зрезиґнував формально в січні 1958 року і передав провід партії в руки Л. Б. Пірсона, якого ліберальна конвенція обрала провідником партії.

Впродовж десяти років на становищі премієра Канади Сен Лоран надав цій позиції великої гідности й завершености. Був він серйозної вдачі і в ньому було щось батьківського, що відразу викликало до нього пошану і довіря. Він брав участь у кількох конферен-

ціях премієрів Коммонвелту й особисто багато причинився до приєднання Нюфавндленду до Канади як десятої провінції. Завдяки йому скасовано судові апелі до Таємної Ради (Privy Council) у Лондоні. Таким чином верховний суд Канади став найвищим апеляційним судом для канадійських громадян. Він теж настоював на укладенні угоди, яка дозволяла б на конституційні зміни згідно з волею провінцій, але без відклику до британського парляменту. Кажучи це іншими словами, Луї Сен Лоран обстоював суверенне право Канади робити зміни у своїй конституції. Він також домігся того, що генеральні губернатори Канади назначувались з-поміж визначних канадійців, а не були присилані з Англії, як це до того часу практикувалося. Першим канадійцем, що був призначений на пост генерального губернатора, був Винсент Мессі. Теперішнім генеральним губернатором, другим з ряду канадійцем, є Жорж Ваніє.

Одним з найбільших осягів премієра Сен Лорана була його роля в створенні Оборонного Північно - Атлантійського Союзу — НАТО — (North Atlantic Treaty Organization). Цей договір зродився з його концепції. Як постійний захисник цього договору, Луї Сен Лоран перетворив Канаду у впливову державу на міжнародному форумі. Численні університети в Канаді і закордоном вшанували його почесними докторатами. В 1946 році його іменовано членом Таємної Ради (Privy Council) і вільним громадянином міста Лондону, Англія. Сен Лоран одружився в 1908 році. В сім'ї є три дочки і два сини, які є адвокатами. Сен Лоран, якому тепер 84 роки, живе в Квебеку. Він залишив видний знак на нашій епосі.

***

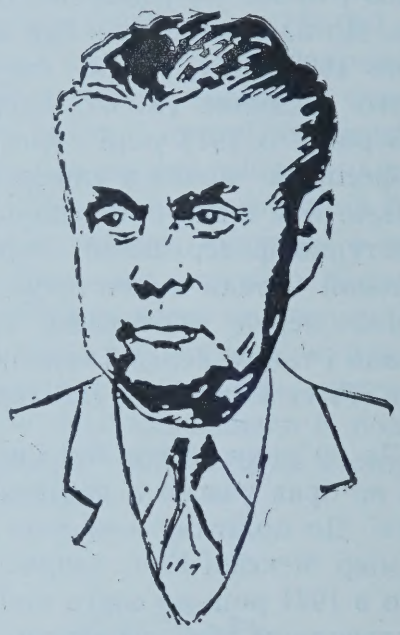

Джан Діфенбейкер

John George Diefenbaker, тринадцятий премієр Канади, народився 18 вересня 1895 року в Ґрей Кавнті, Онтаріо, в сім'ї учителя й цивільного службовця. В його жилах пливе голляндська і шкотська кров. Його батьки переїхали в 1903 році до околиці Карлтон у Саскачевані (Саскачеван ще не був тоді провінцією) і два роки пізніше поселилися на гомстеді, 60 миль в північно - західному напрямку від міста Саскатуну, а 1909 року перенеслися до цього міста. До 14 року життя вчителем Джана і його брата Елмера був їх батько. У Саскатуні Джан Діфенбейкер здобував освіту в Саскачеванському каледжі і в Саскачеванському університеті. В цьому університеті він здобув три наукові ступні: В.А.

в 1915 р., М. А. в 1916, а адвокатський ступінь LL.B. 1919 року, після чого був прийнятий до лави адвокатів. У 1929 році був наділений почестю королівського радника (К. С.).

Незабаром після вибуху першої світової війни Діфенбейкер записався на офіцерський вишкільний курс і в 1916 році виїхав за море, де служив на фронті в ранзі лейтенанта. Там був поважно ранений і 1917 року повернувся до Канади, як реконвалесцент, тобто на видужання. Таким чином він був першим премієром Канади, що брав участь в активній військовій службі за морем. Спершу мав адвокатську канцелярію в містечку Вакав у Саскачевані, де з ним працював також адвокат Михайло Стечишин, що пізніше був назначений суддею. Згодом Діфенбейкер відкрив адвокатське бюро в місті Принс Алберт і з того міста почалася його політична карієра.

Джан Діфенбейкер ще з ранніх літ мав велике замилування до політики, але його перші спроби закінчилися невдачею. Чотири рази він кандидував без успіху, в 1925 і 1926 роках на федерального посла, і два рази, в 1929 і 1938 роках на провінціяльного посла леґіслятури в Ріджайні. Кандидував раз на мейора міста Принс Алберт, але також без успіху. Ці поразки були б не одного знеохотили, але Діфенбейкер не здавався. В 1936-40 роках він був провідником консервативної партії в Саскачевані. В 1940 році він так заімпонував своєю промовою на політичному вічу в окрузі Лейк Сентр, що його вибрали кандидатом на федерального посла. У тих виборах він переміг і в кожних наступних виборах виходив переможцем, кожного разу більшим числом голосів. Коли з причини перерозподілу округів його округа Лейк Сентр зникла з політичної мапи, його політичні опоненти віщували кінець його карієрі. Але Діфенбейкер їх здивував своєю перемогою 1953 року в новій окрузі Принс Алберт, яка вважалася до того часу ліберальною твердинею.

Ця велика популярність Діфенбейкера випливала з того, що він був знаменитим оратором і був широко знаний, як визначний адвокат, що з великою симпатією і зрозумінням ставився до своїх клієнтів, не зважаючи на те, чи вони зможуть йому заплатити за його поради чи оборону в суді.

У федеральному парляменті, коли його партія була в опозиції, Діфенбейкер очолював партійний комітет для закордонних справ і був речником своєї партії в питаннях закордонної політики. В скорому часі Діфенбейкер значно виріс в опінії консервативної парляментарної групи і став поважним кандидатом на провідника партії в 1940 і в 1948 роках, але тоді йому не пощастило. Провідником партії в 1948 р. був вибраний Дж. Дру, тодішній премієр Онтаріо. Коли ж у 1956 році Дру зрезиґнував з провідника партії, консервативна конвенція вибрала Джана Діфенбейкера при першім голосуванні.

У загальних виборах, що відбулися 1957 року, консервативна партія здобула найбільше мандатів, але без абсолютної більшости. Премієр Сен Лоран зрезиґнував і

Джан Діфенбейкер став формально премієром 21 червня 1957 року. До свого кабінету міністрів він покликав на становище міністра праці першого канадійця українського роду в особі Михайла Стара. Він також назначив двох українців сенаторами: адвоката Івана Гнатишина з Саскатуну і проф. Павла Юзика з Вінніпеґу. Ліберальний уряд був назначив сенатором українця Василя Валла (Волохатюка).

Не маючи абсолютної більшости в парляменті, премієр Діфенбейкер розписав нові вибори на день 31 березня 1958 року, в яких консервативна партія здобула найбільше мандатів в історії Канади, 209 на всіх 265 місць.

У виборах, що відбулися 18 червня 1962 року, консерватисти знову здобули найбільше мандатів, але їх репрезентація була майже на половину менша, ніж після виборів у 1958 році, і вони не мали більшости у парляменті. Все ж таки, як провідник найбільшої парляментарної групи, Діфенбейкер залишився премієром, але доля його уряду залежала від опозиційних груп, які, обєднавшись при голосуванні, могли його кожної хвилини повалити.

На нещастя уряду, в країні поширилось безробіття і економічний стан почав погіршуватися. З початком 1963 року загострилась у парляменті суперечка довкруги питання узброєння Канади американськими атомними ракетами. Опозиція твердила, що Канада до цього зобовязалась, але премієр Діфенбейкер казав, що таке зобовязання не існувало. На цьому тлі виникли розходження між премієром і його міністром оборони Гаркнесом. В місяці лютім 1963 року міністер Ґаркнес зрезиґнував, а вслід за ним зрезиґнували міністер торгівлі, Джордж Гіз, і товариш міністра оборони, Пєр Сєвіні, а міністер публичних робіт, Дейві Фултон, заявив, що він відходить з федеральної політики на провінціяльну арену в Британській Колюмбії. Премієр Діфенбейкер переорганізував свій кабінет міністрів, але доля його уряду вже була вирішена. Дня 5 лютого 1963 року опозиція повалила уряд Діфенбейкера і нові вибори розписано на день 8 квітня того ж року.

У тих виборах найбільше мандатів здобула ліберальна партія під проводом Л. Б. Пірсона, але вона теж не здобула абсолютної більшости. Уряд премієра Діфенбейкера зрезиґнував, і провід держави перейшов до рук нового премієра.

Джан Діфенбейкер залишився на чолі партії, і в виборах, що відбулися 8 листопада 1965 року, вийшов краще, ніж загально сподівалися. Він буквально замів степові провінції і тільки у Манітобі ліберали вибрали одного посла.

Діфенбейкер, як великий гуманіст і оборонець людських прав, провів у парляменті так званий Bill of Rights, що забезпечує канадійським громадянам певні основні вольності. На асамблеї Обєднаних Націй він станув в обороні поневолених Москвою народів, а на нараді премієрів Коммонвелту в Лондоні гостро виступив проти політики „апартиду" в Південно - Африканській Унії. Старші канадійці будуть його тепло зга-

дувати за підвищення старечих пенсій.

Джан Діфенбейкер це один з найбільш кольоритних державних діячів нашої країни. Своїм даром ораторства він імпонує масам. У розгрі між англомовною і франкомовною Канадою він стоїть на принципі неподільности, тобто на становищі суцільности канадійської держави. Помимо того, що він не є чистокровним англо-саксонцем, Діфенбейкер до останку обороняв канадійський прапор Юніон Джек. Коли він остаточно відійде з політичної арени, у федеральному парляменті залишиться незаповнена прогалина, і ледве чи хтось в недалекій майбутності цю прогалину заступить, бо Діфенбейкер належить до того типу державних політиків, яких стає щораз менше не тільки в Канаді, але теж в інших демократичних країнах.

Джан Діфенбейкер одружився перший раз в 1929 році, але його перша дружина померла 1951 року і він одружився вдруге в 1953 році.

***

Собаки махають хвостами перед вами не так з любови до вас, як до вашого хліба.

Гризуги постійно охоронну греблю, навіть малозамітний щур може затопити цілу націю.

Навіть жорстокі ведмеді вміють жити у згоді між собою.

Коли доля занадто сприяє людині, вона часто тратить глузд.

Золото не в силі загоїти сердешної рани.

Л. Б. Пірсон

Lester Bowles Pearson, чотирнадцятий і теперішній премієр Канади, народився в священичій родині 23 квітня 1897 року в Торонті, Онтаріо. Освіту здобував у Пітерборо і Гемилтоні, у Вікторія каледжі в Торонті, де здобув ступінь В. А. в 1919 році. Студіював також в Оксфордському університеті в Ст. Джанс каледж в Англії, де здобув ступінь В. А. в 1923 році і ступінь М. А. в 1925 році. В 1914 році вступив до канадійської армії і служив за морем у ранзі капітана. В 1917 році перейшов до літунської служби як пільот, і здобув ранґу „флайт-лейтенанта".

Повернувшись до Канади, Пірсон впродовж чотирьох років був професором історії в Торонтонському університеті, а в 1928 році почав працювати в департаменті закордонних справ на становищі першого секретаря. В 1935-41 роках був членом штабу канадійського високого комісара в Лон-

доні, після чого повернувся до Канади і в 1941-42 роках був асистентом підсекретаря закордонних справ. В червні 1942 року він був призначений до канадійської амбасади у Вашінґтоні як дорадник, а від січня 1945 року до вересня 1946 року був канадійським амбасадором у Вашінґтоні, після чого він повернувся до Оттави на пост підсекретаря закордонних справ.

У вересні 1948 року Пірсон покинув цивільну службу і приняв становище міністра закордонних справ. Щоб бути міністром, Пірсон мусів здобути посольський мандат. Він здобув онтарійську округу Алґома Іст в 1949 році і в кожних наступних виборах був там перевибраний.

Як міністер закордонних справ (офіційний титул — Secretary of State for External Affairs), Пірсон брав участь у багатьох міжнародних конференціях і репрезентував Канаду на багатьох сесіях Обєднаних Націй. В 1949 році він підписав в імени Канади Південно-Атлянтійський договір (НАТО) і брав активну участь у пізніших конференціях членів цього союзу. В 1952-53 роках він був вибраний головою сьомої асамблеї Обєднаних Націй. В 1950 році міністер Пірсон був головою канадійської делеґації на конференції міністрів закордонних справ країн Коммонвелту, що вдібулася в Цейлоні. Він також був головою канадійської делеґації на конференції в 1951 році у Сан Френсиско, де підписано мирову угоду з Японією, і також на конференції, що відбулася в 1954 році в Лондоні в справі узброєння Західної Німеччини.

Л. Б. Пірсон має великий дипломатичний хист і був знаменитим міністром закордонних справ. Він мав дар розвязувати складні міжнародні проблеми. В 1956 році, коли Ізраїль, Франція і Велика Британія напали на Єгипет, Пірсон запропонував розвязку, яка уможливила Британії і Франції відвязатись біль-менш з честю від цієї непопулярної війни. Він відігравав передову ролю на конференціях премієрів коммонвелтських країн і на останній такій конференції, що відбулася в 1966 році в Лондоні, чимало причинився до того, що Коммонвелт не розлетівся в обличчі кризи, спричиненої одностороннім проголошенням державної самостійности Родезії премієром Смитом, що намагається затримати владу в руках білих, які там становлять значну меншість у порівнянні з чорним населенням.

Після резиґнації ліберального уряду премієра Сен Лорана в 1957 році, внаслідок поразки партії у виборах, Л. Б. Пірсон був вибраний провідником ліберальної партії. При цьому слід пригадати, що його кандидатуру на провідника партії запропонував Іван Дікур, який послував з округи Веґревил від 1949 до 1957 року.

Коли в квітні 1963 року консервативний уряд премієра Діфенбейкера, зазнавши поразки у виборах, зрезиґнував, генеральний губернатор припоручив Пірсонові сформувати новий уряд, і Пірсон став формально премієром держави 22 квітня 1963 року. Його урядування не було легке, бо ліберальна партія не мала абсолютної

більшости мандатів і життя уряду було залежне від підтримки менших опозиційних груп.

Щоб здобути абсолютну більшість у палаті послів, премієр Пірсон розписав загальні вибори на день 8 грудня 1965 року, але ці вибори, хоч збільшили число ліберальних мандатів, бажаної більшости йому не дали.

Урядування премієра Пірсона наткнулося на різні клопітливі проблеми. В провінції Квебек виникла так звана „тиха революція". Франкомовні канадійці почали ставити до федерального уряду різні вимоги. Почались підносити там голоси за виступленням Квебеку з канадійської конфедерації. Провінції, а зокрема Квебек, почали вимагати від центрального уряду більшої пайки федерального податкового доляра. Щоб заспокоїти Квебек, який домагався спеціяльного статусу і поширення прав французької мови, премієр Пірсон назначив королівську комісію, повна назва якої є Royal Commission on Bilingualism and Biculturalism. Інші етнічні групи теж висунули свої домагання в справах їхньої мови й культури.

Ще одним клопітливим питанням, яке було викликало завзяті дебати в парляменті, була справа нового національного прапору. Остаточно парлямент схвалив прийняття нового прапору з червоним кленовим листком на білому полі і з червоними смугами по боках.

Часті страйки робітництва за вищою платнею і дорожнеча спричиняли урядові чимало клопотів. Гарячі суперечки також виникли навколо особи одного поштового службовця, якого звільнено з праці за шпигунство, а вслід за цим виникла справа голосної афери німкені Мунсінґер. Обі згадані справи були передані до розслідження спеціяльним комісіям, але поки це сталося, парлямент зазнав великого потрясення.

Треба одначе признати, що помимо цих внутрішніх суперечок та інших складних проблем, уряд премієра Пірсона може похвалитися деякими позитивними осягами. Контроверсійне питання прапору вже вирішене раз назавжди. Уряд впровадив так званий Canada Pension Plan, і в 1970 році всі канадійці діставатимуть пенсію від 65 року життя. Уряд має також в пляні запровадити так званий „медікир", тобто закон про охорону здоровя, хоч на разі уведення цього закону відложено на 1968 рік.

Премієр Пірсон, так, як і його найближчі попередники, стоїть ще занадто близько до нашої епохи, щоб історія могла визначити для нього виразне місце в державному пантеоні, як це вона вже зробила з сер Джаном Мекдоналдом, Вилфридом Лоріє і до певної міри з Мекензі Кінґом. Проте вже сьогодні нема сумніву, що в історії Канади Л. Б. Пірсон займе визначне місце. Його великий вклад в оформлення надзвичайних збройних сил Обєднаних Націй для миротворних дій на неспокійних теренах світу, і його енерґійні та часто успішні заходи для справи миру здобули йому премію Нобеля

на 1957 рік, яку рідко кому признають. Він був першим канадійцем, якого відзначено цією премією.

Премієр Пірсон одружився 1925 року з Маріоною Елспет з Вінніпеґу. У них є один син і одна дочка. Він є автором книжки „Демократія в світовій політиці", яка вийшла друком 1955 року.

КІНЦЕВІ ЗАМІТКИ

Нумерування премієрів числами від 1 до 14, хоч є точним оскільки це відноситься до осіб, не віддає повної точности, якщо йдеться про черговість каденцій, урядування, бо деякі премієри, пробувши деякий час в опозиції, знову поверталися до влади з перемогою їх політичних партій. Тому для доповнення образу подаємо нижче табличку, де показано, коли хто був премієром і черговість їх каденцій.

Імя і прізвище премієра	Премієром від	До
1. Вис. Дост. сер Джан А. Мекдоналд (конс.),	1 липня 1867,	5 листопада 1873
2. Дост. Александер Мекензі (ліб.),	7 листопада 1873,	16 жовтня 1878
3. Вис. Дост. сер Джан А. Мекдоналд,	17 жовтня 1878,	6 червня 1891
4. Дост. сер Джан Дж. Еббот (конс.),	16 червня 1891,	24 листопада 1892
5. Вис. Дост. сер Джан Томпсон (конс.),	5 грудня 1892,	12 грудня 1894
6. Дост. сер Александер Бовел (конс.),	21 грудня 1894,	27 квітня 1896
7. Вис. Дост. сер Чарлс Таппер (конс.),	1 травня 1896,	8 липня 1896
8. Вис. Дост. сер Вилфрид Лоріє (ліб.),	11 липня 1896,	6 жовтня 1911
9. Вис. Дост. сер Роберт Борден (конс.),	10 жовтня 1911,	12 жовтня 1917
10. Вис. Дост. сер Р. Борден (юнійний уряд),	12 жовтня 1917,	10 липня 1920
11. Вис. Дост. Артур Мієн (юнійний),	10 липня 1920,	29 грудня 1921
12. Вис. Дост. В. Л. Мекензі Кінґ (ліб.),	29 грудня 1921,	28 червня 1926
13. Вис. Дост. Артур Мієн (конс),	29 червня 1926,	25 вересня 1926
14. Вис. Дост. В. Л. Мекензі Кінґ (ліб.),	25 вересня 1926,	6 серпня 1930
15. Вис. Дост. Р. Б. Беннет (конс.),	7 серпня 1930,	23 жовтня 1935
16. Вис. Дост. В. Л. Мекензі Кінґ (ліб.),	23 жовтня 1935,	15 листопада 1948
17. Вис. Дост. Луї Сен Лоран (ліб.),	15 листопада 1948,	21 червня 1957
18. Вис. Дост. Джан Діфенбейкер (конс.),	21 червня 1948	22 квітня 1963
19. Вис. Дост. Л. Б. Пірсон, ліб.),	22 квітня 1963,	

Деякі премієри, як Александер Мекензі, сер Джан Еббот і сер Мекензі Бовел, не мають перед своїм іменем титулу „Високо Достойний", а тільки „Достойний", а це через те, що вони не були членами Таємної Ради (Privy Council). Премієри і міністри федерального уряду зберігають свої титули "Right Honourable" і "Honourable" навіть тоді, коли вже перестануть бути премієрами чи міністрами.

Сильветки канадійських премієрів були опрацьовані на основі статтей Джана Ф. Гаєса у „Канадійській сцені", відомостей поданих в Енциклопедії Канадіяна та на основі деяких власних помічень, зокрема коли йдеться про трьох останніх премієрів.

І. Г. Сирник.

Іван Данильчук

КАНАДО!

У стіп твоїх я бю поклін,
Сердегний він і щирий він;
Поклін твоїм степам вільним,
Куди здавен пустині син
Тетиви ніс.

Куди літав могугий рен
У селигах ховався день
І плила ніг.

А ніггю знов тихеньким сном
Зірки вітав півдня вогонь;
В осянню спав і степ і ліс,
Осиків шум в осянню ніс
Леготу дух.

Тобі Канадо, цей поклін!
Від гостей всіх з усіх сторін,
Котрих гонила доля зла,
Котрі втікали з-під ярма
Й вігних мук.

Усі приют в тебе знайшли,
За тебе в бій вони пішли.

Одні стелили грубий ліс,
Що довгими роками ріс
І думав тут остать по вік.
А другі знов з глибоких ям
Тягнули все, з всіх сил, без тям,
І металем блискугим все
Манило їх.

А третій знов віків обліг
Орав: природу переміг,
І піт зі збіжжям сіяв він,
Збірав усе.

А той зробив дорогу вдаль,
Від гір до гір. Зложив під сталь
Надії всі, свій гас, свій вік,
І кости й кров.

Оттак Канадо, ти росла!
Про тебе слава геть пішла
За десять вод, за десять гір,
До тебе плив, тягнувсь народ
З-під вбогих стріх.

Канора, 1922.

Летіли горобці, сіли на стовпці. Як сядуть по два, — один стовпець лишній, як сядуть по одному, — один горобець лишній. Скільки горобців і скільки стовпців?

(Чотири горобці і три стовпці).

Сльозами горю не поможеш.
(Українська приказка).

На те лихо, щоб з ним битись.
(Українська приказка).

Праця чоловіка годує, а лінь марнує.
(Українська приказка).

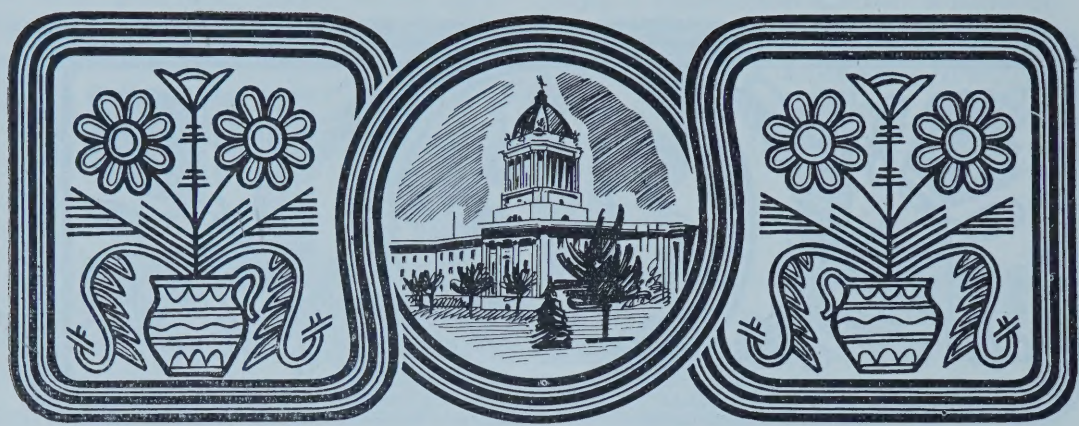

С. Волинець

УКРАЇНЦІ З ГОРДІСТЮ ЗУСТРІЧАЮТЬ 100-РІЧЧЯ КАНАДИ

Коли в 1867 році народжувалась Канадійська Конфедерація, то українських поселенців ще не було в Канаді. За офіційною версією перші українці-поселенці в особах Василя Єлиняка і Івана Пилипова прибули до Канади в 1891 році, тобто тоді, коли Канада, як держава існувала вже 24 роки. Новіші досліди показують сліди українців в Канаді далеко раніше, бо в 1875 році, тобто показують, що перші українські поселенці прибули до Канади вже на восьмому році її існування.

Будемо держатись офіційної версії, бо вона все таки звязана з конкретними прізвищами, хоч нічим незамітних двох галицьких селян, які крім тих своїх прізвищ і своїх потомків, ніякого замітнішого сліду по собі не залишили. Цей слід залишили щойно ті сотки, а згодом тисячі українських поселенців, що прийшли після них.

Заки прийти до обговорення вкладу українських поселенців у розбудову Канади, варт кинути оком на те, що діялось в 1867 році в Галичині й Буковині, звідкіль прибули перші українські поселенці до Канади, та що діялось там в роках 1867—1891, тобто в тих роках, коли ще українських поселенців тут не було.

1867-ий рік в Галичині й Буковині

В 1867 році, після програної війни з Прусією, Австрія змінила свій устрій і на основі договору з мадярами стала так званою дуалістичною державою та змінила свою назву, назвавши себе Австро-Угорщиною. Відповідно до зміни устрою, Австрія змінила теж свою конституцію. У звязку із зміною того устрою і договором польської шляхти з австрійським цісарем, що вона буде вірно при ньому стояти, австрійський цісар йдучи на руку тій шляхті обмежив в

некористь українців автономні права галицького сойму та підписав закон, про введення в Галичині польської мови як мови урядової.

В тому році почався скріплений наступ поляків на українців, як теж загострилась оборонна акція українців проти поляків, що тривала аж до розвалу Австро-Угорщини і закінчилась Листопадовим Зривом. В тому році, підбехтуване з одної сторони поляками й піддержуване з другої сторони Москвою, піднесло голову галицьке москвофільство, з яким українці мусіли вести боротьбу, що тривала до вибуху першої світової війни й продовжувалась вже під Польщею, після закінчення тієї війни.

До відрадних явищ слід зачислити те, що в тому році почав виходити у Львові літературно-науковий журнал „Правда", що відограв поважну ролю в культурному розвитку галицьких, та не тільки галицьких українців.

В 1867 році народився визначний український письменник Осип Маковей. Михайло Грушевський, пізніший славний наш історик мав тоді один рік, Ольга Кобилянська 4 роки, а Іван Франко 11 років.

1867—1891 роки

В тому чвертьстолітті, що минуло після проголошення канадійської конфедерації в 1867 році до прибуття перших українців до Канади в 1891 році слід відмітити кілька замітніших подій, що відбулись у старому краю, як от заложення Товариства „Просвіти" в 1868 році і заснуваня у Львові в 1873 році Наукового Товариства ім. Шевченка.

В тому часі розгортають живу діяльність з одної сторони так звані народовці, предтечі пізніших національних демократів і приклонники ідей проф. Михайла Драгоманова, з кругів яких вийшли пізніші українські радикали і соціялісти. В тому часі оживлюється рух серед українських студентів університету, з якого виросла згодом гостра боротьба за український університет у Львові.

В тому часі, а саме в 1881 році постало „Руське Товариство Педагогічне у Львові" що згодом розвинулось у потужню організацію „Рідної Школи", що стояла на сторожі українського шкільництва. В тому часі рушила з місця справа розбудови наших економічних установ в краю, а саме в 1883 році основано у Львові першу „Народну Торговлю".

В тому часі, а саме в 1885 році основано у Львові „Народню Раду", з якої згодом розвинулась українська націонал-демократична партія, а в 1890 році основано в Галичині українську радикальну партію.

На культурному відтинку слід відмітити такі події, як поява українських часописів „Зоря", „Батьківщина" і „Діло", поява в 1881 році „Бібліотеки найзнаменитших повістей" і поява в 1884 році „Русько - української бібліотеки" під редакцією д-ра Євгена Олесницького.

Вкінці слід згадати хоч кількома словами про те, що жителі Галичини й Буковини, впродовж чвертьстоліття, яке ділило перших

українських переселенців, що прибули до Канади від моменту проголошення канадійської конфедерації, брали коло п'ять разів участь у парляментарних і соймових виборах і більше разів брали участь у муніципальних виборах. Були вони матеріяльно вбогі, як зрештою таке саме вбоге було всеньке трудове населення цілої східної і південної Европи, але не приїхали вони до Канади з якоїсь Ботокудії, а з країни, де з одної сторони йшла завзята боротьба за існування, а з другої сторони йшла гостра політична боротьба за свої права. Загартованість у тій боротьбі і завзятість в ній привезли наші перші поселенці з собою зі старого краю до Канади, яка їх радо прийняла, як своїх дітей.

Вклад українців в розбудову Канади

Тими душевними прикметами, що ними були вивінувані наші перші переселенці до Канади можна собі пояснити оті чуда-дива, які вичиняли вони на новому для них терені і на які ми сьогодні з подивом глядимо з перспективи трьох четвертин століття.

Хіба ж не викликує нашого подиву оте завзяття й видержливість наших піонерів, з якою вони перемінили дикі західно-канадійські степи в родючі лани, на яких сьогодні родиться золотоколоса пшениця, якої зерно розвозять по широкому світі. Хіба ж не викликують нашого подиву й пошани оті наші робітники, що працювали й то тяжко працювали у так званих „екстраґенках", розбудовуючи і вдержуючи в порядку західно-канадійські залізничі шляхи. Хіба ж не викликують нашого подиву й пошани оті великі тисячі українських робітників, які помагали розбудовувати канадійські шосейні шляхи (гайвеї), помагали розбудовувати канадійські міста і різні фабрики й заводи в них, та ставали до праці в тих фабриках і заводах.

Коли відмічуємо 100-річчя Канади, то годиться звернути увагу на ту велетенську працю наших піонерів, що вони її вклали в розбудову Канади, а головно в розбудову її західніх провінцій.

Дуже повчаюча під тим оглядом була б наукова праця пронизана статистичними даними, що в різних цифрових табелях показала б той наш вклад в розбудову Канади. Така праця чекає ще на свого українського автора і хочеться вірити, що серед теперішнього молодого українського покоління в Канаді такий автор, чи більше таких авторів, знайдеться й вони напевно належно опрацюють цю тему.

Любов і зрозуміння для науки і освіти

Українські переселенці привезли з собою зі старого краю велику любов і зрозуміння для науки і освіти. Адже вже 23 роки перед прибуттям перших українських переселенців до Канади діяли в старому краю читальні „Просвіти", а 10 років перед їх прибуттям до Канади діяло Українське Педагогічне Товариство, що дбало про розбудову українського приватного шкільництва різних ступнів.

Приїхавши до Канади, наші перші переселенці, або як ми їх сьогодні називаємо наші піонери, почали дбати про те, щоб побудувати школи для своїх дітей й постаратись учителів до тих шкіл. Про це свідчать численні, опубліковані вже спогади наших піонерів. Вони дали початок не одній публичній народній школі в місцях їхнього поселення, чим причинились з одної сторони до розбудови канадійського шкільництва, а з другої сторони, створили основи для вирощення своєї власної інтеліґенції, яка дуже причинилась до піднесення культурного рівня наших поселенців у Канаді і оживлення серед них культурного життя. Ця вирощена вже в Канаді інтеліґенція приготовила ґрунт для праці тих кадрів української інтеліґенції, які з новими хвилями іміграції прибули до Канади після першої і другої світової війни.

Дуже важливу ролю з поміж тієї вирощеної в Канаді інтеліґенції відограли українські вчителі, що в свою чергу виховували дальші кадри української інтеліґенції в Канаді й допомагали розбудовувати культурно-освітній сектор українського життя в Канаді.

Дошкульний брак цифрових даних

На жаль не маємо по сьогодні хоч приблизної статистики, в якої світлі ми побачили б, скільки ми маємо тієї інтеліґенції. Знаємо лише загально, що маємо поважне число священиків, народних вчителів, вчителів середніх і різних технічно - промислових шкіл. Знаємо, що маємо поважне число професорів університету та різного роду каледжів і їх асистентів. Знаємо, що маємо поважне число принципалів різного роду шкіл і кількадесять шкільних інспекторів.

Дальше знаємо, що маємо сьогодні в Канаді поважну кількість різного роду правників, як от адвокатів, суддів, прокураторів і ін. Знаємо, що маємо поважну кількість так званих публичних нотарів.

Знаємо, що маємо деяку кількість наших архітектів, інженерів і інших професіоналістів, але на жаль не знаємо докладного, або хоч приблизного їх числа. Це теж дуже вдячна тема для майбутніх статистиків українського життя в Канаді і майбутніх істориків.

Дуже цікаву картину ми дістали б коли б могли статистично й образово з'ясувати скільки й які будівлі заплянували і здвигнули тут в Канаді наші архітекти, а є сьогодні таких будівель вже чимало.

Дуже цікаву картину ми дістали б коли б видали список усіх наукових праць, які написали наші вчені, що працюють на канадійських університетах чи в канадійських наукових установах.

Те саме можна сказати про українських канадійських образотворчих мистців і українських письменників. Тут ми вже можемо говорити більш конкретно, бо існують хоч скромні, але все ж таки доволі солідно опрацьовані антолоґії українського письменства в Канаді і справоздання з доволі частих вистав творів наших образо-

творчих мистців. Їхня праця, це теж поважний вклад в загально канадійську культуру.

Просто монументальним вкладом в канадійську літературу це повний „Кобзар" Т. Шевченка перекладений на англійську мову „Вибрані твори Лесі Українки" перекладені на англійську мову і „Антологія Української Поезії і української новелі" видані в англійській мові.

Великим культурним скарбом українців Канади є просто безцінні сьогодні їхні публичні, а ще більше приватні бібліотеки. Коли б можна було зготовити каталоґи тих бібліотек, ми з великим зацікавленням і подивом ці каталоґи переглядали б. Сьогодні ці скарби, це вже загальноканадійський скарб, це наш окремий і особливий вклад в культуру Канади і з нього ми можемо бути горді, зустрічаючи 100-річчя Канади.

Роля українців в політиці, державному житті і міській та муніципальній самоуправі

Визначну ролю відограють українці в політичному й державному житті Канади. В кожній із політичних канадійських партій є українці і навіть в деяких партіях займають вони дуже відповідальні становища, вказати б хоча на посла М. Стара-Старчевського, що в консервативному уряді Дж. Діфенбейкера був міністром праці, а згодом головою консервативної парляментарної фракції (гавзлідер). За три чверти століття, від коли українці прибули до Канади, післали вони до оттавського парляменту і до провінційних парляментів цілий ряд послів, що належали до різних канадійських політичних партій. В провінційних урядах Канади українці занимали чи далі занимають міністерські пости як от Іван Яремко — в Онтеріо, Михайло Григорчук — Манітоба, Олекса Кузяк — Саскачеван і Амврозій Головач — Алберта. Серед урядовців різних ступнів так федеральних як провінційних находимо багато українців.

Важну ролю відограють українці в самоврядних органах Канади. Бачимо українців на становищах мейорів таких міст як Едмонтон, Вінніпеґ, Віндзор і Кенора, як теж бачимо їх багато на становищах міських і шкільних радних.

Сміливо можемо сказати, що сьогодні немає ні одної ділянки публичного життя Канади, де не було б українців і то часто на відповідальних становищах.

Українці з гордістю зустрічають 100-річчя Канади

Беручи участь у відмічуванні 100-річчя Канади, українці не приходять з порожніми руками. Вони можуть похвалитись цілим рядом економічних установ, які вони власними засобами створили й розбудували, згадати б лише „Взаїмну Поміч" що охоплює цілу Канаду й такі поважні економічні установи, як вінніпеґська „Карпатія", „Калина", „Кредитова Кооператива Північного Вінніпегу" й подібні кооперативи у всіх майже більших містах Канади, де живуть українці.

Можуть українці бути горді з цілого ряду створених ними і розбудованих таких культурних установ як Колегія св. Андрея на території Манітобського університету, цілий ряд Інститутів, цілий ряд Просвіт і Народних Домів, цілий ряд Видавництв і вкінці доволі сильно розбудованого приватного українського шкільництва і курсів українознавства.

Замітним документом, що підтверджує осяги і вклад українців в розбудову Канади, є бронзова пам'яткова таблиця вмурована в одну зі стін Манітобської легіслятури в 1951 році, в якому відмічувано 60-ліття поселення українців в Канаді.

З почуттям гордости з приводу своїх осягів зустрічають українці 100-річчя Канади. З гордістю можуть вони теж глядіти на свою участь в організації святкувань того сторіччя, от хоча б вказати на підготовку участи у тих святкуваннях етнічних груп, якою керує українець Левко Коссар з Торонта.

Подбали теж передові канадійські українці про те, щоб створити пам'ятки, які через довгі десятиліття, а то й століття свідчитимуть про те, що українці це культурна й далекозора національна спільнота. Ці пам'ятки — це монументальний, бронзовий пам'ятник Тарасові Шевченкові на парляментарній площі у Вінніпегу і мільйонова Фундація ім. Тараса Шевченка, яка повинна бути закінчена власне у ювілейному році Канади, коли вона відмічує своє 100-річчя.

В. Г. Землесрець

ПРИВІТ РІДНОМУ КРАЮ

О ВИ, РІДНІ НИВИ, О, МІЙ РІДНИЙ КРАЮ!
ЗА МОРЕМ ДАЛЕКО ТИ СНИШСЯ МЕНІ.
І ГОМІН Я ЧУЮ ПОТОКІВ БУРЛИВИХ,
ЩО РВУТЬ БЕРЕГАМИ НАЗУСТРІЧ ВЕСНІ.

ТИ СНИШСЯ... БО МРІЮ Й НАДІЮ КОЛИШУ,
ЩО ВЕРНУСЬ ДО ТЕБЕ, ТУДИ, ДЕ РОДИВСЬ!
ДЕ РОКИ ДИТЯЧІ... ДЕ В МІСЯЧНІ НОЧІ
ПОСЛУХАТИ СПІВ СОЛОВЕЙКА БУДИВСЬ!

І ТУТ ОСЬ ЗА МОРЕМ В НІЧ МІСЯЧНУ ЯСНУ,
КОЛИ СВЯТА ТИША Й УСЕ КРУГОМ СПИТЬ,
В ТОЙ ЧАС МОЯ МРІЯ ВРАЗ З МІСЯЦЯ БЛИСКОМ
ДО ТЕБЕ, МІЙ КРАЮ, З НИМ РАЗОМ ЛЕТИТЬ.

ТОДІ, РІДНИЙ КРАЮ, ЯК КНЯЗЬ МІСЯЧЕНЬКО
З БЕЗМЕЖНИХ ПРОСТОРІВ ГЛЯДИТЬ НА ПОЛЯ, —
ПРИТЯГНЕНА СЯЙВОМ, З ТУГОЮ ВИТАЄ
УСЕ НАД ТОБОЮ І МРІЯ МОЯ!...

Микола Залозецький

ПАМ'ЯТНИК УКРАЇНСЬКИМ ПІОНЕРАМ В ПЛЕЗЕНТ ГОМ, МАНІТОБА

В Календарі-Альманаху „Українського Голосу" за рік 1966 були надруковані спомини о. Дмитра Дрогомирецького про одну з найстарших українських осель в Канаді — Плезент Гом. Ці спомини покривають період 60-ти років, від 1897 до 1957, коли то він перестав обслуговувати парохію місцевої церкви Св. Стефана, яка тоді перейшла під юрисдикцію Української Греко-Православної Церкви. В міжчасі в цій оселі сталася подія великого значення не тільки в житті місцевих українців, але і для українців всієї Канади. У 1965 році вірні сини і доньки колишніх піонерів здвигнули своїм заслуженим батькам і матерям камяний памятник, чим віддали їм належну пошану і навіки вписали їхні імена в історію українського поселення в ново-прибраній батьківщині Канаді.

В 1966 році українці Канади відзначували ювілей 75-річчя прибуття наших перших іміґрантів на Канадійську Землю. У 1951-ому році відмічувано 60-ліття Українського поселення в Канаді і заки я розказуватиму про здвигнення памятника нашим Плезент Гомським піонерам, хочу пригадати читачам бодай коротенько, як уряди Канади і провінції Манітоби вшанували українців цеї оселі в часі відмічування того ювілею.

У погідний день у п'ятницю, 3-го серпня, 1951 року, на це ювілейне свято прийшло понад 1,500 людей. Головним гостем був премієр Канади, Вис. Дост. Луї Сен Лоран і деякі члени його кабінету. Прибув теж премієр Манітоби Дост. Д. Л. Кемпбел і деякі міністри. З українців були: Дост. Н. В. Бачинський, спікер Манітобської Леґіслятури, посли І. Р. Соломон, Дм. Якиміщак і В. Луцько, суддя Я. В. Арсенич і Вол. Коссар, заступник президента Комітету Українців Канади.

Місцем свята була площа біля школи Плам Ридж, біля якої стоїть великий і гарний Народний Дім ім. І. Тобілевича. Для промовців була збудована плятформа, прикрашена канадійськими й українськими прапорами. Дост. премієра Канади привітала почесна кінна стежа українських юнаків у козацьких строях.

Першим промовцем був Дост. Никола В. Бачинський. Між іншим п. Бачинський сказав, що ще в Рідним Краю в 1896 році йому мати говорила про виїзд декотрих селян в Канаду і він у той час навіть

Памятник піонерам здвигнений у Плезент Гом.

і не уявляв собі, що 55 літ пізніше він буде учасником такого свята отих наших сміливих мандрівників за море.

Премієр Д. Л. Кемпбел підніс високо заслуги українських поселенців у Манітобі і Канаді, їх цінний вклад праці у розвиток культури і духове життя цеї країни.

Суддя Ярослав В. Арсенич вказав на великий поступ наших піонерів, на зріст їхнього усвідомлення, бо з колишніх галичан, австріяків і буковинців постав великий український народ, четвертий щодо чисельности в Канаді.

Премієр Сен Лоран привітав зібраних по українськи „Добрий День!" Канада простора, багата і її чекає велика будучність, говорив достойний гість. У щасливому співжитті і співпраці її різних громадян маємо запевнення прискореного розвитку, сили і величі Канади. До молоді премієр апелював щоб вона йшла слідами своїх батьків, а тоді вони певно найдуть своє належне місце в житті в цій країні Нового Світу.

Подяку премієрові склав посол Іван Р. Соломон. Різнородність канадійського населення він порівнав до китиці цвітів, яка тому гарна, що в ній є різні цвіти і барви.

Адвокат Дмитро Якиміщак пригадав, що самий він тут народився, ходив тут до школи, а вже в 1907 році був тут першим двомовним учителем. До ювілейного 1951 року звідси вийшло 4 лікарів, 4 дентистів, 3 адвокати, поважне число учителів, медсестер, і т. д.

В імені Комітету Українців Канади говорив Вол. Коссар. Він сказав, що за невсипущу працю і льояльність супроти Канади українці користають із благодатей цеї країни, а демократичний устрій дає всім громадянам рівне право на життя, добробут і розвиток.

По промовах чоловічий хор під управою Вол. Богоноса з Вінніпеґу відспівав кілька народніх пісень.

По цім було покликано на плятформу найстаршого в околиці піонера, 86-літнього Григорія Дрогомирецького. Премієр Сен Лоран стиснув йому руку і поґратулював, з чого була зроблена світлина, а визначний місцевий громадянин, Р. Дж. Вуд, вручив нашому піонерові — першому між першими — дарунок-медалю на памятку цього свята.

Так 60-літній ювілей поселення українців в Канаді перейшов до історії цього пам'ятного дня, 3-го серпня, 1951, в оселі Плезент Гом.

А тепер повернімся до пам'ятника українським піонерам у Плезент Гомі. Наводжу дослівний переклад з англо-мовного тижневика „Арґус", видаваного в містечку Стонвал, Манітоба. Під датою 12-го липня ,1965, „Арґус" вмістив на своїх сторінках опис посвячення того памятника.

Посвячення піонерського пам'ятника в Плезент Гомі

В неділю, 11-го липня, 1965, о. В. Кокорудз, з рамени Української Греко-Православної Церкви, в асисті дириґента Дм. Зазеленчука з Вінніпеґу, відправив в церкві Св. Стефана Службу Божу винятковогo значення для піонерів Плезент Гому. Того дня відбулося посвячення пам'ятника українським піонерам.

У зворушливих словах о. Кокорудз висловив свою радість, що йому припала честь посвятити цей пам'ятник. Він поґратулював парафіянам церкви і відзначив їхню велику заслугу перед історією у здвигнені пам'ятника. Слідувала хвилина мовчанки — в пошані тих, що відійшли у вічність.

Пам'ятник начисляє 111 імен тих перших піонерів Плезент Гомської оселі. Якесь число з них ще живе, а деякі покинувши це селище, перейшли в інші сторони доживати віку. Між тими, що не могли прибути на це свято, були: Михайло Волошин, Осип Стуцький з дружиною, Олекса В. Перцович з дружиною і Степан Книгиницький з дружиною.

Коли вже посвячення пам'ятника закінчилося, всі учасники зібралися на широкій площі біля церкви на перекуску і гутірку, що тривало довший час.

Імена піонерів на пам'ятнику

Вичислення піонерів на пам'ятнику виказує імена в поазбучнім порядку. За канадійським звичаєм ім'я і прізвище попереджені буквами „Мр. і Мрс.". Лише хресні імена і прізвища — чоловіків являються у списку, але під кожним іменем і прізвищем треба розуміти мужа і дружину. Ось вони:

Антофійчук Іван.

Бабій Олекса, Басараба Іван, Березюк Іван, Білюк Іван, Білюк Йосафат, Білюк Василь, Блонарович Іван, Боднарович Іван, Боднарович Петро, Бойцун Антон, Бойцун Онуфрій, Бойцун Юрко.

Вацик Яків, Вольчук Антон, Волошин Григорій, Волошин Михайло .

Демчук Василь, Драґан Стефан, о. Дрогомирецький Дмитро, Дрогомирецький Григорій, Дрогомирецький Генрик, Дрогомирецький Іван, Дрогомирецький Іван Мих., Дрогомирецький Михайло, Дрогомирецький Михайло Н., Дрогомирецький Микола, Дрогомирецький Петро,

Дрогомирецький Петро В., і Дрогомирецький Василь.

Ґеник Дмитро, Ґеник Василь, Ґеник Микола, Ґеник Іван.

Голинський Федор, Голинський Микола, Гандзюк Максим, Гопка Микола, Гнатчук Олекса, Гринюк Юрко.

Іванчук Василь.

Кадинюк Федор, Кадинюк Лукіян, Кішка Петро, Клочко Григорій, Книгиницький Микола, Книгиницький Стефан, Курковський Іван, Кузич Юрко.

Лазарович Олекса, Лютак Павло, Лещишин Демко, Лукащук Юрко.

Максимик Михайло, Малітчин Василь, Мандзюк Андрій, Михайлишин Іван, Михайлюк Іван, Михайлюк Танасій, Мудрик Іван.

Неґрич Дмитро, Неґрич Іван, Назарук Юрко.

Онофрейчук Іван, Овсяник Олекса.

Пакуляк Прокоп, Палюк Микола, Палюк Петро, Палюк Стах, Паньків Василь, Пашник Юрко, Перцович Олекса В., Перцович Дмитро, Перцович Петро, Підручний Іван, Попович Іван, Порайко Василь, Прокопчук Ілько, Прокопчук Василь.

Рибак Олекса, Роґа Іван, Романчук Микола, Рурак Дмитро.

Садовий Кондрат, Слободян Пилип, Слюсарчук Прокоп, Смиґільський Касіян, Смиґільський Павло, Сохацький Ігнат, Сулятицький Гаврило, Стефанюк Панько, Стуцький Йосиф, Симчич Григорій, Симчич Іван, Симчич Петро, Симчич Василь.

Урбанович Іван, Урбанович Михайло, Урбанович Петро, Урбанович Василь.

Федорук Панько.

Химчак Іван, Хрептик Антон, Хрептик Ілля, Хомяк Іван.

Цибуляк Іван.

Шибинський Микола, Шилифонтюк Микола, Шкварок Стефан.

Якиміщак Яків, Яюрський Петро.

Згадку про пам'ятник українським піонерам оселі Плезент Гому в Манітобі віднотовую для історії. В цьому допомогли мені о. Дмитро Дрогомирецький й Олександер В. Перцович і їм належиться признання за подані ними джерела, якими я покористувався.

Записане не пропаде, ще й пригадає і повчить. І може пізний внук таки піде паломником до памятника і поклониться могилі предків своїх. Честь накаже йому: Будь гордим потомком Українського Козацько-Лицарського Народу.

Справжній політик завжди вставляє в рахунок і те, що нереальне.

Г. Ніклсон, англ. публіцист.

Найкраща прикмета всякого мистецтва це його щирість.

С. Рахманінов.

Є такі люди на світі, яких гужий успіх розстроює більше як їх власний успіх.

Є такі люди, які так дуже шанують закони, що стараються все їх обійти.

Любити, це значить жити життям того кого любимо.

Л. Толстой.

Є ще такі недорозвинуті краї, що дарувати їм незалежність це те саме, що дарувати дитині бритву.

Лорд Бівербрук,
англ. газетний магнат.

Є засоби, які не оправдуються ніякими цілями.

А. Камі.

Проблеми не вирішаються... спільною фотознимкою.

Л. Ергард, нім. канцлер.

Причиною багатьох недуг є те, що людина є створена до ходу, а не до їзди.

Д-р Г. Кляйн, нім. лікар.

М. Боровський

РОСЛИНИ ПЕРЕСЕЛЕНІ З УКРАЇНИ ДО КАНАДИ

Студіюючи ботаніку взагалі, а тепер нову для мене рістню степової Канади, я натрапив тут на деякі рослини, а передовсім квіти, зілля і кущі, які ростуть масово в Україні і плекаються там біля кожної хати. Ці ж самі українські рослини здибав я і тут в Канаді у наших людей, у їхніх садибах на їхніх квітниках, в їхніх огородах так на фармах як і в місті, а подекуди й поза ними.

І не дивно. Адже ж наші піонери переселенці вибираючись у далекий світ на нові оселі, завжди брали зі собою грудку рідної землі і всякого роду насіння своїх ужиточних рослин, щоб на новому місці поселення розводити їх і з них користати. Адже ж вони знали як ці рослини плекати, вони зжились з ними, привикли до них і що найважніше, любили їх. Вони думали: а ну ж в тому невідомому краю, до якого ми вибіраємось, тих рослин немає. А може ці наші рослини будуть ліпші і кращі від тих, які там застанемо. І наші люди, вибіраючись в далеку дорогу, напихали тих насінь до мішечків, до кишень і куди лише попало. Та не тільки господарі забирали з собою різне корисне насіння, але й їхні дружини і доньки, що виїздили враз з ними чи пізніше приїздили до батьків, які були раніше виїхали, теж не хотіли розставатися зі своїми улюбленими квітами, різним пахучим зіллям, яке нераз служило їм за ліки, яким вони заквітчували хати і запахи яких вони вдихали разом з молоком своїх матерів. Отже й вони брали з собою різне насіння вибіраючись за море у далекий незнаний собі світ.

І ось тепер зайдім в дільницю Вінніпегу, де масово живуть українці. Пройдіться такими вулицями як Причард, Манітоба, Мегнус, Борровс і сусідніми вулицями і загляньте у городці і квітники біля хат, в яких живуть наші канадійські українки. Ще здалеку усміхаються до вас розкішні, стрункі мальви[1]). Та ж у нас в старому краю, це була улюблена квітка. Не було майже хати де мальва не заглядала б до хати й не усміхалась просто до наших вікон. А скільки тут різнокольорових чорнобривців[2]), купчаків[3]), ногіток[4]), та інших запашних квітів.

Щоправда, чорнобривці вже здавна є міжнародною квіткою і їх можна здибати в огородах і квітниках і інших господинь та в наших господинь їх таки найбільше. Розсаду всіх тих квітів вирощують наші огородники, що господарять близько Вінніпегу, які тут зовсім не поступаються славним болгарським огородникам, які зустрічались в нас в старому краю. Канадійські фірми, що торгують насінням теж увели багато наших квітів до своїх каталогів для інтересу.

А тепер приглянмось ближче до квітників наших господинь. Там побачимо ще більше рідних нам і близьких нашому серцю рослин. Ось вам любисток[5]) із сво-

єрідним гострим запахом та ніжним, гладким, блискучим, великим, пирястим, холодним листям. Він є радше гарним зіллям, а не квіткою, але його у нас в краю садили біля хат задля запаху, задля ліку та врешті задля гарної назви, що взята мабуть з латинської назви „лєвістікум". А ось вам канупер[6]), з ясно зеленим ніжним листям, з приємним цитриново - бальзамічним запахом та скромними, сидячими жовтими квітами. Тут же часто надибуємо і кудрявець-пижмо[7]), що має гострий запах, кучеряве листя і жовті сидячі цвіти. Це лікувальна тривала квітка, що вже набуває права горожанства у Манітобі. А осьде наш все зелений барвінок[8]), з яким в нашім народі звязано так багато різних звичаїв, пісень та традицій.

А онде жовтолиста маруна[9]), а тут румянок[10]) правдивий, а далі мята[11]). Не дуже часто, але зустрінете тут теж і наш пахучий васильок[12]).

Всі ці квіти і зілля це невідступні супутники наших людей. Вони разом з піснями мандрують в слід за нашими людьми. Наш нарід любується в отих квітах, в його запахах. Він зжився з природою і любить її. Він знає що самі вже етерові олійки рослин є ліком, є дезинфекційним середником. Тому оті запахи цього розведеного в Канаді рідного квітника лучать духово наш нарід з рідним краєм. Вони пригадують поселенцям їх молодість, їх рідну хату, церкву, школу, дозвілля під погідним блакитним небом чи чарівну майську ніч, одним словом пригадують їм їх рідну Україну. Отож, ця гармонійна суміш ароматів горстки зел і квітів привезених з рідного краю це й є оте чарівне євшан-зілля, що про нього так гарно написав Вировий.

Допитливому ботанікові, що досліджує канадійську рістню і який силкується розгадати звідкіля оті европейські рослини взялись в холодній Манітобі, можна відповісти: привезли їх з собою українські поселенці як дорогий талізман у нову батьківщину, щоб ці квіти і зілля нагадували їм рідний край та хоронили їх від усяких напастей включно з асиміляцією.

Але на цьому наші рослини-переселенці в Канаді не вичерпуються. На одній з українських фарм, що положена на північ від Вінніпегу і яка зветься Діброва, її господар показав мені при березі ставка на болоті татарське зілля-лепеху[13]). Чому наш нарід назвав її татарським зіллям це тема, яку повинні опрацювати наші назвознавці. Це зілля відограло мабуть якусь важну ролю в часі многократних нападів татарських орд на нашу землю.*) У всякому разі це зілля в Україні є широко знане і запах його є люблений. Воно запашне й має лікувальні властивості. Його теж вживають до замаювання хат, церков, криниць при свяченні води і прикрашування могил на Зелені Свята. Єдиною хибою того зілля є те, що воно може рости лише біля води, на болоті. Коли б не те, то воно напевно було б на кожному українському

*) Або люди наші ховались в цьому зіллі в мочарах, або лікувались від чуми, що її принесла татарська навала.

квітнику у Вінніпегу. Одначе надибав я його і в одному квітнику у Вінніпегу при вулиці Стелла. Росло воно в закопаному в землю баняку наповненому водою. Воно аж проситься, щоб його посадити біля ставків і тихих озер та потічків.

З інших наших рослин знайдете ви в наших манітобських квітниках і наш чабрець пахучий[14]), материнку[15]), і гизоп лікарський[16]), і очиток[17]), і тимян[18]). В хатах, у вазонках ви можете зустріти розмарин[19]), блющ[20]) і т. п.

Наш чабрець увійшов вже у каталоги бизнесменів - квітярів (Скінерс - Дропморе) в яких й подано що це пахучий, український чабрець (T. odoratissimus - Ukrainian thyme). В тому ж каталозі ви знайдете і нашу квітку, що називається царська корона[21]), що її латинська назва "Fritillaria Ruthenica" і українську степову мяту[22]), що її латинська назва "Nepeta Ucrainica". Це гарна купчаста квітка з синіми цвітами. Цю нашу гарну степову квітку надибав я в ботанічному огороді у вінніпежському великому міському парку, що має назву Ассинебойського парку. Її кілька років тому подарував тому огородові один француз. Керуючі тим ботанічним городом панове дали їй чомусь назву Непета (Рашен мінт). Вони як спеціялісти-ботаніки повинні знати, що світової слави шведський клясифікатор рослин Лінней, дав цій рослині назву "Nepeta Ukrainica" бо вона таки походить з України. Коли декому з тих панів звернено на це увагу, то потім вправді назву тієї рослини змінили але назвали її зовсім фальшиво — "Catmint[23]), що є зовсім не окрасою а скорше медоносною рослиною. Можна подумати, що через незнання справи, тут існує якась своєрідна дискримінація наукової міжнародньої назви цієї рослини. Думаю, що ця наша квітка прийшла як дар для парку Асінібоя, збагатити його естетичні ресурси, а в тому і канадійської окрасової флори. Тому її назву випадало б респектувати. Правильна її назва вченого Ліннея така: Nepeta ucrainica L. (Ukrainian steppemint).

З інших наших запашних і лікувальних рослин ви знайдете в огородцях наших господинь кущики полину[24]). Полин, це всім відома тривала рослина з сивим листям, з гострим запахом і гірким смаком. Наші люди привезли його разом з часником, якого наші співгромадяни не долюблюють мабуть з огляду на його запах. Легкий настій полину в горілці це дуже добрий лік на різні шлункові недуги. Запах полину відганяє всяких галапасів, таких як блохи і молі. Наші люди, вибираючись в далеку дорогу, брали зі собою і полин, бо ану ж він там придасться! І таким чином наш полин примандрував до Канади і тепер набув тут прав горожанства бо його надибаєте вже на волі поза городами і садибами. В канадійських ботаніках зазначено, що ця рослина занесена з Европи як багато інших, що тут згадані. Думаю, що найбільше їх привезли наші люди.

На квітниках і огородах північного Вінніпегу, де здебільшого живуть українці, ви надибаєте крім усяких міжнародніх та згада-

них вже українських національних квітів ще й такі квіти як пахуча матіоля[25]), нічну красуню[62]), настурцію[27]), резеду[28]), конвалію[29]), ясенок - купину[30]), жоржини (далії), карпатські дзвіночки[31]), тою[32]), крутай український[33]), блаватки - волошки[33a]).

З декоративних кущів ви там обовязково зустрінете калину[34]), степовий мігдал[35]), що його англійці чомусь називають „рашен алмонд", хоч він в Росії дико не росте бо це рослина українських степів. Зрідка, але знайдете кущ чамаришок(тамариск)одеський[36]), що його листя з квіттям нагадує віника, а рожеві дрібні цвіти теж ростуть у великих волотах. Цвіте той кущ осінню. Не згадую вже різних бузків, ясмінів, спірей, рож і т. п., що їх наші господині плекають.

Але вернімся ще до тих наших улюблених простих пахучих квітів і зел, до тієї української флори в Канаді. В 1967 році Канада відмічує 100-річчя свого існування. Цей ювілей відмічують теж різні етнічні групи, що живуть в Канаді, ті що звязали своє життя з цією вільною країною, вклали в розбудову її багато праці і снаги, а їхні сини вже проливали кров за благо Канади у двох світових війнах.

Варта було б нам українцям, крім інших починів для відмічення того важного ювілею Канади відмітити ще й в той спосіб, щоб створити в ботанічному городі вінніпегського Ассинибойського парку окрему ділянку із акліматизованою вже тут в Канаді українською флорою. На тій ділянці повинні плекатись принаймні згадані вище квіти і зілля з відповідними написами в трьох мовах — латинській, англ. і українській. Цим можна б започаткувати і загальний ботанічний сад у Вінніпегу з канадійською степовою рістнею, яка є досить багата, але багатьом людям мало знана. Такий ботанічний сад, притягав би до себе не тільки фахівців - природників, але теж і любителів природи і зокрема туристів. Теж саме повинні започаткувати і українські поселенці в Оттаві в ботанічному саду Університету і саду Домініяльної дослідної станції.

Господарські рослини переселені з України до Канади

Найкращим місцем для перегляду різних плодів землі даного району чи провінції є постійні міські базарі, що їх в Канаді називають „маркети", як теж щорічні провінційні або районові виставки, на яких показують різні сільсько-господарські продукти, а між ними городовину, садовину і квіти. Вистачить побувати хоч раз на одному з таких більших критих базарів у Вінніпегу і ви побачите до схочу отих продуктів, що їх продають наші ж українські фармері - городники. Продукти вони уміщають на спеціяльних прилавках (лядах), на столах, в кошиках, мішках і скриньках, вміщених при невеликих дерев'яних будках (шеках). Там ми натрапимо впершу чергу на різні сорти нашої української фасолі. Ось вам наша столова, так звана піша фасоля, звана бомба

оливкова, що належить до найкращих сортів нашої української зернової фасолі. Звуть її тут цитринівкою а фірми, що продають насіння, називають її „Корнбін". Вивела цей рід фасолі наша Полтавська дослідча агрономічна станція ще перед першою світовою війною і наші люди привезли її до Канади з собою. А ось друга фасоля, українське походження якої підтверджують наші огородники — це довгенька валкувата, жовта фасоля, що в нас називалась „щедра". Тут її звуть жовтою, ранньою шпараговою фасолею. В цінниках вона зветься „Баунтіфул". Цікаво, що при цьому сорті фасолі наша і англійська назва є тотожні, як і у Барвінку (Parvinka). З інших наших фасоль можна тут знайти і нашу красу, велику, округлу, рябу фасолю, що її давали до борщу. Є тут і одеська біла, кругла фасоля так звана „цукрова" що в нас йшла здебільшогі на експорт. Є і так звана „ниркова" фасоля, плеската і вюнка, що нагадує американську „Лайма бін" (Lima bean). Зрідка можна на тих маркетах здибати й нашу велику, білу фасолю, що її називають „яськом", „короною", або „українкою". Це найбільша, вюнка фасоля плекана на продаж. Найбільше плекано її колись в Галичині головно на Жовківщині і Рогатинщині. Наша кооперація мала на неї добрий збут до Америки. Сьогодні тут в Канаді, у Венкувері плекає її наш аґроном інж. А. Ільницький. Йому вдалось вже вмістити її на табльо в тамошньому університеті під назвою „українка". На вінніпеґських базарах рідше її зустрінете, бо тут вона мало врожайна через сухе літо, а вона потребує більше вологости в повітрі. В цьому я сам переконався пробуючи плекати її у Вінніпеґу.

З інших українських городніх рослин ви можете здибати у Вінніпегу і в Манітобі часник, що його брали з собою наші люди на дорогу як лік та вживають як приправу до борщу, квашених огірків, ковбаси і інших харчів. Майже немає українського городця у Вінніпегу де не вирощували б часнику. Інші наші співгромадяни запаху часнику не переносять, отже вони його сюди не привезли, бо в початках життя наших піонерів-переселенців згірдливо звали їх „ґарліками" (часниківцями).

Другою нашою характеристичною городовиною є хрін. Він вже тут дістав право горожанства і ви його зустрінете нераз і поза огородом. Це друга наша городовина, що має лікувальні властивості. У нас вона росла вже дико понад річками, на вогковатих луках і на неужитках. Наші огородники в Канаді вирощують хрін як сезонову городовину, споживану в часі Різдвяних і Великодних Свят. Консервні вирібні продають вже хрін перемішаний з тертими на терку буряками і заправлений оцтом по українській рецепті. Мало того. В Давфині під час фестивалю влаштованого для вшанування 75-ліття поселення українців в Канаді, учасників того фестивалю угощували господині Давфину голубцями, завиваними в хронове листя. Це були знамениті голубці. Листя хрону вживають і при квашенню огірків

разом з кропом, що його теж наші люди привезли до Канади й він тепер росте майже в кожному українському огороді. Цей кріп консервують — солять і зберігають на зиму як приправу до різних страв.

У вінніпегських українських огородах ви здибаєте і наш звичайний щавель-квасок, якого вживають ранньою весною для страви так званого „зеленого борщу". Це перша на весні вітамінова городовина у своєму огороді коло хати. По нім можна теж зрідка зустріти і нащу городню лободу. Існують тут вже аж три кольори тієї лободи: червона (т. зв. борщ), зелена і жовта, що їх замолоду вживають замість шпінаку. Червонолисту лободу часто садять як декоративну квітку. Як таку її вже можна бачити і в Ассинибойськім парку у Вінінпегу. Характерною ознакою українських городців і городів на фармах це є соняшник, що його наші люди залюбки плекають.

Про інші наші городні рослини не згадую, бо їх сьогодні вже тяжко відрізнити від загально відомих, одначе деякі корінні наші старі рослини такі як кмин, чорнушка, колендра, конопля, треба згадати, бо їх наші люди сюди привезли, хоч тут в Канаді менше їх вживають, а коноплі тут заборонено сіяти хоч я їх бачив у Вінніпегу при вулиці Мегнус, де перед одною хатою ч. 537 щороку плекають кілька великих конопель-матірок, що сповняють вже хіба якусь ролю нам невідомої символіки, чи анімістики.

А тепер кілька слів і про наші сади в Манітобі, а радше про плекання овочевих дерев нашими піонерами з насіння старокрайових овочів. Ця справа є складніша і серіозніша. Наші переселенці, привізши з собою до Канади зернята і кісточки крайових овочевих дерев, пробували розводити з них сади. Одначе багато з тих шляхотних сіянців за кілька зим вимерзали або росли нужденними кущами-корчами при самій землі, перезимовуючи під снігом. Рідко коли деякі з тих сіянців виростали і приносили гарні овочі, більшість з них це були кислиці (Креби). Черешні, сливи-угорки, груші вимерзали вже в першу зиму і то з корінням. Тоді наші завзяті садівники взялись до вирощування садів з місцевих райок, або так званих „кребів" разом із тими нашими овочевими кислицями, що витримували степову, гостру канадійську зиму. До них спровадили собі кращі і витривальші овочеві дерева зі сходу Канади та з тамошніх шкілок. Такі мішані сади стали вихідним матеріялом для продукції насіння і сіянців для виведення з них більш витривалих на зимно дерев. Хоч це забирало багато часу, але охота й бажання все ж таки вивести добрі, морозовідпорні сорти овочевих дерев для Манітоби, Алберти чи Саскачевану, не спиняли наших любителів садівництва. Вони розпочали змагання з природою і змаг між собою.

Наша і чужа преса занотували для історії канадійського садівництва наших садівників-піонерів, які перевели багато проб щоб акліматизувати овочеві дерева в степовій Канаді і залишили по со-

бі деякі осяги. З тих піонерів-садівництва в степовій Канаді слід згадати в першу чергу померлого літом минулого року Петра Зварича з Веґривил, Алта. Зараз після приїзду до Канади, він зацікавився рістнею Канади і зокрема овочевими деревами. З часом, він розвів сад з місцевих сортів кребів і яблук та ягідних кущів. Деякі з них спроваджував зі сходу і все це випробовував на морозостійкість і придатність у своїй околиці. Він випробував під тим оглядом до 80 сортів кребів, яблук, груш, слив, і різних ягідних і декоративних кущів. Він подавав кваліфікації тих дерев, заохочував людей з довколишніх фарм садити оті витривалі вирощені ним овочеві дерева у своїх садибах на фармах і навіть роздавав їм щепки. Одначе по певному часі його сад знищила невилікувальна й сьогодні зараза, а саме так званий „Файір Блайт".*) Боротись з тією заразою, що нищить овочеві дерева, було йому в той час неможливо.

Другим піонером - садівником був Гр. Негрич, учитель з Венлав, Манітоба. Він так само як і П. Зварич розвів був кількаакровий сад із насінь своїх сіянців, та різних сортів місцевих та спроваджених дерев. У висліді своїх заходів, йому вдалось вивести кілька добрих і витривалих на зимно сортів яблунь, що на провінційній виставці дістали перші нагороди, а від Департаменту Хліборобства Манітоби він одержав в 1937 році свідоцтво признання за виплекані ним овочеві дерева. Він провадив теж шкілку овочевих дерев (Норсері Ґарден). Один із сортів виплеканих ним яблук названо його іменем „Негріч".

Третім відомим садівником в степовій Канаді є п. С. Юськів що має свою фарму недалеко Вінніпегу. Він віддавна провадить шкілку овочевих дерев під назвою „Садок". Він вклав багато праці в поширення своїх щеп у Вінніпегу і на довколишніх фармах. Він теж почав плекати деревця з крайових зернят яблук, слив і груш. Врешті вдалось йому таки виплекати кілька добрих крайових сортів таких як яблука „Спасівки", „Циганки", сливу „Клавдія" і ін. Яблука „Спасівки", від Юськова у Вінніпеґу пана Коломиї, дістають часто на провінційній виставі першу нагороду.

Четвертим садівником - експериментатором є п. Паньків з Дафросту, Манітоба. Він є теж чи не найбільшим пасічником в Манітобі. Зараз після приїзду до Канади він почав студіювати агрономію і покінчивши ті студії взявся до фармерування, садівництва і пасічництва. Для садівництва він відвів кільканадцять акрів. Найперше він обсадив це місце, як і свою садибу захистною смугою дерев і кущів. Перші свої садівничі експерименти він провадив з крайовими насіннями культурних овочів і ягід. Пізніше додав і місцеві насіння та вів спостереження над добором якости сіянців цієї мішанини. В своїй експериментальній праці він керувався вказівками різної садівничої літератури, яку мав у своїй великій бібліотеці. У висліді багаторічної праці він теж вивів кіль-

*) Bacillus amylovorus.

ка добрих сортів зимово витривалих овочів, що зареєстровані дослідною станицею в Мордені. Один сорт агресту вирощеного ним з крайового насіння носить в каталогах його імя. З часом праця у великій пасіці і немалій вже збіжевій фармі та й старші його літа не дали йому можливости продовжувати ці свої експерименти і довести до ще кращих вислідів.

Вкінці слід теж згадати про п. В. Федуна з Андрю, Алта, який почавши від 1919 року, продовж 10 років провадив акліматизацію своїх крайових овочевих дерев, що їх виплекав з насіння і в результаті акліматизував „паперівку" і залишив нам ще одно добре яблуко, що носить його імя.

Подібну працю з акліматизацією овочевих дерев провадив в свойому 4-акровому саді і в шкілці овочевих дерев в Бюкенен, Саскачеван, учитель П. Денис. Морденська і Ростенська садівничі станції одну з виплеканих ним слив назвала „Денис".

Останнім в серії експериментаторів-садівників в наш час, був до недавна п. Юрій Волошиновський, учитель вищої середньої школи (гайскул) у Вінніпегу. Він в 1949 році враз з автором цих рядків розпочали експеримантальні дослідження в ділянці акліматизації і морозовідпорности овочевих дерев і ягідних кущів в Манітобі та боротьбу з хворобами що нищать овочеві дерева. Ця робота велась на 4-акровому огороді п. Ю. Волошиновського що положений коло Вінніпегу.

До експериментів брались насіння з дослідної станції в Морден і різних плеканих тут на місци овочевих дерев і самосійок що росли по городах і порожних лотах. З кращих родючих дерев брались зразки-черенки для щеплень сіянців і т. п.

За 10 років клопітливої праці, досягнено перші новини слив, сливовишень і піскової вишні. В дальших літах появились і новини добрих кребів і яблук. На жаль праця в саді за містом перервалась несподівано через смерть молодого ще Ю. Волошиновського. Садиба Ю. Волошиновського, була продана його спадкоємцями, які його садом зовсім не цікавились, а сад в першому році по смерти був зруйнований.

Залишився лише колекційний сад із приблизно сотнею різних овочевих дерев і кущів при хаті автора цих рядків, де досліди провадяться до сьогодні. Майже кожного року на провінційній виставці, овочі з цього саду дістають нагороди.*) Про висліди цієї 15-річної дослідної праці появиться окрема книжка.

Очевидно, що цим, що тут подано, далеко не вичерпано реєстрації українських садівників і огородників та виплеканих ними плодів у степових провінціях Канади. Ширша розвідка про вклад наших людей в садівництво і огородництво цілої Канади жде ще свого опрацювання.

---

*) Різні овочі з цього саду що року жертвуються на кухню бурси Української Колегії св. Андрея у Вінніпеґу.

СПИСОК ЗГАДАНИХ РОСЛИН ПО АНГЛІЙСЬКИ

1. Мальва — Mallow.
2. Чорнобривці — Marigald.
3. Купчаки (повняки) — Aztec.
4. Ногітки — Pot marigold.
5. Любисток — Lovage.
6. Капупер — Tansy (balsam).
7. Кудрявець (пижмо) — Tansy (crispum).
8. Барвінок — Perewinkle.
9. Маруна — chrysanthemum parthenium.
10. Румянок — Chamomile.
11. Мята — Mint.
12. Васильок — Basil.
13. Татарське зілля — Sweet Flag.
14. Чабрець — Thyme.
15. Материнка — Majoram.
16. Гизоп — Hyssop.
17. Очиток — Wall pepper (stone crops).
18. Тимян (чабрик) — Lemon thyme.
19. Розмарин — Rosemary.
20. Блющ (прочитан) — English ivy. (Росте на Поділлю і в Криму.
21. Царський вінець — Crown Imperial.
22. Українська степова мята — Ukrainian steppe mint.
23. Котяча мята — Catmint. (Nepeta catharia).
24. Полин — Absinthe (Wormwood).
25. Матіола — Mathiola.
26. Нічна красуня — Mirabilis.
27. Настурція (грицики) — Nasturtium.
28. Резеда — Reseda.
29. Конвалія — Lily of the Valley.
30. Яєснок (купина) — Gas plant (Burning bush).
31. Дзвіночки карпатські — Carpathian Campanule.
32. Тоя (зозульчині черевички) — Aconite.
33. Крутай головатий — Globe thistle.
33а. Блаватки-волошки — Centaury.
34. Калина — Cranberry bush.
35. Мигдал степовий — "Russian" Almond.
36. Тамариск (чамаришок) — Tamarisk.

Канадійська скотарська фарма, стадо худоби над озером.

Коли філософа Талеса спитали, що є найтрудніше в світі, він відповів: Пізнати себе самого.

Коли ж його спитали, що найлегше в світі, він відповів: Давати другому пораду.

Переказав грецький філософ,
Діоґен з Ляерту.

Де кінгається закон, там погинається тиранія.

Вілліям Питт,
англійський державний муж 18 століття.

Не з літами набуваємо знання, але схильністю здобути його.

Плявтус, римський драматурґ
в 3 століттю перед Христом.

Микола Залозецький

УКРАЇНСЬКИЙ ГЕРОЙ У СТЕПОВІЙ КАНАДІ

(Присвята Українським Піонерам)

У цьому, 1967-му році, Канада відмічує своє 100-ліття і українці беруть живу участь в тому відміченні.

Українська преса присвячує з тієї нагоди багато місця й уваги споминам наших піонерів, містить описи первісних осель і згадки про пам'ятники здвигнені тут і там, тим, що поклали підвалини життя українцям в Канаді. Це, що наші піонери створили, наповняє нас гордістю. Було воно плодом невтомної праці, великої витривалості, прагненням кращої долі вже як не собі то своїм нащадкам, і непохитної віри. Це був героїчний змаг за поступ. Та я хочу заторкнути лише одну подію, у якій героєм був наш земляк, а це геройство він переплатив власним життям, за що удостоївся двох памятників.

По першій світовій війні економіка Канади, як й інших країн, захиталася, а в 30-их роках наступило безробіття. І в добу таких обставин наш земляк, Степан Стецюк, появився на Канадійській Землі.

Побут Степана Стецюка серед нашої спільноти був короткий. Він метеором спалахнув над обрієм життя українців в Канаді і зник в ореолі слави. Як звичайно англомовна преса того дня, а за нею й українська, згадала про геройську смерть нашого земляка і на тому було б закінчилося. Та автор цього спомину не міг з тим погодитися. У пору, коли нас ще вважали нерівновартними громадянами і погорджували нами, подвиг нашого земляка вимагав загального признання і закріплення в памяті. Цей спогад пригадує читачам як Степан Стецюк підніс і звеличав ім'я українців Канади і

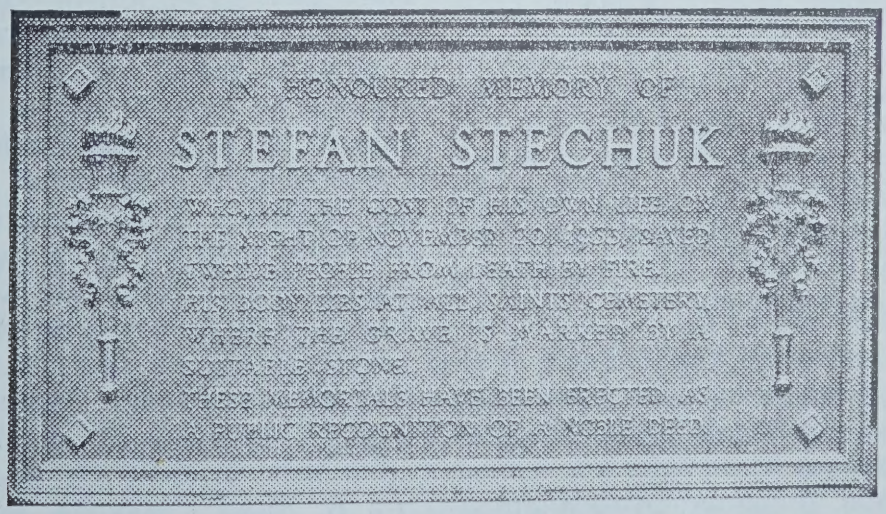

Меморіяльна таблиця що була вмурована в стіну вінніпеґського ратуша в честь українського героя Стефана Стецюка, який вирятувавши 12 осіб з пожежі, сам загинув у вогні.

вписався назавжди в історію столичного міста Вінніпеґу.

У вівторок, 21-го листопада, 1933, англомовна преса міста Вінніпеґу надрукувала вістку під наголовком: „Невідомий герой віддав життя врятовуючи 12 осіб". Дальше слідував опис пожежі, що тієї ночі знищила „бордінґ гавз", (заїздний дім), під числом 191 Генрі Авеню. Вратовані були: власник дому Луіс Кебедж, його дружина і шестеро дітей, та чотири мешканці. Тіло погибшого найшли в згарищі, але ніхто не знав хто він такий, а сам власник дому навіть не знав як цей його спаситель називається. Говорив він, що цей подорожний пошукував за працею і в його домі зупинився лиш на кілька днів. Поліції і репортерам преси п. Кебедж переповів як то невідомий герой побудив усіх сплячих, поміг повиносити дітей, інших виводити з горіючого дому, а в кінці, не знаючи числа мешканців дому, він ще в останнє повернувся до горіючого будинку з метою дальшого рятунку, але сам вже не вийшов живим. Показалося, що це був Степан Стецюк, 24-літній юнак, що прибув до Канади в 1928 році із Західної України. В пошукуванні за працею він переїхав з провінції Саскачевану і зупинився на кілька днів у Вінніпеґу. Тут і стрінула його смерть героя.

Геройський чин Степана Стецюка звернув на себе увагу міської управи і було рішено справити йому на кошт міста належний похорон. В суботу, 25-го листопада, відбувся похорон в церкві Св. Миколая. Зійшлося кілька сот громадян ,були там представники міського уряду, різних установ та організацій. Три священики відправляли Похоронну Службу Божу, а над пишною домовиною світилося 12 свічок — по свічці від кожної особи, якій покійний врятував життя.

Зворушений такою самопожертвою в ім'я братолюбства нашого земляка я відчув глибоке співчуття до трагічної долі Стецюка і не міг собі уявити його останнього місця відпочинку без відповідного його чинові пам'ятника. Я рішився на незвичайний крок, переговорив з деякими приятелями задуманий плян, і заохочений ними взявся до переведення його в дійсність.

У січні, 1934 р. я вдався до головного редактора часопису „Вінніпеґ Трібюн", п. В. Л. Мектевиша, з пляном і прозьбою, щоб він відкрив на сторінках свого часопису рубрику для збірки пожертв від громадян міста Вінніпеґу. На це він радо погодився з такими заввагами: Суму збірки обмежити до трьох-чотирьох соток долярів, і, щоб поодинокі пожертви були якнайменші, від 25 центів до доляра, а це тому, щоб дати змогу якнайширшому загалові громадян, включно із шкільними учнями, спричинитися до вшанування нашого юнака-героя. До Комітету Фонду Пам'ятника включено по дві особи від англійців й українців: посадник міста, полк. Ралф Вебб, управитель видавництва „Вінніпеґ Трібюн", В. Меккурді, д-р Б. Дима і Микола Залозецький.

І так з днем 31-го січня, 1934,

у часописі „Вінніпеґ Трібюн", появився перший заклик до громадянства за пожертвами на пам'ятник. Апель йшов під гаслом: „Не має більшої любови, як віддати життя своє за ближнього свойого". До апелю було долучено репродукцію першого звідомлення про геройський чин Степана Стецюка, знимку із знищеного вогнем будинку, моє звернення до громадян міста і список імен перших жертводавців, між тими і від часопису „Вінніпеґ Трібюн" на суму 25 долярів. Також підчеркнено ціль збірки: здвигнення відповідного пам'ятника на гробі героя і вміщення бронзової пропамятної таблиці в ратуші або в міській авдиторії.

Кампанія тривала кілька місяців. Зацитую з англомовної преси витяги з кількох коментарів жертводавців:

В. Т. „В історії героїзму нашого міста Вінніпеґ немає такого, щоб перевершив чин Степана Стецюка".

Архиепископ Англіканської Церкви, О. І. Стрінґер: „Заслужений памятник увіковічнить шляхотний чин правдивого героя".

Шеф пожежної сторожі міста, Д. А. Болден: „Вогні я знаю. Поведення людини в розгарі вогню, в тім випадку Степана Стецюка, це геройство".

О. д-р С. В. Савчук, голова У.Г.П. Церкви: „Висловлюю щиру подяку видавництву „Вінніпеґ Трібюн" за кооперацію й уділення місця в часописі на збірку памятника шляхотній братолюбивій людині".

Інші: „Жертвую із вдячністю за геройський вчинок" і „Такі чини самопосвяти ублагороднюють наше відношення людини до людини".

А вкінці ось ще уривок листа панни Єлисавети Ґ. Кемпбелл, діючої реґентки Незалежного Ордену Доньок Імперії, (І. О. Д. Е.), філії ім. Ами Джонсон:

„Наша філія щиро піддержує здвигнення тривалого памятника в признання геройського чину Степана Стецюка й іменем нашого Ордену ми перші поклали вінець на гробі героя. Що більше, ми вважаємо, що його лицарський чин служитиме за інспірацію для молоді грядучих поколінь нашої країни. Рішенням зборів нашої філії 10-го січня, 1934, ми постановили створити пропамятну шкільну бібліотеку імені Степана Стецюка з 50-ти томів „Історичних Діялогів для Шкільного Вжитку" авторства Лаврентії Біньйон". (Це про подвиги славних постатей в Історії Британського Народу). „Кожний том носитиме печатку „Пропам'ятна Бібліотека ім. Степана Стецюка". Цю бібліотеку ми призначили для школи Гейґ, ч. 1837, в українській окрузі Ґарленд. Шкільні трости прийняли це з вдячністю. Уважаємо, що безпримірний геройський чин сина народу з якого ці школярі походять сповнить їх гордістю і послужить за ідеал гідний до наслідування". Цю постанову Орден Доньок Імперії виконав і книжки находяться в тій школі дотепер.

Коли вже сума збірки наближалася до 400 долярів іменем Комітету було проголошено закінчення кампанії. Слідували наради над плянами памятника-нагробника і пропамятної таблиці, тексту на них і виєднання дозволу на вміщення таблиці в ратуші. Відсло-

нення памятника і таблиці призначено на осінь.

І прийшов той день, неділя, 30-го вересня, 1934, погідний, ясний, теплий. Церемонія посвячення памятника і поминальної Служби Божої почалася в годині 2.30 пополудні. З причини нездужання єпископа Б. В. Ладики чину посвячення доконав і Св. Літургію відправив о. Мирон Кривуцький в асисті священиків Н. Горенка, П. Божика, Ів. Головки й А. Роборецького, (тепер єпископа). Співав хор в числі 150 голосів під диригентурою проф. Тараса Губіцького, а складався він із співаків майже всіх українських хорів міста Вінніпеґу. Вінніпеґська Електрична Компанія відпустила безплатно три трамваї для перевозу хору. По обчисленні репортерів преси учасників на цьому святі налічувано на 12 до 15 сот. Між виднішими постатями були приявні: Адютант М. В. Турнер, що репрезентував губернатора — поручника провінції Манітоби, а тим і короля Британського Комонвелту, премєр Манітоби, Джон Брекен, Н. В. Бачинський, посол і спікер Манітобської Леґіслятури, посадник міста Вінніпеґу, полковник Ралф Вебб, примас Англіканської Церкви І. О. Стрінґер, голова У. Г. П. Церкви о. д-р С. В. Савчук, рабін Соломон Франк, шеф пожежної сторожі міста Д. А. Болден, д-р Б. Дима, управитель видавництва „Вінніпеґ Трібюн" В. Меккурді і начальний редактор тогож В. Л. Мектевиш, майже всі із своїми дружинами.

На закінчення відправи о. Кривуцький у пращальному слові, підчеркнув значення християнської любови у противенстві до самолюбства, яку виявив бл. п. Степан Стецюк, за що тепер усі люди доброї волі віддають йому пошану. Слідували намічені промови і тут знова цитую з англомовної преси.

„Ще рік тому", почав премієр Манітоби, Джон Брекен, Степан Стецюк був невідомим юнаком, а сьогодні ми віддаємо йо-

Український піонер-аптекар Микола Залозецький складає китицю цвітів на могилі Стефана Стецюка.

му честь як нашому героєві. Він вийшов із низин, він не шукав слави, а лиш праці, та бажаючи кращої долі для себе, він памятав і за долю других людей. Така людина не завагається віддати своє життя, щоб другі могли жити. Він залишив родинний дім в степах Західної України і прибув до нової батьківщини — Канади. І нині кожний канадійський громадянин відчуває і ділить ту гордість, яку Ви, українці, відчуваєте за сина Вашого роду. Він є Вашим і нашим героєм. Подвиг Степана Стецюка заслуговує на розголос по цілій нашій країні і я надіюсь, що найдеться хтось, що колись дасть вислів його чинові й оспіває його долю".

„Не забуду того ранку пожежі", сказав посадник міста Вінніпеґу, полк. Ралф Вебб. „Хто він був, звідки узявся — ми не знали, та коли ми зорієнтувалися в ситуації, то я зрозумів, що герой перейшов у засвіт. Історія не поминає такого чину. Степан Стецюк споїв звеном братньої любови свій народ з усіми іншими народами нашої країни. Такою хоробрістю у час війни він удостоївся б хреста Вікторії з рук самого короля, та на щастя ми в мирі і сьогодні ми, його співгромадяни, спокійно, скромно і вдячно віддаємо йому належну честь".

Констянтин Андрусишин, (тепер професор Саскачеванського Університету), промовляючи по українськи, вказав на неперервний ланцюг геройських чинів синів Українського Народу на протязі нашої тисячлітньої історії. „Степан Стецюк не вояк, не полководець, не впав на полі бою за ідею. Та, як вояк не залишає поля бою, так Стецюк не залишив горіючого дому доки не вирятував всіх до останнього з мешканців. І він також віддав своє життя — вже за вселюдський ідеал братолюбія. В цій масі народу находяться представники корони, урядів і церков та установ. Всі вони, разом з нами, хилять голову перед памятником сина нашого народу. Степан Стецюк вписався не лиш в історію міста Вінніпеґу, але і в наших серцях і ми його не забудемо".

Кінцеве слово по англійськи мав Микола Залозецький. „По ділам пізнається людину, а тип Степана Стецюка характеризує Українську Націю. Вітка Українського Народу дала великий вклад в розбудову ними прибраної батьківщини—Канади, так з боку матеріяльного, як і культурного і духово-ідеалістичного. Сьогодні ми є свідками такого ідеалізму в практиці одного з цього народу. Ми посвятили памятник українському юнакові, що освятив цей вселюдський ідеалізм своїм життям. Не мені підносити самопожертву Степана Стецюка, це вже зробили другі. Іменем українських громадян міста Вінніпеґу складаю щиру подяку всім тим, що так чи інакше уможливими і звеличали цей зворушливий день памяті Степана Стецюка. Як і коли донесеться вістка до його батьків в Україні про геройську смерть їх сина, і, що шляхотні заморські громадяни привітливої Канади не поминули його чину а віддали йому належну честь — вони спокійніше відійдуть у могилу — всім нам вдячні за цей великий день".

Поміж промовами хор відспівав кілька українських пісень, а після кінцевої промови закінчив гимном „Преславний нині день". Останні звуки гимну замовкли серед нагробників цвинтаря, народ почав розходитися, спостерігалося на деяких обличчях смуток, на інших гордість. Сон-

це повернулося до заходу і золотими променями осіяло памятник, на якім виднів напис: „Цей памятник здвигнений громадянами міста Вінніпеґу в память Степана Стецюка, що віддав своє життя, рятуючи дванадцять осіб з горіючого будинку у Вінніпеґу, 20-го листопада, 1933. Він віддав своє життя, щоб другі могли жити. 1909—1933".

Горстка людей помчала автами до ратуші. При вході до головного коритаря видніла, вкрита канадським прапором, бронзова таблиця памяті Степана Стецюка. Посадник міста, полк. Ралф Вебб, підійшов вперед, і, відслоняючи таблицю, промовив: „Ця таблиця, як і нагробник на цвинтарі Всіх Святих, увіковічнює геройський чин Степана Стецюка. Хай той його чин залишиться назавжди серед нас як приклад шляхотного життя, гідний наслідування юнацтву грядучих поколінь". Зміст напису на пропамятній таблиці: „В честь памяті Степана Стецюка, що в ночі 20-го листопада, 1933, коштом свойого життя врятував дванадцять осіб від смерті в вогні. Тіло його спочиває на цвинтарі Всіх Святих де гріб його позначується відповідним нагробником... Ці памятки споруджено як всенароднє признання шляхтного чину".

Так пройшов незабутній день 30-го вересня, 1934 року, коли то імя Степана Стецюка вписалося навіки в історію українців Канади.

В міжчасі, на місці старої побудовано нову ратушу. У 75-ліття українського поселення і в 100-річчя Канади, відвідувачі міста Вінніпеґу мають нагоду оглянути так памятник на цвинтарі Всіх Святих, як і пропамятну таблицю в новій ратуші. Це і буде поклоном світлій постаті Степана Стецюка.

ЯК ДУМАЄ СИН ПРО СВОЇОГО БАТЬКА?

Коли має шість літ: Батько мій знає дуже багато!

Коли має пятнадцять літ: а, я вже знаю так само багато, як мій батько.

Коли має двадцять літ: а, я вже однак знаю більше, як мій батько...

Коли має тридцять літ: маю охоту запитати мойого батька о пораду.

Коли має сорок літ: а, мій батько тоді мав рацію!

Коли має шістьдесять літ: коби я ще міг так з моїм батьком порадитись.

ЩО КОМУ СНИЛОСЯ

Після історичної конференції в Тегерані, Рузвельт, Чорчил і Сталін попивали вино, оповідаючи про свої сни.

— Мені снилося останньої ночі, — казав Рузвельт, — що вибрано мене президентом світу!

— Цікаво, — усміхнувся Чорчил, — а мені снилося що я став премієр-міністром світу.

— Що ви не кажете? — здивувався Сталін, — я також мав останньої ночі різні сни, але не пригадую собі, щоб я призначував когось із вас на такі становища!

Хто стає вівцею, того вовк з'їсть.
(Українська приказка).

Т. Кобзей

РОЛЯ Й ДОЛЯ УКРАЇНСЬКИХ РОБІТНИКІВ У КАНАДІ

Коли відмічуємо 100-річчя Канади й підкреслюємо ролю наших піонерів у розбудові тієї країни, не можна не згадати про ролю й долю українських робітників в тій країні. Це широка тема, і вона гідна того, щоб про неї написати цілу книжку. Це повинен зробити й може колись це таки зробить, як вже не котрийсь з синів українських робітничих піонерів, то принаймні котрийсь з їх внуків чи правнуків. Наше завдання скромніше. Ми лише кількома словами попробуємо сказати про їхню ролю в розбудові Канади й про їх долю.

Перш за все слід відмітити, що між першими українськими піонерами що прибули до Канади майже не було робітників. Були це майже виключно селяни-рільники, що приїздили до цієї країни в надії дістати тут землю й працювати на ній.

Але не всім судилось відразу дістати наділ землі, а коли навіть його дістали, то ще многі роки мусіли працювати як робітники щоб заробити грошей на вдержання себе й своєї родини.

Загартовані в праці наші люди брались до найтяжчих робіт і до найтяжчих робіт їх теж наймали. Многі тисячі наших людей, як робітники, працювали при залізниці при так званих „екстраґенках". Тяжка це була праця й часами небезпечна. Багато з них працювали при розбудові канадійських залізничих шляхів і колових канадійських шляхів. Не один з них загинув при висаджуванні динамітом скал, щоб пробити крізь них вигідну дорогу, якою сьогодні їздимо.

Ще сьогодні коли їдемо крізь прерії залізничим поїздом, можна завважити при залізничім шляху тут й там могилки з деревяними хрестами на них. Не в одній з таких могилок спочиває тіло українського робітника. Коли їдучи поїздом завважимо таку могилку, подумаймо хоч на хвилинку про тих, що там лежать і огріймо їх хоч теплом нашого спомину.

Багато наших робітників працювали як лісоруби у безконечних своїми просторами лісах Канади. Не одного з них вбило падаюче в низ зрізане дерево. Багато наших робітників працювало в погано устатко-

ваних в давніших часах копальнях вугілля, чи копальнях різних руд й неодин з них загинув від вибухів ґазів, чи від інших катастроф, що траплялися в тих копальнях.

І так в 1914 році трапився такий вибух ґазів в копальні вугілля в Гілкрест від якого загинуло 238 вуглекопів, а між ними багато українців. Між тими що загинули був і Дмитро Сандуляк, син українського посла до Галицького сойму Івана Сандуляка. З цього приводу була складена в краю сумна пісня, яку приписують батькові загинувшого Дмитра Сандуляка. Ця пісня, на скільки пригадується виглядала так:

„Понад гори посиніло, хмари ся підносять,
А в Карлові сумну вістку всі дзвони голосять.
Ой зза моря із Канади, чорний лист прислали,
Що в Гілкресті у копальні нещастя ся стало.
Це нещастя не малоє, експльозія ґазова,
Гей від грому в хмарі блисло і вже смерть готова.
Ой, з Канади в Галичину телеграми слали,
Що дві сотні робітників в копальні пропало.
Це нещастя і наш Карлів смутком навістило
Де і наших шістьох людей, ґазом іспалило.
Ой в Канаді у Гілкресті виросла могила
І там наших карловянів сира земля вкрила".

Ця простенька своєю формою, але зворушлива своїм змістом пісня віддає вірно долю українських робітників в Канаді в піонерську добу. Головно тяжка доля була тих робітників що працювали в майнах (копальнях). Канадійські українські майнери склали неодну пісню про своє тяжке життя. Варт було б колись ті пісні зібрати й видати. Одна з них починалась такими словами: „Дадуть мені штучну лямпу, читають розкази..."

Говорячи про українських робітників в Канаді варт пригадати, що всі наші пізніші чільніші провідники й визначні культурні працівники довший час були фізичними робітниками. Згадаємо хоч кілька з них, таких як пізніший королівський суддя Арсенич, брати Стечишини, такі визначні канадійські українські письменники, як Ілля Киріяк і Олександер Луговий та багато, багато інших. Слід теж памятати, що багато наших інтелігентів, що приїхали до Канади вже після першої і другої світової війни многі роки мусіли працювати як фізичні робітники. Отже український робітник таки має своє визначне місце в житті української національної спільноти в Канаді. Не слід теж забувати, що українські робітники відограли не малу ролю у створенні Комітету Українців Канади.

Сьогодні, коли відмічуємо 100-річчя Канади, українські робітники становлять вже широкі кадри в лоні української спільноти в Канаді. Сьогодні ми вже маємо тисячі висококваліфікованих робітників. Сьогодні українські, національно свідомі робітники становлять поважну рубрику в робітничих професійних союзах в яких займають навіть провідні місця.

При допомозі мого приятеля С. Сліпченка, що є головою провспілки робітників, які працюють в хемічній індустрії в Скарборо вдалось мені встановити, що 56 українських профсоюзних діячів занимають різні відповідальні пости в канадійських робітничих юніях і відограють там поважну ролю.

Одно з важливих завдань яке вони там сповняють є таке, що вони освідомлюють робітників згуртованих в тих юніях в українській справі, вияснюючи їм правдиву суть московської совєтської влади, що поневолює Україну, яка після провалу російської імперії здобула була державну незалежність.

Отже згадуючи про українських піонерів і їх ролю у розбудові Канади, не забуваймо теж й про українських робітників, які зокрема відограли дуже поважну ролю в тій розбудові.

МАКВАБІК – ОПОВІДАЧКА ІНДІЯНСЬКИХ ПЕРЕКАЗІВ

(Канадійська Сцена). — Дороті Френсис, одна із дванадцяти членів Канадійської Національної Індіянської Ради, народилася в манітобській резервації Вейвейсікаппо. Освіту здобула вона в Індіянських Резиденційних Школах. Згодом жила вона з своїм чоловіком Джо Френсисом та девятьма дітьми в резервації Кагкевістагау; 1952 року ціла сімя переселилася до Ріджайни, щоб через десять років переїхати у Вінніпеґ. Пані Френсис відома канадійським глядачам телевізії як „Оповідачка Маквабік". Кожне індіянське племя мало свого героя, як і інші народи світу. Племя оджібвей мало Найнабуша, який був першою людиною на землі та відзначався небувалими властивостями: він посідав усі чесноти і всі недоліки людства. Він міг бути і мудрим і простодушним, відважним і трусливим, творцем, переможцем, бродягою і обманцем. Перекази про Найнабуша переповідалися з по-

Індіянський войовник.

Індіянський тотем

коління в покоління у довгі вечорі під наметами індіян. Ще й сьогодні можна почути різні версії тих переказів серед індіян у кабінах і домах на резерваціях та в містечках. Як наприклад: „Чи знаєте, як ласиця отримала своє прекрасне хутро? Найнабуш своїм звичаєм подорожував, пошукуючи за пригодами. Ось він і зустрів Віндіґо. Той велетень був дуже страшний, бо пожирав людей. „Що я бачу", закликав він радісно, робачивши Найнабуша. — „Він буде моєю найсмачнішою стравою!" Найнабуш просився: „Ні, ні, Віндіґо, не їж мене". Але Віндіґо відповідав: „Це найважливіша подія в історії, бо я врешті знищу Найнабуша. Насамперед ти збереш багато хворосту і я розкладу вогонь, щоб тебе присмажити гарно з обох боків". Опісля Віндіґо поклався на землю і заснув під теплим промінням сонця. Нещасний Найнабуш взявся збирати хворост. Тоді він побачив ласицю, яка була в ті часи поганим чорношерстим звіряткoм. Найнабуш просив ласицю: „Сестрице, чи можеш допомогти мені, щоб Віндіґо мене не з'їв?"

Сила малих в тому, що вони виграють великих, одне проти одного.

Фр. Моріяк, франц. письменник.

Коли б всі люди були вдоволені, не було б поступу.

М. Керетінґ, амер. винахідник.

J. & H. SHOCK ABSORBERS & PARTS

Rebuilders of Knee Action and Shock Absorbers - for all makes Cars & Trucks

1335 Arlington St., Winnipeg 4, Man.
Phone JU 6-2260

CENTENNIAL GREETINGS
to all our Patrons from

AIRLIES DRUG LTD., 508 Airlies St., Winnipeg. Ph. 586-1857
S. PECHET — Pharmacist

EMPIRE DRUG CO. LTD., Arlington & Selkirk, Winnipeg. Ph. 586-2212
Pharmacists — I. W. SYMCHYCH. G. WAROWAY

EMPIRE PHARMACY, Selkirk & Andrews, Winnipeg. Ph. 586-2074
N. KLOWAK — Pharmacist

HARRY'S GROCERY, 177 Euclid Ave., Winnipeg
HARRY BARANOWSKI, Prop.

IDEAL DRUG STORE LTD., McPhillips & Magnus, Winnipeg. Ph. JU 2-5086
J. POPIEL — Pharmacist

Та ласиця сказала: „Що може зробити такий маленький звірок, як я, супроти велетня?"

Найнабуш не відставав. „Віндіґо спить з відкритим ротом. Ти залізь йому крізь горло в нутро і з'їж йому серце. Якщо це зробиш, а обдарую тебе прекрасним хутром, якого завидуватимуть тобі всі звірі". Ласиця погодилася спробувати. Вона просунулася через Віндіґове горло в його нутро і відгризла його серце. Незабаром Віндіґо був уже мертвий. Найнабуш на радощах схопив ласицю на руки і почав гладити її по хребті від голови до хвоста. За кожним рухом її хутро білішало, а врешті вона вся стала біла за винятком кінчика її хвоста, що залишився чорний. Він далі гладив її і врешті ласиця перемінилася в тьм'яно-золотистого звірка. Таким чином Наннабуш дотримав свого слова. „Ти врятувала моє життя, то ось тобі й нагорода. Всі будуть подивляти тебе. Твоє хутро буде біленьке взимку, а золотисто-брунатне влітку". Тому й досі всі ласиці відзначаються прекрасним хутром.

Потіха є для людської душі тим, гим соняшне світло для цвітів.

Не видно її і не чути її, а коли заговориш про неї, то вона зразу зникає.

(Тиша)

ДРУКАРНЯ „УКРАЇНСЬКОГО ГОЛОСУ"

ДО ВАШИХ ПОСЛУГ!

ДРУКАРНЯ УКРАЇНСЬКОГО ГОЛОСУ

завжди готова точно і солідно послужити вам у всіх ваших друкарських потребах.

ДРУКИ:
ДЛЯ БИЗНЕСОВИХ ФІРМ,
ДЛЯ ПРОФЕСІОНАЛІВ,
ДЛЯ ОСОБИСТИХ ПОТРЕБ,
ДЛЯ ЦЕРКОВНИХ ГРОМАД,
ДЛЯ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ,
ДЛЯ ШКІЛ І МУНІЦИПАЛІВ.

Для ДРУКАРНІ „УКРАЇНСЬКОГО ГОЛОСУ"
найменша друкарська робота є важна. Вона приспособлена виконати все, що входить в обсяг друкарської штуки. Вдавайтеся особисто або листовно на адресу друкарні:

TRIDENT PRESS LTD.

212 Dufferin Avenue

P. O. Box 3629, Sta. B., Winnipeg 4, Manitoba.

Даґлес Оманд

ТЯГЛОВИЙ СОБАКА НА ПІВНОЧІ

(Канадійська Сцена). — Коли западе ніч над самітніми оселями ескімосів та індіян на далекій півночі Канади, тоді там розлягається характеристичний гомін своєрідного „хору" тяглових собак. На далеке гавкання лиса або виття вовка відгукується один собака, а незабаром інші собаки заповнюють нічну тишу своїми голосами. Від непам'ятних часів пес був тягловою силою на канадійській півночі. Без нього ескімоси та індіяни не могли б узимку перевозити свої родини вздовж ловецьких стоянок, ні транспортувати повязані у тяжкі оберемки футряні шкірки до торговельних станиць, та взагалі не могли б вижити.

Тяглові собаки не є особливо великі, хоч бувають і добірні запряги вибраних племінних собак. Всетаки пересічні тяглові собаки звичайно неплемінні, в 30 цалів заввишки, переважно чорні, білі, сірі та мішаного роду, бо майже всі вони походять зі схрещення з вовками. Ця властивість побажана для тяглових собак, бо на вовчій шерсті не формується іній; звичайний собака за північних умов стає калікою. Влітку власник привязує свої ненажерливі собаки до стовпів, а кормить їх рештками риби, тюленячого м'яса і костей. За умов, коли людям бракує харчів, ледве чи хто кормитиме достатньо непрацюючих собак. Діти

Тяглові собаки на канадійській Півночі.

У субарктичних районах північного Онтаріо моторизовані сани замінили собачий запряг, але на далекій півночі собака все ще є незамінний. Новочасні сани розлітаються на бездоріжжях пустелі, де вітер висипає гори снігу з перехресними заметами, що своєю твердістю нагадують висохлу глину.

ходять поміж ними безпечно, бо власники привчили батогами й ломаками собак до суворої дисципліни; однак стороння людина зупиняється оподалік від них, коли тільки почує погрозливе гаркотіння.

Люди, які живуть примітивним життям, освоюються зі звіринним світом і цей звязок не відчуваєть-

ся ніде так сильно, як саме між людиною і собакою на канадійській півночі. Погонич трактує собак суворо, але він їх шанує і собаки це відчувають, тому й готові працювати для нього до краю своїх сил .Мабуть собаки розуміють, що їхнє життя залежить від справности погонича. Разом вони продовжують і досі виконувати важливу ролю в побуті жителів далекої півночі.

ІСТОРІЯ КАНАДІЙСЬКОЇ ВАЛЮТИ

Вера Фідлер

(Канадійська Сцена). — Першою канадійською валютою були боброві хутра, а також до певної міри „вемпам", що їх виробляли індіяни з морських черепашок. Монети появилися в Канаді разом з французькими колоністами у 1600-их роках, однак постачання з Франції було тоді дуже нерегулярне, тому постійно відчувався брак монет. За такої ситуації появилися різні види гроша, серед яких мабуть найдивнішим було застосування карт для гри як платіжного засобу: карти розтинали на чотири рівні частини, відмічували на них різні вартості, а підпис інтенданта надавав їм рівновартности гроша. Таким чином виплачувано платню французьким воякам. З того часу ці „банкноти" стали таким популярним платіжним засобом, що коли остаточно привезено з Франції монети, багато людей відмовлялись обміняти свої гроші з карт на дзвінку монету; тому вони залишились в обігу на терені франкомовної Канади аж до упадку міста Квебек у 1759 році.

Згодом уживали теж білонних грошей; купці у Верхній та Нижній Канаді видавали свої власні білони для торгівлі, а коли встановлено перші банки, тоді банки все ще користувалися білонами як валютою. Протягом багатьох десятків років компанія Гадсон Бей і компанія „Норт Вест" видавали

ЛІТОПИС УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В КАНАДІ

З відповідними показниками (індексами)

О. ВОЙЦЕНКО

Том I

Піонерська Доба: 1874—1918

304 сторінок друку

Ціна $4.50

Том II

Доба Росту й Диференціяції: Роки Після І-ої Світової Війни 1919—1924

400 сторінок друку.

Ціна $4.50

Том III

Доба Росту й Диференції 1925—1929

307 сторінок.

$4.50

В твердій полотняній оправі $6.00

Замовляйте в місцевих книгарнях або в

UKRAINIAN VOICE

P. O. Box 3629, Sta. B.

WINNIPEG 4, MAN. CANADA

свої власні білонні гроші, які мали торговельну вартість бобрових хутер.

Після упадку французького уряду в Канаді великою труднiстю було те, що офіційною валютою був стерлінґ, однак тих грошей було насправді дуже мало. У 18-ому столітті внаслідок торгівлі з Вест Індією поширилося уживання еспанського доляра в східній Канаді і ЗДА; з уваги на великий попит на еспанський доляр, його вартість була різна в різних місцевостях, але найвища була вона в Галіфаксі. Щоб недопустити до поширення тих доларів на материку, власті Острова Принца Едварда наказали вибивати великі дірки в центрі тих монет і пускали в обіг ті вибиті центри як шілінґи, а зовнішні кружечки як 5 долярів. Таких покалічених монет, відомих під назвою „дірковані доляри", ніде інде не приймали, отже вони залишилися в обігу на острові. Коли ж генерал Брок випустив нові паперові „армійські гроші" з еспанською доляровою вартістю для фінансування війни 1812 року, люди спершу дивилися на них з підозрінням. Однак ці гроші виявилися такими вигідними, що навіть після війни люди бажали залишити їх в обігу. Нічого дивного, що після заснування першого банку в Монтреалі 1817 року, його перші гроші мали еспанську доляровy вартість.

Таким чином Канада чимраз більше почала схилятися в сторону радше доляровоі, ніж стерлін-

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ

„ВІСНИК"

РЕЛІГІЙНИЙ ЧАСОПИС ДЛЯ УКРАЇНЦІВ.

Виходить 1-го і 15-го кожного місяця.

„ВІСНИК" є органом Української Греко-Православної Церкви в Канаді. На його зміст складаються статті на релігійно-моральні та церковно-історичні теми, гарні й повчальні оповідання для молоді й старших, матеріяли для Недільних Шкіл, новинки з церковного світу й т. п.

„ВІСНИК" стоїть на сторожі найдорожчого скарбу українського народу — на сторожі його Віри й Церкви, — й тому повинен знаходитися в хаті **кожного православного українця.**

ПЕРЕДПЛАТА:

У Канаді ..... $4.00 на рік
За кордоном ..... $4.50 на рік

THE HERALD

7 St. Johns Ave., Winnipeg 4, Man.

Canada

ґової системи і тому в 1853 році Валютним Актом Канадійських Провінцій вперше встановлено офіційну десяткову валюту. У 1858 році одержано з Англії перші канадійські монети в один, 5, 10 і 20 центів. Згодом викарбовано 50-центові монети, а 20-центову монету замінено 25-центовою. Протягом 50 років канадійські монети карбовано в Англії. Після того, як 2 січня 1908 року встановлено Королівський Канадійський Монетний Двір в Оттаві, всі монети карбовано вже тільки в Канаді.

Якщо йдеться про банкноти, то вже після сконфедерування Канади Банковий Закон з 1871 року поклав основи для випуску паперових грошей як банками, так і урядом. Ця система проіснувала до 1934 року, коли то засновано Канадійський Банк і йому передано виключну відповідальність за випуск паперової валюти.

Сьогодні колекціонери цікавляться золотими монетами (востаннє викарбованими у 1919 році), малими п'ятаками, надто великими одноцентівками, 4-доляровими банкнотами і 25-центовими паперовими „шінплестерс".

„КОБЗАР" Т. ШЕВЧЕНКА

за редакцією проф. Леоніда Білецького

ПОСТАВТЕ ПОЕТОВІ ПАМ'ЯТНИКА У ВАШІМ ДОМІ!

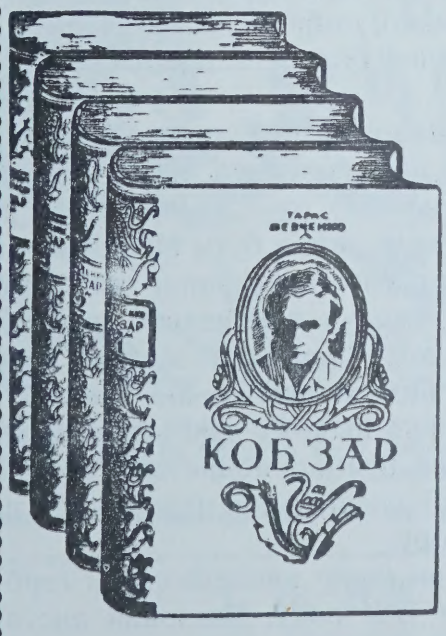

Це видання в 4-ох томах має разом майже 2,000 сторінок. Містить статті, пояснення до поем, життєпис поета та малярські твори Шевченка в числі 50, з них 6 в кольорах. У твердій полотняній оправі. Справжня окраса і національна гордість кожного українського дому.

Ціна за всі чотири томи $25.00.

Можна набути в кожній українській книгарні або пишіть до:

UKRAINIAN VOICE

Box 3629, Sta. B. **Winnipeg 4, Man.**

Як обходитись з канадійським державним прапором

Канада, як відомо має тепер новий державний прапор у виді червоного кленового листка на білому полі, обрамованого двома червоними смугами.

Давніший прапор, так званий „Юнійон Джек", залишився як символ приналежности Канади до Коммонвелту. Цей старий канадійський прапор може бути тепер вивішуваний побіч нового прапору в день народження королеви, в роковини так званого Вестмінстерського статуту (11 грудня), в часі королівських відвідин в Канаді і в часі офіційних коммонвелтських зустрічей. Федеральний уряд не встрявае в те, як провінції, приватні установи чи приватні особи вживають „Юнійон Джек".

Немає в Канаді, як це буває в інших державах, якихсь офіційних розпоряджень, що відносились би до способів вшанування національного прапору. Все ж таки, встановилась така поведінка, що коли підносять державний прапор, то цивільні особи, мужчини й жінки, стоять на місци, при чому мужчини скидають капелюхи.

Коли є така ситуація, що крім канадійського прапору вивішують прапор ще якоїсь іншої держави, тоді канадійський прапор вішаємо по лівій стороні, коли ми стоїмо лицем до нього, а прапор іншої держави по правій стороні на тій самій висоті і мусять бути ці прапори такої самої величини.

Коли вивішуємо три прапори, тоді всі три вони мусять бути тієї самої величини, висіти на однаковій висоті, при чому канадійський прапор повинен висіти по середині, з лівої сторони повинен висіти прапор тієї держави, яку в даному моменті більше вшановуємо, а з правої сторони прапор третьої держави.

Державний канадійський прапор є символом Канади, який репрезентує нашу державу всюди там, де він появляється й тому слід до нього відноситись — з належною пошаною.

Ніякий інший прапор в нашій державі не може бути вивішуваний понад нашим державним прапором. Як прикраса цей прапор може бути вжитий лиш тоді, коли ним прикрашуємо чи покриваємо ним домовину вояка, чи якоїсь високо поставленої в державній ієрархії і заслуженої людини, або коли закриваємо ним памятник, що має бути відслонений. Державного прапору не вільно в ніякому разі вживати для цілей реклями, чи при оголошеннях. Коли прапор подреться, або зістаріється треба його спалити без ніякої спеціяльної церемонії і це не вважається ніяким зганьбленням прапору.

Червоно-білий колір був признаний як колір канадійського гербу ще королем Юрієм V в дні 21 листопада 1921 року. Кленовий листок давно вважався емблемою Канади, а саме ще від 1700-го року або й раніше.

Тетяна Шевчук

„Поклін Український"

Уривок

Хог би цвіт розмаю
стеливсяя мені,
в далекому краю,
в гужій стороні —
Любови до тебе
хатино низька,
не вбє ані успіх,
ні доля гірка!
Хатино —
Родино —
З далеких сторін
Я шлю Вам сьогодні
низенький поклін!

***

Проміння надії
на лицях сумних,
милійші від ласки
і слави в гужих!
Від слазних симфоній
милійші мені
вкраїнської пісні
слова гарівні!
Вкраїнська Родино,
по світі цілім —
поклін шлю усім Вам
з далеких сторін!

Так виглядав водопад Ніяґара, коли перша біла людина, а саме французький священик о. Еннепеп побачив його зимою 1667 року. Сьогодні водопад Ніяґара є одною з найславніших туристичних атракцій.

J. R. HNIDAN, B.A., LL.B.
АДВОКАТ, ПОВНОВЛАСНИК і НОТАР
603 Avenue Bldg.
265 Portage Ave.
WINNIPEG 2, MANITOBA
Office 943-5216

Іван Франко

МОВИШ: „ДЕ НАМ ВЗЯТЬ БОГДАНА?"

(Уривок з „Великих Роковин")

Мовиш: „де нам взять Богдана?"
Тільки ти придатний будь
На святе, велике діло!
Загартуй думки і грудь!

До високого літання
Ненастанно пробуй крил,
А Богдан прийде як сума
Ваших змагань, ваших сил.

До великого моменту
Будь готовий кожний з вас, —
Кожний може стать Богданом,
Як настане слушний гас.

Мовиш: „нині інші війни."
Ну, то іншу зброю куй,
Ум гостри, насталюй волю,
Лиш воюй, а не тоскуй!

Лиш борися, не мирися,
Радше впадь, а сил не трать,
Гордо стій і не корися,
Хог пропадь, але не зрадь!

Кожний думай, що на тобі
Мільйонів стан стоїть,
Що за долю мільйонів
Мусиш дати ти одвіт.

Кожний думай: тут в тім місці,
Де стою я у вогні,
Важиться тепер вся доля
Велигезної війни.

Як подамся, не достою,
Захитаюся мов тінь, —
Пропаде крівава праця
Многих, многих поколінь.

У таких думках держися
І дітей своїх ховай!
Коб лиш гистая пшениця, —
Буде паска й коровай.

„Чи побіди довго ждати?
Ждати довго!" то й не жди ж!
Нині вгися побіджати;
Завтра певно побідиш.
Та ж не даром пробудився
Український жвавий рід.

Та ж не даром іскри грають
У огах тих молодих!
Чей нові мегі засяють
У правицях у твердих.

Довго нас недоля жерла,
Досі нас наруга жре,
Та ми крикнім: „Ще не вмерла,
Ще не вмерла і не вмре!"

50-РІЧЧЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ В 1917 РОЦІ

Півстоліття, це вже такий протяг часу, що історичні події, які тоді відбулись, можна розглядати менш більш спокійно. Отож можемо й повинні ми розглядати події з часів Української Національної Революції в 1917 році спокійно й обєктивно тим більш, що величезна більшість учасників тих подій і майже всі (з маленькими вийнятками) керівні постатті тієї революції відійшли у вічність й не годні боронитись перед різними напастями деяких гарячокровних публіцистів з українських екстремістичних чи теж реакційних середовищ.

Порівняння двох революцій

Дуже помічним у тому розгляді може бути порівняння з іншою революцією, що відбулась вже більше як 100 років тому, а саме в 1848 року в Галичині, що в тому часі входила в склад Австро-Угорської монархії і враз з іншими народами тієї монархії пережила в тому році так звану „весну народів".

Ця революція дала тоді тим українцям, що були під австрійським пануванням, звільнення від кріпацтва і цілий ряд конституційних прав і свобід, включно з правом вибирати послів до австрійського парляменту і галицького сойму, право скликати й відбувати публичні збори, право критикувати уряд і його дії, право творити леґальні політичні партії та леґальні товариства й установи і з позицій тих партій, товариств і установ боротись за свої права. Боротьба, ведена з тих позицій, довела вкінці до Листопадового Зриву такого, яким він був.

У зовсім інших умовинах приходилось боротись за свої права тій частині нашого народу, що жила „під московським караулом", в московській тюрмі народів. Там всі поневолені московським самодержавством народи були позбавлені найелементарніших прав, почавши від свободи слова, свободи зібрань, свободи творення товариств скінчивши на тому, що вони не мали права вибирати своїх представників до законодавчих установ.

В таких умовинах міг лише назрівати в низах понурий бунт проти царського режиму, а серед придавлених царизмом мас знаходили послух крайні кличі в першу чергу кличі соціяльного порядку, бо соціяльний гніт в царській Росії був нестерпний.

І дійсно на початку XIX століття, а саме в 1905 році, після того як царська Росія програла війну з Японією, в російській імперії вибухнув був такий бунт у виді так званої першої російської революції. Ця революція могла була штовхнути Росію на шлях конституційного розвитку, як колись революція в 1848 році штовхнула була Австрію на той шлях, але через глупоту царату й тодішньої російської провідної верстви, на якій він спирався, це не сталось.

Царат відобрав був своїм підданим дані в перших тижнях революції деякі полегші і це у великій мірі стало причиною вибуху другої російської революції, яка змела з лиця землі царат, а в дальшому своєму розвитку довела до большевицької революції з усіма її наслідками.

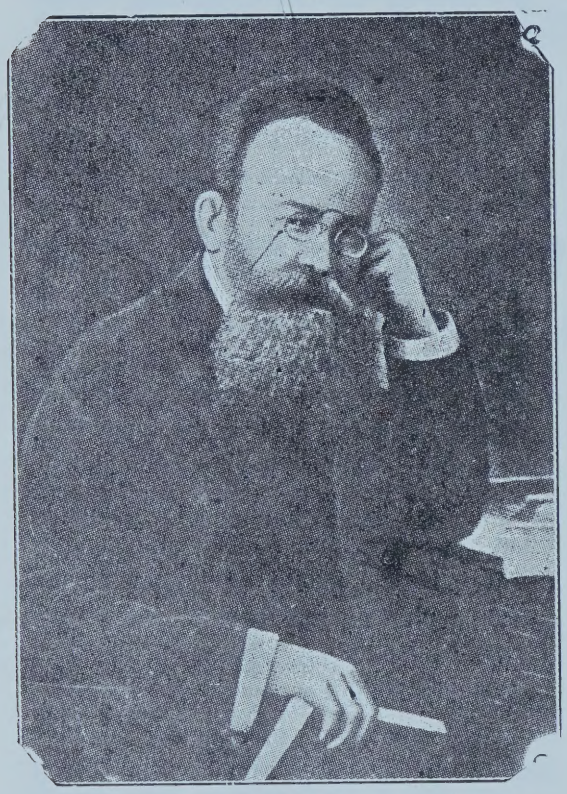

Проф. Михайло Грушевський, голова Української Центральної Ради.

Щойно на цьому, лише дуже загальними штрихами накресленому тлі, зарисовується перед нашими очима картина, яка показує нам як дуже слабо була підготована до української національної революції основна маса тієї частини українського народу, що жила в рямцях царської імперії.

Докладний літопис тієї революції ми подали були в нашому календарі-альманахові з 1963 року. Тут спинимось лише над важнішими моментами того літопису.

Вибух революції в Петрограді

Друга революція в царській імперії, що своїми розмірами й наслідками перевищила першу революцію з 1905 року і перейшла до історії під назвою Великої Російської Революці, почалась в тодішній столиці царської імперії, Петрограді, в четвер, 8 березня 1917 року.

Першими виступили збройно проти царату гвардейські царські полки, а між ними Волинський і Преображенський, що були укомплетовані з українців. Вони були приготовані до цього виступу українцями, що довгі літа жили в Петрограді й жили традиціями Т. Шевченка, П. Куліша і інших визначних українців, що теж довгі роки жили й працювали для України, очевидно нелеґально, скриваючись перед оком царської поліції.

Вістка про вибух революції в Петрограді наспіла до Києва 13 березня, тобто щойно на п'ятий день після її вибуху. В дні 17 березня, тобто 9 днів після вибуху революції і 4 дні після того як вістка про неї наспіла до Києва, скликано до того міста з усієї України, що була під російською окупацією, представників різних українських нелеґальиих чи півлеґально існуючих організацій та політичних партій.

До Києва повернувся із заслання проф. Михайло Грушевський й під його проводом ці представники створили з себе Українську

Центральну Раду, яка мала керувати українськими справами. Проф. М. Грушевський став Першим головою Центральної Ради.

Українські партії

До голосу прийшли дуже кволі до того часу українські політичні партії. Говорячи про українські політичні партії на Придніпрянщині, мусимо здати собі справу з того, що в царській Росії та ще в воєнному часі українське громадське життя було дуже обмежене. Царський уряд не толерував не тільки українських політичних партій, але не толерував теж і різного роду громадських і культурно-освітніх організацій. Дуже багато поміркованих українців належало до російських леґальних політичних партій таких як „кадети" (конституційні демократи), „октябристи" (партія, що стояла на грунті проголошеної в 1905 році, а згодом скасованої царатом конституції) і ін. Ці українці думали категоріями тих партій.

В часі війни всеньке українське життя в тому й політичне, мусіло піти на Придніпрянщині в підпілля й вийшло з нього щойно після вибуху революції.

До найбільшого значення прийшли тоді дві українські партії, а саме українська соціял-демократична робітнича партія, або як їх коротко називали „есдеки", і українська партія соціялістів революціонерів, що їх коротко називали „есерами". Всі тодішні українські політичні партії обстоювали республіканський устрій, а дві з них, а саме есдеки і есери були ще за основними соціяльними змінами по програмі соціялістів. Соціял-демократи ставили на першому місці інтереси робітників і прагнули усуспільнення фабрик, а есери, як представники селянства, ставили на перше місце земельну справу, тобто відібрання землі від поміщиків і поділ її між селян.

Партія соціялістів - самостійників теж була за переведенням всяких соціяльних реформ, але стояла на тому, що в першу чергу треба обстоювати і вибороти самостійність України.

Партія соціялістів - федералістів, або так звані есефи, до яких належав тоді, між іншими, Сергій Єфремов, пізніший діяч розгромленого і судженого большевиками Союзу Визволення України — обстоювали в тому часі федерацію України з Росією.

Були ще інші дрібні, теж соціялістичні партії, як от трудова партія і українська федеративна партія.

З правих партій найбільш визначною була партія хліборобів-демократів, до якої між іншими належав Вячеслав Липинський, пізніший ідеолог українського монархізму у виді спадщинної гетьманської влади. Ця партія обстоювала приватну власність і признавала лише поділ великої земельної власности за викупом. Але ні ця партія, ні партія соціялістів - федералістів не мали більшого значення в тих революційних часах.

Як з цього видно, українська суспільність Придніпрянщини зорганізована в тодішніх політичних

партіях, визначалася дуже крайніми поглядами в справі соціяльного ладу. Це відповідало тодішньому настроєві української маси. Ця маса, гноблена близько 200 років царським самодержавством, була настроєна революційно й бажала суспільного перевороту. Земельна справа була для неї найважнішою. Тому ця маса радо слухала й приставала до тих, що голосили радикальні кличі, що обіцяли дати їм землю, одним словом приставала до тих, що проголошували конечність соціяльної революції.

Отож тодішня українська селянська й робітнича маса, що становила більшість українського народу, йшла за соціялістичними кличами, приставала до соціялістичних партій. Вона не входила ані в суть самого соціялізму, ані в програми поодиноких соціялістичних партій. Соціялістом називав себе в тих часах кожний, хто бажав якоїсь зміни в суспільному ладі. Коли ж хтось не називав себе соціялістом в тих революційних часах, того називали назадником, реакціонером і „буржуєм", тобто таким, що бажає повороту давніх царських порядків. Цим можна собі пояснити, чому навіть федералісти-демократи, зовсім несоціялістична партія, назвали себе „соціялістами-федералістами".

Не слід теж забувати про те, що перед війною і в передреволюційну добу, всі революційні партії царської Росії були під впливом соціялістичних ідей, що приходили з Заходу. Соціялізмом захоплювалась головно інтеліґенція і ширила серед загалу соціялістичні ідеї та соціялістичні програми, що постали серед відмінних умов західної Европи.

Такий уклад і вигляд тодішніх українських партій, а інших тоді не було, не відповідав інтересам України, як ми це сьогодні бачимо з перспективи півстоліття та навчені досвідом того півстоліття. Він не відповідав інтересам українського народу тому, що у програмах тодішніх українських партій не було поставлено рішуче питання української самостійности й державности.

Тоді багатьом українцям здавалося, що ставити занадто гостро українську справу — річ небажана, бо це могло б було пошкодити одноцілості революційної справи в цілій Росії.

За всякими аптекарськими речами вдавайтесь до:

CHARLES DRUG

291 Selkirk Ave.
Cor. Charles St.,
WINNIPEG

Phone JU 2-4898

ЕВГЕН УГРИНЮК, власник

MONARCH REALTY CO.

REAL ESTATE - MORTGAGE LOANS

Specializing in Apartment Blocks, Commercial & Residential Properties
Member Winnipeg Real Estate Board and Multiple Listing Service

NICHOLAS N. STAVECHNY
612 Avenue Bldg., Winnipeg 2

Phones:
Bus. WH 3-3633 Res. SU 3-1859

Велика маніфестація в честь революції

Захоплення вибухом революції було в тому часі незвичайне, але воно мало суспільний, а не національний ґрунт. Яке велике було це захоплення в Україні видно з того, що коли Центральна Рада організувала в Києві в неділю, 1 квітня 1917 року велику маніфестацію в честь революції, то в тій маніфестації взяло участь понад 100 тисяч осіб. Як кажуть очевидці і учасники тієї маніфестації, в ній брали участь всі національности, що тоді жили в Києві, отже крім українців ще й росіяни, жиди, поляки і ін. Але коли на безчисленних мітинґах, що від перших днів революції відбувались в тому самому Києві, висувано справу самостійности України, то відразу відчувалось вороже наставлення чужих міських мас до тієї справи.

Масові з'їзди і конґреси

До 1917 року в тій частині України, що була в царській неволі, не відбувались ніякі українські конґреси ні з'їзди, бо царська влада їх забороняла. Щойно з вибухом революції стали вони можливі. Отож в дні 7 квітня 1917 року відбувся в Києві під проводом проф. М. Грушевського з'їзд Товариства Українських Поступовців (ТУП). Це був перший з'їзд української політичної організації від часу вибуху революції, а навіть перший явний з'їзд української політичної партії на території Придніпрянської України.

Проф. М. Грушевський, голова Центральної Ради, в гурті українських вояків і громадських діячів при виході з Собору св. Софії в Києві в 1917 році.

В днях 17—21 квітня за почином Центральної Ради був скликаний до Києва Всеукраїнський Національний Конґрес при участі 1,500 делеґатів з усіх сторін України. Переважали на тому конґресі селяни й солдати. Почесним головою конґресу вибрано проф. М.

Грушевського. Конґрес переобрав таємним голосуванням Центральну Раду, до складу якої увійшли представники всіх тодішніх партій, професійних і культурних організацій та представники від губерній.

В політичній ділянці конґрес станув на становищі автономії для України. В тому часі ще надто сильні були святочно-революційні настрої, віра в дружбу народів і віра у всеросійську демократію, що по упадку царату перейняла була владу в свої руки. Треба брати під увагу теж і те, що власні українські сили були ще не дуже великі. Все ж таки той конґрес надав великого авторитету Центральній Раді.

В днях 17—18 травня відбувся в Києві Перший Український Військовий З'їзд. Тут слід відмітити, що з ініціятиви Миколи Міхновського, адвоката з Харкова і давнього українського політичного діяча, національного самостійника, утворено в Києві в дні 29 березня 1917 року Український Військовий Клюб ім. гетьмана Полуботка та Український Військовий Організаційний Комітет. Знову ж в дні 1 квітня з українських вояків етапового пункту в Києві самочинно зорганізовано 1-ий український полк ім. гетьмана Богдана Хмельницького під командою підполковника Ю. Капкана. Цей полк складався із 16 сотень із 3,574 вояками.

Микола Міхновський,
визначний український державник і організатор української збройної сили.

Цей Перший Військовий З'їзд домагався українізації війська і видвигнув цілий ряд політичних домагань. На цьому з'їзді створено Військовий Генеральний Комітет при Центральній Раді. Цей з'їзд вповні піддержав Центральну Раду й заявився за нею.

MELNYK BROS. LTD.
ELECTRICAL CONTRACTORS
* Industrial
* Commercial
* Residential
Wiring for Automatic Heating Range Installations
589 1487
1151 FIFE ST., WINNIPEG 17
After Hours Call
586-1383 339-8464 339-5608

WINNIPEG WHOLESALE GROCERY & CONFECTIONERY LTD.
128 James Ave. E.
Winnipeg 2, Man.
Telephone WH 2-5469
Fred Ingaldson
President and General Manager
Res. JU 2-7654

В дні 18 червня почався в Києві Перший Селянський З'їзд, на який прибуло близько 2,000 делеґатів. Під час того з'їзду наспіла була з Петрограду, від Тимчасового Уряду телеграма з повідомленням, що цей уряд відкидає домагання автономії для України. На цю телеграму учасники з'їзду відповіли кличем: „Хай живе вільна Україна!" Проф. М. Грушевський — голова Центральної Ради — у відповідь на цю телеграму заявив: „Свято революції скінчилося! Настає грізний час! Україна повинна бути зорганізована! Свою долю повинен рішати тільки український народ".

В днях 18—23 червня відбувся в Києві Другий Військовий З'їзд, що був заборонений тодішнім військовим міністром Тимчасового Уряду О. Керенським. На той з'їзд прибуло 2,500 делеґатів, що репрезентували 1,500,000 вояків.

В тому періоді відбувались теж різні партійні з'їзди, в тому перший явний з'їзд української соціял-демократичної партії і перший з'їзд Української партії соціялістів революціонерів.

Перший універсал

В центрі уваги всіх тих з'їздів стояли соціяльні справи, а головно земельна справа. В політичній справі вони ставили невеликі вимоги. Учасники тих з'їздів не відчували ще гостро конечности мати свою власну державу, а вдоволялись автономією, не пориваючи звязку з Росією. Не треба дивуватись, що й між тодішними провідниками не було в тій справі згоди.

Все ж таки оті масові з'їзди, що тоді відбувались, усвідомлювали українську масу, а найважніше було те, що Центральна Рада, з проф. М. Грушевським на чолі, здобувала собі чим раз більше значення і на четвертому місяці революції, а саме в червні 1917 року вона була вже справжньою владою в Україні.

Наслідком цього був Перший Універсал, що його проголосила

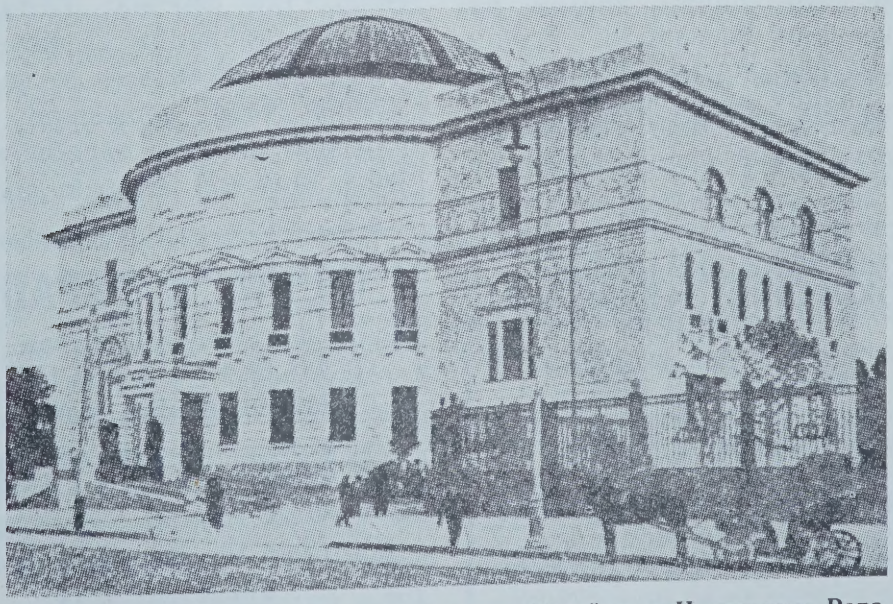

Будинок в Києві, в якому приміщувалась Українська Центральна Рада.

була Центральна Рада у вівторок 23 червня 1917 року. В новішій европейській і українській історії, це був перший офіційний документ, який, хоч ще у скромній формі, порушив справу української державности. Цей універсал починався такими словами:

„Народе український! Народе селян, робітників, трудового люду!

„Волею Твоєю Ти поставив нас, Українську Центральну Раду, на сторожі прав і вольностей Української Землі.

„Найкращі сини Твої, виборні люди від сіл, від фабрик, від солдатських казарм, од усіх громад і товариств українських вибрали нас, Українську Центральну Раду, й наказали нам стояти й боротись за ті права та вольности.

„Твої, Народе, виборні люди заявили свою волю так: Хай буде Україна вільною. Не оддiляючись від усієї Росії, не розриваючи з державою російською, хай народ український на своїй землі має право сам порядкувати своїм життям. Хай порядок і лад на Вкраїні дають вибрані вселюдним, рівним, прямим голосуванням Всенародні Українські Збори (Сойм). Всі закони, що повинні дати той лад тут у нас на Вкраїні, мають право видавати тільки наші Українські Збори".

З'ясувавши неможливість співпраці з центральним російським урядом, універсал проголошує:

„І через те ми, Українська Центральна Рада, видаємо цей Універсал до всього нашого народу й оповіщаємо: од нині самі будемо творити наше життя".

З того Першого Універсалу видно, що Україна ставала вже на шлях самостійности, але ще оставала в звязку з Росією. На фронті була ще війна. Цю війну вели народи Росії, що були ще в царському війську. Ще революція не була закінчена і щойно майбутні установчі збори всіх народів, що були поневолені царатом, мали вирішити майбутній устрій. Такі були погляди і маси і керівників революції на її тодішньому етапі і таке становище зайняли і київські з'їзди, а виявом настроїв учасників тих з'їздів було і становище Центральної Ради в її Першому Універсалі.

Становище України було ще й тому трудне, що тодішній російський, так званий Тимчасовий Уряд під проводом О. Керенського вороже ставився до намагань України стати державою і той уряд мав ще тоді засоби в своїх руках, щоб цій державі шкодити,

ОДИНОКЕ УКРАЇНСЬКЕ ПОХОРОННЕ ЗАВЕДЕННЯ У ВІННІПЕҐУ
Обслуговуємо українців в Манітобі від 1917 р.
ZAWIDOSKI FUNERAL CHAPEL
Досвідчена й гідна обслуга.

ПАЧКИ В УКРАЇНУ
з оплаченим митом.
ПОВНА ҐАРАНТІЯ
Найнижчі ціни тільки у
VEGA TEXTILES
OVERSEAS PARCEL SERVICE LTD.
950 Main St., Winnipeg 4, Man.
Phone 582 4744

тим більше, що в Україні було багато русотяпських елементів і то серед так званих малоросів, що саботували всякі розпорядження Центральної Ради.

ти — І. Стешенко, генеральний секретар харчових справ — М. Стасюк.

Перевагу в тому першому українському уряді мали українські

ПЕРШИЙ УРЯД НЕЗАЛЕЖНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ
Сидять зліва направо: **Іван Стешенко, Христофор Барановський, Володимир Винниченко, Сергій Єфремов і Симон Петлюра.** Стоять зліва направо: **Борис Мартос, Микола Стасюк і Павло Христюк.**

П'ять днів після проголошення Першого Універсалу утворено в дні 28 червня 1917 року перший уряд автономної України, що називався „Генеральним Секретаріятом". Склад того першого українського уряду в новітній історії був такий: Голова уряду і секретар внутрішніх справ — Володимир Винниченко, генеральний писар — П. Христюк, генеральний секретар фінансів — Хр. Барановський, генеральний секретар міжнаціональних справ — Сергій Єфремов, генеральний секретар військових справ — Симон Петлюра, генеральний секретар земельних справ — Борис Мартос, генеральний секретар судових справ — В. Садовський, генеральний секретар освіс

соціял-демократи, а по них слідували українські есери. Такий тоді був уклад політичних сил в Україні.

Декларація першого українського уряду

В понеділок, 9 липня 1917 року була проголошена декларація Генерального Секретаріяту, в якій були з'ясовані його завдання. Ця декларація кінчалась такими словами:

„Усі наші зусилля будуть іти на те, щоб не допустити України до винищення, дезорганізації та анархії, і хто б ту дезорганізацію не вносив нам, чи темні сили контрреволюції, чи анархістичні сили українства, чи

помилки і ворожнеча Тимчасового Центрального Уряду, ми з усіма дезорганізуючими силами будемо боротися неухильно й нікому не дозволимо гальмувати справу будування нового життя в нашім краю".

Другий Універсал

Неукраїнські кола в Україні поставились крайньо вороже до створення Генерального Секретаріяту і стали під'юджувати петроградський уряд, щоб він не визнав того Секретаріяту. З Петрограду приїхала до Києва спеціяльна урядова делеґація на переговори. В Києві члени делеґації побачили, що петроградський уряд мусить визнати Центральну Раду і її Генеральний Секретаріят, як крайовий орган влади. На спільній нараді ухвалено, що петроградський уряд видасть декларацію, яка визнає Центральну Раду і Генеральний Секретаріят, а Центральна Рада видасть Другий Універсал.

На підставі порозуміння з петроградським Тимчасовим Урядом Центральна Рада стала по суті парляментом України, а Генеральний Секретаріят, дійсним урядом України. До Центральної Ради введено 30% представників національних меншин, хоч вони становили тоді не більше як 20% всенького населення України. До Генерального Секретаріяту введено двох росіян, двох жидів і одного поляка.

Другий Універсал, що був проголошений в понеділок 16 липня 1917 року, далі обґрунтовував владу Центральної Ради, що стала справжнім парляментом автономної України і мала тоді більші права, ніж сьогоднішній „Верховний Совєт", тобто ніби парлямент „суверенної" Української ССР.

З'їзд народів Росії в Києві

До знаменних подій того часу слід зачислити „З'їзд народів Росії", що відбувся в Києві в днях 21—28 вересня 1917 року. У тому з'їзді взяли участь: білоруси, буряти, грузини, донські козаки, естонці, жиди, литовці, лотиші, молдовани і Союз Козацьких Військ.

Цей з'їзд вибрав Раду Народів. Головою тієї Ради вибрано проф. М. Грушевського. На цьому з'їзді впадало в очі велике довіря всіх поневолених Росією народів до України.

Я. О. МАСЦЮХ
АДВОКАТ і НОТАР

Заступає в справах судових, цивільних і карних.. Полагоджує маєткові справи. Веде канцелярію під понижчою адресою:

Y. O. MASCIUCH, LL.B.
618 McIntyre Blk.,
Winnipeg 2, Man.

Office Phone: WH 3-0416
Res. Phone: ED 9-5628

DR. M. KANCHIER
Дентист

413 Selkirk Ave.
WINNIPEG 4, MAN.
Phone 582-7044

Большевицька революція

В дальшому ході подій, в Московщині настали великі зміни. Там розвиток подій йшов приблизно таким шляхом, як колись у Франції під час Великої Французької Революції. Влада переходила постепенно до рук більш революційних і радикальних партій. Тож на місце поміркованих демократів прийшли більш революційні російські соціял-демократи-меншевики, а згодом їх змінили ще більш радикальні, а до того не перебираючі в засобах — большевики. Вони кинули в маси найбільш радикальні й демагогічні кличі, яких ніхто не міг переліцитувати й тим перемогли.

Тоді, коли Тимчасовий уряд під проводом О. Керенського хотів ще дальше вести війну, щоб Росія, як союзник західних держав, по перемозі над Німеччиною не втратила користей в майбутніх мирних договорах, то большевики проголосили гасло „війна війні". Тим приманчивим гаслом вони з'єднали собі в першу чергу цілий фронт, усіх вояків, що мали вже досить війни й не хотіли воювати. З'єднали собі теж і запілля, бо й йому надоїла була вже війна.

Вони кинули були в масу демагочні гасла, що закликали до повного знищення дотеперішнього устрою і, як основу до нового ладу, що мав постати на руїнах старого, пропаґували насильне знищення багатших верств населення, тобто так званих „буржуїв", відібрання від них їхніх маєтків по містах і селах. Большевицькі аґітатори кидали в темну масу такі кличі, як „ґраб наґрабльонное" (грабуй награбоване), або „крой Ванька, Боґа нєт" (бий Ванько, бо Бога нема) і т. п.

Таку „програму" й таких кличів вже ніхто не міг переліцитувати й тому темна російська зревольтована маса пішла за тими кличами й за голошеною большевиками дуже радикальною програмою, якої, як показалось, вони зовсім не думали переводити в життя. Чим це все скінчилось для отуманеної большевиками маси, цілий світ бачить на власні очі. Скінчилось воно найбільшим поневоленням тих мас, яке знає історія.

В Московії, головно по містах, і зокрема в Петрограді та Москві настала повна анархія і 7 листопада 1917 року большевики зро-

Всяка АСЕКУРАЦІЯ
і ПРОДАЖ РЕАЛЬНОСТЕЙ
П. Крипякевич — Управитель
STANDARD INVESTMENT COMPANY ((P.K.) LTD.
715 МекІнтайр Блок
Вінніпеґ, Манітоба
Тел. 942-3892
Днями й вечорами.
Тел. Рез. — 339-7822

CROPO FUNERAL CHAPEL
Одно з найновіших, модерних похоронних заведень у Вінніпеґу з каплицею на 300 осіб, від нікого незалежне.
MAIN & LUXTON, WINNIPEG
Telephone JU 6-8044

били в Петербурзі переворот і захопили в свої руки владу. Хоч ця революція довершилась в листопаді, то большевики її називають „жовтневою революцією", бо після старого календаря, який в тому часі офіційно обовязував, вона відбулася 25 жовтня.

Большевики добре знали російську масу, яку водили за ніс і були на стільки спритні, що зорганізували собі доволі сильну армію з наємних вояків, а головно з полонених мадярів, а дальше з лотишів, китайців і матросів фльоти. Зробили вони це для того, щоб захистити себе від змінливих настроїв зревольтованих мас. При допомозі тих наємних відділів вони почали перемагати анархію у себе внутрі і відбивати від себе наступи тих протибольшевицьких сил, що не хотіли прийняти большевицької влади й почали гуртуватись довкруги різних колишніх царських генералів. Відбивши ті сили, большевики вкінці самі почали наступати на ті терени, де ще не поширилась була їхня влада.

Вони перенесли столицю з Петрограду до Москви, отаборились на Кремлі, що колись був царською резиденцією, і звідтіля почали поширювати большевизм по всіх землях царської імперії, в тому й на Україні. І дійсно большевицький уряд, зразу таки звернув велику увагу на Україну, бо там був хліб, вугілля, залізо й інші скарби, яких Московія на своєму терені не посідала.

FIVE ROSES

PRE-SIFTED

FLOUR

ДОБРЕ ПЕРЕСІЯНА МУКА

НАЙБІЛЬШ РЕСПЕКТОВАНА В КАНАДІ МАРКА В ДІЛЯНЦІ ПЕЧИВА.

Третій Універсал

Серед повної анархії, що після большевицького перевороту настала була в Московщині, Україна була найкраще зорганізованою частиною колишньої російської імперії. Цей упорядкований стан треба було конче закріпити тим більше, що була мала надія на скликання конституанти народів, що були під російським пануванням. Крім того, відношення до України новоствореного большевицького уряду було незвичайно аґресивне.

В такій ситуації Українська Центральна Рада оприлюднила в середу 20 листопада свій Третій Універсал в якому вже проголосила **Українську Народню Республіку.** Текст того універсалу доволі обширний. На нього складається понад 790 слів. Найсутніші його місця такі:

„Народе український і всі народи України!

„Тяжка й трудна година впала на землю Російської Республіки. На півночі в столицях іде міжусобна й крівава боротьба. Центрального правительства нема й по державі шириться безвластя, безлад і руїна.

„Наш край так само в небезпеці. Без власти дужої, єдиної, народньої, Україна також може впасти в безодню усобиці, різні, занепаду.

„Народе український! Ти разом з братніми народами України поставив нас берегти права, здобуті боротьбою, творити лад і будувати все життя на нашій землі. І ми, Українська Центральна Рада, твоєю волею, в

Проголошення III-го Універсалу в Києві в дні 20 листопада 1917 р. на Софійській площі. По середині стоять: С. Петлюра (1) і проф. М. Грушевський (2). З правого боку стоять члени французької військової місії.

імя творення ладу в нашій країні, в імя рятування всеї Росії, оповіщаємо:

„Від нині Україна стає Українською Народньою Республікою".

Після кількох речень про те, що Російська Республіка повинна стати федерацією рівних і вільних народів в Універсалі говориться:

„До Установчих Зборів України вся власть творити лад на наших землях, давати закони й правити належить нам, Українській Центральній Раді, й нашому правительству — Генеральному Секретаріятові України".

В справі земель, які мали входити в склад Української Народної Республіки, в Універсалі читаємо таке:

„До території Української Народної Республіки належать землі заселені в більшости українцями. Київщина, Поділля, Волинь, Чернигівщина, Полтавщина, Харківщина, Катеринославщина, Херсонщина, Таврія (без Криму). Остаточне визначення границь Української Народної Республіки, як щодо прилучення частин Курщини, Холмщини, Вороніжчини, так і сумежних губерній і областей, де більшість населення українська, має бути встановлене по згоді зорганізованої волі народів".

Дальше говориться в Універсалі про те, що право власности на поміщицькі і так звані нетрудові землі касується і земля має перейти на власність селян. По підприємствах мав бути встановлений 8-годинний день праці. В справі закінчення війни в універ-

CENTENNIAL COMPLIMENTS
to all our Patrons
from

TOURIST HOTEL

119 Provencher Ave., St. Boniface

W. KRESTANOWICH, W. BOHONOS,
Props.

Compliments of

MICHAEL'S FORMAL WEAR

Rental of White, Black and Midnight Blue Tuxedos

SUPERBLY FASHIONED
ALL ACCESSORIES

Phone 586-6352

584 Selkirk Ave. (near McGregor St.) Winnipeg.

CENTENNIAL COMPLIMENTS
from

M. BEREZIAK & Associates

Homes Bought & Sold
Mortgages Arranged

232 Selkirk Ave., Winnipeg
586-9693

MIKE BEREZIAK, Prop.

H & B AUTO BODY
675 Panet Rd. on Hwy. 59
St. Boniface, Man.
Phone LE 3-2203

* Фахова обслуга у ставлюванні скла
* Повна обслуга в механічних направах
* 24-HOUR TOWING SERVICE

БЕЗПЛАТНІ КОШТОРИСИ.

TED HORBAS Res. ED 8-1749
AL BERNIER Res. CE 3-1665

салі було сказано, що треба вжити рішучих заходів, щоб розпочати мирові переговори.

Кара смерти мала бути скасована і судівництво мало бути приведене до згоди з правними поняттями народу. Мали бути вжиті заходи до закріплення й поширення прав місцевого самоврядування. Дальше слідує таке важливе проголошення в тому універсалі:

„Так само в Українській Народній Республіці мають бути забезпечені всі свободи, здобуті всеросійською революцією: свобода слова, друку, віри, зібрань, союзів, страйків, недоторканости особи й мешкання, право й можливість уживання місцевих мов у зносинах з усіма установами.

„Український народ, сам довгі літа боровся за свою національну волю й нині її здобувши, буде твердо охороняти волю національного розвитку всіх народностей, на Україні сущих, тому оповіщаємо: **що народам великоруському, єврейському, польському й іншим на Україні признаємо національно - персональну автономію** для забезпечення їм права та свободи самоврядування в справах їх національного життя, та доручаємо нашому Генеральному Секретарству національних Справ подати нам у найближчім часі законопроєкт про національно-персональну автономію".

Кінчиться отой Третій Універсал Центральної Ради назначенням дня виборів до Українських Установчих Зборів (середа 9 січня 1918 року) і назначенням дня скликання тих зборів на вівторок 22 січня 1918 року.

„НАЙКРАЩА ДЛЯ ВСЬОГО ВАШОГО ПЕЧИВА"

PURITY

ЗБАГАЧЕНА МУКА ДЛЯ ВСІХ ПОТРЕБ.

Purity Rolled Oats
Red River Cereal
Brex

MONARCH

POUCH PAK
CAKE MIX, ICING MIX
GINGERBREAD and BROWNIE MIX
PIE CRUST, TEA BISK, SPONGE PUDDINGS

MAPLE LEAF MILLS LIMITED

Toronto, Ont. Winnipeg, Man. Calgary, Alta.

Як відомо, ті збори не були ніколи скликані, бо напад большевиків на Україну й дальший розвиток подій в Україні на це не дозволив.

Третій Універсал важний тим, що він проголосив цілий ряд демократичних свобід невідомих до революції в царській Росії, та визнав за національними меншинами право на національну автономію, якої не знала царська тюрма народів і навіть не знали західні демократичні держави і якої не знає теперішня совєтська тюрма народів.

Те місце в Третьому Універсалі, де говориться ще про федерацію з Росією, український історик М. Т. у своїй книжці під заголовком „Україна за останніх 30 років" (книжка була видана в 1949 році) коментує між іншим в той спосіб:

„Вправді в Універсалі зазначено, що Українська Народна Республіка буде старатися „помогти всій Росії, щоб уся республіка російська стала федерацією вільних і рівних народів", але це був почасти тактичний виступ, щоби вибити арґумент з рук большевицьких і небольшевицьких аґітаторів, що, мовляв, Українська Народна Республіка виступає проти революції, бо є проти обєднання усіх революційних сил перед остаточним вирішенням справи загальною конституцією усіх народів б. Росії..."

Труднощі в розбудові української держави

Той самий історик у згаданій своїй книжці так малює трудно-

MARION HOTEL

393 Marion St.
ST. BONIFACE,
Man.

* 28 Кімнат в готелі — вповні модерні
* 2 „ейр кондишонд" бенкетові залі
* Їдальна — Cocktail Lounge
* BEVERAGE ROOM
* Багато місця на паркування авт.

Телефон CE 3-1477

Г. І. МАРКО,
управитель

щі в розбудові української держави:

„Хоч Третій Універсал, здавалося, в основному закінчив будову української держави і роз'яснював становище, одначе ситуація в Україні була далі трудна, а то й ставала щораз трудніща. Щоправда, українська влада закріплювалася, наладжувано адміністрацію, розбудовано українське шкільництво, розпочато формувати військо, але й зовні і з нутра наступали грізні ворожі сили. І так, усі чужонаціональні народи, що мешкали в Україні, поставилися неприхильно до Української Народної Республіки, хоч вона запевнила їм якнайбільші права, бо вони досі були панами на тій землі і не хотіли признати прав господареві цієї землі, українському народові. Зокрема московські і польські поміщики завзято виступали проти української влади, бо земельна реформа нарушила їхні інтереси.

„Ворожо ставилися і жиди, що були прихильні большевизмові, бо він давав їм необмежену свободу розвивати свої впливи по всіх країнах і їм, як міському населенню, давав владу в руки.

„Утікаючи перед большевиками в Україну, з Московщини насунули російські урядовці, дідичі, купці, офіцери і всі вони крайнє ворожо ставилися до української держави. Та й само українське суспільство не було одноцільне і не піддержувало якслід своєї влади в такім важнім часі. Багато було ще мало свідомих, інші підпали під вплив чужих аґітацій. Тому і розбудова української держави і її безпека не були легкі".

ПОРА ВСТАНОВИТИ НОВІ ЕЛЕКТРИЧНІ ПРОВОДИ... ПЛАТІТЬ ЗА ЦЕ РАТАМИ!

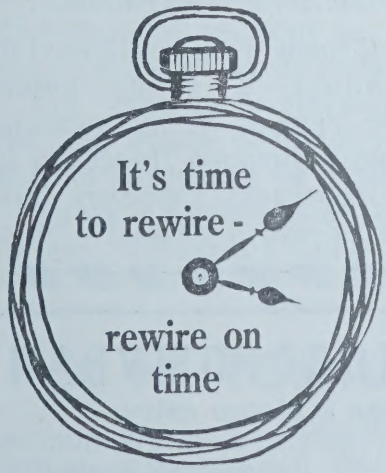

Чому чекати? Чому терпіти через вигоріння запобіжних пробок (фюзів)? Через брак електричних контактів? Повільне діяння електричних приладів? Слабе освітлення? Змініть це все — вставте нові електричні проводи тепер а за них платіть пізніше! Уживайте вигідний Фінансовий Плян Гайдро для плачення за перероблення дротових проводів, котрих вам потрібно. Не треба завдатку, можна виплачувати аж до трьох років, низький процент. Покличте свого електричного контрактора або зверніться за дальшими інформаціями.

WINNIPEG HYDRO

FIFTH FLOOR, CITY HALL, WINNIPEG 2 TELEPHONE: 946-0235

Напад большевицької Росії на Україну

Устрій створеної Третім Універсалом української держави і большевицький устрій, який впроваджували московські большевики, були зовсім відмінні й тому між ними мусіло прийти до зудару. Большевицькі народні комісари вважали за своє право говорити в імені всіх народів, які жили на території давньої царської держави, й почали зразу таки поширювати свої впливи на територію України.

Большевики, через своїх аґентів почали організувати в різних місцях України спротив новосформованій українській владі і старались захопити владу в свої руки. Чужі, неукраїнські елементи, що жили в містах і ворожо були наставлені до України, переходили в большевицький табір. Дуже радикальна програма переміни суспільного ладу та різні приманливі обіцянки збаламутили значне число теж і українського населення, що не знало ще большевицької дійсности. Тепер повторилось в іншій історичній ситуації те, що колись царська влада робила в Україні за козацьких часів, а саме підбурювала чернь проти гетьманів та їх гетьманських урядів.

Маючи на цілі завоювати Україну, большевицький московський уряд, що резидував в Кремлі, спершу вдавав, що нібито він визнає право України на самостійність. У ноті большевицького уряду з дня 17 грудня 1917 року до уряду Української Народної Республіки є такі слова:

„Рада народніх комісарів підтверджує всім гнобленим царизмом і буржуалією Великоросії народам право на вільний розвиток, включно до їх права відділитися від Росії.

„Тому Рада народніх комісарів **признає Українську Народну Республіку та її повне право відокремитись від Росії,** як також на те, щоб вона ввійшла в переговори з Російською Республікою про взаємні федеративні, а також інші відносини. Жадання України щодо її прав і незалежности українського народу Рада народніх комісарів признає без обмежень і безумовно".

Одначе в тій самій ноті був теж ультимат, в якому вимагалось, щоб Україна не пропускала через свою територію Донських козаків, що вертались з фронту до своєї країни тобто Області Донського

ПОВНА ОБСЛУГА В ПОДОРОЖУВАННІ

до й від всіх частин Европи й цілого світу.

Полагоджуємо всі справи ЗАМОВЛЕННЯ і ЗАРЕЗЕРВУВАННЯ БІЛЕТІВ для ВСІХ КОРАБЕЛЬНИХ та ПОВІТРЯНИХ ЛІНІЙ. Допомагаємо у виготовленні потрібних документів, як паспорти, візи, і т. д. Маємо ВИСИЛКОВУ ОБСЛУГУ ПАЧОК до ПОЛЬЩІ, УКРАЇНИ та інших країн ЕВРОПИ.

WESTERN OVERSEAS AGENCIES LTD.

(World Wide Travel Service)

Просимо звертатися до **C. P. Kamienski or Roman Baranowski**

479 Main Street, Winnipeg 2, Man. — TELEPHONES: WH 2-5941 WH 2-1669

Війська, з якою большевики вже тоді воювали, щоб не роззброювати тих військових частин, що були прихильні до большевиків, та щоб повернути зброю вже роззброєним частинам.

З усього було видно, що це лише претекст до окупації України. Такого ультимату український уряд прийняти не міг й тому відкинув його і незабаром почалась кривава українсько-російська війна.

Формально Совєтська Росія провадила цю війну не від імені свого уряду, а від імені українського совєтського уряду саме тоді штучно створеного в місті Харкові на скликаному московськими большевиками „Всеукраїнському з'їзді Рад Робітничих, Селянських і Червоноармійських Депутатів Української Совєтської Соціялістичної Республіки".

Очевидно, що отой створений большевиками харківський уряд не розпоряджав ніякою армією й тому большевики вислали на Україну свою, московську 30-тисячну армію під командою Антонова-Овсієнка. Ця армія чотирма групами почала наступати на Україну з міст Гомеля і Брянська на Харків. Полтаву, Чернигів і Бахмач.

Україна перша робить спробу світового замирення

Слід з притиском пригадати, що в часі страшної світової завірюхи, відомої під назвою першої світової війни, Україна була першою державою, що піднесла свій голос в справі загального замирення.

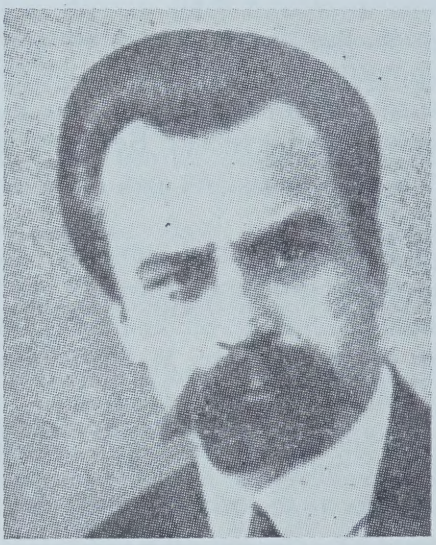

Володимир Винниченко,
перший премієр
Української Народної Республіки.

В дні 24 грудня 1917 року український уряд вислав ноту до всіх воюючих держав, закликаючи їх укласти мир на демократичних засадах „без анексій і контрибуцій". В тій ноті, що її підписали В. Вин-

D. H. TOMIUK Sales Agencies

129 Whittier Ave. E.,

Winnipeg 25, Man. **PH. 222-9239.**

REPRESENTING: **Reynolds Extrusion Co. Ltd.,**
R. M. P. Industries Ltd.
Polyform Ltd.
Rehau Plastiks Of Canada Limited.

ниченко і О. Шульгин заявлялося, що Українська Народна Республіка „виступає самостійно в міжнародніх справах, на чолі зі своїм урядом".

Дуже скоро, бо вже за два дні, а саме 26 грудня 1917 року наспіла до Києва нота підписана представниками Центральних держав, тобто Німеччини, Австро-Угорщини, Болгарії і Туреччини, у якій сповіщалось, що ті держави приймають пропозицію заключити перемиря і почати мирові переговори, та пропонують вислати до Берестя над Бугом делеґатів для тих переговорів.

З Києва вислано негайно таку делеґацію під проводом В. Голубовича. В склад тієї делеґації входили в числі інших: М. Левітський, М. Любинський і О. Севрюк.

З Харкова, створений большевиками уряд теж вислав до Берестя свою дедеґацію в складі голови Виконавчого Комітету Всеукраїнських Рад Робітничих, Селянських і Солдатських Депутатів: Мєдвєдєва (росіянина) і комісаря для військових справ — Василя Шахрая.

Отож вибухом українсько-большевицької війни і визнанням Центральними Державами України, як незалежної держави, закінчився багатий в події 1917 рік, що ми його називаємо Роком Української Національної Революції і якого 50-річчя саме цього року відмічуємо.

Не менш багатий в події для України був 1918-ий рік, якого 50-річчя відмічуватимем в наступному, 1968-му році.

С. В.

Опрацьовано на основі таких джерел:

Павло Христюк: Замітки і матеріяли до історії української революції 1917—1920 років; *Володимир Винниченко:* Відродження Нації; *О. Терлецький:* Визвольна боротьба українського народу; *М. Т.:* Україна за 30 років; Енциклопедія Українознавства.

Примір героя, закликає нас до подвигів.

*

Якщо у вас є відвага, то діло за яке ви беретесь не буде для вас важким.

*

Риба клює у того, хто потрафить терпеливо ждати.

Будучина нас тривожить, минуле тримає нас у залежності, і так твориться наше нині.

Г. Фльобер, франц. письменник.

Найнебезпечніші в політиці є люди з сильною фантазією і слабими нервами.

Р. Шуман, франц. політик.

М. БАРИЛЮК

АДВОКАТ і НОТАР

M. BARYLUK, LL.B.

2nd Floor **456 Main St.**

WINNIPEG 2, MAN.

Telephone 942-5151

Андрій Качор

УКРАЇНСЬКА КООПЕРАЦІЯ В ДОБІ ТВОРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТИ

Вступні завваги

Кооперативний рух — це одна із суспільно-демократичних форм господарської самоорганізації населення майже у всіх вільних країнах світу. Де нема волі й демократичного устрою там не може бути мови про кооперацію.

В Україні не було ґрунту для кооперації до часу знесення панщини (в Галичині) і знесення кріпацтва (на східньо-українських землях). Щойно по знесенні панщини і кріпацтва бачимо в Україні перші вияви самоорганізації культурного й економічного життя.

Не будемо тут застановлятися над тими процесами перших спроб організації нашого громадського життя. Скажемо тільки коротко, що умови для організаційної праці в Галичині, яка була під австрійською окупацією, були легші й тому висліди праці були кращі, а умовини в царській Росії, подібно як і тепер у большевицькій дійсності, були дуже важкі і тому висліди праці були слабші.

Все ж таки в другій половині XIX ст. зроблено перші спроби організації господарської самопомочі в Україні на кооперативних засадах. У 1866 році зорганізовано в Харкові перше споживче товариство, пробуючи перещепити на український ґрунт засади рочдельських ткачів з Англії; за Харковом пішла Полтава і Київ, одначе ці спроби не були успішні. Перше кредитове товариство зорганізовано в Гадячі у 1869 р.

Серйозніші заходи в організації кооператив почалися щойно після появи кооперативного закону в Австрії 1873 р., а в Росії 1895 р. — в Галичині твориться у Львові „Народня Торговля" (1883 р.), яка започатковує світлу історію українського самостійного кооперативного руху, а в Україні, під московською окупацією, самостійна українська кооперація почала діяти аж в часі революції 1917 року. До того часу вона діяла в різних формах і різних видах як складова частина всеросійської кооперації, приховуючи найменші тенденції національного самовияву, бо цього не бажали собі ні адміністраційні чинники, ні законодавці.

Після революції, в 1905 році, національні тенденції починають поволі проявлятися в кооперації на терені України, завдяки діяльности української інтелігенції, яка почала масово включатися в цей рух. Свідома частина української інтеліґенції почала тоді вже розуміти, що всі наші заходи для здобуття самостійности, або хочби повної автономії не будуть мати успіху, коли ми не створимо своєї власної економічної бази. Одначе ці тенденції поза вживанням української розговірної мови, і то тільки по селах, та до притягнення більшої кількости українського елементу до праці в кооперації, не можна було інакше

виявляти, бо це підпадало просто під загальний осуд, а навіть кару.

Все ж таки, навіть у тих дуже здушених умовинах, кооперація в Україні виховала широкі кадри працівників, які відтак можна було використати в процесі творення української держави, і то як на західньо-українських землях так і на східно-українських землях.

Кооперація — носій національних ідей.

Згадаймо, що в Галичині всі наші політичні діячі — це рівночасно провідники просвітних і господарсько-кооперативних установ. І тому не диво, що довголітній кооперативний провідник у Галичині, д-р Кость Левицький, був рівночасно політичним провідником і першим премієром уряду Західньої Української Народньої Республіки, а кооперативні діячі займали високі позиції в міністеріяльних, обласних і повітових урядах. Сама кооперація в Галичині, в час творення держави, себе не могла виявити, бо в наслідок війни та скорої окупації західньо-українських земель поляками все громадське життя було спаралізоване.

Інакше було на центральних і східніх землях України, де національна революція і державнотворчий процес тривав кілька років і тому українська кооперація могла себе виявити в повній силі.

Об'єктивно треба ствердити, що українські провідні діячі кооперативного руху в Україні, до часу першої світової війни, вірно оціню-

ПРИВІТ

від

FEDERAL GRAIN

LIMITED

809 Grain Exchange Building

WINNIPEG

CANADA

НА ПІДСТАВІ

довголітнього досвіду

домашнім способом виробленi:

шинки, ковбаси з часником і полядвицеві, сальцесони, заяці, та кишки, як теж ріжних ґатунків **СВІЖЕ М'ЯСО** поручає загально відома на терені Вінніпеґу

УКРАЇНСЬКА КРАМНИЦЯ

M. S. MEAT MARKET

444 King St. Winnipeg

Tel. JU 2-4943

Власник

СТЕПАН ЯНКІВСЬКИЙ

вали свої сили і відповідно до цих сил і можливостей плянували свою роботу. Вони знали, що чисто українським елементом було тільки селянство і тому всю свою увагу вони звернули майже повністю на сільсько-господарську, сільсько-споживчу і кредитову кооперацію, не заторкуючи зовсім промислової і робітничої галузей кооперації, ані асекураційної.

Українське місто було, на жаль, в чужих руках, бо майже всі фабриканти, промисловці, купці, а навіть ремісники були чужинці: великороси, поляки, жиди, французи, німці, або „свої" малороси...

З кооперативних провідних діячів того часу згадаймо Миколу Левитського, відомого під назвою „артільного батька", що організував хліборобські спілки в Херсонщині, Полтавщині, Чернигівщині, Київщині, а навіть у Донеччині. Василь Доманицький дуже багато часу й праці вложив у споживчу кооперацію та інші ділянки громадської праці, а за те, що підкреслював національний характер кооператив в Україні, мусів „еміґрувати" до Галичини і на примусовій еміґрації він і помер у 1910 році. Найдовше і мабуть найбільше для української кооперації, зокрема кредитової, прислужився Христофор Барановський (1874—1941), пізніше основоположник і керівник першого Українського Народнього Кооперативного Банку в Києві та перший міністер фінансів у першому уряді Центральної Ради.

Українські кооперативні діячі кооперації в Україні, використовували організаційну форму московської кооперації та при її допомозі пробували спершу охопити організаційно всі села України, а відтак й міста. Багато помогла кооперативній праці в Україні революція в 1905 році, бо вона зрушила народні маси до самоорганізації свого життя, користуючись деякими полегшами адміністраційно-політичних чинників. Для популяризації кооперативних ідей укваїнські кооператори вже в 1912 році, під проводом кооперативного дослідника і діяча, П. Пожарського, заснували товариство „Наша Кооперація" і журнал цієї ж назви українською мовою. Це був перший орган свідомої української кооперативної думки.

Щадіть через закупи в українській фірмі „Фудленд"

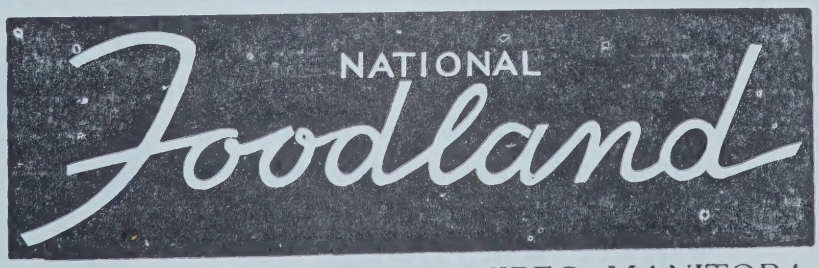

878 MAIN STREET — WINNIPEG, MANITOBA

SELL-RITE WHOLESALE LTD., 860 Logan Ave., Winnipeg.

У 1913 році, на всеросійському кооперативному З'їзді в Києві, українські кооператори виступили організовано проти централістичних тенденцій московських союзів і висунули плян власного союзного будівництва, який був зреалізований, за тим пляном, аж... у 1917 році, в добі революції.

Перший раз, як твердить проф. Б. Матрос, активний кооперативний діяч того часу, у 1915 році в Полтаві, на губерніяльному кооперативному з'їзді деякі учасники з'їзду відважилися виступати і промовляти українською мовою, надаючи з'їздові хоч частинно український характер...

Подібну національну маніфестацію зробили українські кооператори на з'їзді кооперативних союзів у Києві в 1916 році, а відтак на кооперативній конференції 28 союзів у Ростові над Доном, домагаючись виразно дозволу на організацію самостійних українських кооперативних союзів і на впровадження навчання української мови в усіх школах України.

Коротко кажучи, кооперативний рух в Україні згуртував у своїх рядах дуже багато активного і національно свідомого елементу, який відтак, в добі революції, відограв дуже позитивну ролю в державному будівництві України.

Кооперація в добі революції.

У перші дні революції, 20 березня 1917 року, Тимчасовий Уряд проголосив „закон про кооперативні товариства та їхні союзи", яким скасовано всі адміністраційні обмеження для організації і діяльности кооператив. По всій Україні почалася широка акція творення нових і українізування існуючих кооператив. Відбуваються губерніяльні та повітові селянські з'їзди якими здебільша керують селянські кооператори. Вони також перебирають у свої руки провід місцевого суспільно-громадського життя. На початку революції в Україні нараховували коло 3,000 кредитових кооператив і коло 20 їхніх союзів, понад 4,000 споживчих кооператив і 26 районових споживчих союзів та біля 1,500 сільсько-господарських і інших кооператив.

ДАРУНКИ РІДНИМ В УКРАЇНІ

Висилайте посилки своїм рідним та знайомим почерез нашу фірму

„УКРАЇНСЬКА КНИГА".

Достава ґарантована. Мито оплачуємо тут. Уживаних речей не висилаємо. Заходіть, пишіть або телефонуйте за нашим цінником та інформаціями.

UKRAINSKA KNYHA

613 Selkirk Ave. Winnipeg 4, Man. Ph. JU 6-1106

Провідники тих кооператив — це був найсвідоміший елемент і він формував і часто з конечности очолював різні сектори громадського і державного життя, яке спонтанно виростало з потреб дня, а не було фахівців, щоб це життя вести.

Вже в перших днях революції бачимо, що напр. головою Полтавської Губерніяльної Земської Управи став кооператор Токаревський, головою Полтавської Міської Управи кооп. інструктор Косенко, головою повітової земської управи став кооператор Стенько — подаю ці дані за проф. Б. Мартосом. І так було майже в кожній губернії і майже в кожному повіті.

На Всеукраїнському Селянському З'їзді, що відбувся в травні 1917 року, на якому розглядали національно-соціяльні проблеми та його ролю в будівництві нового ладу, провід з'їзду спочивав здебільша в руках кооператорів. У президії з'їзду засідали такі відомі кооператори, як Б. Мартос, Осадчий, П. Христюк і А. Степаненко. Головою Центральної Управи Селянської Спілки був обраний кооператор М. Стасюк. Навіть редактором масового щоденника „Народня Воля" був кооператор М. Ковалевський.

Коли ж поглянемо на список першого українського уряду, тобто на склад першого Генерального Секретаріяту Центральної Ради, то на 9 членів аж 4 дала кооперація (Хр. Барановський, Б. Мартос, М. Стасюк і П. Христюк).

Рівночасно кооператори працювали над оформленням українського самостійного кооперативного руху, який мав за завдання наладнати господарські відносини в Україні, бо поза кооперацією і сільським господарством, у тому часі, не було в Україні інших українських господарських сил, які готові були до співпраці з молодою українською державою.

Вже в квітні 1917 року відбувається Перший Кооперативний З'їзд у Києві, на якому вирішено негайно творити всеукраїнські кооперативні централі, на місце дотеперішніх московських філій, покликати до життя ідейний кооперативний центр для всіх видів кооперації п. н. „Центрального Українського Кооперативного, Культурно-Освітнього та

ВИМАГАЙТЕ ЦІЄЇ МАРКИ ЯКОСТИ
коли купуєте
МОЛОКО — СМЕТАНУ — МАСЛО
СИР — МОРОЖЕНЕ
ЯЙЦЯ та ДРІБ
MANITOBA DAIRY
and Poultry Co-operative Ltd.
Head Office — 570 Roseberry Street
WINNIPEG 21, MAN.
ST. JAMES

Організаційно-Ревізійного Союзу". Для організації цього Союзу обрано зараз же окремий Тимчасовий Комітет, який оформився відтак під назвою відомого „Коопцентру".

Кілька місяців пізніше, у вересні 1917 р. відбувся в Києві Другий Кооперативний З'їзд, на якому були делеґатами представники 30 Союзів. На цьому З'їзді, між іншими справами, вирішено заснувати власний Український Кооперативний Народній Банк, відомий пізніше як „Українбанк", що мав стати центральним банком для цілої кооперативної мережі.

Третій Всеукраїнський Загальний Кооперативний З'їзд відбувся знова в Києві, в днях 26—29 травня 1918 р., за гетьмана Павла Скоропадського. З'їзд скликав Тимчасовий Центральний Український Кооперативний Комітет з метою вирішити питання організації та діяльности всієї української кооперації в умовах нової української державної влади. Головою Президії З'їзду був світової слави український економіст і кооператор, проф. М. Туган-Барановський, а головним референтом і головою Організаційної Комісії Борис Мартос.

Не входячи в подробиці величезної праці українського кооперативного руху, зазначимо тільки, що в добі революції і творення української державности українська кооперація найскорше і найкраще себе організаційно, морально й матеріяльно оформила та виявила просто бурхливий ріст як членства так і матеріяльних засобів.

Вислід кооперативної праці.

Ось декілька фактів, дат і цифр.

На 1 січня 1917 року на території України, що входила в склад російської імперії, було 4,754 споживчих кооператив, які об'єднювали коло 1.5 міл. членів, а з кінцем 1919 року кількість споживчих кооператив зросла до числа 15,000, які об'єднювали коло 4 міл. членів. Ці кооперативи були об'єднані в районові Союзи, яких нараховували коло 150. У самому Києві діяло коло 100 споживчих кооператив, невраховуючи інших.

Фармері члени Манітоби Пул Елевейторс поширили свій фармерський бизнес поза свої фармерські ворота до таких ділянок, як торгівля збіжжям і худобою, постачання фармерських запотребувань, процесу оброблення продуктів худоби, та виробу штучних погноїв для землі. За „УСЛУГОЮ та ОЩАДНІСТЮ" звертайтеся до вашого найближчого Пулевого Елевейтора.

MANITOBA POOL ELEVATORS

Споживчі кооперативні союзи вже в березні 1917 р. організують свою надбудову у формі Союзу Споживчих Союзів України під назвою „Дніпросоюзу".

„Дніпросоюз" скоро став найповажнішим центральним кооперативним союзом України. Він сам об'єднював 80 союзів, які обслуговували коло 8,000 кооператив. Крім постачання споживчих, галянтерійних, мануфактурних і інших товарів, „Дніпросоюз" закупив цілу низку фабрик: мила, соди, обуви, трикотажних виробів, бляшаних виробів, друкарню і т. д. В самих промислових підприємствах „Дніпросоюзу" працювало около 2,000 робітників. Він мав поділену працю на такі важніші відділи: ревізійно-інструкторський, статистично-економічний, культурно-освітній, видавничий, редакційний (журнал „Кооп. Зоря"), юридичний, і асекураційний. Особливо треба підкреслити заслуги „Дніпросоюзу" у видавничій ділянці. Не було майже ділянки для якої він не видавав потрібних книжок, підручників для шкіл, літературні та наукові твори, формував бібліотеки, читальні а навіть театральні гуртки при кооперативах. Союз поробив заходи для відкриття своїх Відділів у ЗДА, Англії, Франції, Німеччині та Австрії. Для своїх працівників уфундував відпочинкову санаторію.

Кредитова кооперація хоч і не мала в часі війни і революції для себе такого ґрунту, як його мала споживча кооперація, одначе вона

De Fehr's
OFFER
EVERYTHING FOR YOUR HOME

- Bedroom Suites
- Chesterfield Suites
- Dining Furniture
- Stereo-TV
- Appliances, etc.

COME AND SEE OUR LARGE DISPLAYS AND FRIENDLY STAFF
SEE WHY YOU'LL DO BETTER AT...
De Fehr's

C.A. DE FEHR & SONS

78 Princess St.
WINNIPEG

10970-84 St.
EDMONTON

238-1st Avenue North
SASKATOON

1202 Osler
REGINA, SASK.

CHARIOT CYCLE LTD.

Exclusive Distributors for

DUCATI Motorcycles
GILERA Motorcycles
AMC GROUP — Norton — Matchless — A.J.S.
AGV Helmets

303 Selkirk Ave.
WINNIPEG 4, MAN.
589-2034

HOURS — Mon.-Fri. 8.30 a.m.—5 p.m.
Evenings — 7.30—10 p.m.
Saturdays — 10 a.m.—6 p.m.

"Visit us for Coffee Anytime".

зуміла охопити своїми 3,000 кооперативами майже ввесь терен України. Низові кредитові кооперативи були об'єднані в 43 районових союзах. Всі вони обертали сумою около 200 міл. карбованців. Найбільшим успіхом кредитової кооперації було заснування всеукраїнського центрального кооперативного банку в Києві, популярно званого „Українбанком". Головним ініціятором і керманичем цього банку був Х. А. Барановський. Українбанк об'єднював тільки самі кооперативні союзи — було їх коло 130. Він став головним фінансовим осередком всієї української кооперації, а його балянс у 1919 р. доходив до суми 300,000,000 карбованців.

Продукційна кооперація у формі різних артілей до 1917 року, мимо різних заходів — згадаймо тільки сільсько-господарські артілі М. Левитського — немала поважніших успіхів. Щойно після 1917 року почали творитися різні ремісничі й промислові кооперативи, які відтак об'єдналися у Всеукраїнський Союз Продукційних Кооператив, під скороченою назвою „Трудосоюз", в Одесі. Першим головою цього союзу був відомий кооп. діяч і історик кооперативного руху, проф. С. В. Бородаєвський.

Сільсько-господарська кооперація об'єдналася скоро в „Центральний Сільсько-Господарський Союз", скорочено „Централ", перетворений у 1918 році з „Києвсьокого Центрального Сіл.-госп. Т-ва". Пізніше він став союзом сільсько-господарських союзів.

Історичною подією цього союзу було набуття у 1918 році фабрики сільсько-господарських машин фірми Ґена за 17 міл. нім. марок.

З інших видів кооперації треба згадати видавничу кооперативну централю, відому „Книгоспілку" та спробу асекураційної кооперації, яка для цього рода товариства оформила „Український Кооперативний Страховий Союз".

Завершенням системи кооперативного будівництва було створення зараз у 1917 році, як вже була про це згадка вище, ідеологічного центру п. н. Центрального Українського Кооперативного Комітету, скорочено „Коопцентр", головою якого був зразу Б. М. Мартос, а відтак М. І. Туган-Барановський, який теж був редактором дуже поважного кооперативного журналу „Українська Кооперація".

ОЩАДНО КРЕДИТОВА СПІЛКА КАРПАТІЯ
Ощадності
Позички
Маєток поверх $3,200,000.00
CARPATHIA CREDIT UNION SOCIETY LTD.
864 Main St. Winnipeg 4, Man.
Phones 586-1223
586-3864

Д-р П. ЗАКУС
ДЕНТИСТ
Веде свою канцелярію під ч.:
592 Selkirk Ave.,
Winnipeg 4, Man.
Office Phone: JU 2-5103

Закінчуючи цей короткий перегляд кооперативної праці в рр. 1917-20, в роках революції і творення української держави, треба ще замітити, що українська кооперація в добі гетьманського уряду і в часі окупації частини України денікінцями, перебрала на себе обовязок покривати дефіцити українських середніх шкіл, а навіть Полтавська Споживча Спілка організувала і утримувала, деякий час, у 1918 р., Український Університет у Полтаві (Істор.-філ. відділ).

Велику ролю відограла українська кооперація також в справі усамостійнення української валюти. Коли Центральна Рада видала перші українські гроші, (копюра в 100 карб.), то були справедливо оправдані побоювання, що населення тих грошей не прийме, тимбільше, що центральний російський уряд і всі московські сили були проти усамостійнення України, а грошові знаки це найбільш важний показник самостійности. І тоді всі українські кооперативні союзи та кооперативи зразу почали приймати нові українські гроші, а вже за кооперацією пішло і все населення.

Кінцеві завваги.

Вкінці, треба сказати, що українська кооперація могла допомогти розвинутися українському національному рухові, виховуючи майбутніх адміністраторів і політиків для української держави, тільки тому, що вона зуміла залишитися аполітичною, що вона ніколи не була на послугах тої чи іншої партії, а служила цілому народові, й в тому була її сила.

В добі революційного хаосу в рр. 1918-20, коли все валилося, кооперація стояла непохитно, наче твердиня, вона була наче окремою кооперативною республікою серед різних обставин і серед різних окупацій. Її зліквідували щойно після 1920 року большевики, знаючи, що як довго буде діяти вільна українська кооперація на українських землях, їм ніколи не дасться зрусифікувати і поневолити Україну.

Відмічуючи 50-річчя революції в Росії і початок державности на східніх українських землях у 1917 році, не можна ніяк поминути згадки про українську кооперацію яка силою історичних і політичних обста-

JACK'S FOOD BAR
Смачні обіди. Чемна й скора обслуга.
838 Main St. WINNIPEG
J. D. LICHARSON, Prop.

Wawrykow & Ogaranko
Barristers, Solicitors & Notaries
544 Selkirk Avenue
Winnipeg 4, Man.
Telephone: JU 9-8339
MARY A. WAWRYKOW, Q. C.
MYRON J. OGARANKO, BSc. LL.B.

вин стала передовим фактором у формуванні власного, незалежного народнього господарства України, випроваджуючи Україну в широкий світ міжнародніх господарських стосунків.

Передовими кооперативними діячами того часу, а враз з тим і передовими в державно-творчій роботі, були: Михайло Туган-Барановський, Христофор Барановський, Борис Мартос, Кость Мацієвич, С. Остапенко, Володимир Коваль, О. Мицюк, Ф. Крижанівський, М. Стасюк, С. Бородаєвський, П. Н. Пожарський, П. В. Тимошенко, та багато ще інших, яких треба було б назвати і хоч в той спосіб вшанувати їхню велику працю та добру пам'ять про них, бо вони були представниками справжнього, не декляративно-пропагандивного, вияву визвольного українського руху в добі революції і такими вони перейшли до нашої історії.

Ця коротка згадка про українську кооперацію в добі творення української державности хай буде причинком до загальних святкувань, які українці у вільному світі будуть улаштовувати в 1967 році.

Олександер Олесь

ЖИВИ, УКРАЇНО, ЖИВИ ДЛЯ КРАСИ,
ДЛЯ СИЛИ, ДЛЯ ПРАВДИ, ДЛЯ ВОЛІ!...
ШУМИ, УКРАЇНО, ЯК РІДНІ ЛІСИ,
ЯК ВІТЕР В ШИРОКОМУ ПОЛІ.

ДО СУДУ ТЕБЕ НЕ СКУЮТЬ ЛАНЦЮГИ,
І РУКИ НЕ СКРУТЯТЬ ВОРОЖІ:
СТОЯТЬ ТВОЇ ВІРНІ СИНИ НАВКРУГИ
З ШАБЛЯМИ В РУКАХ НА СТОРОЖІ.

СТОЯТЬ, ПРИСЯГАЮТЬ ТОБІ НА ШАБЛЯХ
І ЖИТИ І ВМЕРТИ З ТОБОЮ,
І ПРАПОРИ РІДНІ В КРИВАВИХ БОЯХ
НІКОЛИ НЕ ВКРИТИ ГАНЬБОЮ!

RED RIVER AUTO BODY
154 Maple Street N.
Winnipeg 4, Man.
TOWING SERVICE and REPAIRS
Radiator Repairs, Spray Painting
and Frame Work
Wheel Alignment
RAY RICHLEW, Prop.
Phone 947-1097

Д-р В. Ф. БАЧИНСЬКИЙ
Спеціялізація — Загальна Хірургія
Член багатьох лікарських наукових установ в Канаді і закордоном з практикою в шпиталях в Чікаґо, Міннеаполіс, Монтреал, Вінніпеґ.
V. F. BACHYNSKI, M.D., F.I.C.S.
BROADWAY MEDICAL BLDG.
263 Broadway, Office Ph. WH 3-5474
Winnipeg, Man.

СПИСОК МІСЦЕВОСТЕЙ РІДНОГО КРАЮ

(Продовження списка поміщеного в Календарі Альманахові з 1966 р.)

ЗАКАРПАТТЯ

В нашому Календарі-Альманахові з 1966 року, ми подали були список місцевостей Північної Буковини, яка під назвою Червовецької області входить тепер в склад Української ССР. Продовжуючи ці списки місцевостей Рідного Краю, подаємо в цьогорічному нашому Календарі-Альманахові список місцевостей Закарпаття.

Радимо читачам наших Календарів-Альманахів зберігати їх річники, щоб мати цілість матеріялів, що в них поміщені.

Коли б хтось з читачів наших Календарів-Альманахів мав які завваги чи пояснення до поданих нами списків місцевостей Закарпаття, просимо їх прислати на адресу „Українського Голосу". Назви місцевостей Закарпаття подаємо в такому виді, як вони сьогодні там вживаються.

В системі Української ССР Закарпаття становить окрему область, що має назву „Закарпатська Область". Головним містом тієї области є Ужгород. Територія Закарпаття становить 12.800 квадратових кілометрів (один квадратний кілометер рівний 0.3861 квадратної милі). За даними з 1961 року, Закарпаття має 966,000 населення, в тому 279,000 міського і 687,000 сільського населення. Віддаль від столиці області Ужгороду до столиці України Києва становить по залізниці 845 кілометрів, а по шосейних шляхах 788 кілометрів (одна канадійська миля становить 1.60 кілометра). Закарпатська Область була утворена в дні 22 січня 1946 року. Вона поділена на 13 районів, а саме: Берегівський, Великоберезнянський, Виноградівський, Воловецький, Іршавський, Міжгірський, Мукачівський, Перечинський, Рахівський, Свалявський, Тячівський, Ужгородський, Хустський.

Більших міст Закарпаття має два, а саме Ужгород і Мукачеве. Середньої величини міст має Закарпаття 7, а саме: Берегове, Виноградів, Рахів, Свалява, Тячів, Хуст і Чоп.

Містечок має Закарпаття 14, а саме: Буштина, Великий Березний, Великий Бичків, Вилок, Воловець, Іршава Королеве, Міжгіря, Перечин, Солотвина, Тересва, Усть-Чорна, Чинадієве і Ясіня.

Сіл в яких є сільські ради має Закарпаття 256, а менших сільських населених пунктів 749.

А тепер приступимо до списку місцевостей по районам в поазбучному порядку:

Берегівський район

Батрадь, Береги, **Берегове** (місто), Бодолів, Вари, Велика Бігань, Вузлове, Гараздівка, Гать, Деренковець, Дідове, Добросілля, Іванівка, Косини, Мочола, Мужієве, Нижні Ремети, Нове Село, Оросієве, Попове, Рафайлове, Свобода.

Великоберезнянський район

Буківцеве, **Великий Березний** (містечко), Верховина, Бистра, Вишка, Волосянка, Забрідь, Загорб Кострина, Лубня, Люта, Малий Березний, Розтоцька Пастіль, Сіль, Ставне, Стара Стужиця, Стричава, Тихий Ужок, Чорноголовка.

Виноградівський район

Бобове, Боржавське, Букове, Великі Комяти, Велика Копаня, Велика Паладь, Вербовець, Веряця, **Вилок** (містечко), **Виноградів** (місто), Дротинці, Дякове, **Королеве** (містечко), Новоселиця, Нове Село, Олешник, Онок, Перехрестя, Підвиноградів, Сасове, Текове, Фанчинове Федорове, Хижа, Чепа, Чорна, Чорнотисів Шаланки, Широке.

Воловецький район

Абранка, Біласовиця, Буковець, Вербяж, Верхні Ворота, **Воловець** (містечко), Гукливий, Жденеве, Нижні Ворота, Підполоззя, Розтока, Скотарське, Тишів.

Іршавський район

Арданове, Білки, Брід, Бронька, Великий Раковець, Гребля, Дібрівка, Довге, Доробратове, Загаття, Заріччя, Ільниця, Імстичеве, **Іршава** (містечко), Камянське Кушниця, Лисичеве, Малий Раковець, Приборжавське, Чорний Потік.

Міжгірський район

Буковець, Вучкове, Голятин, Ізки, Келечин, Колочава, Лісковець, Лозянський, Майдан, **Міжгіря** (містечко), Нижній Студений, Новоселиця, Пилипець, Присліп, Репинне, Річка, Синевир, Синевирська Поляна, Торунь.

Мукачівський район

Бабичі, Бистриця, Бобовище, Бородівка, Брестів, Великі Лучки, Верхня Визниця, Верхній Коропець, Горонда, Дрисіна, Жнятине, Жукове, Завидове, Залужжя, Зняцеве, Зубівка, Іванівці, Кальник, Кленовець, Ключарки, Кольчине, Копинівці, Кузьмине, Кучава, Лалове, Лохове, Макарове, **Мукачів** (місто), Нижній Коропець, Нове Давидкове, Новоселиця, Пацканове, Пістрялове, Пузняківці, Ракошин, Рівне, Страбичове, Червеневе, Чомонин.

Перечинський район

Вільшинки, Ворочеве, Дубринич, Загічеве, Новоселиця, **Перечин** (містечко),

Д-р Т. КРАВЧУК
ДЕНТИСТ
Веде свою канцелярію під ч.:
1138 Main St.
Winnipeg 4, Man.
Години прийнять від год. 9-ої ранку до 6-ої по полудні.
Office Phone: JU 6-1559

GREGORY J. RATUSKI,
(Григорій Й. Ратуський)
АДВОКАТ і НОТАР
600-1 Paris Bldg.,
Portage Ave. & Garry St.
Office Phone: 942-0157
Winnipeg 2, Manitoba
Res. Phone: 339-5230

Порошкове, Сімер, Туря Бистра, Туря Пасіка, Туря Поляна, Тур'ї Ремети, Туриця, Турички.

Рахівський район

Біла Церква, Білин, Богдан, **Великий Бичків** (містечко), Верхнє Водяне, Водиця, Ділове, Кваси, Кобилецька Поляна, Косівська Поляна, Костилівка, Лазещина, Лули, Луг, **Рахів** (місто), Розтоки, Середнє Водяне, Чорна Тиса, **Ясіня** (містечко).

Свалявський район

Ганьковиця, Голубине, Дусина, Керецьки, Мала Мартинка, Неліпине, Обава, Плоске, Поляна, Родниківка, **Свалява** (місто), Стройне, Сускове, **Чинадієве** (містечко).

Тячівський район

Бедевля, **Буштина** (містечко), Вільхівці, Вонігове, Ганичі, Глибокий Потік, Грушеве, Діброва, Дубове, Нересниця, Округла, Руське Поле, Тарасівка, Теребля **Тересва** (містечко), Тернове, Угля, **Усть Чорна** (містечко), Чумалеве, Широкий Луг.

Ужгородський район

Баранинці, Великі Геївці, Велика Добронь, Великі Лази, Галоч, Глибоке, Горяни, Дібрівка, Ірлява, Кибляри, Комарівці, Коритняни, Мала Добронь, Малі Ратівці, Мінеральне (мабуть нова назва), Невицьке, Середнє, Соловка, Соломонове, Струмківка, Тарнівці, Холмець, Холмок, Худлове, **Чоп** (місто), Яворове, Ярок.

Хустський район

Березове, Боронява, Велятин, Вишкове, Вільшани, Горінчове, Данилове, Драгове, Золотареве, Іза, Кошелеве, Крива, Липецька Поляна, Липча, Монастирець, Нижній Бистрий, Нижнє Селище, Гокосів, Сокирниця, Стеблівка, **Хуст** (місто).

Чи тому, що собака мене вкусила, я повинен її теж кусати.

Керма в кораблі це мала річ, але вона надає напрям кораблеві.

STERLING MEMORIALS LTD.

3619-118 Ave. Edmonton, Alta.
Phone 474-1311

Branches
St. Paul, Beverly, Edmonton

Виробляємо нагробні памятники з шведського ґраніту й італійського мармуру. Виконуємо замовлення поштою і висилаємо памятники де би не було в Канаді прямо до ваших дверей. Памятники проєктуємо й ґравіруємо написи. Ціни від $79.00 вгору. Оплачуємо пересилку до ваших дверей. На зимових замовленнях — велика знижка. Замовляйте тепер і щадіть. Одиноке українське виробництво памятників в Західній Канаді.

Пишіть за безплатним цінником.

Управитель **Петро Кокольський.**

Лесь Мартович

ІВАН РИЛО

(Уривки)

Я вже зроду такий удався, що ніколи не вірив ні в жадні відьми, ні в чарівниці, ні в опирі. А відколи пізнав Івана Рила, відтоді починаю вірити. Ви лиш послухайте, що за штукар той Іван Рило: він умів в усяку твар перекидатися. Дивитеся на нього, так він чоловік, як і другий: аж нараз гоп і стане вам або свинею, або псом, або зайцем, або чим. Це я не вірив би другому ніколи, але видів сам на свої очі.

Був раз Іван Рило там, де роздавали. Посходилися люди, балакають та й ждуть, поки будуть роздавати. Та й Іван Рило поміж ними став і собі ж балакає. Такий вам чоловік, як би перший-ліпший. Аж починають роздавати. А наш Іван Рило, як тільки це помітив, то зараз же випрямився, наче та тополя, став грубий та розкішний, — ну просто в годованого кабана перекинувся, ось-ось не рохкає. Та й грубим голосом гукає, наче віл:

— Проступіться!

Розтручує людей та й пхається поперед усіх, щоб йому першому дали. Другі люди його спиняють, уговкують.

— Не пхайся, кажуть, — Іване Рило, зроби й другому місце.

— Ага! — огризається Іван Рило, достоту наче той пес, ще й зубами кланцне, — чому мені другий не робить місця, але я маю кождому робити?!

Але був Іван Рило там, де треба було давати для загального добра. Люди одні стоять, другі сидять та й, балакаючи, дожидають, коли прийде на них черга давати. Та й Іван Рило межи ними. Стоїть у гурті поміж людьми такий, як би перший-ліпший чоловік, і собі балакає. Аж прийшов час, що треба давати. Люди витягають мошонки, лічать гроші та й дають, де треба. А наш Іван Рило хить, звився в клубочок, став такий маленький, як котик: присів хвостик та й варкає. Відтак хильцем — назад і все назад та й став собі ззаду поза людьми. Другі його всовіщають:

— Приступися, — кажуть, — Іване Рило, наперед, дай і ти що!

Іван же Рило помаленьку сунеться задом до дверей та й бринить, наче та мушка під осінь:

— Пустіть мене, люди добрі, я не маю. Мені ніхто нічого не дає, та й я не маю другому що давати.

Недавно зчинився по селах заколот. Наче в тім вулію, що димом

зайде, — такий рух по селах наставав. В'яжуться люди в товариства, беруть газети, голосують на послів, роблять віча. Та й Івана Рила беруть поміж себе. А він ходить, наче та блудна вівця. Що до нього говорять, то він одним вухом вислухає, а другим пустить. Що йому кажуть робити, він не зробить, що його запитають, він не знає. Обступлять його бувало його сусіди та й приятелі, просять його та й кажуть:

— Читай, Іване Рило, газету!

А Іван Рило спустить вуха, загне хвіст під себе та й:

— Моя хата, — каже, — скраю. То не в нас.

— Упишися, Іване Рило, у наше товариство.

— Я, бачите, я, — не те! — лепотить Іван Рило.

— Будь ласка, Іване, дай який феник до нашої спілки.

— Я не те...

— Ходи, Іване, голосуй ураз із нами.

— Я не те, та й не те...

А як тільки люди приступляться, тоді Іван Рило піднесе хвіст, насторожить вуха, збицкається та й летить просто до отця Кабановича, а потому до пана Деришкірського.

Але приходить Іван Рило до пана Деришкірського, несе шапку ще від вулиці в руках. Виходить проти нього пан Деришкірський, та й вітаються оба. Іван Рило цілує пана Деришкірського в руку і в коліна, а пан Деришкірський Івана Рила в голову і в писок: лиш не цілує, але б'є, аж лоскіт іде. Паде Іван Рило на коліна, а пан Деришкірський йому кості мне.

— Слухай, худобино! — верещить пан Деришкірський, — маєш дати на мене голос!

Іде та й голосує.

— Слухаю, вельможний пане! — пищить Іван, — дай вам Боже панованнє!

Та це все ще байка, це хоч дуже людям не шкодить. А ось Іван Рило має одну таку прикмету, що вам волос дубом стане, слухаючи про неї. Іван Рило вміє в людей ускакувати. Отак стоїть який чоловік, а коло нього Іван Рило. Нараз Іван скочить, і лишається тільки сам чоловік, а Івана Рила вже коло нього нема, бо, бачите, вскочив у нього. Поверхи по тім чоловікові не пізнати: який був, такий і є, але говоріть до нього слово, так і пізнаєте, що Іван Рило у нім сидить, бо зараз зробить із нього або свиню, або зайця, або іншу

Diamond Bread

BROTHERS BAKERY LTD.

*** Main and Alfred**
*** Magnus and Sinclair**

Winnipeg, Man.

Хліб — Смачні печива — Булки

Управитель — JACK KAPAC
Телефон 586-1135

The ALEXANDER ROOM

A New Addition to the
Golden Restaurant
For Your Wedding Party, Banquet, or Other Special Occasions, Dancing, Entertainment

ALEX and ANNE BABINSKY, Props.

Phone JU 9-4449
576 Selkirk Ave., Winnipeg 4

яку скотину. Та вскакує Іван Рило у людей тоді, коли ніхто не видить: уночі або коли. Та й нещасливий же такий чоловік, що в нього Іван Рило ускочить!

Здибаються раз на ярмарку два давні знайомі, Петро та й Семен. От Петро питає Семена:

— А що, як вам живеться? Сходитеся ще й тепер до читальні? Читаєте газети?

А Семен зирк набік, затрясся, як зів'ялий листок на вітрі, та й ледве чутно шепче:

— Потихенько, бо онде отець Кабанович*) стоїть!

— Та що, що стоїть? — каже Петро. — Він собі стоїть, а ми собі стоїмо.

— Ну, знаєте, — лепотить Семен, — він усе ж священна особа, а ми — прості люди: страшно!

Петро хотів йому щось на те вповісти, але Семен чмихнув, і слід за цим застиг. Петро зчудувався: „Ігі! — міркує, — а цьому що сталося?" А що ж би сталося? Іван Рило ускочив у нього та й зробив із нього зайця.

Або здибався раз Грицько з Ахтемієм: привіталися, та й Грицько зачинає до Ахтемія:

— А що, куме Ахтемію, вибори за плечима, треба щось гадати.

А Ахтемій ні звідси, ні звідси, і мов з пістоля відрізав:

— Наплювати мені на ваші вибори! Ви мені заплатите? Не хочу я вже з вами вести товариство, я собі таких знайшов, що мені за кожне слово гроші дають!

Та й щез. А Грицько тільки сплюнув:

— А цьому що за Божа воля?

А що ж, як не Іван Рило, що в нього ускочив, та й свиню з чоловіка зробив.

Цими часами Іван Рило дуже бушує помежи нарід. І ходить він помежи люди, як день, так і ніч, та все міркує, в кого би вскочити. Особливо в часи виборів він має велику міць. Стережіться, добрі люди, Івана Рила, — бо він, як та мушка в око впаде, так він у чоловіка вскакує.

*) Тут мова про москвофільських священиків, з яких багато вислуговувалось теж місцевій польсько-австрійській владі.

Немає нізгого більш траґізного, як усвідомлення собі цілковитої неможливості змінити те, що ви вже зробили.

Джан Ґалсворті, англ. письменник.

З НАГОДИ 100-річчя КАНАДИ ЩИРИЙ ПРИВІТ ВІД

Кредитової Кооперативи Північного Вінніпеґу

(North Winnipeg Credit Union Society Ltd.)

ПРИЙМАЄ ОЩАДНОСТИ — УДІЛЮЄ ПОЗИЧКИ

544 Selkirk Ave. **Winnipeg 4, Man.** **Phone JU 9-8808**

Кооператива відкрита: в понеділок від год. 1.00—7.00 ввечорі, вівторок до п'ятниці цілий день, тобто від год. 9 рано до 7-ої ввечорі, а в суботу тільки від 9—1.00 в пол.

ПРО СНИ І СОННІ ПРИМАРИ

При ранніх зустрічах часто питають себе знайомі: „як спалося, що доброго снилося?" Й тоді, буває, розказують собі свої дивні сни.

А відтак, давай ворожити. Що цей сон значить? А дехто й до сонника заглядає. А часами і вірять, що сонник правду каже...

Даймо собі коротку відповідь на те, що то є сон?

Кожна людина потребує переспати кілька годин на добу. Це конечне для її здоров'я. Бо під час спання людина відпочиває і відсвіжує свої сили. І от під час такого спання мають людин сни. Одні часто снять — другі тільки деколи. А ті сни різноманітні. Від звичайнісіньких, подібних до щоденних переживань і занять, до таких дивоглядних, що й не знаєш відки це взялося.

І тут родиться питання: Як же це діється, що людині, під час спання являються такі образи?

Їх повстання, причину й характер пояснює нам психологія, наука про всі явища людської душі. Вона каже, що душевне життя кожної людини можна поділити на свідоме й підсвідоме.

Коли ми спимо, тоді й свідомість наша не працює. Тоді наш мозок також відпочиває. Але в душевнім життю нема перерви. Підсвідомість працює постійно. Під час сну ми не розуміємо, не маємо змоги контролюватп наших думок і вони собі „свобідно гуляють". Тому в сні все можливе. Нема тут правди й неправди, нема вибору, нема осуду, немає льогічного чергування картин. Щойно снилося те... за хвилину вже інше. І тільки в сні це все може держатися купи.

Кажуть, що людині в сні сповняється те, чого вона в житті не може осягнути. Тут заспокоюються часто її неосягнені бажання. Після такого сну кажемо звичайно: „ах це був тільки сон".

От скажім — жде дівчина на милого, а він не приходить. Їй жалко. В тому очікуванню вона й засипляє. І чи ж дивне, що їй приснилося, що коханий прийшов. Але збудившися, вона каже: „це був тільки сон"...

Та бувають такі сни, що збудившися після них, кажемо: „на щастя то був тільки сон"! Такі сни називаємо **примарами.** Вони томлять, а деколи й мучать людину. Причина таких снів є часто фізична, фізіологічна. Коли ми в сні змерзнемо, може нам приснитися

мороз чи сніг... Коли заснемо в невигідному положенні, здавимо м'язи, може нам приснитися, що ми з кимсь боремося, або звідкись падемо. Шлунок наповнений на ніч нестравною їжою спричинює дуже прикрі сни. Нам може тоді приснитися, що ми придавлені тягарем, якого не можемо скинути, не можемо ворухнутися, сказати слова... Сон у задушній хаті теж буває прикрий... Невеселі сни сняться звичайно й людям перепрацьованим та зажуреним.

Ще з давних часів ми привикли толкувати наші сни при помочі сонників та приписувати кожному снові якесь значення. Ми вижидаємо його здійснення, коли він був гарний, а потерпаємо зі страху, коли сон був поганий. Такий погляд на сон належить сьогодні до забутих уже людських пережитків.

Сни здійснюються хіба через сліпу случайність. Снилось жінці, що здохла її квочка, а на слідуючий день дійсно здохла її квочка. Жінка від того дня інакше не могла вірити, тільки що сни справджуються. Психоаналіза такий сон пояснює так: квочка вдавилася кісткою й посоловіла, а жінка побачивши те, побоювалась, щоб вона не здохла, і це побоювання відбилось у її сні.

Сни належать до духових явищ, які учені психологи докладно аналізують і означують. Ці психологи кажуть що бажання, яке виявляється у снах, є скрите у підлеглих гадках, що витворюють сон. Кожен сон має глибоке, особисте значення для того, що снить. Сон може бути викликаний або тим що ми думаємо, або через якісь випадки дня. Зміст сну, викликаний нашим бажанням, може бути в сонному мареві так перекручений, що збудившись, ми не

ТРИЛОГІЯ ЛЮДМИЛИ КОВАЛЕНКО

„НАША НЕ СВОЯ ЗЕМЛЯ"

Можна набути перший і другий том:

СТЕПОВІ ОБРІЇ. 1-ий том — вийшов 1964 року. Там описано про життя населення частини України над Азовським морем (Маріюполь). Там перші проблиски національної свідомости — питання соціяльні. національні. Сторін 226. **Ціна $2.25.**

ПРОРІСТЬ, 2-ий том — вийшов 1966 року. Це вже нове покоління — діти перших героїв повісти. Тут вже нуктують передреволюційні настрої, погляди, серед яких українська молодь шукає своїх доріг і в тих пошуках попадає в конфлікти, дуже часто з собою. Сторін 255. **Ціна $2.75.**

ЇЇ ОКРАДЕНУ ЗБУДИЛИ — том третій в друкові.

За два томи $5.00.

Замовлення висилайте до:

UKRAINIAN VOICE

P.O. Box 3629, Sta. B., Winnipeg 4, Man.

Canada.

годні знайти звязку з нашими бажаннями і сном.

Джерелом наших снів є бажання, що повстають ще за-дня, але не є здійснені так само, як не є здійснені у снах.

Бажання може повстати вночі під час спання, як от наприклад, спрага й бажання напитися води. Те бажання є звичайно виповнене сном про пиття води.

На загал сни є пожиточні й конечні, одні тільки примари шкодять спанню.

Психологія трактує сни серіозно, одначе не пояснює їх на спосіб грецьких оракулів, єгипетських і халдейських сонників або наших сільських мудрагелів. Вона радше шукає за поясненнями снів в шлунку, який не стравив ковбаси з квашеною капустою і кварти маслянки, або шукає їх пояснень в стані нервового настрою людини, в напруженім думанні, в журбі, в боязні, приборканих її бажаннях і стремліннях, словом психологія старається сягнути до джерел снів — до нашої підсвідомости, яка неустанно працює у нашім умовім механізмі, та відповідно аналізує кожен відтинок виявленого сну.

Отже немає найменшої потреби нікому з нас безпідставно журитися, або боятися здійснення якогось немилого сну, чи тішитися побажаним сном, бо як один, так і другий зроджуються у нашій уяві, через діяння підсвідомости.

The Ukrainian Poets

Є це прекрасно видана книжка — переклади на англійську мову найкращих українських поетів — їх вибрані твори.

Переклади зробили — проф. С. Г. Андрусишин і проф. Ватсон Кірконел. Є це так звана Антологія української поезії, бо в неї увійшли поезії давніших і сучасних поетів. Крім того передне слово та інші додатки і пояснення дають нагоду кожному читачеві, особливо молодшим, що не володіють рідним письмом пізнати красу і велич рідної поезії та познайомитись з її творцями.

Книжка в добрій оправі. Стор. 500.

Ціна $7.50

The Poetical Works of Taras Shevchenko the Kobzar

в англійській мові

Опрацювали: **д-р Ватсон Кирконел і д-р Кость Андрусишин.**

563 стор. друку.

З поясненнями і ілюстраціями, на доброму папері в полотняній оправі

Ціна $8.50.

Замовляти:

UKRAINIAN VOICE

Box 3629, Sta. B. **Winnipeg 4, Man.**

Є. Кравченко

Без реґламенту*)

Та хіба ви, люди добрі, досі не чули, як я виступала на зборах?... Не чули? Дивно... Та весь санаторій про це говорить!..

Тоді послухайте. Хоч і ніколи, а розкажу.

Було це діло так. Якось оголосили про загальні збори, на яких мав звітувати сам Аркадій Аркадійович. Це — директор наш...

А я, признатися, не дуже долюблюю зборів... Ще жіночі — туди й сюди... А коли чоловіки збираються — хай Бог милує! Підеш прибирати, а там... Підлога — в недокурках... А повітря таке, ніби окороки коптили.

Ми з Устею — це моя подруга — так наловчились, що навіть угадуємо, кому як сиділося на зборах. Ото дивимось: коли біля стільця штук двадцять недокурків і розтоптана коробка від цигарок, — значить, робили бідоласі припарки...

Так ото про збори...

Якось надвечір шурували ми з Устею підлогу в шостому корпусі. Аж заходить сам директор.

Ви не бачили його?... Ще молодий: років за сорок. Красивий. Одна тільки порч — живіт. Ану такий здоровенний живіт, ніби хто чоловікові гарбуза приладнав. Єй-Богу! Навіть зігнутися не міг, щоб зашнунувати черевики.

Так ото підійшов він до нас. Усміхнувся, поздоровкався, навіть руки потис... Ми аж здивувалися: ніколи ще цього не було!... І каже:

— А ви чули, дівчата, що завтра відкриті партійні збори?

— Чули, — відповідаємо.

— Так от, — каже, — вам, як кращим прибиральницям, доведеться виступити.

Глянула я на Устю, вона — на мене... Мовчимо, тільки очима кліпаємо. А директор так люб'язно:

— Розповісте про наші успіхи і досягнення. Ви ж знаєте, як я піклуюсь про всіх, як вас шаную... Згадаєте й про недоліки. Адже чули, що критика знизу — дуже важлива річ...

А я йому:

— Аркадію Аркадійовичу... Та

---

[1]) Реґламент — порядок, розподіл роботи на з'їздах, зборах, конференціях тощо.

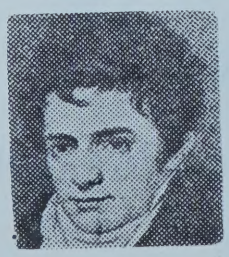

ВАШЕ ЗДОРОВ'Я — ЦЕ БАГАТСТВО

Коли занепадаєте — спробуйте природні лікарські рослини: на жолудок, нервовість, дихавицю, підупадання на силах, недуги печінки, нирок, жіночих недуг і т. п.

Зайдіть або пишіть до нашого офісу:

ALPHIAN HERBS

1198 Main St. **Winnipeg 4, Man.**

я за своїх шістдесять років ні разу з критикою не виступала... Бувало, — кажу, — виступиш, вилаєш кого слід і все... А це — критикувати, та ще й на партійних зборах... Зіб'юся, — кажу, — і нічого не вийде...

А тут Устя:

— Аркадію Аркадійовичу, а кого ж там критикувати?...

— Можете по санітарках, по прибиральницях проїхатись,—каже директор. — Ударте й мене за те, що й досі не збудував нового корпусу. А це, як ви знаєте, не від мене залежить... Зачепіть і відпочиваючих, які погано себе поводять... Не забудьте і самокритикуватися... От, приміром, ви, — і ткнув палцем на мене, — розкажете зборам, як розбили графин. А ви, — показав на Устю, — як поламали у швабрі держака... Пам'ятаєте?

— Звісно, — тихо відповідаємо.

— А щоб не збилися, — продовжує директор, — і не розтягували, я вам написав промови... На зборах буде дуже суворий реґламент!

Дістав з білих штанів два папірці: один жовтий, а другий синій. Дав нам і пішов.

Сяк-так прочитали ми написане. От Устя й питає:

— Ганно, а що воно за реґламент буде на зборах?

— Не інакше, — кажу, — як хтось із області або й з самого Києва прибуде.

Бачу: в Усті затремтіли руки... І полетіла її промова прямо в таз із водою.

Другого дня, по обіді, ішли ми з Устею на збори.

Dakota MOTOR HOTEL

ВАСИЛЬ НОСАТИЙ — властитель

- 24 Air Conditioned Units — Bedside Music
- Banquet Facilities for 600 People
- TAHITIAN LOUNGE — for groups up to 100 people
- DIAMOND JIMS } Nightly Entertainment
- RED OX LOUNGE } Nightly Entertainment
- Licensed Dining in the SUNSET ROOM

WILLIAM NOSATY, Prop.

10 Minutes from Downtown

S. W. DAKOTA ST. and ST. MARY'S ROAD, ST. VITAL

Acres of Parking

Reservation Phone 256-4315

У клубі — повнісінько... Правда, нас пропустили аж наперед. Місця дали. Дивимося: за столом аж семеро... Директор, заступник, парторг, лікарі і двоє незнайомих. Один ще зовсім молоденький... А другий з вусами й борідкою. Устя й шепче мені:

— Ганно, а котрий же з них буде Реґламент?...

— Мабудь, — каже, — той, що з борідкою...

Надають нашому директорові слово. Підвівся він... Поклав перед собою купу паперів, відкашлявся і почав читати.

Почита-почита, нап'ється води — і знову... Дуже довго читав...

А коли випив один графин води, почав — про князів і графів. Розповів, як вони колись, ще до революції, розкошували в оцих будинках над морем, де наш санаторій...

Ви вірите, так довго та гарно читав, що ми з Устею невчулися, як і задрімали. Прокинулися аж тоді, коли почав дорікати нам за графин і держаки.

Аж ось той, що з борідкою, і каже:

— Товаришу директоре, годі вже про санітарок та прибиральниць. Ви про свої недоліки розкажіть!

Аркадій Аркадійович утерся хусточкою, напився води вже з другого графина і мовить:

— Всі ці недоліки безперечно є і моїми недоліками... Я сподіваюся, що наші працівники виступлять і доповнять мене! — І сів за стіл.

Голова запитував: у кого є запитання? Мовчать... Вдруге — мовчать... Втретє — мовчать. Запитав:

PICTURE FRAMES

ART CRAFT WOODWORK CO. LTD.

- MODERN and TRADITIONAL
- CUSTOM MADE MIRRORS
- NEEDLEWORK and PETTI POINT FRAMES
- CIRCLES and OVALS

763 Selkirk Ave., Winnipeg **586-2300**

288 Kennedy St., Winnipeg **943-9981**

STAPLETON AUTO BODY (1965) LTD.

- **Направа основних частин авта**
- **Електрозварювання**
- **Вирівнювання основи авта**
- **Витягування і достава авта в разі якого випадку**

Повна ґарантія.

Телефонуйте **589-7317** або **589-7318**

Після годин праці телефонуйте до Джарвиса Бойчука ED 9-1479

15 Stapelton St. (South of Nairn) **Winnipeg**

хто хоче слово сказати? Теж мовчать...

Аж тут директор щось голові шепче. А той зразу:

— Слово має краща прибиральниця санаторію Ганна Архипівна Книш!...

Господи, мене ніби хто жаром обсипав. Аж затремтіла вся... Ледве підвелася... А директор:

— Ганно Архипівно, до столу, до столу йдіть! Щоб усім було чути!...

Підійшла я до самого столу... Якраз отак сидить Аркадій Аркадійович, а отак — я стою.

Глянула на людей і аж тоді згадала про свій папірець. Лап сюди — нема. Боже мій!... Аж у піт мене кинуло. Невже загубила? Що тут робити?... А директор мені шепче:

— Що ви — промову загубили?

— Загубила, — каже, — загубила...

А той, що з борідкою, почув і каже:

— Говоріть, Ганно Архипівно, так, як самі знаєте!...

Відлягло в мене від серця і почала:

— Правильно, — говорю — скаржився наш директор, що йому керувати важкенько... Та ще й з таким янгольським характером... Він же навіть на полювання їде не „Победою", як інші, а трясеться в автобусі... В тому, що відпочиваючих возимо на вокзал і з вокзалу... А яке в нього, — кажу, — чуле серце!... Ото щоліта, як поз'їжджаються родичі, знайомі. Ану ціла череда! І кожного напій, нагодуй. А їдять багато, бо їжа в нашому санаторії дуже смачна... Через них і сам Аркадій Аркадійович недоїдає. Йому однієї жареної гуски на цілий день вистачає... А родичі такі, пробачте, нахабні бувають. Ото нап'ються, наїдяться, висплються та ще й примушують бідного Аркадія Аркадійовича цілу ніч з ними виспівувати, а культурного масовика — на гармошці грати... Та родичі й знайомі ще півбіди. А не дай Бог, над'їде отакий „дієтний товариш" з чужою жінкою...

І не доказала, як директор — смик мене за спідницю і шепче:

— Ви по суті говоріть, по доповіді...

А той, що з борідкою, так і кинувсь до мене:

— А що воно за „Дієтний товариш", Ганно Архипівно?... Розкажіть, щоб і ми знали.

— Та це, — кажу, — на тому

G. SMYRL & SON LTD.

TRACTOR SUPPLY

СКЛАДОВІ ЧАСТИНИ ДО ВСІХ ТРАКТОРІВ.

Можете набути в нас нові та ґарантовані складові частини до Вашого ТРАКТОРА, як:

Sleeve assemblies, Ring sets, Gasket sets, Water Pumps and Water Pump parts, Ignition parts, Radiators, Mower Knives, Sections, Guards, Plates, Side Rake Teeth, Baler Pick Up Teeth, etc.

160 Higgins Avenue Winnipeg 2, Man. WHitehall 2-1195

тижні було... Під'їхала до шостого корпусу машина. З неї вилізло двоє: він і вона. У неї, як зараз бачу, на голові не то — відро, не то — сорочане гніздо. Дуже такий модний капелюшок... Вся в білому і сама біла, тільки п'яти чорні. Він, правда, чорнявий, з вусиками. Пика, хоч сірники три... Суворий такий!... Побачив мене і каже: „Бабо, негайно покличте Аркашку!" — Якого? — питаю. — „Директора санаторію!" Аж тут, на моє щастя, і Аркадій Аркадійович біжать...

Та не встигла я договорити, як директор знову:

— Що ви плетете, товаришко Книш?... — і так повернувся, ніби хотів ударити... Я аж злякалася... і кажу:

— Ви, мабуть, забули. Пам'ятаєте, біля нас тоді стояв колгоспник, що з сьомої палати!

— Я знать нічого не знаю! — знову перебив директор.

— Дивно, — кажу... — Ви ще відкликали тоді мене і наказали: „Ганно Архипівно... У нас тижнів три поживе дуже великий начальник. Приготуйте для нього й дружини шосту палату.А шахтарів, що в ній, переселіть у третій корпус. Пильнуйте, щоб чистота і порядок... Їжу носіть туди. Він дієтний товариш і вимагає, щоб годували і окремо, і особливо..."

Ех, тут директор як скочить, як гукне:

— Реґламент! Я прошу закликати її до порядку!!

Правда, закликали до порялку чомусь його... А мене сам Реґламент попросив говорити, скільки хочу.

— Так ото, — розказую, — поселились вони в шостій палаті. Живуть добу, другу, третю... Вдень пляжать, їдять, сплять. А вночі — пиячать. А то якось закликав мене той „дієтний товариш"... Поплескав по плечу й каже: „Бабо, за хороше обслужування преміюю вас порожніми пляшками. Заберіть і продайте..." Взяла я мішок... Як почала вибирати пляшки... Матінко моя! Ледве з палати витаскала. Оце, думаю, „дієта"...

— Вона п'яна! — вигукнув знову директор.

У мене й руки опустилися... За що ж це, подумала, він так на мене?

А той, що з борідкою, так суворо:

— Товаришу директоре, — каже, — я прошу вас не заважати!

Дивлюся, опустив наш Аркадій

Traditional Ukrainian Cookery

Савелі Стечишин

Ця куховарська книжка, написана в англійській мові, здобула собі популярність не тільки серед українських господинь, але також серед англійської публіки в Канаді і З'єдинених Державах.

Книжка має сотні ріжних українських приписів, короткі описи українських святочних звичаїв, ілюстрації та „індекс" при кінці книжки що допомагає господиням скоро віднайти сторінку, де поданий припис, за яким вони шукають.

Книжка має 498 сторін, друкована на першоклясному папері, гарний читкий друк, тверда полотняна оправа з кольоровою паперовою, артистично викінченою обгорткою.

Замовляйте її для себе або в подарунку.

Ціна $5.50 з пересилкою.

UKRAINIAN VOICE

Box 3629, Sta. B. WINNIPEG 4, MAN.

Аркадійович голову, аж на самий живіт. І курить — цигарку за цигаркою. А я говорю:

— Мало, кажу, було тому „дієтному товаришу" пити, їсти, спати... Ще й гримати почав на мене. Пам'ятаю, прийшли вони пізно відкись... Я сиділа на ослоні у виноградних лозах. Бачу — він зайшов до палати. А вона сіла на веранді і задивилась на місяць. Я зразу догадалась, що посварились. Довго він грюкав стільцями, дзвонив пляшками... Нарешті, вийшов. „Бабо, де ви?..."' гукає. — А що там? — питаю. „Ось вам п'ятдесят карбованців і шістдесять копійок на трамвай. Змотайтесь в крамницю і на всі — найкращого коньяку!" — Ой, матінко, моя, — кажу. — Де ж той у Бога коньяк, коли вже запівніч? „Без розмов! — гримнув на мене. — Чи ви хочете полетіти з роботи?... „Пішла я. Тільки до воріт, аж назустріч двоє: хлопець років на п'ятнадцять і жінка. „Бабусю, — промовила вона, — мені подзвонили, що тут десь у шостій палаті мій чоловік відпочиває з якоюсь... Чи не знаєте?..."

Є, кажу, якийсь. Тільки не знаю, чи ваш? ходімо, проведу. — Жінка з хлопцем зайшла в палату. А я стою та й думаю: чи йти за тим коньяком, чи ні?... Коли це двері — грюк, трах!... Дивлюся: вискакує „дієтний товариш", а за ним його полюбовниця...

— Брехня! — вигукнув знову директор.

— Як то брехня?... Дивіться, — кажу — у мене й гроші залишилися. Не знаю, кому їх передати?...

І поклала на стіл перед самим товаришем Реґламентом п'ятдесять карбованців і шістдегять копійок.

Ви виріте, в залі такий регіт піднявся, що й говорити ніяк було. Махнула я рукою і пішла...

...А через два дні ми з Устею прочитали в газеті про наш санаторій.

Там писалося, що той „дієтний товариш" був якимось обласним начальником черепиці, шалівок, цементу й заліза... А наш бувший директор — його давній приятель. От і доприятелювалися...

Отак, люди добрі, я виступала на зборах. Раджу й вам: коли виступатимете — не бійтеся ніякого Реґламенту. Бо не такий він суворий, як його малював наш директор!

Мала сила може легко розторощити те, що вже надломане.

Більше мух ви принадите краплиною меду, ніж богкою оцту.

DZIADUS PLUMBING & HEATING

- Нові інсталяції
- Перероблюємо систему огрівання
- ВПОВНІ ҐАРАНТУЄМО ЗА НАШУ РОБОТУ

Власник: **WALTER DZIADUS**

713 Selkirk Ave. Winnipeg
JU 2-2060

FOR FAST EFFICIENT SERVICE CALL OR PHONE

DOMINION LUMBER CO. LTD.

667 REDWOOD AVE.
JU 97348 — JU 98301

109 BOND ST. TRANSCONA
CA 24238

М. Зощенко

АРТИСТ

Розповідь ця — справжня пригода. Трапилась в Астрахані. Розповів мені про це артист-аматор. Ось що він розповів.

„Ось ви мене, громадяни, питаєте, чи я був артистом? Ну, був. У театрі грав. Доторкався до мистецтва. А тільки ж дурниця. Нічого в цьому нема надзвичайного. Певно, якщо подумати, то в цьому мистецтві багато доброго. Скажімо, вийдеш на сцену, а публіка дивиться. А серед публіки знайомі, родичі з боку жінки, громадяни з дому. Дивишся, підморгують з партеру, тобто, не лякайсь, Василю, дуй до гори. А ти, значить, їм знаки робиш, тобто, залиште турбуватись, громадяни. Знаємо. Самі з вусами.

А якщо подумати глибше, то нічого в цій професії нема доброго. Крови більше зіпсуєш. Ось раз ставили ми п'єсу „Хто винен", з минулого життя. Дуже це сильна п'єса. Там, значить, в одній дії грабіжники купця грабують на очах у публіки. Дуже натурально виходить. Купець, значить, ногами відбивається. А його грабують. Жахлива п'єса.

Так ось, поставили цю п'єсу. А перед самим спектаклем один аматор, котрий купця грав, випив. І в спеку до того його, бродягу, розстрясло, що, бачимо, не може, ролю купця вести. І як вийде до рампи, то навмисно електричні лямпочки душить. Режисер, Іван Павлович, мені і каже: — Не доведеться у другій дії його випускати. Передушить, сукин син, усі лямпочки. Може, — каже — ти замість нього заграєш? Публіка дурна, не зрозуміє: Я кажу: — Я, громадяни, не можу — кажу — до рампи вийти, не просіть. Я, — кажу — зараз два кавуни з'їв. Зле ворочаю мізком. А він каже: — Рятуй, братіку. Хоч на одну дію. Може той артист потім очухається. Не зривай освітньої праці. Все ж таки умовили.

Вийшов я до рампи. І вийшов, згідно з п'єсою, як є, у своєму піджаку, у штанях. Тільки борідку чужу наклеїв. І вийшов. А публіка, хоч і дурна, зараз і впізнала мене. — А, кажуть, — Василь вийшов! Не лякайсь, мовляв, дуй до гори... Я кажу: Лякатись, громадяни, не доводиться — раз, кажу критичний момент. Артист, — кажу — дуже під мухою і не може до рампи вийти. Звертає.

Почали дію. Граю я в дії купця. Кричу, значить, ногами від грабіжників відбиваюсь. І почуваю, ніби хтось з аматорів дійсно мені в кишеню лізе. Загорнув я піджачок. В бік від артистів. Відбиваюсь від них. Прямо по пиці б'ю. Їй же Богу! — Не підходьте

INDEPENDENT FISH Co. Limited

Завжди маємо на складі рибу всякого роду: *свіжу, заморожену, вуджену, як також смальцеві оселедці.*

ЦІНИ ПРИСТУПНІ.
WHOLESALE ONLY.

Телефон SP 4-4547
941 Sherbrook St., Winnipeg
Власник *ФЕДІР ШЕВЧУК*

— кажу, — сволота, по доброму прошу. А ті, згідно з п'єсою, все насідають і насідають. Вийняли в мене гаманець (вісімнадцять червінців) й до годинника лізуть. Я кричу не своїм голосом: — Рятунку, тобто громадяни, насправді грабують! А від цього повний ефект виходить. Публіка, дурна, в захопленні, у долоні б'є. Кричить: — Давай, Василю, давай. Боронися, милий. Крий їх, д'яволів по макітрам!

Я кричу: Не помагає, братіки! А сам лупцюю прямо по пиках. Бачу, один аматор кров'ю підпливає, а інші, підлота, показились і насідають. — Братіки, — кричу — та що ж це!? За яке, це саме, страждати доводиться!? Режисер тут з лаштунків висовується. — Молодець, — каже, — Василю. Чудово, каже, рольку ведеш. Давай далі.

Бачу, крики не допомагають. Тому, що не крикнеш, все прямо згідно з п'єсою належиться. Став я на коліна. — Братіки, — кажу, режисер, кажу, Іван Павлович. Не можу більше! Пускайте завісу. Останню ощадність, насправді тягнуть!

Тут деякі театральні специ — бачать — слова не згідно з п'єсою, — з лаштунків виходять. Суфлер, дяка йому, з будки вилазить. — Здається, каже — громадяни, дійсно у купця гаманець потягли. Дали завісу. Води мені в глечику принесли. Напували. — Братіки, — кажу, — режисер — кажу, — Іван Павлович. Та що ж це, кажу. Згідно з п'єсою, гаманець хтось у мене потяг...

Ну, влаштували обшук у аматорів. Та тільки грошей не знайшли. А порожній гаманець хтось у лаштунки кинув.

Гроші так і загинули.

Ви кажете — мистецтво!? Знаємо! Грали!

---

*

Любіть книжку всією своєю душею Вона є не тільки вашим найкращим другом, але й до кінця вашого життя вірним вашим супутником.

Природа — це книга, яку слід прочитати й правильно її зрозуміти.

Правди, що їх особливо нерадо слухаємо, це саме ті правди, що їх найбільше треба нам знати.

З китайської мудрости.

Злий сусід — це велике нещастя, так як добрий сусід велике благословення.

Гезіод, старогрецький поет, що жив в 8 столітті перед Христом.

КУПУЙТЕ В УКРАЇНСЬКІЙ ХАРЧОВІЙ КРАМНИЦІ

MAIN MEATS & GROCETERIA

654 MAIN ST., WINNIPEG
942—7837

За солідну й чесну обслугу ґарантує
Михайло Оробко

REALTY ATLAS COMPANY

REAL ESTATE - INSURANCE BUSINESS BROKERS
461 MAIN ST. OPP. CITY HALL
Phones:
WHitehall 2-5929 — WHitehall 2-7636
WINNIPEG 2, MAN.

Поради для збереження здоровя

ПРИЧИНИ ТОВСТУВАТОСТИ

Багато людей думає, що вони товстіють тому, що в них погано функціонують деякі залози. Це до деякої міри відповідає правді, але не в усіх випадках. Д-р Т. М. Ґрінвуд, президент Королівської Австралійської Колеґії Лікарів є тієї думки, що в більшості випадків, головною причиною товстіння є радше надмірне їдження, ніж клопоти зі залозами. Дуже часто товстуватість тому тяжко вилікувати, що пацієнт є таксамо фанатичним приклонником їжі, як другі особи, є приклонниками алькоголю або тютюну.

По думці д-ра Ґрінвуда, пересічний канадієць і американець їдять рішуче забагато і могли би легко обійтися половиною тої поживи, що вони її щоденно споживають.

Замилування до багатої їжі повстало в давніших часах, коли товстуватість вважалася ознакою здоров'я і добробуту і хоча сучасна медицина опрокинула той погляд, дехто далі думає, що для доброго здоров'я треба об'їдатися.

В останнім часі на ринку появилися штучні продукти з малою кількістю кальорій і д-р Ґрінвуд не бачить в них нічого злого, якщо вони перевірені відповідними урядовими чинниками і признані нешкідливими. На всякий випадок американці і канадійці повинні обмежити свою щоденну поживу, уникаючи зокрема жирних страв, коли загальний рівень здоров'я має поправитись.

БРАК СОЛЯНОЇ КИСЛОТИ

Шлунковий сік, що травить таку поживу, як хліб та картоплю, в шлунку, нормально має в собі й соляну кислоту. Коли ж зі стінок шлунка виходить замало соляної кислоти або й зовсім нема соляної кислоти, то пожива лише частинно травиться і розгнивається. Отже хто хворий на недостачу соляної кислоти в шлунку або на так звану по вченому „ахілію", той має теж за мало енерґії-сили з недостачно перетравленої поживи і по части наче затруєний токсинами з гниття поживи.

Хворому на „ахілію" лікар приписує вживати щоденно під час

KING'S HOTEL
114 Higgins Ave., Winnipeg
WH 2-9178
Памятайте про
KING'S DINING ROOM
Смачні Страви — Ввічлива Услуга
приємна атмосфера.
Ю. СЕРЕДИЧ, менажер

ЩИРИЙ ПРИВІТ ВІД
SHERBROOK ANIMAL HOSPITAL
Д-р Б. С. Балко
Ветеринарний лікар-оператор
390 Sherbrook St., Winnipeg 2, Man.
Телефон Офісу **SP 4-3544**
Телефон Рез. **ED 9-4069**

їдження трошечки соляної кислоти („дайлут гайдроклорік есид") розрідженої в склянці води. А другу недугу, що звичайно товаришить „ахілії" лікар лікує окремо, залежно від того, яка це недуга.

ТРЕБА БУТИ ОСТОРОЖНИМ ПРИ ВЖИВАННІ АСПІРИНИ

З заживанням всяких піґулок треба бути осторожним і не заживати їх без виразного дозволу лікаря. Оце недавно виявилось, що нововинайдений лік у виді піґулок, а саме так званий „талідомид" деформує новородків, коли майбутня мама користується ним на безсонність. Після того медикаменту появився ще один підозрілий медикамент вживаний проти запліднення. Хоч на це немає певних доказів, але догадуються, що таблетки проти запліднювання витворюють згусти крови й спричинюють смерть.

Викликана цими медикаментами тривога спонукала відповідальних осіб перестерегти людей перед будьякими невипробуваними ліками. Заразом звернено теж увагу на загальне надуживання аспірини.

Аспірина призначена для хвилевого знечулення болю, зокрема болю голови. Невелика доза аспірини коли-не-коли не є шкідливою. Але зачасте вживання, по кілька піґулок денно, може вплинути некорисно на здоров'я. У кого є слухове недомагання через ослаблений слуховий нерв, то зачасте вживання аспірини може погіршити слух.

Треба також знати, що аспірина гальмує нормальну чинність вітаміни „С" від якої залежить загальне здоров'я. Кожна клітина орґанізму потребує подостатком цієї вітаміни. В часі недуги запотребування на цю вітаміну збільшується, а зайвих запасів на не передбачені потреби наш орґанізм не складає. Тому в часі недуги рекомендують пити багато цитринового соку або соку з інших цитрусових овочів, що мають багатий склад цієї вітаміни. Коли ж рівночасно приймається збільшену дозу аспірини, то вітаміна „С" не може виконувати своїх функцій.

З новішої наукової розвідки довідуємося, що аспірина не є такою помічною на застуду, як люди собі думають. Вона застуди не спиняє, не злагіднює і не лікує, а тільки хвилево знечулює загальну кволість .Коли хто твердо вірить, що аспірина таки помагає на застуду, то це вмовлена віра.

VILLAGE DEPT. STORE
515 Marion St.
ST. BONIFACE, MAN.
Споживчі товари — мясива — взуття — юзелірні вибори — кухонне приладдя.
Іван і Ольга Юзвишин, власники.

Centennial Compliments
to Our Many Friends & Patrons
SMELINSKI BROS.
Plasterers
1073 Boyd Ave., Winnipeg

ПРО „ПРОБЛЕМИ НАШОГО ЗДОРОВ'Я"

Шанувати й дбати про своє здоров'я треба, але — без пересади. Не конче потрібно, щоб ми довго жили, але конче потрібно, щоб ми добре жили.

Людина, яка живе по-християнськи, працює на народній ниві, допомагає своїм ближнім, взагалі робить добро, має більшу вартість, як та людина, яка живе 100 літ і тільки дбає про своє здоров'я.

Не журитися — це чудова річ, але не можна бути до всього байдужим. Іноді треба в житті чимось і кимось перейматися. Славний німецький поет Й. В. Ґете сказав: „Тільки нерозумні не журяться".

Люди в своєму житті мають різні турботи: родинні, фінансові і інші не говорячи вже про страхіття війн, які недавно людство пережило і які знищили багатьом людям здоров'я.

Очевидно що не треба тратити голову з журби, а треба старатись бути радісним, не зважаючи на турботи. Говорять, що людина, котра нічим не переймається, котра виявляє байдужість до всього і до всіх — це недобра людина.

Головне — це робити добро в покорі, з любов'ю до Бога, й тоді людина напевно буде почуватись молодою до кінця свого.

ЇЖА І ЗДОРОВ'Я

Від правильного режиму харчування залежить розумна і фізична працездатність людини, її розвиток і ріст, опірність до захворювань, а також можливість продовження життя.

Під правильним режимом харчування слід розуміти не тільки кількість харчових продуктів, яку повинна споживати людина, але й якість тих продуктів, тобто достатній вміст у них необхідних для людини поживних речовин. Нормальний режим харчування це розумний розподіл їжі протягом дня, відповідна черговість страв, своєчасне споживання їжі і створення добрих умов для її споживання.

Їжа повинна бути різноманітною, мати хороший зовнішний вигляд і задовольняти потреби і звички, що склалися залежно від віку людини, її професії, побутових умов, національності та інших особливостей.

Організм людини витрачає багато енергії не тільки в процесі

MINIT CAR WASH

Salter at Stella
One Block North of the Salter St. Bridge

JU 9-8938

EUGENE KUBAY, Manager

"A Clean Car Rides Better"

Centennial Compliments

CITY GAS HEATING & APPLIANCE CO. LTD.

Free Estimates
All Work Fully Guaranteed

JOHN ANDRYJOWICH, Prop.

Phone 589-3042
812 Polson Ave., Winnipeg

трудової діяльности, але й для постійної роботи центральної нервової системи, особливо великих півкуль головного мозку, серця, легенів, травних та інших внутрішніх органів. Енергія ж, що витрачається людиною в процесі життєдіяльності організму, відновлюється тільки за рахунок їжі, яка дає людині необхідні їй речовини також і для будови клітин і тканин.

НЕ ТРЕБА ЛЯКАТИСЬ ОПЕРАЦІЇ

Сьогодні без перебільшення можна сказати, що хірургія в останніх часах перестала вже бути небезпечна. Ще 10 або 15 років тому заник віддиху під час операції був проблемою, що виганяла піт на чоло цілому операційному складові. Сьогодні для фахового анестетиста (лікар що приводить хворого в стан знечулення) це дитяча забавка усунути цю можливість. Коли пацієнт випадково „забуде" під час операції віддихати, це триває лиш кілька секунд, щоб вложити йому у віддиховий провід ґумову рурку і, щоб його легені знову у нормальному віддиховому ритмі почали діставати своє постачання кисню.

Також у випадку відмови у праці серця і кровообігу лікар-анестетист є тепер паном життя і смерти пацієнта. Він може розпоряджати тисненням крови і працею серця. Він має засоби підвищувати або обнижувати тиснення крови, побуджувати або успокоювати серце.

Звичайно пацієнти, що йдуть на операцію, побоюються, що їм пошкодить етер, яким його мають заспати і говорять про „маси" того етеру. Отож оті „маси" етеру належать вже давно до минулого. Сьогодні застосовують так звану комбіновану наркозу. Людський організм вводять при допомозі різних медикаментів, які притуплюють загальну вразливість, вже перед операцією в такий летаргічний стан, що кілька крапель етеру вистачає, щоб погрузити його у глибоку, спокійну наркозу.

Сьогодні добродійний препарат приносить пацієнтові напівлетаргічний стан вже день перед тим як він має бути оперований. На другий ранок той напівсвідомий стан утримують дальше, а потім слідує застрик і посеред розмови пацієнт, звичайно зі щасливим і відпруженим усміхом на обличчі засипляє.

Сьогодні лікарі заставляють

CITY TIRE & FRONT END SERVICE
907 Main St., Winnipeg
Phone WH 3-4779
Wheel Alignment —
Wheel Balancing —
Front End Service —
Recapping and Vulcanizing
EUGENE SLIPETZ, Prop.
Res. ED 4-3313
RICHARD SLIPETZ.
Res. ED 9-7259

NORTHERN HOTEL
Phone 582-6346
826 Main St., WINNIPEG
Модерні кімнати з приватними ваннами.
Охолоджуване повітря в пивній
для вашої вигоди.
Власники:
Bill and Mary ANTONIAK.

пацієнта дуже скоро вставати з ліжка після операції, а саме наступного або третього дня. Деякі пацієнти вважають це за знущання над ними, але коли їм пояснити, щоб запобігти тромбозам (недуга, під час якої творяться в крові струпи) та емболіям (заткання, запор артерії) можна багато успішніше швидким вставанням після операції, як скомплікованими застриками проти ціпеніння крови, тоді вони самі добровільно встають.

Досі ніякий лікар не міг дати пацієнтові запевнення ,що він видержить операцію. Сьогодні вже можна дати певну відповідь. Хірурги мають вже врешті бажаний засіб на це. Є це так званий „АСТ"-гормон.

Наука відкрила в останньому десятилітті, що оборона організму проти якогонебудь пошкодження ,інфекції, попарення, биття, проти великого страху, а також проти операційного заходу не є така проста і самозрозуміла. Навіть укушення комаря впроваджує в рух скомпліковану, поширену по цілому тілі оборонну систему з так би мовити, поліційною президією, „поліційною казармою" і „поліцаями".

Ролю президії, чи теж головної команди поліції грає мозкова залоза звана „гіпофізою". На кожний напад на наш організм вона відповідає творенням так званого „АСТ"-гормону (Адено-Кортікотрофес-Гормон). Цей гормон є неначе алярмовим наказом, що його наш мозок висилає шляхом обігу крови до „поліційної казарми", якою є надниркова залоза. Ця „казарма" негайно відчиняє свої брами і висилає свої охоронні „поліційні сили" на загрожене небезпекою місце. Наука називає оті „поліційні сили" спеціяльною назвою, а саме „кортикоідами". Їх можна знайти в кожній краплині крови, коли наш організм є в стані оборони перед небезпекою, що йому загрожує.

Хірурги використали це відкритя до свого „передопераційного тесту". Вони, наприклад, впорскують старшій людині, про яку невідомо, чи вона витримає операцію „АСТ"-гормон і чекають, чи в реакції на нього появляться у крові пацієнта згадані вище „поліцаї-кортикоїди". Коли вони появляться, то стає явним, що оборонні сили організму того пацієнта ще є в повній силі.

В довір'ї до цієї проби перево-

Compliments of

THE GAY CAVALIER MOTOR HOTEL

Nairn Ave. & Highway 59
Winnipeg, Man.

Banquet Facilities
Dining Room
Modern Rooms

FLAMINGO MOTEL

15 Modern Units
9 HK Units
Baths — Showers
Television
Children's Playground
Pets Allowed
"10 Minutes from Downtown"
Phone: GL 2-2898
1680 Pembina Hwy. Fort Garry 19, Man.
Власник — **Верна Конвальчук.**

дять тепер операції на 70— і 80-літніх пацієнтах і завжди показується ,що коли „АСТ"-проба випала корисно старші віком люди переходили операцію блискуче. При пацієнтах з негативним тестом, краще тримати хірургічний ніж у шафі. Вони дістають після операцій гноєння ран, запалення легенів, спад обігу крови. При цих передопераційних тестах виявилося, що несподівано багато старших людей мають бездоганне оборонне поготівля у своєму організмі, а деякі молоді люди його не мають.

У таких „тяжких випадках" отой „АСТ"-гормон придався також не тільки як пробний камінь, але також і як знаменитий засіб для „тренування" пацієнта перед операцією. Коли вприскувати пацієнтові частіше малі дози „АСТ"-гормону, то невистачальні оборонні сили пацієнта щораз збільшуються і „АСТ"-гормонова проба стає врешті позитивна.

В той спосіб сучасна медицина допомагає не тільки старшим людям, але і молодим, а навіть і немовлятам, певно і успішно перейти навіть найтяжчі операції. (Подано за д-ром А. Р.).

СТЕРИЛІЗАЦІЯ ВОЛОССЯ ПЕРЕД ОПЕРАЦІЄЮ

Операції на голові це пострах для жінок. Часто не так з огляду на саму операцію, як через те, що перед такою операцією їм мусять обстригти волосся на голові, а деколи навіть гладко виголити цілу голову, щоб перевести докладну дезинфекцію довкола оперованого місця — жінки попадають в паніку.

Новий дезинфекційний засіб робить тепер таке стриження, чи виголювання голови непотрібним. Цей засіб, це новий рід шампуну, що стерелізує дуже докладно цілу голову і волосся, при чому кольор і якість волосся не поносять ніякої шкоди. При тому цей засіб робить волосся на деякий час гладким і важким, так що воно не розсипається, а лежить так, як його уложить хірург.

Немає милішого місця на світі як дім.

Ціцеро, римський філософ.

Одна унція дійсности варта більше, ніж цілий фунт мрій.

Один дурень знаходить звичайно ще більшого дурня, який його подивляє.

CADY HOTEL MOTEL AGENCIES LTD.

City and Country Hotels — Motels Business Opportunities — Mortgage Loans — Insurance — City Properties

M. W. Kadychuk, Manager

Phone: 334-2560 — Evg. ED 4-1142
1759 Main St., Winnipeg 17, Man.

EMPRESS HOTEL

Phone WH 2-8653
684 Main St., Winnipeg

P. Serwylo — S. Demski
Proprietors

Rooms by Day, Week or Month
LIVE ENTERTAINMENT NIGHTLY

БОРЩ — ЛІКУЄ...

Ми повинні бути вдячними тій особі, що навчила нас варити борщ, бо це є найкраща страва із всеї городовини. Та ми тут говоримо про дійсний борщ — що не „вбитий" всякими приправами, а головно тим, що в ньому надто багато товстого м'яса.

Головним складником борщу, очевидно є буряк. Можна до буряка додати і трошки капусти, і фасольки і цибульки, але все таки головним складником є покришені буряки. А коли цей борщ дістане ще трішки покришеного бурячиння (листків) то ще краще. А хто хоче довго прожити і не мати шлункових боляків чи рака, той повинен їсти борщ не перчений.

Борщ і добре прочищує шлунок та кишки і є здоровою поживою, бо ж буряки легко в тілі переміняються в цукор, що негайно людині додає сили-енергії. Крім того буряк має в собі подостатком і заліза і мангану, що потрібні для крови.

Але борщ сам є добрий і смачний лише тоді, коли ми його не „вбиваємо" всякими приправами і товстим м'ясивом.

Один італієць сказв: „Я тому і оженився із українкою, бо вона вміє варити добрий борщ. Добрі наші макарони, але ваш борщ ще ліпший".

Тому старайтеся українські жін-

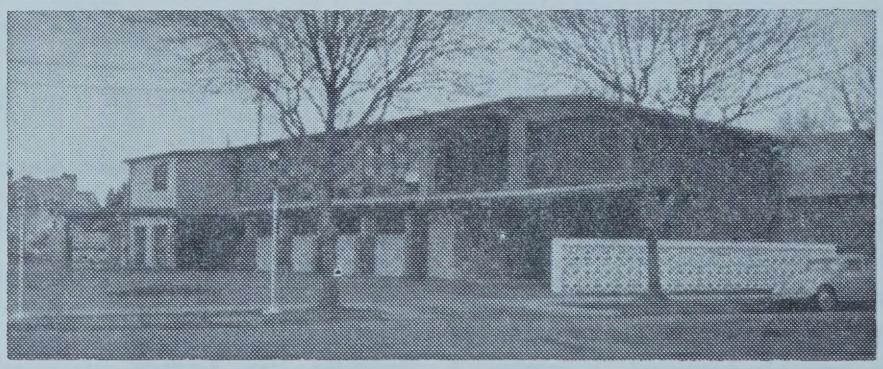

НАЙНОВІШЕ І НАЙМОДЕРНІШЕ
ПОХОРОННЕ ЗАВЕДЕННЯ В ЕДМОНТОНІ

Покірне зрозуміння, симпатії і сумлінна услуга — оце головні мотиви нашої професійної услуги. Можете бути певні, що всі деталі будуть поладнані з професійним умінням і ненастирливою ввічливістю, коли ми виконуємо свої обов'язки під час церемоній. Без уваги на годину, віддаль ми завжди до ваших послуг.

SOUTH SIDE MEMORIAL CHAPEL LTD.

ПОХОРОННІ УПРАВИТЕЛІ

Український представник, В. ЯДЛОВСЬКИЙ

8310 - 104 Street **Edmonton, Alta.** **Phone 433-8733**

———x———

Agents:

NISKU: ALFRED LECHELT
Phone: 446-2468

NEW SAREPTA: ALFRED SCHLENDER
Phone 92413

THORSBY: TONY LEFSRUD
Phone 36

CALMAR:
Phone 445-3404

HAY LAKES: HENRY ZUCHT
Phone 354

ки варити „добрий" борщ, щоб слава жіноча не пропала.

***

СТАРІСТЬ І МОЗКОВИЙ УДАР

„Мозковий удар" не є стислим медичним висловом, а тільки перекладом грецького слова „апоплексія", що його ввів батько світової медицини Гіпократ ще 2.300 років тому. Це грецьке слово означає, що хтось упав, немов від наглого удару. Ще сьогодні ця назва в цьому значенні може бути ужита для удару сердечного, легеневого або мозкового. Але у вужчому значенні лікарі уживають цього слова тільки у випадках „апоплексія церебрі", тобто у випадках мозкового удару.

Мозковий удар може мати різнородні причини, які здебільша можна викрити аж після смерти. Але майже без вийнятку мозковий удар є явищем старости, бо тільки в дуже рідкісних випадках виступає у віці нижче п'ятдесят років. Причиною, яка сприяє мозковому удареві, вважають лікарі артеріосклерозу, тобто ствердіння артерій, яке наступає із старінням людського організму.

Артеріосклерозу після шістьдесятого року життя лікарі не вважають вже за недугу. Спеціяліст від серця і обігу крови д-р П. Вайт, сказав недавно: „Артерії, які в немовляти є елястичні, як вентилева гума, за довгий час життя щораз більше тверднуть. Хто в 60-ому або 70-му році життя не має артеріосклерози — не є нормально здоровий".

Наслідки артеріосклерози можуть виявитися особливо тоді, коли зростаючий з віком тиск крови починає сильно натискати на стінки артерій. В цій стадії заходить небезпека найважчої форми мозкового удару — випливу крови до мозку. Одна з кровоносних судин у мозку, що є виставлена на збільшений тиск крови, тріскає. Кров виливається до мозку і заливає нервові клітини, що виконують важливі функції в організмі.

Кожна з обох половин мозку керує функціями одної і то завжди протилежної половини тіла. Коли кров, що виливається з пошкодженої кровоносної судини, втискається до правої половини мозку, може наступити параліж лівої частини тіла. Такий параліж може вправді сам, чи під впливом лікарів уступити, але часто приводить до смерти.

Буває, що безпосереднього виливу крови до мозку в наслідок ар-

BASSIE, SHEWCHUK & KRUGER
АДВОКАТИ й ПОВНОВЛАСНИКИ
200 Wentworth Bldg.
10207-97 St. Edmonton, Alta. Phone 429-4631

OLEKSHY & PIDRUCHNEY
BARRISTERS, SOLICITORS & NOTARIES
10826-82 Ave. Edmonton, Alberta Phone: 433-1448
Ткож ведуть канцелярію в Thorsby, Alta.

теріосклерози немає, зате в наслідок цієї самої артеріосклерози наступає заткання одної з кровоносних судин.

На чому таке заткання кровоносної судини полягає?

Субстанції, як холестина і вап, що при артеріосклерозі відкладаються на стінах артерій, можуть звужити струм крови, що пропливає через артерію. Коли в такому звуженому просмику затримається згусток крови або якесь чуже тіло, наступає застання чи замкнення цієї кровоносної судини.

Якщо цей згусток заткає одну з коронарних артерій в околиці серця, то тоді наступає так зв. серцевий удар або тромбоза.

Коли ж заткається одна з дрібних кровоносних судин, то тоді клітини тканей тіла, що їх нормально ця кровоносна судина відживляє, не дістають своєї поживи і відумирають частково або цілком.

ШУМ В УХАХ

Подаємо кілька порад, як лічити шум в усі ч и в ухах. Інформації ці зачерпнені із найновіших книг лікарських.

Шум в усі часто викликує більше причин. А саме найчастіше шум в усі викликує нагромаджений віск в усі, який треба негайно вичистити. Це легко чистить лікар.

Друге, шум в ухах є получений із катаром, або (щоб легше зрозуміти) із перестудою, тоді його тяжче вилічити.

Без огляду на причину шуму в усі хорий не повинен тратити надії на його вилічення. Недуга ця є до вилічення цілковито.

East-West Travel

(Agency of Globe Tours, Winnipeg, Canada)

Phone: 424-9907

TOURS CRUISES

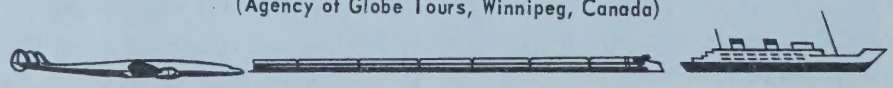

10803-A 95th STREET ★ EDMONTON, ALBERTA, CANADA

ЧЕРЕЗ НАШЕ БЮРО МОЖНА:

- набути білети для подорожування і перебування в різних країнах світу і в Канаді,
- набути паспорт, візу, тури, білети на літак, корабель або поїзд,
- робити старання спровадити рідних з Европи,
- робити старання про набуття метрики.

КОРИСТУЙТЕСЯ НАШИМ ДОСВІДОМ І ОБСЛУГОЮ!

ЯК ЛІКУЮТЬ НАЛОГОВИХ АЛЬКОГОЛІКІВ?

В Калькcбургу відкрито модерне заведення для лікування налогових алькоголіків.

Курація, яку там переводять на добровільній базі, полягає в тому, щоб при помочі психотерапії і терапії праці привернути даному пацієнтові пошанівок для себе самого.

Пацієнти розміщені в 1—2 ліжкових кімнатах. Вони мають до диспозиції читальню, бібліотеку, радіо і телевізію. Позатим є там велика ясна заля з різними ремісничими станками. Вибір роду праці полишений їхній волі. Також прогульки з лікарем входять в програму лікування.

Харч, який там подають, є дуже добрий. Кожний пацієнт, якщо йому курація не подобається, може кожної хвилини опустити заведення.

Щодо медицини — лікарств, то одиноким ліком, що його мусить обов'язково кожний пацієнт зажити щоденно — це протиалькоголеві таблети „Антабус". Ці таблетки є того рода, що вони зражують до горілки. Хто випив би по них хоч одну чарку, буде почуватись як в пеклі.

Щоб запевнити пацієнтові ділання тих таблет, то перед останнім опущенням заведення мусить кожний із пацієнтів випити чарку лікеру в приявності лікаря! Є це одинока чарка, яку там подають.

Таке лікування триває 3-4 тижні. Це заведення є під наглядом проф. д-ра Гофа, шефа Психіятричної Клініки у Відні.

UKRAINIAN BOOK STORE

P. O. Box 2414 - 10205-97 Street
EDMONTON, ALBERTA

МАЄМО НАЙБІЛЬШИЙ ВИБІР

Українських Книжок
Грамофонових платівок
Музичних нот
Стінних календарів
Полотна і канви
Ниток "D.M.C." і "CLARK"
Словарів
Прибори на писанки

Коси „Боже Помагай"
Сапи
Серпи
Кераміка
Молитовники
Біблії
Шкільні підручники.

SCHOOL FURNITURE DIVISION
CHURCH FURNITURE
BANQUET TABLES
& STACKING CHAIRS

ІВАН СУЛИМА, президент
8910-125 Ave. Edmonton, Alberta
Phone 474-6461

715-42 St. Saskatoon, Sask.

P. J. LAZAROWICH, Q. C.

BARRISTER, SOLICITOR, NOTARY PUBLIC

916 McLeod Building

Phones:
Office 422-5466
Res. 433-3653

EDMONTON, ALTA.

КАРТОПЛЯ У НАШІЙ ДІЄТІ...

Д-р Л. Б. Петт, шеф відділу харчування при Департаменті Здоров'я канадійського уряду, висловив кілька цікавих думок про місце картоплі у нашій дієті.

Наводимо деякі з них для інформації наших читачів:

Не страва спричинює товстіння, але спожита її скількість. Кожна страва дає калорії, але збільшена вага у людини виникає тільки тоді, коли прийнята пожива постачає більше калорій, як їх тіло може зужити.

Між прийнятою поживою і зужитою енергією існує завжди рівновага з тим, що товстіння є наслідком переваги поживи над зужиттям енергії. Іншими словами, не рід поживи додає ваги людині, а кількість її у відношенні до активности (руху) даної особи.

Цукор — це тільки чисті калорії тоді, коли картоплі мають ще інші відживчі складники, які є необхідні для життя. Звичайно, що

Ціле життя крутиться довкруги однієї важної справи, а саме — насущного хліба.

Вілфрід Вілсон Ґібсон.

Найбільше щастя в житті, це свідомість того, що нас люди люблять.

Віктор Гюо, Нуждарі.

Коли гогось не розумієш, перестань на хвилину думати про це, а потім загинай цю справу досліджувати.

Мішель де Монтень,
франц. письменник і філозоф 16 століття.

YANDA, GREGORY & SNAYCHUK
BARRISTERS, SOLICITORS & NOTARIES
307 Royal Trust Bldg.
EDMONTON, ALTA.

Модерний і гарно уряджений
РЕСТОРАН І ДАЙНІНҐ ЛАВНДЖ
КАРПАТІЯ
10266 - 97 Стріт Едмонтон, Алта
Тел. GA 4-1213
поручає своїм Шановним Гостям великий вибір канадських та европейських страв та різнородних напитків. Винаймаємо наш ресторан на весілля, ювілейні прийняття та інші гостини.
Доставляємо готові страви та даємо обслугу на бенкети, весільні гостини та різні прийняття.
УПРАВА РЕСТОРАНУ „КАРПАТІЯ".

HOTEL VENDOME
124 Front St., Sarnia, Ont.
Phone 344-1131
Модерні кімнати із першорядною їдальнею
Власники:
ВАСИЛЬ і ЕДВАРД СОЙКО

LOUGHEED'S LTD.
Найкращі Побажання для українців
MARGUERITE & GERRY LOUGHEED
60-62 Eyre St. S.,
79 Durham St. S.,
Elm St. West in the President Hotel
New Sudbury Shopping Centre.

„репета" (друга порція) може бути похибкою. Тут грає ролю активність: коли людина багато рухається, працює фізично, тоді може і потребує її організм тої „репети" і солодких потрав.

Чимало людей не їсть хліба і картоплі, щоб не товстіти, але сягає по чоколяду, або гризе горішки. Тимчасом одна мала чоколяда має звичайно більше кальорій, як велика картопля, а один горішок (пінат) має коло 5 кальорій. При тому вони постачають тільки самі цукрові чи товщеві кальорії, без якихнебудь інших споживчих вартісних складників.

В тому теж менша вартість чимало інших споживчих продуктів, що вони не постачають, побіч своїх кальорій, теж і інших споживчих вартісних складників, як напр., мінеральних солей чи вітамін. Небезпека браку тих складників стає більш загрозлива в старшому віці, бо старші люди потребують щораз менше кальорій.

Картопля має в собі, крім кальорій, також багато інших споживчих вартісних складників, як вітаміна Ц, вітаміна Б[1], залізо та інші мінерали. Вітаміна Ц, яку находимо у городовині, цитрині, помаранчі, грейпфруті, хоронить нас перед важкою недугою, званою „цинга" або „шкорбут".

Треба підкреслити, що найбільше тих вітамін є тоді у картоплі, чи городовині, коли вона є в сирому стані, бо вода виполікує вітаміни, а горяч ступнево нищить їх.

Отже, коли картопля чи капу-

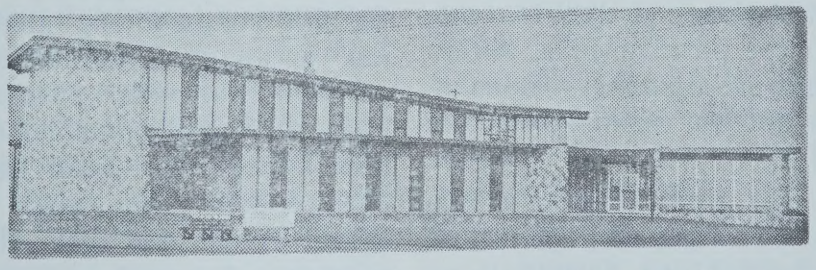

Одиноке УКРАЇНСЬКЕ ПОХОРОННЕ ЗАВЕДЕННЯ в АЛБЕРТІ

В годину смутку по втраті особи в родині, приятеля чи знайомого — удавайтеся за совісною і ввічливою обслугою в похороненні, бальзамуванні й в закупленні домовини та нагробних хрестів з міста чи фарми до:

PARK MEMORIAL FUNERAL DIRECTORS

9709-111 Ave. Edmonton, Alta.

Phones: GA 2-2331, GA 4-1633, ZEnith 0-7121, GA 2-2311

Філії в таких містах Алберти:

Vegreville, Lamont, Vilna, Smoky Lake, Myrnam, Mayerthorpe, Wildwood.

В. М. Смолик, управитель

ста, або яка інша городина вариться надто довго, тоді вода, в якій вони варяться, забирає велику кількість їх вітамін та мінералів.

Тому слід пам'ятати, що картоплю треба варити в дуже малій кількості води, а цю воду **не виливати,** а зужити до інших страв.

***

ЗАТРУЄННЯ ХАРЧАМИ

Затруєння харчами, яке може стати однією з небезпек пікніків, звичайно спричинюють бактерії, які потребують лише часу і відповідної температури, щоб накоїти лиха. Якщо погода є тепла, а харчі не є відповідно охолоджені, вони можуть стати затруєні про довж п'яти до семи годин. В тому випадку йдеться звичайно про такі харчі, як шинка, печиво з кремом, сир „кеддар", молоко, курятина і картопляна салата.

Симптоми затруєння бактеріями стафільококціс — нудота, блювання, гостре розвільнення, знесилення і шлункові корчі — появляються на протязі декількох годин після їжі.

Тому, що літні страви, а особливо пікнікові страви, звичайно треба приготовляти завчасу і не завжди можна їх переховувати в ідеальних умовах до споживання. Харчі споживані поза домом треба вибирати розсудливо і приготовляти дбайливо. Найбезпечніші харчі на літо є ось такі: хліб (всі роди його), овочеві „паї", звичайні тістечка без крему, сир (за вийнятком кремового), вуджене або мариноване м'ясо, кокосове масло, варення і мармоляди, обмиті овочі зі скіркою, ярина і харчі в консервах (кеники).

До тих харчів, що їх треба уникати на пікніках належать: молоко, сметана, свіже м'ясо і страви зі свіжого м'яса, мариновані й січені салатні суміші.

Всі пікнікові страви повинні бути приміщені в холодільнику негайно після їх приготування і переховувані в можливо найхолоднішій температурі аж до часу їх споживання. Пакуйте ваші „сендвічі" і інші пікнікові страви в малі пакети, щоб холод міг продістатися до них наскрізь. Додавайте багато квашених огірків, салатних приправ, оцту, цитринового соку і інших кислот, що ними перекладаєте „сендвічі" тоді, коли на дворі дуже тепла погода. Небезпека розвитку бактерій, які спричинюють затруєння харчів буде менша,

Д-р І. Смульський
ЛІКАР і ХІРУРГ
303 Professional Bldg.,
10830 Jasper Avenue
Edmonton, Alta.
Phone 424-1814

Д-р Г. Стефаник,
F.R.C.P.(C)
Лікар — спеціяліст внутрішньої медицини і кормової системи.
728 Professional Bldg.
10830 Jasper Ave.
Of.: 422-2745; Res.: 484-3821
EDMONTON, ALTA.

бо кислоти спинюють їхній ріст.

Не довіряйте своєму інстинктові. Звичайно небезпечна пожива не виглядає на зіпсуту і зовсім добре смакує. Так отже плянуйте кількість поживи, що її їстимете поза домом, у той спосіб, щоб майже не було залишків, а якщо й лишиться трохи харчів, то викиньте їх — не жалуйте.

Важливою запорукою безпеки є чистота. Чисті харчі, виготовлені чистими людьми в санітарних умовах дуже рідко спричинюють затруєння. Купуйте свої харчі в чистій, охайній крамниці. Мийте всі харчі, навіть якщо будете їх варити. Подбайте про те, щоб приготовляти, переховувати і їсти харчі в чистому оточенні.

Пікнікові столи в публічних парках повинні завжди бути прикриті, або докладно вимиті перед подаванням їжі. Особливо поза домом діти й дорослі повинні завжди пам'ятати про те, щоб якнайчастіше мити руки. Покалічення і відкриті рани повинні бути перев'язані і очевидно всі харчі повинні бути добре забезпечені перед мухами й комахами, що розносять всякі недуги.

Одначе найважніший є час. Без уваги на те, які сприятливі, чи несприятливі є інші умови, то все таки чим більше часу промине поміж виготовлюванням і їдженням поживи, тим більша буде небезпека розвитку бактерій, які спричинюють затроєння харчів.

Отже приготовляйте харчі перед подаванням і держіть їх у холоді та добре прикривайте аж до часу консумції.

ЗАГЛЯДАЄ ЩОБ УПЕВНИТИСЬ

Пані Тріска доробилася на „старокрайових" вуджениних. Прийшов час, купила собі велику хату за містом і прийняла на службу китайського льокая. І дає йому науки.

— Завжди стукайте до дверей заки ввійдете до моєї кімнати. Я можу вдягатися, або роздягатися саме в тому моменті, отже прошу вважати!

За деякий час після того китаєць уходить до її кімнати без стукання.

— Яж наказувала вам стукати до дверей заки ввійдете до моєї кімнати. Якже ви могли знати, що я не роздягаюся?

— О, пані, — відповів китаєць, — я завжди заглядаю вперед через дірку від ключа, щоб упевнитися.

Сердечний привіт

JACKSON & BARNARD

FUNERAL HOME

233 Larch Street,

SUDBURY, ONT.

Сердечні Побажання
для українських покупців

PALM DAIRIES LIMITED

500 Barry Downe Road

SUDBURY, ONT.

Phone: 675-8391

ВСЯЧИНА

ЛІКАР АВТОМАТ

В часі відкриття Вистави Лябораторійної Техніки в Лондоні, д-р Давид Т. Левіс предсказав, що в недалекій будучності появляться так звані роботи, тобто машини, які по вкиненню в них монети будуть переводити докладне обслідування пацієнта. Вже сьогодні шпиталь св. Томи в Лондоні має два аналітичні апарати, які на протязі одного дня виконують одномісячну працю чотирьох досвідчених ляборантів.

ЦІЛКОМ НАДІЙНИЙ ЗАМОК

Британські спеціялісти опрацювали нову систему цілком надійних замків. Можна ті замки відчиняти, встромивши в них карточку із певним магнетичним взором, після того треба натиснути у відповідній черговості 12 ґудзиків на таблиці при дверях. Кожна ошибка в маніпуляції ґудзиками спричинює алярмову сигналізацію. Ці нові замки дістали вже свою назву, їх називають „секюрітіті".

Орел не ганяється за мухами.

ЖОНАТІ ЖИВУТЬ ДОВШЕ І ВИГІДНІШЕ НІЖ САМІТНІ

Американські, і не тільки американські статистичні річники показують, що нежонаті мужчини в середньому віці вмирають значно скоріше ніж жонаті в тому самому віці. Крім того смертність серед нежонатих є два рази більша ніж серед жонатих. Для цього є різні причини.

Постійна самітність погано впливає на психічний стан нежонатого кавалера. Він не замічує дрібних недомагань у своєму здоров'ї і вони часто розвиваються у поважні недуги. Тоді нежонатий є засуджений на мандрівку по шпиталях, або на опіку платної норси (медсестри) і за ту опіку мусить дорого платити.

Інакше ці справи виглядають у жонатого чоловіка. Коли він тільки пчихне трохи голосніше як звичайно, то вже ціла його родина затривожена, „чи він бува, не має катару". Він є предметом дбайливої опіки. Досвідчене око жінки чи матері потрапить часто запобігти недузі або її наслідкам.

Подібно мається справа з їжою.

PETER DUDAR
CONSTRUCTION LTD.
Ste. 204 1106 Henderson Highway
ED 4-0594
Winnipeg, Man.
Designers and Builders of Custom Homes
ПЕТРО ДУДАР

Compliments of
Anthony T. Hammerling, LL.B.
Barrister, Solicitor, Notary Public
Адвокат, Повновласник і Нотар
584 B. Selkirk Ave. Winnipeg 4, Man.
Phone 582-6436.

Нежонаті харчуються звичайно в ресторані, або якомусь клюбі, їдять будьщо, часто не найкращої якости — викурять сигару або велику кількість папіросок, вертають до пустого помешкання і там скучають.

Людина жонат вертаючи з праці до дому застає готовий, заставлений їжою стіл і родинну атмосферу. Обід йому смакує значно краще ніж в ресторані.

В наслідок унормованого способу життя в людини є подвійна енерґія до праці і більша відпорність на різні хвороби. Так кажуть дослідники тієї справи.

МОЗОК ПРАЦЮЄ СПРАВНІШЕ НІЖ ЕЛЕКТРОННА МАШИНА

Останні два десятиліття принесли дуже цікаві висліди в ділянці теорії побудови так званих кибернетичних машин, тобто складних електронних машин, що скоро й майже досконало рахують, „запамятують" різні назви, подають інформації в різних справах, а навіть перекладають тексти з одної мови на другу. Такі машини доволі скоро сортують різні інформації, які вкладені в них на відповідних табличках, але їм бракує одної дуже важливої приклети якою розпоряджає наш мозок, а саме так званої асоціяції (асоціяція це сполука гадок, коли одна думка накликує другу).

Коли запитати людину які іменники асоціюються у неї з прикметником смачний то вона відповість приблизно так: яблоко, печеня, швайцарський сир, бросква, а навіть сон і т. п.

Коли поставити таке питання кибернетичній машині, то вона в поазбучному порядку почне відкидати сотки різних назв отаких як абажур, абонент, адреса, аеростат і т. д., аж по якомусь часі спиниться на слові „аґрест" що має щось спільного зі смаком і т. д.

Отож кибернатична машина працює чисто механічно й не має здібности асоціювати різні поняття, яку то здібність має людський мозок. Людський мозок на загал без великого труду творить цілі ланцюги асоціяцій, сполучуючи часом дуже далеко віддалені від себе поняття. Електронна машина цього зробити не годна. Людський мозок може вмістити в собі більйони різних інформацій і з нього можна добути ті інформації в темпі, в якому не може добути тієї інформації ніяка, хоч би не знати яка складна кибернетична машина.

B & D PLUMBING & HEATING LTD.

1224 Wolseley Ave.
Winnipeg 10, Man.

Phone 783-1303

БОГДАН КЛИМКІВ, власник.

VIC BYZUK'S ELECTRONIC SERVICES AND SALES

933 Nairn Ave., Winnipeg
Phone LE 3-8398

Dealer for KORTING Studiotone
Stereo Combinations
Radio and Tape Recorders

EMERSON T. V.

Camping & Sporting Goods

РІСТ МЕШКАНЦІВ ЕВРОПИ ЗБІЛЬШУЄТЬСЯ

Французький науковий журнал „Саєнс ет ві" опублікував дані, з яких виходить, що в часі від 1880 до 1960 року ріст мешканців Европи значно збільшився. Якщо йдеться про поодинокі нації то ріст голляндців збільшився на 10.8 сантиметрів (1 сантиметер рівний 0.39 цаля), ріст норвежців збільшився на 8.1 сантиметра, німців на 6.4 сантиметра, французів на 4.6 сантиметра, а ріст еспанців збільшився на 2.6 сантиметра.

ДІЮЧІ ВУЛЬКАНИ В СВІТІ

В світі існує понад 620 діючих вульканів. Із них 418 находиться на Тихому океані, 145 на Індійському океані, 61 вульканів находиться на атлянтійському океані і положених над ним континентах, а решта на азійському і африканському континентах та на Середземному морі.

Найвищі вулькани — в метрах (одни метер понад 39 цалів, отже трохи більший від ярда): Тупунгато — 6,800 (Аргентина), Ульятірі — 6,060 (Чіле), Котопахі — 5,896 (Еквадор), Ольягуе — 5,870 (Болівія), Місті — 5,842 (Перу), Орісаба — 5,700 (Мексик), Попокатепетль — 5,452 (Мексик).

ПРИРОДНІЙ МАЯК

В середньоамериканській республіці Сальвадорі є незвичайний маяк. Це вулькан з якого кратера кожних 10 хвилин підноситься гігантський стовп диму, а в море стікає розпалена лява. Від взаємодіяння гарячої ляви з водою витворюється пара, яку видно на віддаль десятків миль. Цей вулькан служить як знаменитий природний маяк для кораблів, що пропливають крізь ті околиці.

БОБРИ

Бобрів сьогодні вже мало у світі, бо їх людина винищила через їх дорогу футряну скірку. Бобри належать до родини гризунів. Передні лапи в них коротші від задніх, а тіло закінчується великим, плоским, подібним до весла хвостом, що покритий роговою лускою. Живляться бобри літом водною рістнею, а зимою корою дерев, що вони їх повалили для своїх архітектурних цілей ще осінню, бо ж вони просто геніяльні архітекти і будівничі гребель потрібних для їхніх цілей.

F. & M. Masonry Ltd.

Specialists in Laying Bricks, Concrete Blocks
Spectro-Glaze and Glass Blocks

206—1109 Henderson Hwy.
Winnipeg 16, Man.

ED 8-1728

F. KUBAS

SHANGHAI

RESTAURANT

For the Finest in Chinese Dishes and Orders to Take Out

VISIT US

236 King St., Winnipeg
943-7700 942-1217

Живуть бобри в хатках, які вони самі собі будують, а теж у норах які вони самі собі видовбують в берегах водоймищ. Футро з бобрів є дуже гарне, тепле й довго носиться.

ІСТОРІЯ ПРОТИНКИ

Протинка, або так звана кома появилась щойно на грані XV—XVI століть. Увів їх в уживання венеціянський видавець книг Альд Мануцій. До того часу в книгах ставили лише крапки і дві крапки.

Отой А. Мануцій увів теж і заголовні сторінки до видаваних ним книг. Таку заголовну сторінку він звичайно вивішував при вході до своєї книгарні. Це мабуть була теж перша у світі реклама взагалі, а для книжки зосібна.

САМІТНЄ ДЕРЕВО

Найбільш самітнє у світі дерево находиться на оазі (кусок родючої землі в пустині) Терер в Сагарі. Це дерево, це пальма. В окружаючій ту пальму пустині на віддаль 1,000 миль кругом, немає ні одного дерева.

Хоч сядь та плач, хоч стояти кричи!
(Українська приказка).

ВІДДАЛЬ МІРЯНА ВИКУРЕНИМИ ФАЙКАМИ

Сто до двісті літ тому мешканці деяких міст Німеччини міряли віддаль між поодинокими місцями кількістю викурених по дорозі файок. Вони наприклад говорили, що такато місцевість находиться у віддалі трьох файок від міста в якому вони жили.

КІЛЬКА ЗАПОВІДЕЙ ДОМАШНЬОГО ПОРЯДКУ

1. Слід замітати в хаті при відкритому вікні.

2. Навіть при великому морозі треба відкрити вікно в кімнаті в якій спимо, піднести ковдру, щоб постіль провітрилась хотяй би впродовж кількох мінут. Перед спанням теж варт провітрити кімнату в якій спимо.

3. Замітати треба осторожно, не підкидаючи надто мітлу, чи щітку. Підлогу слід витерти стиркою до підлоги (моп) якщо немає в нас пилосмока.

4. Пил з меблів витирати пів години після замітання.

5. Після випрятання кімнат щітки треба добре стріпати на дворі, або на коридорі, чи в сінях, а стирку якою стираємо пил, перепрати.

CITY UPHOLSTERING & DRAPERY SERVICE LTD.

Manufacturers of
HIGH QUALITY, CUSTOM BUILT UPHOLSTERING — DRAPERIES MADE TO ORDER — FURNITURE SHOWROOM

909 Main Street, Winnipeg 4, Man.
Bus. WH 3-9616

AVENUE MEAT MARKET LTD.

* Fresh Meats
* We Sell Quality Groceries & Fresh Vegetables

595 Selkirk Ave., Winnipeg
Ph. JU 9-3587

6. Щітки і інше приладдя до замітання і спрятування повинні мати своє стале місце, щоб їх довго не шукати.

7. Час до часу щітки до замітання слід вимити в теплій воді до якої добре є долити кілька крапель амоняку. Випрані стирки, треба добре висушити і держати їх в одному місці.

При сьогоднішньому комфорті, яким ми користуємось ці поради видаються трохи перестарілими, але варт їх придержуватись.

ЯК ТО БУДЕ ЗА 20 РОКІВ

Француз Пєр Ґіомат написав цікаву книжечку, яка має заголовок „Передбачування на 1985 рік", яка появилась в 1965 році. В тій книжечці є на думку її коментаторів такі речі, які дійсно можна передбачити.

Отож в першу чергу автор книжки передбачує, що будемо жити довше. Можна буде опізнити, а навіть запобігти старінню поодиноких органів в людському організмі, але є на разі мало правдоподібне, щоб в найближчих 20 роках вдалось здержати загальний процес старіння людей.

Плідність мужчин могтиме підлягати добровільній і стислій контролі. Менше осіб буде діткнених дідичними дефектами (хибами).

За те може зрости смертність спричинена нещасливими випадками і надужиттям алькоголю, хіба будуть енергійні заходи щоби запобігти цьому.

Надуживання різних родів лікарств, явище, що вже сьогодні загрожує людям, стане ще більшою небезпекою.

З біологічної точки зору людина могтиме розвивати нормальну діяльність до 80 року життя. В тій цілі будуть проваджені відповідні досліди і будуть встановлюватись заняття для людей „третього віку" тобто літніх людей.

Явище нервового пригноблення буде більш поширене ніж сьогодні, бо людина 1985 року буде гірше приноровлена до середовища в якому примушена буде жити ніж сьогодні. Життя чимраз більш буде розходитись з природнім біологічним ритмом. Передбачування психіятрів під тим оглядом викликують вже сьогодні занепокоєння.

Ролі жінки й мужчини будуть чимраз більше уподібнюватись. Це очевидно буде мати великий вплив на дітей.

Культура писання стане ви-

CENTRAL PRODUCTS
& FOODS LIMITED
MEAT PROCESSING
630 Nairn Ave., Winnipeg 5, Man.
Phone LEnox 3-5360

CENTENNIAL COMPLIMENTS
to all our Patrons from
CANADA AUTO
M. IWANCHUK, J. IWANCHUK,
Props.
232 Fort St., Winnipeg

ключною ділянкою інтелектуалів. Широкі маси населення будуть головно користати з культури передаваної радіом і телевізією.

Дасться відчути виразний недобір освічених жінок і мужчин в зіставленні з запотребуванням.

Людина буде засуджена на навчання себе продовж цілого життя. Освіту здобуту в молодості треба буде постійно доповнювати новими осягами знання і техніки.

Завдяки невідгаданим ще способам переховування різних харчевих продуктів, жінки будуть робити закупи лише раз на тиждень. Далеко більш осіб ніж сьогодні будуть харчуватись поза домом і справа виживлення в щораз меншому ступні буде осередком довкруги якою гуртується родинне життя.

КІЛЬКІСТЬ МОВ НА СВІТІ

Сьогодні не можна ще докладно сказати скільки є мов на світі. Одні вчені кажуть, що 6,000, а другі кажуть що лише 3,000, а решта це лише місцеві говори.

Як це не дивне, але найбільш різнородних мов є серед американських індіян, де нераз сусідуючі зі собою племена говорять різними мовами й себе не розуміють. Тих індіянських мов має бути коло 1,000.

Велику кількість мов надибуємо в Африці серед муринів. Тих мов має бути коло 600.

Подібно представляється справа і в Азії, де найбільша різнородність мов існує в Індії. Переважають там вправді дві великі мови, а саме мова гіндустані і мова бенґалі, але різні племена послуговуються своїми власними мовами яких є коло 400.

Мовою, що нею найбільше людей на світі розмовляє, це північно-китайський говір яким розмовляє 450 мільйонів людей. Цю мову теперішні комуністичні можновладці намагаються накинути цілому Китаєві, так, як московські большевики намагаються накинути російську мову всім народам Совєтського Союзу.

Друге місце під оглядом чисельности займає англійська мова, якою говорить, як своєю матірною мовою коло 200 мільйонів людей. Тією мовою говорять у Великій Британії, ЗДА, Канаді, Австралії, Новій Зеляндії, в Південній Африці і в кількох колишніх британських колоніях.

На третьому місці слід поставити мову гіндустані в Індії, що

BC PLUMBING & HEATING LTD.

Expert Plumbing, Heating & Gas Fitting

HENRY J. KOZLOWSKI

& JOHN BULAWKA, Props.

358 Selkirk Ave., Winnipeg
Ph. 586-3719

POINT DOUGLAS AUTO BODY

* Collision Experts
* Auto Painting
* Complete Body & Repair Service
* Workmanship Guaranteed
* Free Estimates

25 Higgings Ave., Winnipeg
942-5320

нею, як матірною мовою говорить коло 200 мільйонів індійців. Цю мову прийнято як офіційну мову Індії і вона доволі скоро поширюється витискаючи інші говори між іншим і бенгальський, яким розмовляє коло 80 мільйонів осіб.

Еспанська мова прийнялась у всіх колишніх еспанських колоніях в середущій, і південній Америці й на Філіппінах. Нею розмовляє коло 140 мільйонів людей.

Російська мова є офіційною мовою для цілого Совєтського Союзу і нею говорить коло 120 мільйонів людей.

Українська мова є по російській мові найбільшою словянською мовою і нею говорить сьогодні в цілому світі коло 45 мільйонів людей.

По німецьки говорить сьогодні коло 100 мільйонів людей. Говорять тією мовою мешканці Німеччини, Австрії і частинно Швайцарії.

Французькою мовою, враховуючи мешканців Франції, частинно Канади і деяких колишніх французьких колоній, говорить сьогодні коло 70 мільйонів людей.

Португальською мовою, враховуючи теж мешканців Бразилії і кількох португальських колоній говорить коло 80 мільйонів людей.

Велику мовну групу становлять японці яких мовою говорить коло 95 мільйонів осіб.

Арабською мовою, що є мовою святої книги магометан Корану, крім мешканців Арабії говорять теж мешканці таких країн як Сирія, Ірак, Єгипет, Лібія, Туніс, Альжирія і ін., тобто коло 65 мільйонів осіб.

ТАЙНІ ҐОРИЛІВ

Ґорилі це великі понад 6 стіп високі чоловікоподібні мавпи, що живуть у в малодоступних африканських лісах. Їх життя на лоні природи досі мало прослідженe. Дуже цікаві помічення з життя ґорилів зробив американський вчений зоолог Джордж Шеллер що пробув в товаристві ґорилів близько пів року серед недоступних гір і водопадів африканської країни Конґо.

Він ствердив, що ці великани є дуже несміливими звірятами і мимо того що заздрісно стережуть своїх таємниць потраплять знести присутність людини, що їх обсервує.

Дж. Шеллер ствердив, що ґорилі належать до так званих си-

JOHN GALANCHUK

Contractor, Painter & Decorator

Over 35 years of experience in the Painting Profession

642 Inkster Blvd., Winnipeg
JU 9-0078

CENTENNIAL COMPLIMENTS
to all our Patrons from

GUITARLAND

Sales — Instructions - Rentals — Instrument Repairs

Master Music Ltd.

1060 Main St., Winnipeg

Ph. 589-4359 AL TUMMON

стематичних істот. Вони завсіди встають і засипляють в тій самій порі. Їдять два рази денно. Організують родинне життя й охороняють його. Ґорилі є вегетаріянами і живляться овочами і буйною тропічною рослинністю.

Кожне стадо має свого „начальника", яким є найстарший в стаді самець. Такий начальник стада дає знак коли воно має задержатись на відпочинок, він піднаходить місця на нічліг, а також дає знак що треба шукати поживу.

Загально думають, що ґорилі справно ходять по деревах. Це хибна опінія. Ґорилі найкраще почуваються на землі. Банани якими живляться, вони зривають збиваючи їх з дерева при допомозі довгої галузі.

Мале ґорилятко, приходить на світ таке саме немічне як людське дитя. Воно важить всього 4 фунти і нічим не нагадує майбутнього великана. Продовж трьох місяців мати носить його на своїх раменах, а дальших три місяці носить його на спині „на барана". Коли ґорилятко закінчить 6 місяців життя, починає бавитись з іншими ґорилятками.

По році, малий ґориль спацерує вже самостійно і сам шукає собі їжі, але до трьох років держиться ще близько мами. Цілком дорослим стає ґориль, осягнувши 6-ий рік життя. Тоді самці зовсім усамостійнюються й часто залишають своє стадо, але самички залишаються при стаді до кінця життя.

Дж. Шеллер ствердив, що ґорилі є дуже лагідні і культурні в громадському житті. До міжусобиць приходить лиш між самцями, але такі міжусобиці з місця ліквідують начальники стада.

Ґорилі порозуміваються між собою при допомозі різних 20 звуків, а в більшості при допомозі різних жестів.

Гляди, щоб твоя бесіда була краща, ніж мовганка, або мовги.

Діонізій старший, грецький державний муж із Сиракуз.

Один за всіх і всі за одного, це наша девіза.

А. Діма, „Три мушкетери".

Труднощі це регі, які показують, що людина варта.

Грецький філософ.

Не говори про справу, яку маєш зробити, поки її не виконаєш, — так поступає людина, що додержує слова.

Квінтус Еннюс, римський поет.

Bus. 943-5623 Res. 943-0062

M. C. DeLANDE

DISTINCTIVE MEMORIALS

НАГРОБНІ ПАМЯТНИКИ

з українськими написами.

Спеціялізуємо у переробленні монументів та ґравіруванні додаткових літер.

927 Main St., Winnipeg, Canada

AAA DRAIN SERVICE

SEWER ROOT CUTTERS

Unclogging — Sinks and Toilets.

24 hours.

864 Magnus Ave., Winnipeg

Ph. 589-2204

If no answer call 947-0060

Канадійський пейзаж над рікою Піс Ривер.

ЗАГАДКИ

Ішов брат з сестрою і муж із жоною та найшли троє яблук і всім по цілому випало.

(Брат, сестра та її чоловік).

Як гарне життя — я весела,
Життя як погане — сумна,
Ви знаєте, нас є багато,
Нас тисячі є, не одна.

(Пісня).

В чистім полі, сніжно-білім,
Зерна сіються добірні,
Зерна чорні висівають,
А збери їх — ясні стануть.

(Папір і літери).

Спереду мене бють, а ззаду лижуть.

(Поштова марка).

З'являється на світ товстим-претовстим, але з кожним днем стає все тоншим і тоншим. На початку і в кінці його холод, а на середині тепло.

(Відпечений календар).

Хто показує кожному інше обличчя, бо не має свого власного?

(Дзеркало).

З головою він накритий
Несуть йому їсти й пити.
Що дають — він все збирає,
А хтось інший поїдає.

(Сміх).

М. Кропивницький

ОПОВІДАННЯ ЗАПОРОЖЦЯ НЕПЛЮЯ

(Уривок з драматичної картини „Невольник").

Давно це було, — ще як я жив на селі, та чумакував з своїм дідом, а мого батька тоді ще не було на світі... Ото справили ми дванадцять возів, та накупили дванадцять пар волів, ще й дванадцять батогів, — спорядили настоящу чумарку. Поїхали ми на Дін по рибу. Тоді шляхів ще не було, так ми майнули манівцями, навпростець, через ліси та через бори, через Туреччину та через Шляхеччину. Приїхали на Дін, аж риби нема, — самісінькі раки! І — лишенько! Що тут вдіяти? Стали ми радитись: я й кажу дідові: накупимо хоч раків, бо як же таки, кажу, порожнем вертатись? „Добре, каже, синашу!"

І накупили, заткнули затичками й поїхали. Їдемо день, їдемо й другий, аж третього дня приїздимо до порома. Поромщики за переправу заломили таку ціну, що й раки не варті того. А мій дід дуже розумний був — бо бував таки у бувальцях! Зараз ударив себе клепом по лобі, аж ґуля йому вискочила між очима, завбільшки з кулак. Діло ж, братця, таке голівне, що треба було поміркувати, — а думки ті так і сідають йому на лобі, як чиряки!

Та думав він либонь з тиждень, а далі й каже: „Ось що ми зробимо: вози на цім боці продамо, а волів і раків переженемо уплинь". Як сказав мені це дідусь, — так я з радощів аж затанцював і такого гопака угрів, що аж потилиці п'ятами достав! Зараз продали вози, а волів та раків погнали уплинь. Воли ж поплили, а раки пірнули. „Нічого, — каже дід, — вони на тім боці виринуть". Ото, переплили ми річку, та й посідали на березі, — ждати тих раків... Сидимо до сніданку — нема: вже й обідня пора — нема: стало сонечко звертати на полудень, далі й на спочинок, — а наших раків нема та й нема!... Аж це мій дід зопалу як закричить, як затупотить! „Сякий-такий, — присікався до мене, — нехай вже я думав та голову морочив, — ти ж, каже — бісів сину, байдики бив: і чи вже ж таки не можна було догадатись, щоб поналигувати тих гемонських раків?" „Еге, — одказую, — тепер я й сам бачу, що треба було!... Мудрий лях, кажу, по шкоді, — як коня

вкрали, то він тоді й стайню запер!...

„Ну, нічого робити, — повставали ми, заняли волів, взяли торбинки на плечі та й потягли. А тут ще мені притичина трапилась, певно щось наврочило, бо вже ж недаром сказано, що як піде на лихо тобі, то біда до біди так і липне, як реп'ях до кожуха! Так, кажу, біда сталася, — зовсім підбився так, що й не можу йти. Сів я на шляху та й плачу. Тут, спасибі, дідусь став мені в великій пригоді. „Дурню — каже, — не знаєш, що робити? Візьми ноги на плечі!" „Тю, — кажу, — я й не догадався!" Як схоплюсь я, та себе за ноги!... Скинув їх на плечі — зараз мені полегшало!

Довго ще ми йшли, аж гульк! — приходимо додому. А тут Бог нам дав радість: батько мій на світ народився. І такий бравий хлопчина, та такий балакучий. Наділа мати на його сорочечку, штанці: вибіг він нам назустріч, поцілував діда у руку, а мене як ухопив за чуба, як почав бити, як почав м'яшкурить! Звісно, батько, — то вже й зна своє діло, я вже йому мовчу — одно через те, що батько, а друге і від радощів, що він на світ народився!... Добре тому, братця, у кого хоч пізно та народиться батько: бо перш якось аж чудно було: йдеш вулицею, — а люди й питаюсь: „а де ж, парубоче, твій батько?" Тепер вже усе село узнало, що й у мене є батько, — хоч він і після мене народився, та все ж таки є!

Ото, кажу, прийшли ми до свого двору, аж дивимось — двір наш такий великий та просторий став, а ворота такі широченні, що скільки б возів поруч не їхало, то не зачепилися б... Увійшли ми в хату, — дивимось: тілько й старого у хаті, що піч, а то усе нове! На стінах хмари та ліса, а на стелі небо, і сонечко так сяє, що як глянеш на його, то аж сльози потечуть з очей! Спасибі сусідам, — добре підновили хату! Ото дід зараз почав порядкувати: наварив олив'яних галушок та залізних пампушок, а мене послав скликати сусідів на батькові хрестини. Накликав я сусідів тих повнісіньку хату. Як тільки увели батька у хрест, то й почали ми з дідом гостей частувати, — дід біля столу, а я коло порога. Котрий ухопе галушку чи пампушку, — то й біжить мерщій до порога, щоб запити юшкою, а я зараз його й почастую макогоном по потилиці: хміль йому вдаре у голову, то він так сторчака й дасть! Та так усіх уконтентували, що декотрі і навіки там заснули, а інші ледве-ледве другого дня прочумались...

PATRICK AGENCIES LTD.

Portage & Linwood, Winnipeg

837-1366

JOHN PATRICK 832-6981
STEVE PATRICK 832-3286
REAL ESTATE — Houses Bought & Sold — Commercial — Mortgages— Rentals
INSURANCE — Fire — Household — Auto — Composite — Surety Bonds.

Кожна молода людина, раніше чи пізніше, робить ошелешуюче відкриття, що іноді і батьки можуть мати слушність.

А. Мальро, франц. письменник і міністр.

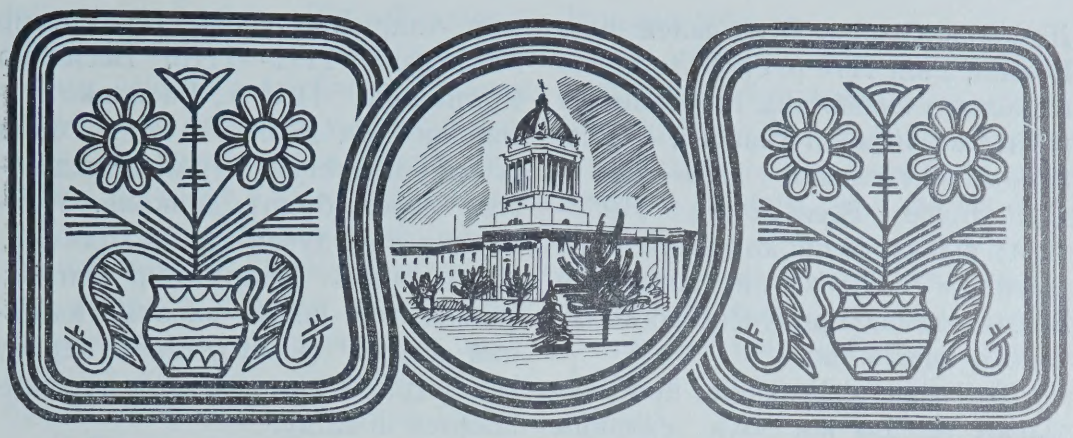

ЗАХІДНЬО-УКРАЇНСЬКІ КНЯЖІ СТОЛИЦІ ТА ЇХ ПАМ'ЯТКИ

Західні землі в минувшині України займали визначне становище. Це та частина нашої національної території, де український нарід почував себе відвічним господарем, де мав свої найдавніші традиції, де найбільше труду і праці вложив в основи свойого життя.

Починаючи від перших слов'янських часів, від легендарної держави „Валінана", яку згадують араби, аж до найновіших часів Волинь, Галичина, Холмщина, Підляшшя й Полісся були простором, де творилася і зростала українська культура і державне життя. До найбільшого розвитку і розцвіту дійшли західні землі за княжих часів під кермою династії Ростиславичів і Романовичів. Тоді ця частина України справді „тішилася спокоєм і славилася багацтвом", залюднилася густо, вкрилася численними багатими оселями.

Високо стояло хліборобство, надбужанські і наддністрянські землі могли вивозити хліб на північ і захід, лісове господарство доставляло скір, меду і воску: галицькі копальні давали цілій Україні сіль. На західно-українській території перехрещувалися европейські торгові шляхи від Чорного моря до Балтійського і зі сходу на захід; торгівля цвіла і давала землі багатство і достаток. Поставали все нові городи, місця захисту для населення перед нападами диких орд й осередки ремесла та промислу. Цілий ряд міст на західно-українських землях це давні княжі столиці. Своє постання і зріст завдячували вони нашим володарям, і тепер ще своїми укріпленнями, церквами і іншими пам'ятками пригадують часи давньої сили і могутности Української Держави.

БЕЛЗ

Белз у сокальськім повіті (в Галичині) згадується вперше 1030 р. під час походу Ярослава Мудрого проти поляків; Ярослав прилучив його до Київської

Держави. Пізніше Белз належав до Волині, а від 1170 р. став столицею Белзького князівства. Княжили тут князі з волинської династії, — Всеволод Мстиславич 1170—1195 і Олександер Всеволодич 1195—1234; кілька разів добували його Данило і Василько й остаточно Белзьку землю прилучено до Холмського князівства.

З княжих часів знаємо про Белз тільки те, що він був сильним укріпленим городом, обведеним довкола ровами; як вже в Галичині і на Волині вимерла українська династія Романовичів, Белз боронився ще завзято проти поляків і перейшов облоги, 1352 р. під проводом воєводи Дрозда.

З давних пам'яток у Белзі не заховалося нічого; тільки в землі добувають деколи стару посуду й останки зброї. Знайдено тут між іншим залізний меч, викладаний золотом; він переховувався в однім з музеїв у Львові. У белзькім замку мала переховуватися за княжих часів ікона Богородиці, що тепер почитається в Ченстохові.

БЕРЕСТЬ

Берестъ, над Бугом, за княжих часів Берестє, пізніше Берестє литовське, згадується в літописах від 1019 р. Княжили тут: Володимир Андрієвич 1153, Володимир Мстиславич 1171—1173, Василько Ярополчин 1181 р., Василько Романович від 1240 р. і інші. Город стояв у недоступному місці над Бугом, серед болот довкола. Укріплення побудував тут володимирський князь Володимир син Василька, між іншим високий кам'яний „стовп" (вежу), також церкву св. Петра. З цих пам'яток не залишилося ні сліду.

БУСЬК

Буськ (пов. Камінка Струмилова, в Галичині) згадується в літописах від 1098 р. як Бужеск або Божскій; назва його походить від Буга, над яким він лежить, — але народня етимологія лучить його з бузьком (лелекою) і до війни Буськ мав бузька у своїм гербі. Буськ належав до пограничних городів Волині. Своє значіння завдячував недоступному положенню серед багон, але ніколи не був визначнішим політичним центром. В 1100 р. Буськ став столицею Давида Ігоровича, який був володимирським князем, але втратив Володимир, бо підозрівано його, що він дав привід до осліплення теребовельського князя Василька. Є переказ (очевидно не народній, а літературний), що Давид був ос-

Compliments of

McGREGOR MEDICAL CENTRE

Dr. R. W. Buchok, Dr. Z. Matwichuk

561 Machray Ave., Winnipeg
Ph. 586-8076

KOSTICK ELECTRIC '66
ELECTRICAL CONTRACTORS
Motor and Range Installations
Industrial Commercial and Residential Wiring
Specializing in Electrical Heating Domestic and Commercial
334-4281
After Hours
M. PAWLUK
339-7548
1952 Main St., — W. Kildonan

новником Буська. Він об'їздив з боярами границі князівства і над Бугом серед лісів і багон побачив буська, що кружляв у повітрі й опісля сів серед дерев. Князь зайшов у це місце і там знайшов монастир і двох ченців у ньому; за радою монахів Давид побудував там город з княжим добром, боярськими домами, церквою і інше. Пізніше княжою столицею Буськ був за Ярополка Ізяславича 1165 р.

В Буську заховалися в деяких місцях останки валів, можливо, що частина їх походить з княжих часів, але дотепер не розсліджено їх докладніше. Під час земляних робіт на бузьких полях знаходжено доволі багато кам'яних знарядів, дещо посуди, скляне намисто і інше.

ВОЛОДИМИР

Володимир на Волині завдячує своє імя мабуть князеві Володимирові Великому. Володимир 981 р. заняв Червень і інші землі за Бугом, — тоді може й заснував на схід від Буга цей город для оборони західних окраїн. Невдовзі вже Володимир став столицею волинської землі. Княжили тут сини Володимира, Борис і Всеволод; пізніше син Ярослава Мудрого Ігор від 1054 р.

По переказу Володимир Великий почав будувати у городі велику церкву Богородиці, докінчив її Ярослав, — тут мала бути епископська катедра, якої фундаменти залишилися коло села Федорівця. З того ж часу походить також монастир на Зимні, званий Святоюрським, на зразок Святої Гори — Афон: є тут печери подібні до київських.

Дальше у Володимирі були князі Ярополк Ізяславич 1078—1087, Давид Ігоревич 1087--1100 р., Ярослав Святополчич 1100—1123 р., сини Володимира Мономаха, Роман к. 1109 р. і Андрій до 1135 р., Ізяслав Мстиславович 1135—1141 р., Святослав Всеволодич 1141—1146 р. Серед боротьби між князями Володимир то був окремим князівством, то належав до Києва.

Врешті 1146 р. стає володимирським князем Мстислав Ізяславович 1146—1170 р., і дає почин постійній волинській династії, яка перетривала двіста років, до половини 14 віку. Мстислав побудував у Володимирі новий собор, який в руїнах дійшов до наших часів, з початком 20 віку був перебудований і став одною із прикрас мі-

RICHLEW & SON RADIATORS

Car - Truck - Tractor
Cleaned — Repaired — Recored
Industrial Equipment
Motor Steam Cleaning
New & Used Radiators
WHitehall 3-7113
913 Main St., Winnipeg

ORIS RICHLEW, Prop.

KUCHER'S UKRAINIAN BAKERY

УКРАЇНСЬКА ПЕКАРНЯ
заснована 1933 р.

Випікає смачний житний та пшеничний хліб.

626 Stella Ave., Winnipeg
Тел. JU 6-7440

ста. Цей собор став місцем похоронів самого Мстислава і кількох дальших волинських князів.

Дальше у Володимирі князював Роман Мстиславич 1170—1205 р., що злучив Волинь з Галичиною в одну Галицько - волинську державу. Він поляг в боротьбі з поляками і був похоронений у другій своїй столиці Галичі (Крилосі). Його наступником на володимирськім престолі був молодший син Василько, що управляв державою зі старшим братом Данилом і помер у Володимирі коло 1270 р. За їх часів володимирський замок став особливо сильним і великим. Угорський король, як підступив раз під город, побачив його сильні дерев'яні стіни і на них військо („вояки стояли на стінах, блистіли щити й вояки у зброї, подібні до сонця") — то король сказав, що такого города не бачив і в німецьких сторонах. Тому й на Володимир завзялися дуже татари; в 1240 р. вони здобули його вперше, напали на собор і вирізали в ньому людей. В 1260 р. татарський воєвода Бурундай приказав розкинути володимирські укріплення, розкопати вали і спалити город.

Володимиром опікувався і Васильків син, Володимир 1270—1288 р. До собору він фундував дві багаті ікони Спасителя, одну оковану золотом з дорогим камінням, другу сріблом, та золоті богослужебні „сосуди", висаджені також дорогим камінням. Так само він прикрасив церкву св. Дмитра, казав малювати її, дав срібні рами до ікон, золоті й оксамитні завіси та ін.

Дальше побудував монастир св. Апостолів, наділив його книгами й церковним знадібям і надав йому село Березовичі. За князювання Володимира місто розвинулося у великий торговельний центр; були тут кольонії німців, італійців з Криму, не згадуючи вже про новгородців і жидів. Міська громада мала за герб образ св. Юрія на коні. Володимир Василькович, „книжник великий і філософ", під кінець життя дістав рака у щоці і через нього терпів багато і умер 1288 р. В похоронах його брав участь цілий город, — плакали за ним свої і чужинці, бояри і прості люди. Похоронили його в соборній церкві. Під час розкопок при відбудові церкви віднайдено між іншим череп знищений раком — це очевидно останки князя Володимира.

Пізнійше княжили у Володи-

WALLY'S TOWING

24-HOUR SERVICE

Ph. 582-6974

708 Dufferin Ave., Winnipeg

Prop. WALTER CHUDO

HLADKY'S TAILOR & CLOTHING

FOR THE BEST PRICES IN MEN'S CLOTHING

943 McPhillips St., Winnipeg 14, Man.

Phone: 589-4751

MIKE HLADKY, Prop.

мирі Мстислав син Данила від 1288 р. потім король Юрій Львович, к. 1300—1308 р., що зробив Володимир столицею всієї галицько-володимирської держави. Юрієві сини Андрій і Лев княжили 1308—1323 р.; врешті останній князь з роду Мстиславичів Болеслав-Юрій, якого бояри отруїли у Володимирі 7 квітня 1340 р.

Пам'ятки княжих часів у Володимирі є доволі багаті, особливо архітектурні останки, на жаль дотепер не були систематично розсліджені і описані. Останки собору, біля теперішньої тюрми; але і дальше кругом міста є сліди валів. З будівель є, як було згадано, собор Богородиці, перебудований у 20 столітті зі спільною могилою Мстислава, Василька, Володимира Васильковича і інших. Є руїни фундаментів старої катедри біля села Федорівця і монастир з печерами в Зимнім. Народня традиція зачислює до княжих часів ще інші церкви в околиці міста.

ГАЛИЧ

Галич над Дністром згадується у літописах перший раз 1141 р. Початок города виводили від якогось Галиці і літописець оповідає про Галичину могилу під містом. Галич це один з найстарших наших городів. В ріжних місцях в місті і в його околиці віднайдено камяні знаряддя з неолітичної епохи, як ножі, долота, наконечники стріл, сокири, дальше теж пам'ятки з епохи бронзи: списи, ножі, нашийники, браслети; попри це глиняну посуду і скляні прикраси. Є також римські монети з часів цісарства. Все те свідчить, що на цім місці були оселі з дуже давних, передісторичних часів.

Княжою столицею став Галич 1141 р. за князя Володимирка 1124—1153 р. Це був князь енергійний, безоглядний, що хотів створити сильну державу. Проти нього Галич збунтувався 1145 р. і як князь був на ловах, галичане закликали собі його братанича Івана Ростиславича, але Володимирко вернувся скоро назад, обляг невірне місто і по двотижневій облозі добув город; проводирів бунту князь покарав смертю. За сина Володимирка Ярослава Осмомисла Галицька Держава дійшла до найбільшої сили. „Слово о полку Ігоря" так оспівує могутність князя: „Галицький Осмомисле Ярославе! Високо ти сидиш на своїм золотокованім столі, підперши угорські гори своїми залізними полками, — ти заступив коро-

DELUXE FLOOR & WALL COVERING

470 Selkirk Ave., Winnipeg

Dealers and Applicators of Carpets — Tile — Linoleum — Plastic Wall Tile

Installations guaranteed.
Free Estimates

Walter Ryback, Proprietor

Centennial Compliments
to All our Customers

DELUXE CABINET MANUFACTURERS

IVAN BURBA, Prop.

979 Notre Dame Ave., Winnipeg

леві (угорському) дорогу, зачинив Дунаєві ворота, — рядиш суди по Дунаю! Гроза твоя по землях тече! Ти відчиняєш ворота київські: стріляєш з батьківського золотого стола султанів по далеких землях..."

В ті часи Галич став великим містом і річним портом. Дністром приїздили до нього купці з Греції і з інших країв. Гостем Ярослава був також візантійський царевич Андроник; князь дав йому на утримання кілька городів і разом з ним їздив на лови на зубрів, що тоді ще були в Галичині. Але князь не мав щасливого життя. Не злюбив він своєї жінки Ольги з суздальського роду, а полюбився з Настасею з боярського роду Чагрових. Бояри негодували на князя, змовилися проти нього і нещасливу Настасю спалили живцем... По смерти Ярослава почалася боротьба між його синами Олегом і Володимиром. З цього скористали поляки і угри та зайняли Галичину. На цих князях скінчився рід Володимирка 1198 р.

Галичину зайняв тоді волинський князь Роман (1198—1205), славний лицар, якого хоробрість оспівували у піснях. Він поставив собі за ціль життя обєднати разом Волинь і Галичину та створити одну могутню державу. Тому то й він вів завзяту боротьбу з гордими боярами, що піднімали бунти проти нього і вигнав боярських проводирів за границі держави. Але цей славний князь жив не довго; в 1205 р. вирушив проти поляків і поляг у бою під Завихостом недалеко Сандомира. Його тіло перевезено до Галича і похоронено у катедральній церкві.

По Романі лишилися його малолітні сини Данило (1205—1254) і Василько; вони більше як тридцять літ вели боротьбу за свою батьківщину. Бояри боялися сильної княжої влади і або кликали до себе слабих князів з інших земель, або самі брали управу Галичини в свої руки. Один боярин Володислав навіть проголосив себе галицьким князем. У боротьбу вмішалися угри і поляки; угорський король приняв титул короля Галичини і Володимирії і уважав Галич своїм городом. Але проти бояр і чужинців Данилові помагало міщанство і селянство і по довгій війні князь осів врешті у батьківській столиці. Та по тих усобицях Галич вже не піднявся до давної сили. В 1241 р. город знищили татари. Данило знеохочений почав будувати нові столиці Львів і Холм. Галич став підупадати. Не

Centennial Compliments
to all our Patrons

NU-WAY Upholsterers

All types of Furniture
Recovered and Rebuilt

FRED JAMES, Prop.

2nd Floor, 92 Arthur St.
Winnipeg, Man.

YACHISON ELECTRIC

Electrical Contractors

Commercial — Industrial — Residential
Specializing in Wiring
and Alterations

585 Archibald St., St. Boniface
Phone GLobe 3-0263

MIKE and HENRY YACHISON, Props.

знаємо певно, чи котрий з наслідників Данила княжив ще в Галичі. Одинока важніша подія з пізнійшого часу, це було оснування митрополії у Галичі 1302 р.

Головні укріплення Галича за княжих часів були не у теперішньому місті, але в Крилосі. Крилос має назву від цього, що тут засідав „крилос" — вище духовенство, з митрополитом. Але ця назва постала пізніше. В давні часи у теперішнім Крилосі був княжий город, Галич. У Крилосі є висока гора над рікою Луквою, добра до оборони. Гора обведена довкола валами; з одного боку вали йдуть у три ряди, — це останнє укріплення старого города. Церква Богородиці у Крилосі, це стара галицька катедра, пізніше перебудована. У ній спочивали Володимирко, Ярослав, Роман. Довкола города знаходяться урочища, як Іванівське, Воскресенське, Данилівське, Юріївське, Ілійщина, — все те місця, де були колись старі церкви, в землі відкопано їх фундаменти. В ріжних місцях віднайдено багато тесаного каміння, підлоги з поливаної цегли, різьблені стовпи, хрестики, печатки і ін. — все те докази, що колись тут було велике місто.

Село положене на долі під горою, називається Підгородє, бо лежало під городом. Але оселі бояр і міщан простягалися від головного города далеко в ріжні сторони понад Дністром, Лімницею і Луквою, — і там, де є тепер містечко Галич і на грунтах сіл Залуква, св. Станислав, Сокіл, Підгородє, Пітрич. Найліпше захованою памяткою з давньої архітектури є церква св. Пантелеймова у романськім стилю; пізніше замінено її на костел св. Станислава.

ДОРОГИЧИН

Дорогичин над Бугом на Підляшші, згадується в 1142 р. Княжим столом він був короткий час, за Василька Ярополковича 1181 р. і Юрія Львовича 1288 р.

Князь Данило 1240 р. побудував тут церкву Богородиці, „прекрасну", як пише літопис; мабуть у тій церкві Данило коронувався 1253 р. королівським вінцем. До недавна існували останки тієї церкви.

Княжий замок у Дорогичині стояв по правому боці Буга, високо над рікою; але пізнійше вода підмила беріг і знищила значну частину городища. На цьому боці знаходжено багато археологічних

DU-RITE PAINTING and DECORATING
Commercial & Residential
Exterior — Interior
Spray Painting
All Work Fully Guaranteed
Free Estimates
MICHAEL FEDIRCHUK, Prop.
441 Home St., Winnipeg 10
SU 3-0544

WILLIAM LYLYK AGENCY
934 Autumnwood Drive, St. Boniface
Loans — Auto — Fire Insurance
Life & Sickness
Maximum Protection for Minimum Cost
WILLIAM LYLYK, Manager
253-4623 or SP 4-7477 or 256-1528

памяток; особливу увагу звертають невеликі оловяні пльомби зі славянськими буквами і іншими знаками, але до тепер не пояснено, що вони означають.

ЗВЕНИГОРОД

Звенигород, тепер село у бобрецькім повіті в Галичині, був княжою столицею тільки короткий час. Княжили тут: Володимир Ростиславич, один з трьох братів, що дали почин галицькій державі, короткий час Володимирко (1124-1141), перед тим заки переніс столицю до Галича, Іван Ростиславич коло 1144 р.; Роман Ігоревич, син славного Ігоря Святославича 1206-1212 р., він разом з двома братами гостро поводився з боярами; бояри всіх трьох братів повісили.

Звенигород мав значіння через те, що тут перетиналися шляхи, що йшли зі сходу на захід і з полудня на північ, але пізніше його місце зайняв Львів і навіть забулося це, що Звенигород був княжою столицею, — довший час вважали княжим городом Звенигород над Дністром.

У Звенигороді була дуже давня оселя: знайдено там памятки з часів неоліту — камяні сокири, ножі, тягарці до ткацьких варстатів; дальше бронзові стріли, нашийники, браслети, скляні прикраси, монети з часів римської республіки і цісарства. Княжий город знаходився на великім горбі, який довкола обливають три потоки. В давні часи були там великі багна, так що Звенигород був недоступною кріпостю. Давні вали не заховалися, бо в 1716 р. на цім місці поставлено новий замок. З княжих часів залишились там незначні фундаменти церкви і на цім місці знаходжено поливяні плити з підлоги. З інших предметів знайдено тут хрестики, намиста, перстені, оловяні печатки, одна з них митрополита Константина з 12 віку. В сусіднім селі Підгородищі є останки сильних валів.

ЛУЦЬК

Луцьк над Стиром на Волині, вперше названий в літописі 1085 р., але існував від дуже давних часів, бо ще перед 950 р. імператор Константин Порфирородний говорить про плем'я Луччан. Столицею окремого князівства став Луцьк. 1154 р. за Ярослава Ізяславича і був нею до 1225 р.

Тоді Данило прилучив його до володимирського князівства. Княжий замок стояв на ви-

SKIBO ELECTRIC

* Industrial & Residential Wiring
* Range & Motor Wiring
* Free Estimates

All Work Fully Guaranteed

FRED SKIBO, Prop.

497 Flora Ave., Winnipeg
582-6710

TATRA ORNAMENTAL IRON WORKS

Miscellaneous & Architectural Iron & Welding

111 Burnett Ave., Winnipeg 16

JERRY J. BRASKO, Prop.
Bus. 338-9356
Res. ED 9-3359

сокому острові між ріками Стир, Глушець і болотами. В 13 віці було тут єпископство і соборною церквою стала церква св. Івана. Тут хоронено тіла князів, — ще в 14 віці могили князів були ненарушені. Друга церква з княжих часів була церква св. Дмитра. Розібрано її при кінці 19 в. Про багатство дав них луцьких храмів свідчить знахідка золотих блях від ікон з орнаментами, яку відкопано в замку 1861 р. Під Луцьком був княжий двір в Гаї. Літопис оповідає про різні хороми, що там стояли і церкву, що „сіяла красою". Славний був монастир з церквою св. Миколая в Жидичині, миля від Луцька. Приїздив туди на прощу Данило.

ЛЬВІВ

Львів є одною з найпізніших столиць Галичини. Вперше появляється коло 1255 р. Заснував його князь Данило і назвав іменем сина Льва. Город (замок) стояв на узгірю Високого Замку, правдоподібно на крайній західній горі, що опадає до Замкової улиці. Верх цеї гори займають плянтації між домиком огородника і штучною печерою. Гора була колись вища, але верх її сплянтовано в 1840-их рр. і землею засипано яр, що відділяв її від другої гори, де є горбок Люблинської унії. Нижче під горою, на плятформі Замкової вулиці мав стояти княжий двір, на горбі, що звався Будельниця. Довкола кляжого двора були двори бояр, торговиця (тепер Старий Ринок) та церкви, а все підгороддя було укріплене валом, що спадав до Жовківської вулиці. Дальше було передмістя, що простягалося до річки Полтви. Останки укріплень і будов з княжих часів до нас не дійшли.

Про величину і розвиток княжого Львова свідчать тільки церкви, що на цім місці стояли дуже густо. Заховалася церква св. Миколая, по переданні княжа надворна церква, монастир св. Онуфрія, св. Параскеви, що своїм заснованням походять мабуть з княжих часів, нема вже рівнож старих церков св. Теодора (на площі цього ж імени), Воскресення (при вул. Замарстинівській ч. 11) і Преображення Спаса (при кінці Жовківської вул.). З латинських костелів з княжих часів походить костел св. Івана Хрестителя на Старім Ринку, по переданні надворна святиня княгині Констанції, жінки Льва, костел Марії Сніжної, давна німецька парохія. Окремо за дав-

ROYAL PLUMBING & HEATING
Expert Work on New Installations & Remodelling
Hot Water Installation
Work Fully Guaranteed
STEVE MACKIE, Prop.
150 Lenore St., Winnipeg
SU 3-4904

SPANICK & BUCK
Electrical Contractors
* Industrial and Residential Wiring
* Fluorescent and Incandescent Lighting
* Range and Motor Wiring
*Electric Heating
562 Selkirk Ave., Winnipeg
589-7813
Night Calls.
W. SPANIK — Res. 586-3042
W. BUCK — Res. 586-5122

ним городом стояв і монастир св. Юра, пізніше катедральна церква, в якій заховався найстарший дзвін з 1340 р.

ПЕРЕМИШЛЬ

Перемишль над Сяном в Галичині має найдавнішу історію з галицьких міст. Літопис називає його від 981 р. як один з городів, які відібрав полякам Володимир Великий. Але початки Перемишля є ще старші, як про це свідчать знахідки з камінної епохи. Перемишль був столицею окремого князівства за Рюрика Ростиславича (1087—1092), Володаря Ростиславича (1092—1124), Ростислава Володаревича (1124—1126). Пізніше належав уже до одноцільної галицької держави Володимирка і його наслідників. Аж згодом були тут ще окремі князі Святослав Ігоревич 1210 до 1212 р., і Олександер Всеволодович 1231 р.

Останки укріплень города з княжих часів не залишилися. Серед города була мурована катедра св. Івана з квадратного каміння. Поставив її князь Володар і в ній був похоронений. Але 1412 р. Ягайло віддав її латинникам і казав викинути з могил під церквою тіла покійників. В 1470 р. цю стару церкву розібрано і з неї побудовано нову латинську катедру. У підвалинах цеї катедри віднайдено гробову плиту, що зображувала чоловіка у боярськім колпаку. Про княжий двір в городі нічого не знаємо, літопис згадує тільки княжий двір за містом, на лузі за Сяном. До першої світової війни предметів княжих часів знайдено у Перемишлі небагато. Щойно по війні археологічні розкопи дали цікаві знахідки.

ТЕРЕБОВЛЯ

Теребовля, давніше Теребовль, над Серетом була оселею вже у часи неоліту, знайдено там кількасот кремяних ножів. Дальше є могила з римської епохи. Теребовля була столицею славного князя Василька Ростиславича (1087—1124 р.), що добув собі імя у боротьбі з половцями і поляками і був осліплений під час княжого з'їзду в Любечі. Потім князював тут коротко один із синів Василька, мабуть Юрій. Коло 1210 р. був князем Ізяслав, син Володимира Ігоревича. Теребовля не була досі науково розсліджена і не знаємо, ані де був княжий город, ані які були старі будови і чи лишилися по них які сліди.

ELSWOOD DISTRIBUTORS

Division of Sauder Industries Limited,
Hardwood Lumber, Exotic Plywoods,
Pierson Windows, Arborite 3M

67 Higgins Ave., Winnipeg 2, Man
Telephone 943-0591

WALTER SWAN, Manager

CAPITOL PAINTING & DECORATING

PAPER HANGING

Phone JU 2-6964 **Free Estimates**

JACK BOYCHUK

619 Boyd Ave., Winnipeg, Man.

ХОЛМ

Про початки Холма оповідає докладно галицько - волинський літопис. Князь Данило був на ловах і побачив гарне місце, на горі був ліс, довкола поля. Він питався місцевих людей, як називається це місце. Вони назвали його „холм" тобто горб. Данило коло 1237 р. поставив тут малий городок, пізніше його значно поширив і укріпив. Город був окружений сильними стінами зі заборолами. Там побудував він церкву Богородиці.

В цій церкві Богородиці похоронено 1264 р. Данила, потім його синів і внуків. В 19 віці вона погоріла і її перебудовано. Поляки перемінили були її на костел, а в часі першої світової війни, українці її знову відібрали. По Данилі в Холмі княжив його син Шварно, коло 1282 р. Юрій Львович.

З давних будов і укріплень в самім місті ніщо не залишилося. Тільки за городом є дві будови з княжих часів — оборонні вежі, одна коло села Білявина, друга коло Столпя, вони служили для захисту сторожі коло міста.

Все треба вислухати й другу сторону. *Св. Августин.*

ЧЕРВЕНЬ

Червень, тепер село Чермно над рікою Гучвою, город відомий від 981 р. це найстарша столиця Забужжя, попередник Холма. Від нього ціла теперішня Холмщина звалася Червенською Землею. За неї ішла довга боротьба з поляками. Червень був княжою столицею за Святослава Мстиславича 1170 р. і Всеволода Всеволодовича.

Заховалося тут городище овальної форми, зване „замчиськом". Є традиція про два монастирі, де знаходжено в землі різні памятки з княжих часів.

Відколи існують люди, вони лаяли сучасність і хвалили минуле.

А. Моравія, італ. письменник.

Кавказькі верховинці кажуть, що геройство, це здатність видержати щ один тяжкий момент.

Джордж Кеннан, амер. дипльомат, що подорожував по Росії в 19 столітті.

Бог приходить з допомогою тим, що стараються самі собі допомогти.

Бенямін Френклин.

Вітри і хвилі все сприяють вправним мореплавцям.

Едвард Ґіббон, англійський історик 18 століття.

MANITOBA PLUMBING Ltd.

Plumbing & Heating

Repairs, Alterations & Installations
Prompt Service Day or Night
774-5704

JULIUS OROBKO

880 Notre Dame Ave., Winnipeg

TED KOMAR ACCORDION SCHOOL LTD.

Tuition in Accordion, Guitar
Chord Organ, Piano, Violin, Drums
Professional Instruction, Two Month
Trial Course, Instrument Loaned Free

In Winnipeg
804 McPhillips — JU 2-7630
1551 Arlington St. — JU 9-8778 or JU 6-5833

In Transcona
114 Regent East — 222-2019

Аркадій Аверченко

ВАКАЦІЙНИЙ ТЕАТР

ГУМОРЕСКА

В кожнім вакаційнім театрі є режісер і кожний режісер-фармацевт. Над тою загадочною прикметою вакаційного режісера застанавлявся вже не один, але ніхто не міг її достаточно пояснити...

Рідкі случаї, коли вакаційний режісер не був фармацевтом, виправдувалися тим, що він мав брата, або дядька фармацевта, або сам, за днів золотої молодости сховавшися в куток, мріяв об тій поважній і цікавій професії.

Обовязком вакаційного режисера є рішати безпохибно заплутані питання театрального життя, приміром: тими, чи другими дверми має увійти герой штуки: або, як розуміти замітку автора — „вона на колінах благає графа, щоб не покидав її". На чиїх колінах, — на своїх, чи на графа?

Авторітет режісера стоїть в таких випадках вище всякого сумніву.

Його обовязком є також — вибір штуки. Штука може бути трудна, легка, глупа, або замотана.

Головна річ, щоб у ній не було служниць.

Остаточно може бути лакей, бо завсіди можна знайти дурного, запамароченого ґімназиста, котрий в своїм нещаснім життю нічого не має до страчення. За те ані одна панночка не дасться заманити, щоби приняти ролю служниці. Ро-

TIP TOP TAILORS LTD.

50 Durham St. S.

SUDBURY — ONTARIO

Управитель — **Петро Заставний**

Телефон 675 8062

GREGORY LYSIUK

Продавець — українець

Fairway Mercury Sales Ltd.

Meteor - Mercury - Comet

New and Used Cars and Trucks

747 Notre Dame, Sudbury, Ont.
Ph. 673-9585. Res. 673-3243

SUDBURY MEMORIAL WORKS

NEAR PARKLAWN CEMETERY

453 Arnley St., Sudbury, Ontario

Telephone: 673-1846

N. G. RUFF P. C. RUFF R. G. RUFF

КООПЕРАТИВНА ЗАСАДА — це ЯКІСТЬ та ОБСЛУГА на першому місці.

SUDBURY P. & C. CO-OPERATIVE DAIRY Ltd.

231 Spruce St. — 675-6485

Sudbury, Ont.

зуміється, можна би служницю переробити на лакея, але ніхто не знає як до того забиратися.

Раз намовили якось одну панночку і вона грала служницю. Мала вийти і сказати легку, але необхідну фразу

— Пані! Чай в їдальні готовий.

Панночка вбрала білу атласову сукню, натягнула рукавички висше ліктя, припняла брилянтову брошку а волосся вкрасила ґірляндою гарних рож... Увійшовши, коли треба було, в гостину, вона замнялася і сказала:

— Я до вас люба пані... Здорові були! Саме проходила я мимо їдальні і бачила, що самоварчик вже поданий.

Хазяйці нічого й не осталося, як просити її, щоб сіла і ведучи з нею товариську розмову, поплутали всю штуку.

Героя штуки грає звичайно ґімназист, найвищий із всіх, що пробувають на вакаціях в літниску.

Закоріненим звичаєм такого ґімназиста є, дві неділі перед представленням з ролею в руках блукати день і ніч по околиці, несподівано являтися в найбільше віддалених місцевостях, полошити залюблені пари, дивувати селян і натикатися на дрімаючого рибака.

В день вистави зачинає ґімназист характеризуватися. До тої загадочної для нього операції, приступає він о годині третій, коли представлення заповіджене на 9-ту, а пів до третої, коли початок представлення назначений на 9:30.

Всі його наміри і стремління спрямовані в тім напрямі, щоб якмога, змінити свій вигляд і щоб під час представлення почути зди-

З щирим привітом

SUDBURY STEAM LAUNDRY LTD.

DRY CLEANERS

171 Larch St. Sudbury, Ont.

Phone 675-6445

Найсердечніші побажання засилають власники

MARY'S RESTAURANT

Олекса і Марія Макаренко

106 Durham St. Tel. 674-0947

SUDBURY, ONT.

ALLAN AGENCIES & CO.

We Sell All kind of Insurance Automobile, Houses, Furniture Garages, Plate Glass, Summer Cottages, Personal Floater.

Manager N. W. ROGOWSKI

507 Great Western Building

356 Main St., Winnipeg, Man.

Office 942-2364. Res. 533-8725

CENTENNIAL COMPLIMENTS

to all our Patrons from

SAVOY HOTEL

686 Main St., Winnipeg

W. KORN, Prop.

вований і захоплений шепіт знайомих:

— Що, невже ж це Федя Мамахін? Ніяк не пізнати його!

Густа, чорна борода, ярко червоні щоки і ряд морщин, ідучих як раз в противнім напрямі від того, куди колись ітимуть морщини Федя, — роблять його появою загадочною і невідгаданою.

До того лілейові морщини межуючися із зеленими і червоними, приємно розмальовують Федине мертвецьке обличчя і свідчать про те, що Федя ані одної з красок не залишив в спокою.

Крім тривожної і страшної муки, щоби не провалитися, ґімназиста Федю бентежить ще, закрите занавісою будучности питання: що скаже про нього преса?

Представник преси сидить в першім ряді і на все кидає критичний, повний глибокої аналізи погляд.

Це також ґімназист, але старший, зловісний у своїй таємничості ґімназист: він пише статті і їх друкують, пише замітки і їх друкують, пише театральні рецензії і їх також друкують.

Що він напише?

Зловіщий ґімназист-рецензент, як тільки підняли занавісу, витягає з кишені великий нотатник, олівець і, дивлячися ніби розсіяним поглядом на сцену, починає робити замітки в книжочці.

Публика, побачивши його, починає перешіптуватися і всі кидають на заглибленого в себе ґімназиста повні подиву погляди, а він нікого не помічає, тільки пише і пише.

Міркуючи по часі, в якім він пише враження, призначені до друку, можна бути певним, що на другий день половина столичного часопису піде під точний звіт з того представлення.

А в дійсності, читачі побачать на останній сторінці такі стрічки, видруковані дрібним друком:

„Вчера в нашім літнім театрі було представлення. Грали: — „Заплутались, а відтак розплутались". — Аматори були всі на своїх місцях. Публики прийшло багато. Годилобися частійше, замість пиятики і карт, улаштовувати такі хосенні розривки".

Буває і так, що в газеті не появиться ані одна стрічка, хоч рецензент записав цілий свій нотатник.

Тоді рецензент втікає від людей в ліс і довго ходить по ньому

KLEM'S
CATERING SERVICE
for
Weddings — Parties — Banquets
Tasty Home Cooked Meals
Including Holubci with Hot Meals
Banquet Invitation Cards and Halls Available
Ph. 256-0101
37 Bernier Bay St. Boniface, Man.

Compliments of
WARNOCK & HERSEY
Consulting Engineers
233 Fort St., Winnipeg
F. SAWCHUK, Manager

обиджений, повторяючи потріскаными устами: Падлюки!

***

В день представлення, від самого рана в аматорів такі міни, як би їх засудили на різки, або як би вони, змовившися, підпалили ніччю чийнебудь дім. Вони не знали, що з собою до вечора робити.

Тільки режісер вдержує незаколочений спокій ума. Але то тільки на зверх. Бо в нутрі його бушують всілякі чорні думки, аж до страху, щоби актори, або публика не потурбували його.

На дві години перед представленням показується, що режісер, або його помічник, або суфлєр, або касир — звичайно не знати до кого це належить, — забули, що в третім акті треба декорації ліса і що її нема!

Гостинна є, павільйон є, бідна кімната є, а ліса нема.

І тоді нема іншої ради, як післати театрального теслю до найближчого ліса з рішучим приказом зрубати тайком і принести ліс, зложений з пяти - шести малолітніх дерев, які опісля прибивають цьвяхами до „бідної кімнати", котра показує собою безконечну лісову глибину.

Так само „вид скали на морськім березі" дістається в той спосіб, що обертають стіл „блятом", оббитим сірою тектурою до публики, а місяць прямо викидається, як світло другорядне, котрого і так всі маємо досить.

Дванадцята година.

Тому, що заповіджено продаж білетів наперед, касир вже на місці. До осмої години перепродаж дала ось такий вислід: якась бабуся попросила білєт в 10 ряді, а довідавшися, що коштує 60 копійок, обидилася і вийшла: за нею прийшов грубий батько родини і зробив касирови заманчиву пропозицію, продати сім білєтів гуртом, за що жадав 40% знижки: діставши відмовну відповідь, зробив місце жвавій панночці, котра рішучо жадала від касира:

— Переказати сестрам Дубініним, коли приїдуть, що Іван Алексієвич завтра не приїде... так таки сказати: завтра не приїде!

Тим передпродажа й покінчилася.

Касир дрімає, приглядаючися з нудьги до лиця червоного здоровенного парубка, котрого поставили, щоби реґулював напір товпи.

А що товпи нема, так він реґулює наплив комарів, бючи себе з

WILLIAM'S PAINTING & DECORATING

All Work Fully Guaranteed
Free Estimates

Wm. KLYMUIK, Prop.

JU 6-4979

1328 Arlington St., Winnipeg

SHERBROOK REALTY CO. LTD.

Business Brokers - Rentals - Loans

Доми — Готелі — Будинки — Апартаментові Будинки — інші бизнесові підприємства.

218 Sherbrook St., Winnipeg 1

Ph. SP 5-2513

FRED C. ZDAN, Manager.

лоскотом по лици, шиї і інших частях свого виплеканого тіла.

Скучно, горячо.

Коло осмої починає сходитися публика. Роздається дзвінок, єще і єще. Почувши три дзвінки, публика стрімголов летить, щоб заняти місця і потім майже годину сидить перед спущеною занавісою.

— Час починати! Тричі дзвонено!

Потім публика довідується від одного зі знайомих із артистичним світом, що задзвонив через помилку якийсь хлопчина, знайшовши десь в кутику дзвінок — але та відомість не може її вдоволити.

— Час! Час!

Здавна дожидана хвилина... Піднімають куртину!

Перед публикою чорна безодня неосвіченої сцени, і звідтіль чути невідомо чий голос:

— Те ярке, соняшне проміння, що вливається в кімнату пригадує мені молодість...

Нічого не бачу — дається чути якийсь щирий голос з публики.

Користаючи з темноти, голос що згадував свою молодість, шепче із за кулісів до режісера:

— Рампа не освічена; Забули засвітити лямпи.

Пять хвилин пізніше, парубок, що відгравав раньше ролю „здержуючого напір публики", перелазить через барієру і починає заходитися коло рампи... Шукає по кишенях, перелазить знову через барієру і звертається по товариськи до гостя в першім ряді.

— Не маєте сірника?!

Не має. Шукають в другім і

WAWRYK'S TILE, MARBLE & TERRAZZO LTD.

Ceramic and Italian Mosaic Tile Floors and Walls — Marble & Terrazzo Quarry & Slate Tile — All other types of Wall and Floor Tiles — Specialist in Custom Homes.

MICHAEL WAWRYK
197 Lipton St., Winnipeg 10
Ph. SP 2-3926

TAXIDERMISTS

KEN HAWKINS LTD.
1793 Main Street, Winnipeg 17
Manitoba, Canada

Area Code (204), Phone 339-7612

"The Shop with the Bear on Top"..
CANADA'S LARGEST TAXIDERMISTS.

CHARLES STUDIO

DISTINCTIVE PORTRAITURE

* Wedding Photographs and Albums
* Child Studies * Groups

C. KRASNOPERA, Photographer
614 Selkirk Ave., Winnipeg 4
Bus. Phone JU 2-5563 Res. JU 9-4417

Compliments of

Dr. Elizabeth Kolesnichenko
Dr. George Cherewan
407 Boyd Bldg., Winnipeg
Ph. WH 3-9653 WH 2-5034

третім ряді і остаточно парубок вдоволений своїм здобутком, втретє перелазить через барієру.

Лямпи горять.

— Те ярке проміння — говорить героїня — пригадує мені дит...

— Ви вже це говорили, зауважують їй із задних рядів.

— Тихше!

— Памятаю високий, високий ліс, пташки котрі...

Спочений, стурбований касир, входить в товаристві якогось незнайомого, тащить із собою, щоб не розікрали, решту білєтів а в коробці гроші. Звертається до пана в першім ряді і питає:

— Не має у вас зміняти 25 рублів. Купують білєт, треба їм здати.

Хтось міняє. Зразу числить гроші міняючий, опісля касир, потім пан, що купив білєт.

Касирови бракує 30 копійок: той, що міняв не вірить, щоб 25 рублівка була правдива, пан, що купив білєт, розсипує дрібні і цілий перший ряд з частиною другого пильно шукає.

Увага останньої публики прикована до трьох осіб, що попали в заплутану грошеву комбінацію.

Артисти тимчасом ходять терпеливо по сцені, а героїня навіть „грає" з уданою цікавістю, дивлячися у вікно зроблене з крашеного полотна.

Гроші зібрані, перечислені, а їх властитель ввічливо повертається до сцени.

— Простіть панство! Можете грати.

— Отсе ярке проміння... — зриває собі груди суфлєр.

Входить „житерадісний" літ-

RECORD ROOM

The finest selections of HiFi & Stereos
All labels carried.

Popular — Jazz — Pops — Classics

R. ZURBA, Manager

363½ Portage Ave., Winnipeg

Centennial Compliments
to All Our Patrons

PROTECTIVE MORTGAGE INVESTMENTS LTD.

Mortgage Consultants

Also 8% available to you
on First Class Investments

D. A. ZAHARIA W. T. LAMB
874 Main St., Winnipeg 4.

Centennial Compliments
to all our Patrons
from

GERALD A. OSTRY

Chartered Accountant

137 McGregor St., Winnipeg 4

Compliments of

RELIANCE DENTAL LABORATORY

Experts in the Field of Complete Upper
& Lower Dentures
Goldwork & Jacket Crowns

553 Selkirk Ave., Winnipeg
Ph. 586-3725

JOE ZELCER, Prop.

ник і здивовано глядячи на сцену кличе:

— Петька! Ти! Я тебе зараз пізнав!

— Він самий — відповідає комік. — Тільки не перешкаджай мені, бо граю.

— Добре, грай! А по представленню чи можна зайти до тебе в гардеробу?

— Приходи!

— Отсе ярке соняшне проміння...

— „Біс!!! мов вистріл розлягається зі сторони експанзивної ґалерії.

***

Так весело і „різнообразно" минає представлення.

В третім акті живий ліс викликує оплески публики, та коли дерево, не видержавши напору „першого любовника" паде на публику — повстає метушня... Любовник і комік перескакують через барієру, забирають назад своє дерево, а побачивши своїх знайомих мимоходом здоровляться:

— Здорові були, Маріє Евдохівна.

— Невже ж се ти, Федю? Прямо не пізнала би тебе.

— А Ваську пізнали? Він грає старого банкира.

Рецензент в куточку пише:

„Представлення гарно вдалося. Всі аматори були на своїх місцях..." Аматори тимчасом сідають на порожні місця в другім ряді і поки столяр прибє підірване дерево — починають дружний розговір із сусідами, свобідно розкриваючи перед ними тайни святого мистецтва Мельпомени.

УСМІХНІМОСЬ

ВІН НЕ ДИВУЄТЬСЯ

Малий Івась приглядається свойому братчикові, що вовтузиться і кричить у колисці.

— Мамо, чи він перед тим був у небі?

— Так синку.

— Ну, то я не дивуюся, що вони хотіли його звідтам позбутися.

ВІДПОВІДЬ УЧНЯ

На годині фізики вчитель пояснює учням, що від тепла всяке тіло побільшується, а від холоду поменшується. Після викладу каже учневі дати примір.

Учень: — Дні в літі від тепла побільшуються, а в зимі від зимна поменшуються.

WEIDMAN BROS. LTD.

Wholesale Grocers & Importers

244 Jarvis Ave., Winnipeg 4

Ph. JU 9-4381

ROYAL HEATING SERVICE

QUALITY - SALES - INSTALLATION

* Gas & Oil Fired Furnaces
* Gas & Oil Burners for Conversion
* Gas Water Heaters
* Eavestroughs. Sheet Metal Work

746 Selkirk Ave., Winnipeg, Man.
Bus. JU 6-3296 Res. JU 2-8152

E. SITARZ Prop.

ЯКЕ ЇХАЛО ТАКЕ ЗДИБАЛО

На лавці у зоологічному саду дрімав якийсь п'яниця. Його розбудив наглядач саду.

— Прокиньтесь, прокиньтесь, сер! Я попав у жахливу халепу!

— Іди собі, промовив той. — Не чіпай мене.

Але наглядач наполягав.

— Послухайте, — сказав він, — згинула знаменита мавпа, а завтра мають прийти 700 дітей. Я не можу їх розчарувати. Я заплачу вам сто долярів, коли заберетесь до клітки, влізете у скіру мавпи і удаватимете з себе цю бешкетницю.

П'яниця поміркував і погодився, — чого не зробиш заради ста долярів. О дев'ятій ранку він був у клітці. Прийшли діти, вони гомоніли та верещали від радощів. Пустував і п'яниця. Він повзав, піднімався по линві, добрався до самої верхівки та так розгойдався, що втратив рівновагу, зірвався і впав до сусідної клітки. Це була клітка лева.

П'яниця смертельно перелякався, коли побачив, що до нього наближається лев. Він несамовито зарепетував...

— Рятуйте... Убивають... Поліція...

Лев наблизився до нього і прошепотів на вухо:

— Заткни пельку, бовдуре, а то втратимо роботу!

***

ЗНАВ З ЧОГО ПОЧИНАТИ

Іван Якович Швидкий прибув у колгосп „Перемога" як уповноважений. Розшукавши голову артілі, він сказав:

— Значить так, товаришу голова. Часу в мене обмаль, а справ — непочатий край.

Сьогодні ми повинні оглянути посівний матеріял, перевірити готовість техніки до виходу в поле, побувати на фермах, поговорити з передовиками, пообідати... Потім я маю зустрітися з агітаторами, виступити з лекцією в клюбі, написати звіт...

— З чого ж почнемо? — запитав приголомшений голова.

— Давайте з обіду, — запропонував уповноважений.

***

ВОНА ТЕЖ ДИВУЄТЬСЯ

Вона: — Як це сталося, що ти в мені закохався?

Він: — То ти вже також дивуєшся?

***

ВІН ХОТІВ ПОБАЧИТИ

— О котрій годині приїздить поїзд? — запитав шостилітній Івась начальника малої станції.

— Ей, ти драбуго, — відповів начальник, — вже пятий раз кажу тобі, що о год. 4.55.

—Я знаю, — усміхнувся Івась, — але я хотів ще раз побачити, як рухаються ваші вуса, коли ви кажете 4.55.

***

ДОБРА ПОРАДА

— Пане докторе, чи можете мені поручити якісь фізичні вправи, щоб змарніти?

— Дуже радо, махайте заперечуючо головою, коли вам пропонують страву.

***

Є РІЖНИЦЯ

— Мамцю, яка ріжниця між словом „візита" і „візитація"?

— Бачиш дитино, то так: як ми прийдемо до бабуні, то це є „візита", а як бабуня прийде до нас — це є „візитація".

ШКЛЯНКИ, ОЗДОБЛЕНІ МИСТЕЦЬКОЮ УКРАЇНСЬКОЮ ВИШИВКОЮ

Гордість кожної української господині!

Окраса кожної української хати!

Культурний подарунок на свята та інші нагоди!

Виготовлені з гартованого шкла найкращої якости — 13 унцій поємності. Малюнок вишивки — з трівкої випалюваної емалії, в чотирьох гармонійних кольорах. Продається комплектами з 8 шклянок.

Ціна — $6.00.

Шклянки купувати безпосередньо у нижчезазначених крамницях, чи посередництвах:

ONTARIO:

DNIPRO BOOKSTORE, 755 Barton St. E., Hamilton, Ont.
ARKA, 575 Queen St. W., Toronto, Ont.
ARKA WEST, 2282 Bloor St. West, Toronto, Ontario.
PLY CO-OP Ltd.,768 Queen St. W., Toronto, Ont.
BIBLOS GIFTS, BOOKS, STATIONERY, 340 Bathurst St., Toronto, Ont.
Mr. STEPHEN YEMCHUK, 39 Regent St. N., Sudbury, Ontario.
NORTH END STORE, 500 Third St. North, Kenora, Ontario.
VARIETY GIFT SHOP, 1011 Langlois Str., Windsor, Ontario.
ADELAIDE FOOD MARKET, 100 Adelaide St. N., London, Ont.
W. B. N. IMPORTS, (Wm. Nedilsky), 10 York St., St. Catharines, Ont.
KUSY'S VARIETY, 40 Facer Str., St. Catharines, Ont.

QUEBEC: Mr. G. R. B. PANCHUK, M. B. E., 9061 — 12th Ave., Ville St. Michel, Montreal 38, Que.

MANITOBA: KALYNA UKRAINIAN CO-OP Ltd., 862 Main Street, Winnipeg, Man., UKRAINIAN BOOKSELLERS & PUBLISHERS Ltd., 660 Main Street, Winnipeg, Man., UKRAINIAN VOICE, 212 Dufferin Ave., Winnipeg, Man.

SASKATCHEWAN: PAUL'S MUSIC & BOOK SUPPLY, 306—20th St., Saskatoon, Sask.

ALBERTA: UKRAINIAN BOOK & MUSIC STORE, 10205—97 Street, Edmonton, Alberta.

BRITISH COLUMBIA: DNIPRO UKRAINIAN BOOKSTORE, 386 West Hastings St., Vancouver 3.

Ціна в тих крамницях — та сама: **$6.00,** але до поштових замовлень, скерованих до них, треба долучити **75 центів** на пересилку.

НЕХАЙ НЕ БУДЕ ЖОДНОГО УКРАЇНСЬКОГО ДОМУ БЕЗ НАШИХ МИСТЕЦЬКИХ ШКЛЯНОК!

FOLKLORE ENTERPRISES

Beach Shop, 46 Park Rd. N. **Grimsby, Ontario.**

Власники фірми: ПЛАТИН ЯРОВЕНКО і ІВАН ПЕРЕҐЖАК

ЯК ДІСТАТИСЬ ДО ОПЕРИ

До відомого нашого співака М. Г. прийшов молодий співак і просить послухати його голосу. Після співу питає:

— Як ви, маестро, думаєте? Чи я зі своїм голосом можу дістатися до опери?

Пан М. Г. добродушно хитнув головою:

— Я вірю, що так, але мусите купити квиток вступу...

***

ВІН ЙОГО ЗНАЄ

— Миколо, можеш позичити мені 50 долярів?

— Можу, але не хочу.

— Певно думаєш, що я тобі їх не схочу віддати?

— Та ні, схочеш, але не зможеш...

***

ВІН ЇЇ ЗНАЄ

Юра, памятай о семій годині на тому місці! Коли одно з нас трошка спізниться...

Юр.: То я почекаю...

***

ВІН ДОБРЕ ПАМЯТАЄ

Жінка: Любчику! Чи памятаєш, як ми у двох пестились під калиною вечорами?

Муж: Егеж, памятаю люба, як то рибка ловилась...

***

ЗАВЗЯТИЙ ШКОТ

Коло вмираючого шкота стоять його приятелі і намовляють його, щоб перед смертю погодився із найближчим сусідом, з яким гнівався довгі літа.

— Добре, — погодився вмираючий шкот, — тільки скажіть йому хай прийде, я помирюся із ним, але, як би я потім виздоровів, — то наша згода неважна!

ЩО РОБИТИ

Галю слухай, коли б тебе заманювали злі хлопці, то не йди з ними.

Галя: — Добре татку, а що робити, як це будуть добрі хлопці?

***

НЕ МОЖЕ СКАЗАТИ

— Івасю, а скільки тобі років?

— Дідусю, не можу сказати.

— Чому?

— Бо як я вродився, то моя мама мала 28 літ, а тепер має 26.

***

ТАТОВА ПОРАДА

— Славку, ходи зараз вчитися.

— Не піду мамусю...

— Чому?

— Бо тато все каже, що тепер на світі добре поводиться тільки дурням.

***

ЩО МАЄ БУТИ НА ХАТІ

На годині рисунків малий Івась рисує хату. Все нарисував, забув тільки комин. Учитель переглядає рисунок і каже:

— Ти забув щось іще нарисувати. Щось, що мусить бути на кожній хаті.

— Ага! — пригадав собі Івась, — антена телевізийна. Але чи мала чи велика?

***

ПРОДАВ МУХУ

До ресторану зайшло чотирьох людей: німець, француз, китаєць і жид. Сіли і казали подати собі каву. Кельнер приніс каву і оказалось, що в кожній філіжанці плавала муха.

Француз відставив каву на бік, не міг пити. Німець витягнув муху, а каву випив. Китаєць з'їв муху, а жид випив каву, а муху продав китайцеві.

LINDA INVESTMENTS LTD.
REALTORS
and
WILLIAM FEDAK & CO.
General Insurance Agents
586 Selkirk Ave., Winnipeg 4
Ph. 582-1518 339-7311

Rogan & Lawrence Fur Clinic
Coats made to order
Storage, Repairing & Remodelling
Free Estimates
592 Selkirk Ave., Winnipeg 4 JU 2-3566
J. ROGAN, Prop.

A. Klonoff Plumbing & Heating
Free Estimates — All Work Fully Guaranteed
449 Selkirk Ave., Winnipeg 4
Ph. JU 2-5584

MAIN OUTBOARD CENTRE LTD.
Operating Pritchard Boat Yard
1 PRITCHARD AVE., WINNIPEG
586-1191
ALLAN & DON BERNHARDT

STEVE KOWERKO & SONS
General Contractors
Free Estimates
STEVE KOWERKO, Prop.
JU 6-3254 or JU 9-4096
597 Lansdowne Ave., Winnipeg 4.

FORT ROUGE FLOOR SURFACING & BUILDING MAINTENANCE
All Work Fully Guaranteed
ALEX ESCHUK, Prop.
573 McAdam, Winnipeg
589-3864

ARLINGTON AUTO BODY
The Finest in Auto Body Repair
1494 ERIN ST., WINNIPEG
SP 5-6393
GERRY HAMMERLING, Prop.

FRIESEN JEWELLERS
Watchmaker & Jeweller
All Work Fully Guaranteed
560½ Selkirk Ave., WINNIPEG JU 9-3275
Ми говоримо по-українськи.

FLORETTE FLOWERS
FLOWERS FOR ALL OCCASIONS
Phone JU 6-6545
WALTER and PADDY PASCHAK, Props.
600 McGregor (at Polson) — **Winnipeg 4, Man**

PATRICIA HOTEL
713 MAIN ST., WINNIPEG
Phone WH 2-1386

Compliments of
PAUL'S BARBER SHOP
560 Sekirk Ave., Winnipeg
PAUL KRESCHUK, Prop. **JU 9-3636**

ACADEMY PLUMBING & HEATING
676 Sargent Ave., Winnipeg
All Types of Plumbing & Heating
M. PAZIUK, Prop. SU 6-1314

JAY TAILORS
CUSTOM TAILORING
965 Main St., Winnipeg, Man.
Phone 943-7260 Res. Ph. JU 9-7647
Prop. STEVE SEMUS

BAIRD ROOFING & SUPPLY CO.
Contractors and Dealers
ED SEMENIUK **WH 3-5737**
885 Main St., Winnipeg

CARNATION FLORIST
Весільні букети, квіти на бенкети, корсажі, квіти на похорони і т. д.
Висилаємо квіти способом телеґрами.
937 Main St., Winnipeg Phone WH 3-1891
МАРІЯ ЗАДОРОЖНА, власник.

Найкращий спосіб дістати купців на авта,
ЦЕ НАЛЕЖНО ЇХ ОБСЛУЖИТИ.
COMMUNITY CHEV-OLDS (1965) LTD.
1149 Main St., Winnipeg Ph. 589-8341

„ЗРОЗУМІЛА ПО СВОЇОМУ"

Поліцист до молодої дівчини, яку задержав за надто швидку їзду автом:

— Я вже давно маю вас на оці.

Молода дівчина соромливо:

— Ах, а я думала, що ви мене хочете покарати за швидку їзду...

***

МАРНА НАУКА

Перед судом стоїть малолітній злочинець, обвинувачений за крадіж. Суддя звертається до його батька: — Як вам не соромно? Вашого сина судять вже втретє, а ви не навчили його, як треба себе провадити.

Батько: — Та ж я вчу, пане суддя, але він кожного разу дає себе спіймати!

***

ВІН ЇЇ ПОКАРАЄ

Сусід: Мене вкусила бджола з вашого вулика... Я буду домагатися...

Власник: — Маєте повне право... Скажіть мені тільки, котра бджола — я її в тій хвилі покараю...

***

ПОВТОРЯЄ, ЩО ДРУГІ ГОВОРЯТЬ

Панство Пилипки влаштували домашній концерт, на якому пописувалася їхня геніяльна дочка грою на фортепіяні. Після концерту панна Пилипко підійшла до одного із гостей:

— Скажіть, але направду, що ви думаєте про мою гру?

— До нічого, — відповів запитаний.

— Не звертай доню на нього уваги, — вмішався пан Пилипко — він дурень, завжди повторяє, як папуга те, що всі говорять.

ДОБРИЙ МУЖ...

Зустрілися знайомі: — З якої це нагоди ти купив таку велику чоколяду?

Відповідь: — А, знаєш сьогодні вранці під час сніданку, моя дружина була дуже мила. Отож, певно сьогодні її уродини або річниця нашого шлюбу...

***

ДОВГО ПЛАТИВ РАТИ

Прошу, це є остання рата за дитячий візочок, який я у вас купив.

— Дякую. А як почувається дитина?

— Завтра виходить замуж!

***

ЯК БИ ЇЇ ЗНАВ

— Знаєте, Іване, як дивлюся на вашу жінку, то все потихо мушу шепотати: „І не веди нас у спокусу..."

— Ви сусідо, якби її трохи ліпше пізнали, то кричали б: „Но ізбави нас од лукавого..."

***

ДІЛОВИЙ ПІДХІД

Дівчина до хлопця, з яким зриває заручини.

Полагодьмо цю справу компромісово. Я не хочу звертати тобі перстеня, але не хочу теж його задержувати. Найкраще буде, коли продамо його і грішми поділимося.

***

ЩО РОБИТИ КОЛИ ВОДА ЗИМНА

Мати до Івася:

Івасю, мий ноги.

Івась слухняно бере воду й пильно саджає ноги у воду.

Мати: Івасю! а чому ж твої ноги у скарпитках і у воді?

Івась: Бо вода дуже зимна.

ЧОМУ ТАМ ЛЮДИ БОСІ

Совєтський Союз мусить догнати й перегнати капіталістичні країни, тому в Совєтах так багато людей босих...

***

ПРИЧИНА ТОСТУ

На весільному прийнятті один з гостей встає і починає промову в честь молодої пари:

— Шановні Панство! Сьогодні ми є свідками великого свята. Ось, два молоді життя злучилися нерозривними вузлами, щоб нести разом довіку радощі і смутки цього світу. Тому, Дорогі Панство, я прошу всіх встати, підняти вгору чарки, і... подивитися позад себе, чи не сів хто з Вас на мій новий капелюх, який я положив на одному з тих крісел...

„ЗГУЩЕНИЙ ТВІР"

Вчитель: — Твій твір про молоко зайняв всього десять рядків, а інші написали по два аркуші.

Учень: — Так, але я писав про згущене молоко.

***

КОЛИ ЛЮДИНА НАЙТЯЖЧА

— Коли людина важить найбільше?

— Тоді, коли стане другій людині на нагнітки.

***

НАСЛІДКИ ЛЕКЦІЇ ПРО ОЩАДНІСТЬ

Зустрілося двох приятелів:

— Ну, й що прочитав своїй дружині лекцію про ощадність?

— Так.

— Ну й що, є наслідки?

— Авже ж. Довелося мені кинути курити цигарки.

Чи Ваші гроші працюють для Вас?

6%

GUARANTEED SAVINGS CERTIFICATES.

Багато людей тримає забагато грошей в банку. Гроші не повинні лежати даремно, вони повинні заробляти для вас, бо ви мусіли тяжко працювати на них!
„СЕТТЛЕРС" платить **6%** на ЩАДНИЧІ ЦЕРТИФІКАТИ від трьох років і більше.

Чи ви знаєте, що 6% **подвоїть** ваші гроші в протягу 12 літ? Негайно купіть ці цертифікати й нехай ваші гроші зараз працюють для вас. Процент виплачується що шість місяців.

Можете писати по українськи або зайдіть особисто до нашої власної канцелярії та обговоріть справу вашого щадничого пляну. Нехай ваші гроші працюють для вас в ЩАДНИЧО-МОРҐЕДЖОВІЙ КОРПОРАЦІЇ, яка є заінкорпорована федеральним урядом.

Settlers Savings and Mortgage Corporation

345 GARRY St., WINNIPEG, MAN., PH. 942-0218

НЕ ВСІ МОЖУТЬ БУТИ ВАШІНҐТОНОМ

Батько сердито: — У твоїм віці Вашінґтон був найкращим учнем у клясі.

Івась спокійно: — То правда, але у вашім віці, тату, Вашінґтон був уже президентом Америки...

***

ЩО КОМУ В ГОЛОВІ

Івась: Мамо, куди йдеш?

Мати: Іду до роботи, щоб на хліб заробити.

Івась: Все робиш на хліб і на хліб, а коли на „сакер" (цукорок).

***

ВІН ЗАМІНЯЄ

Мати купила Івасеві кусок медівника. Івась смачно заїдає, аж нараз бачить у медівнику щось чорне. Вибрав це „чорне" і побачив що це муха. Івась поспішно побіг до пекара (де був куплений медівник) і каже:

А у вашім медівнику була муха.

Пекар: Принеси цю муху а дістанеш родзинка.

***

ДОБРА РАДА

Жінка: — Ах, я вже не засну. Мені снилося, що в кімнаті є миш.

Чоловік: — То нехай тобі досниться ще кіт і спи дальше.

НЕ ХОЧЕ ВІРИТИ

13 квітня 1964 року пролетіла світом вістка, що помер Хрущов.

На другий день, тобто 14 квітня, 1964 року — у англійській газеті „Вінніпег Фрі Пресс" подано таке: На першій сторінці знимка усміхненого Хрущова, який здивовано показує на себе пальцем і каже:

„Гу, мі"??

***

ХТО ГОЛОСНІШИЙ?

Пані торонтонські вибралися із більшим товариством оглядати водопад Ніягари. Під час коли товариство оглядає водопад, провідник прогульки звертається до них і просить:

— Пані, якби ви перестали на хвилину говорити, ми почули б рев водопаду.

***

НЕ ПОТРЕБУЄ СОЛИ, НІ ПЕРЦЮ

Чоловік: Дай мені ще трохи цукру до кави.

Жінка: Та ж ти колись говорив, що як сидиш біля мене, то не потребуєш кави солодити.

Чоловік: Е, коли то було. Тепер, як я сиджу біля тебе, то не потребую ні соли ні перцю.

INDEPENDENT FISH Co. Limited

Завжди маємо на складі рибу всякого роду: *свіжу, заморожену, вуджену, як також смальцеві оселедці.*
ЦІНИ ПРИСТУПНІ.
WHOLESALE ONLY.

Телефон SP 4-4547
941 Sherbrook St., Winnipeg
Власник *ФЕДІР ШЕВЧУК*

ATLAS REALTY COMPANY

REAL ESTATE - INSURANCE BUSINESS BROKERS
461 MAIN ST. OPP. CITY HALL
Phones:
WHitehall 2-5929 — WHitehall 2-7636
WINNIPEG 2, MAN.

ЗМІСТ

Стор.

Канадійський гимн (по-англійськи) 28
Канадійський гимн (по-українськи) 31
М. І. Мандрика: В століття Канади 32
С. Волинець: Канада (історія) 34
О. Івах: „Гей до Давфину" 56
І. Г. Сирник: Сильветки премієрів Канади 57
І. Данильчук: Канадо! 87
С. Волинець: Українці з гордістю зустрічають 100-річчя Канади 88
В. Г. Землеорець: Привіт рідному краю 93
М. Залозецький: Памятник українським піонерам в Плезент Гом, Манітоба 94
М. Боровський: Рослини переселені з України до Канади 98
М. Залозецький: Український герой у степовій Канаді 107
Т. Кобзей: Роля й доля українських робітників у Канаді 113
Маквабік — оповідачка індіянських переказів 115
Д. Оманд: Тягловий собака на Півночі 118
В. Фідлер: Історія канадійської валюти 119
Як обходитись з канадійським державним прапором 122
Татяна Шевчук: „Поклін український" 123
І. Франко: Мовиш: „Де нам взять Богдана?" 124
С. В.: 50-річчя української національної революції в 1917 році 125
А. Качор: Українська кооперація в добі творення української державности 145
О. Олесь: Живи Україно 154
Список місцевостей рідного краю 155
Л. Мартович: Іван Рило 158
Про сни і сонні примари 161
Є. Кравченко: Без реґламенту 164
М. Зощенко: Артист 170
Поради для збереження здоров'я 172
Всячина 186
М. Кропивницький: Оповідання Запорожця Неплюя 195
Західньо-українські княжі столиці 197
А. Аверченко: Вакаційний театр 208
Усміхнімось 214

Редактор Календаря-Альманаха — **Степан Волинець.**

На першій сторінці обкладинки: Канадійський державний прапор.

INDEX OF ADVERTISERS

Page

AAA Drain Service Winnipeg 193
Academy Plumbing & Heating, Winnipeg 218
Airlies Drug Ltd., Winnipeg 116
Alexander Room, Winnipeg 159
Allan Agencies & Co., Winnipeg 209
Alphian Herbs, Winnipeg 164
Arlington Auto Body, Winnipeg 218
Art Craft Woodwork Co. Ltd., Winnipeg 166
Atlas Realty Co., Winnipeg 221
Avenue Meat Market Ltd., Winnipeg 189

BC Plumbing & Heating, Winnipeg 191
B & D Plumbing & Heating Ltd., Winnipeg 187
Bachynski Dr. V. F., Winnipeg 154
Baird Roofing & Supply Co. 218
Baryluk M., LL.B., Winnipeg 144
Bassie, Shewchuk & Kruger, Barristers, Edmonton 179
Bereziak M. & Associates, Real Est., Winnipeg 138
Brothers Bakery Ltd., Winnipeg 159
Byzuk's Vic Electronic Services, Winnipeg 187

Cady Hotel Motel Agencies Ltd., Winnipeg 177
Canada Auto, Winnipeg 190
Capitol Painting & Decorating, Winnipeg 206
Carnation Florist, Winnipeg 218
Carpathia Credit Union Society Ltd., Winnipeg 152
Central Products & Foods Limited, Winnipeg 190
Chariot Cycle Ltd., Winnipeg 151
Charles Drug, Winnipeg 128
Charles Studio, Photographer, Winnipeg 212
Cherewan Dr. George, Winnipeg 212
City Gas Heating & Appliance Co. Ltd., Winnipeg 174
City Tire & Front End Service, Winnipeg 175
City Upholstering & Drapery Service Ltd., Winnipeg 189
Community Chev-Olds (1965) Ltd., Winnipeg 218
Cropo Funeral Chapel, Winnipeg 135

Dakota Motor Hotel, Winnipeg 165
De Fehr's C. A. & Sons 151
DeLande M. C., Memorials, Winnipeg 193
Deluxe Cabinet Manufacturers, Winnipeg 201
Deluxe Floors & Wall Covering, Winnipeg 201
Dominion Lumber Co. Ltd., Winnipeg 169
Dudar Peter Construction Ltd., Winnipeg 186
Du-Rite Painting & Decorating, Winnipeg 203

Page

Dziadus Plumbing & Heating, Winnipeg 169

East-West Travel, Edmonton 180
Elswood Distributors, Winnipeg 206
Empire Drug Co. Ltd., Winnipeg 116
Empire Pharmacy, Winnipeg 116
Empress Hotel, Winnipeg 177

F & M Masonry Ltd., Winnipeg 188
Fairway Mercury Sales, Sudbury 208
Federal Grain Ltd., Winnipeg 146
Five Roses Flour 136
Flamingo Motel, Winnipeg 176
Florette Flowers, Winnipeg 218
Folklore Enterprises 216
Foodland Food Stores, Winnipeg 147
Fort Rouge Floor Surfacing, Winnipeg 218
Friesen Jewellers, Winnipeg 218

Galanchuk John, Contractors & Painter, Winnipeg 192
Gay Cavalier Motor Hotel, Winnipeg 176
Great-West Life Assurance Co. ..... Inside Back Cover
Guitarland, Winnipeg 192

H & B Auto Body, St. Boniface 138
Hammerling Anthony T., LL.B., Winnipeg 186
Harry's Grocery, Winnipeg 116
Hawkins Ted Ltd., Taxidermists, Winnipeg 212
Herald (Visnyk) 120
Hladky's Tailor & Clothing, Winnipeg 200
Hnidan J. R., LL.B., Winnipeg 123

Ideal Drug Store, Winnipeg 116
Independent Fish Co. Ltd., Winnipeg 221

J. & H. Shock Absorbers, Winnipeg 116
Jack's Food Bar, Winnipeg 153
Jackson & Barnard Funeral Home, Sudbury 185
Jay Tailors, Winnipeg 218

Kanchier Dr. M., Winnipeg 134
Karpathia Restaurant, Edmonton 182
Kern-Hill Co-op Ltd., Winnipeg ..... Inside Back Cover
King's Hotel, Winnipeg 172
Klem's Catering Service, St. Boniface 210
Klonoff A. Plumbing & Heating, Winnipeg 218
Kolesnichenko Dr. Elizabeth, Winnipeg 212
Komar Ted Accordion School Ltd., Winnipeg 207
Kostick Electric, Winnipeg 198
Kowerko Steve & Sons, Gen. Contr., Winnipeg 218
Krawchuk Dr. T., Winnipeg 156
Kucher's Ukrainian Bakery, Winnipeg 199

B36521

Partne

profit farming

- GRAIN SERVICE
- FERTILIZER and CHEMICALS
- FERTILIZER EQUIPMENT
- FIELD SPRAYERS
- LIVESTOCK FEEDS
- GRAIN EXPORT

NATIONAL GRAIN COMPANY LTD.

WINNIPEG'S FRIENDLY HOTEL . . .

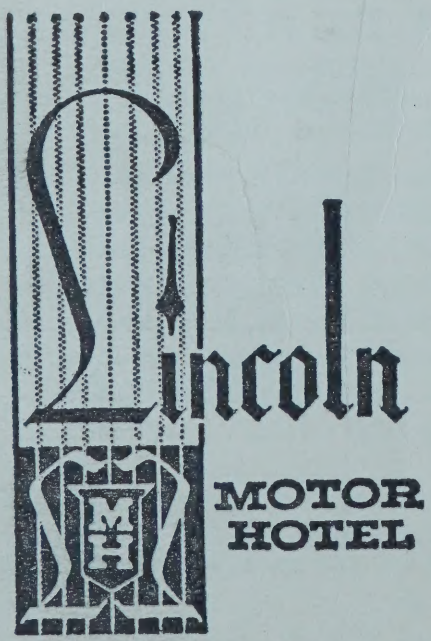

1030 McPHILLIPS ST.

- 24 custom designed contemporary styled suites — each with individually controlled heating and air conditioning.
- Two conference rooms ideally suited for small meetings and informal entertaining.
- Cartwheel Dining Room — for leisurely dining, whether it be an after-theatre snack or a gourmet dinner.
- **ROUNDELL LOUNGE** — For that friendly tete-a-tete in a pleasant intimate atmosphere.
- **PONDEROSA ROOM** — Modern yet rustic. Fast becoming one of Winnipeg's most popular and relaxed meeting places, with nightly entertainment.
- **LINCOLN ROOM** — Comfortable, spacious, air-conditioned banquet facilities, seating up to 500 persons.

УКРАЇНСЬКІ ВЛАСНИКИ.

Резолюция
Авгиа

Ye Горькова

г. Горький.
Памятник А. М. ГОРЬКОМУ.

R N 346
ВЫКСА
ГОРЬК. ОБЛ.

С 1 января 195 г. це
конверта с маркой 5 к

ПОЧТА СССР
40 копеек
ВЫКСА
ГОРЬК. ОБЛ.
ПОЧТА СССР
20 копеек

МЕЖДУНАРОДНОЕ
PAR AVION

Самара

Куда John Chabinye
437 Deutomett
Winnipeg Manitoba

Кому Сагадова
г. Выкса

R VYKSA
GORKOV. OBL.
N 346

Адрес отправителя г. Выкса
Горьковской Облст.
Ул. Карилова. До. 8 кв 16
Хабинец Василий А.

Jesus is born in Bethleem

"Glory to God is the highest; and on earth peace to men of good will." Luke 2, 14

Hail and blessed be the hour and the moment in which the Son of God was born of the most pure Virgin Mary, at midnight in Bethlehem, in piercing cold. In that hour, vouchsafe, O my God, to hear my prayer and grant my desires, through the merits of our Saviour Jesus Christ and His Blessed Mother.

Our Father, Hail Mary, three times.

Nihil obstat:
Bruno DESROCHERS, Censor.

Imprimatur:
† Ulric PERRON, V.G.

Quebec, January 20th, 1943.

Дороженькі стрийко!
Поздоровляю Вас
з днем народження!!!
Бажаю Вам ще
багато років життя,
а саме головне
якнайкращого
здоровля та
поводження
У.С.С.Р.
Озеряни 5-4-1964р.
Бажає Хабінець
Іванка.

7 января 1961 г.

Поздравляю с новым годом

желаю лично: Вам с женой прожить до 100 лет, а главное в здоровье.

Здраствуйте дорогой родной дядя. Я в настоящий момент живу в Горьковской области города Вижны со своей семьей. Был в отпуски ездил на родину к маме и взял: Ваш адрес и вот очень рад, что я смог увидеть: Вас с семьей вашей на фото. очень понравились мне все и моей жены понравились я лично живу хорошо. Сам зарабатываю очень хорошо. Жена домохозяйка имею 2 сына посещают дет сады. Квартира своя очень хорошая с отопление, с водой. всё в квартири. Желательно бы если бы вы приехали к мне в гости и жена желает хоть она: Вас знает заочно. Дядя я вышелал, чтоб: Ваши дети были такими счасливыми, как сейчас. Если не против я в этом письме высылаю

фото своей жены и сына старшего
мну исполнилось 13 декабря 60 года в сей
а жена в настоящий момент такая
и высылать своё фото возможно
вы забыли меня я тогда был
маленький, а сейчас уже отец
детям. Вы извините за неаккуратные
фото в следущим письме вышлю
лучше совсем семьей как получу
ответ от вас, так тутже низадер-
жу и вышлю фото. это просто
неожидано я надеюсь: вы мой
родной дядя извините за это
письмо за такие фото я буду рад
если вы получите мое письмо и
ответите на него. Что: Вас интересует
пишите, а я отвечу и возможно что
надо вышлю! На маленьком письме
якби писать больше нечего

Досвидание жму вашу
вам вашу руки жду.
Вашего ответа очень буду
ждать и рад буду когда получу
письмо ваше 7/I-61 г.

...k boys
he "six per
was referring to

said
ha

E RACE

Aug 30

riumph

Alberta was well behind Manitoba in elapsed time but provided an exciting finish.

Alberta, benefitting from calmer water, took a long lead. But the sweating Albertans couldn't hold it against the smooth - stroking, strong Manitoba crew which caught and passed them less than a mile from the finish.

For the first two days the Manitoba crew, suffering from a layoff, tagged closely behind B.C. Then on the third day the Prairie crew made better time on the portages and went ahead. They were better able to cope with the winds on Lake Cham-

Is Qu

By VERGIL B

PEKING (Reute
sive demonstratio
Russian embassy
its second day to
sands of paraders
a continuous stre
slogans, beatin
clashing cymbals

The subject of th
tion, which contin
through the night
sionism"—the Chi
the Russian brand
ism.

The paraders m
a main boulevar
speaker's platform
and again stayed
the embassy itsel

The embassy w
Chinese troops a
no incidents were
the demonstration
mained orderly a

Mo the qu

B	I	N	G	O
1	19	31	48	61
11	21	32	51	62
13	22	34	52	64
	24	35	54	67
	25	36	55	69
	28	37	59	70
	29	38		72
	30	39		
		40		
		41		
		44		